

KRONIKA

statutárního města

OPAVY

MILOS MAČÍREK · 1997

Zápis za rok 1996

Opava, červenec 1997

Kronika
statutárního města

Opavy
Zápis za rok 1996

Opava, červenec 1997

ÚVODEM

Z historie...

Opava vstoupila v letošním roce do 9. století své psané historie. V roce 1995 tomu bylo 80 let, kdy olomoucký kníže Vladimír se zastavil se svou družinou při svém putování právě v Opavě, aby zde vydal jednu ze svých listin. Název Opavy napsaný do záhlaví listu nám sice mnoho o ní neříká, ale už fakt, že osada tohoto jména existovala a knížecí družina zde pobývala vypovídá o tom, že nešlo o zanedbatelné uskupení, ale osadu, která se stává zanedlouho městem. Už za necelá tři desetiletí je město Opava obdarováváno samotným českým králem Přemyslem Otakarem I. významnými městskými právy.

Jaké další osudy město Opavu potkávaly je nám už známo. Vždyť nejen dochované písemné prameny a obrazy, ale i dnešní půdorys města dokládají, že na prahu své historie patřilo město Opava k nejvýznamnějším městským uskupením v tehdejší Slezsku. Její vrcholný rozmach pak nastal

v polovině 18. století, kdy se stává hlavním městem rakouského Slezska.

Těžké rány byly Opavě zasazeny na sklonku 2. světové války v dubnu 1945. Centrum města se ocitlo z 90 % v troskách. Přesto správní orgán města pod názvem Ústřední národní výbor hlavního města Opavy se připravoval na obnovu výsadního postavení Opavy ve Slezsku. Ovšem situace se vyvinula jinak. Po únorovém puči v roce 1948 ztrácí Opava nejen naději na to být správním centrem, ale ztrácí i svůj dosavadní správní orgán. Město i celý opavský okres přebírá pod svá „křídla“ Jednotný národní výbor. Opava se tak stává řadovým okresním městem s hanlivým puncem „buržoazní“.

Město Opava se pokusilo využít euforie roku 1968 k obnovení slezské samosprávy. Nedošlo však k tomu ani v těchto letech, ani po listopadové revoluci 1989. Nicméně zde nastává v historii města přece jen zlom. Stává se totiž samosprávným městem s magistrátem, v jehož čele stojí primátor. Stává se městem univerzitním a s postupně obnovovaným historickým centrem i ozdobou celého regionu.

Ke kronikářství...

tanuli jsme tedy na prahu dalšího roku - 1996. Mnohým skutečností se budeme věnovat s krátkým exkurzem do minulosti, poněvadž ještě v době kdy je pořizován tento zápis nelze plně navázat kontinuitu se zápisy minulých let, poněvadž jako poslední je k dispozici prozatím zápis za rok 1989.

Je na místě, abych se jako nová kronikářka města, schválená do funkce radou města ke 14. říjnu 1996, představila. Jmenuji se Magdalena Plačková. Narodila jsem se 15. dubna 1935 v Dolních Kounicích u Brna. Už během brněnských univerzitních studií jsem se v roce 1957 vydala „za chlebem“ na pro mne tak vzdálený sever země - do slezské Opavy, která mě však s otevřenou náručí nepřijala. Za to, že jsem nemohla nastoupit do archivu (zemského), však nemohlo staroslavné město, ale náborové síto, které mě prostě neprosilo, poněvadž archiv byl součástí přísného Ministerstva vnitra. Nastoupila jsem tedy jako učitelka na osmiletku do nedalekého Oldřišova a současně jsem dokončovala univerzitní studia. Po čtyřletém působení na oldřišovské škole jsme se konečně dostala ke své profesi - nastoupila jsem do nově se rodícího Okresního a městského archivu v Opavě. Staré písemné památky města, zejména na 300 originálních

pergamenu, byly nevídaným bohatstvím nového archívu, u jehož zrodu mi bylo dopřáno stát.

Spletitější životní osudy mě na 7 let odvedly do Karviné, kde jsem rovněž působila v archívu. Po svém návratu do Opavy v roce 1971 jsem se vrátila na své místo v Okresním archívu, kde jsme pracovala až do odchodu do důchodu v roce 1991.

Poté jsem ještě pracovala rok jako metodička pro kronikáře měst a obcí našeho okresu. Velice jsem si přála vést kroniku města Opavy, což se mi po letech splnilo. A tak jsem se na sklonku roku 1996 pustila do shromažďování podkladů, dokumentace a fotomateriálu z nejrůznějších oblastí veřejného života našeho města, abych z nich sestavila tento kronikářský zápis.

V úvodu se sluší poznamenat, za jakých podmínek jsem svou práci kronikářsky zahájila. Mé první vstřícné jednání bylo s náměstkyní primátora města Mgr. Jiřinou Bouchalovou, která připravila můj vstup do rady města, jež mě do této funkce dne 4. října 1996 schválila. Jednání s tajemníkem města Mgr. Zdeňkem Viktorinem mě uvedlo na pracoviště přímo v budově Hlásky.

O materiální zabezpečení mé práce se postaral vedoucí vnitřního odboru Ing. Václav Žampa a hospodář magistrátu pan Jiří Rozsypal. V přízemí budovy byla pro mne vyklizena místnost, ve které se dříve skladovalo vše vyřazené. Zájem o mou kronikářskou práci ze strany magistrátu - a to i ze strany

pana primátora Doc. RNDr. Ing. Jana Mrázka, CSc., mi připravil pro mou práci velmi přijatelné podmínky.

V ovzduší míru ve světě

U sedám k zápisu jako kronikářka města Opavy, nicméně nemohu alespoň ve stručnosti opomenout, co přinesl lidstvu rok 1996. Přinesl mír válkou zkoušené Bosně, Čečensku, Guatemale. Nevyřešil však napětí v Izraeli, pokračovala mezinárodní lhostejnost vyspělé části světa k tragediím a bídě nejzaostalejšího světadílu, k Africe. Nevyřešila se základní ekologická otázka světa – stav ovzduší, zejména ozónové vrstvy, ani devastace dešťových pralesů. Na toto vše znovu upozornil v závěru roku ve svém tradičním vystoupení *Urbi et Orbi* v 55 jazycích jeden z nejvýznamnějších mírových poslů našeho světa – papež Jan Pavel II.

V letošním roce obhájil presidentské křeslo USA, nejmocnějšího státu světa, padesátiletý demokrat Bill Clinton. I on se zapsal do mírové politiky v Bosně a na Blízkém Východě a zahájil jednání s Čínou. Další veliký politik – ruský prezident Boris Jelcin přes mimořádné zdravotní potíže setrval v Kremlu a přijal i v době rekonvalescence řadu zásadních rozhodnutí, z nichž k nejvýznamnějším patřilo ukončení vojenských operací v Čečensku.

I naše republika, reprezentována váženým aktivním stoupencem světového míru – prezidentem Václavem Havlem, přispěla 800 vojáky do mírových sborů IFOR k udržení míru v Bosně.

K významným událostem v České republice

Přibližme si je ve velmi stručném chronologickém průřezu:

- *23. ledna podala ČR žádost o přijetí do Evropské unie.*
- *27. ledna zemřela po dlouhé nemoci choť prezidenta republiky paní Olga Havlová.*
- *25. března tisíce lékařů demonstrovalo v Praze za lepší platy a novou koncepci ve zdravotnictví, zatíženého finanční krizí.*
- *27. března přijela do ČR britská královna Alžběta II. s chotěm.*
- *14. - 20. května postihly po vydatných deštích mnohé oblasti ČR povodně se stamilionovými škodami.*
- *31. května - 1. července proběhly volby do poslanecké sněmovny. Koalici připadlo 99 mandátů, opozici 101. Předsedou sněmovny byl zvolen lídr ČSSD Miloš Zeman.*
- *Od ledna 1996 byly uvaleny nucené správy na tyto peněžní ústavy: 18. 1. na Ekoagrobanku (převzala Union banka), 23. 4. na COOP banku, 15. 3. na První slezskou banku v Opavě*

(1. 7. likvidace), 6. 6. na Podnikatelskou banku, 10. 7. na Velkomoravskou banku a Realitbankou, 8. 8. na Kreditní banku Plzeň, 17. 9. na Agrobanku, 1. 12. na Bankovní dům Skala (převzala Union banka).

- 25. 3. byl uveden do provozu nový ropovod Ingolstadt - Litvínov (350 km).
- 1.9. byl - představen nový osobní automobil Škoda - Octavia mladoboleslavskou automobilkou
- 15. - 16. 11. proběhly 1. volby do senátu ČR, a to v prvním kole.
- 22. - 23. 11. se uskutečnilo druhé kolo voleb do senátu s těmito výsledky:
počty mandátů: ODS - 32, ČSSD - 25, KDU-ČSL - 13, ODA - 7, KSČM - 2, nezávislý - 1.
- Republikánská strana se voleb do senátu nezúčastnila.
- 1. 12. byl prezident Václav Havel operován a byla mu vyjmuta část pravé plíce s malým zhoubným nádorem. Po úspěšném zákroku se prezident cítil dobře a mohl se připravit na svůj novoroční projev 1997.

1. OBYVATELSTVO

Počet obyvatelstva města Opavy dosahoval na počátku roku 1996 celkem 62 468 osob, z toho 32 297 žen, tj. 51,7 %. Ve srovnání s minulými léty se počet obyvatelstva mírně snížil, a to jak větší úmrtností, tak i větším počtem vystěhovaných.

Od roku 1992 dochází trvale k úbytku obyvatel Opavy. Zatímco v tomto roce měla Opava 62 894 obyvatele, bylo to v roce 1994 už jen 62 718 a v roce 1995 - 62 468 osob, žijících na území našeho města. To jsou oficiální údaje Českého statistického úřadu. Podrobnější údaje, a to k 17. červnu 1996, jsou k dispozici z Magistrátu města Opavy. K uvedenému dni se vykazovalo 63 875 obyvatel, z toho 32 957 žen. I když druhý údaj o počtu obyvatel Opavy je téměř půl roku mladší, je rozdíl 1 407 osob sotva vysvětlitelný přirozenou cestou. Signalizuje spíše, že pravděpodobně v údajích Magistrátu je odchylka. I když se jedná o poměrně značný rozdíl, nedomníváme se však, že by tento rozdíl mohl ovlivnit celkové trendy, které v následujících rozborech sledujeme.

K 17. červnu 1996 bylo v Opavě k trvalému pobytu přihlášeno o 3,2 % více žen než mužů. Je však zajímavé,

že tento rozdíl není patrný u obyvatelstva ve věku do 59 let. Naopak v této věkové skupině je o 134 muže více než žen. Teprve v dalších věkových skupinách dramaticky klesá počet i podíl mužů. Ve věkové skupině 60 až 89 let dosahoval tento rozdíl 2 127 osob ve prospěch ženského pohlaví. Jak si máme tento rozdíl vysvětlit? Faktem je - a v tom není město Opava žádnou zvláštností - že i v Opavě umírá, byť jen mírně, více lidí než se jich rodí. V roce 1995 činil tento rozdíl 38 osob a nebude tomu patrně o mnoho jinak ani v roce 1996. Do Opavy se dále přistěhovalo více mužů než žen a naopak se odtud vystěhovalo více žen než mužů. I v tomto případě šlo v roce 1995 pouze o 40 až 50 osob. Se vší pravděpodobností je tedy možno předpokládat, že hlavní rozdíl v počtu mužů a žen vzniká v Opavě ve věkových skupinách od 60 let nahoru. Když se letmo podíváme na obdobný statistický výkaz o počtu obyvatel Opavy k 3. březnu 1991, uvidíme, že trendy z tohoto roku vcelku odpovídají tomu, co bylo zjištěno v roce 1996. Jsou tu ovšem i nepodstatné rozdíly, ale ty se týkají spíše věkových skupin do stáří 59 let.

oby: Vezmeme-li pod drobnohled rodinný stav obyvatelstva města Opavy k 17. červnu 1996, vidíme, že jak muži, tak i ženy dávaly výrazně přednost manželskému stavu. Ovšem ženy poněkud ochotněji než muži. Také svobodných mužů bylo poněkud více než žen - o 8,3%. Naproti tomu rozvedených žen bylo výrazně více než rozvedených mužů - o 37,3%. Znamenalo to, že se muži na jedné straně vzdávali své svobody méně ochotně než ženy, avšak ženili se častěji než ženy - dva -

i vícekrát, to na straně druhé. To je patrně stav, který se projevoval obecněji. Proti roku 1991 stoupl podíl svobodných i rozvedených mužů, kdežto poklesl podíl ženatých mužů, ale i vdovců. Znamenalo, to že se část mužů méně ochotně ženila, zato ta druhá část mužů se ženila ochotněji a častěji než v roce 1991. Proti roku 1991 stoupl podíl vdaných i rozvedených žen. Počet svobodných žen se nezměnil, zato podíl vdov výrazně poklesl. Znamenalo to, že část žen zůstávala svobodná stejným dílem jako v roce 1991, zato ta druhá část se rozváděla i vdávala větším dílem než v roce 1991, což se projevilo i ve výrazném poklesu podílu vdov. Vzestup podílu vdaných žen a současně výrazný pokles vdov je patrně specialitou města Opavy, danou tím, že zde existuje v tzv. produkčním věku určitá rovnováha mezi podílem mužů a žen.

A jaký počet obyvatel byl v městě Opavě a jeho městských částech vykazován podle počtu obyvatel hlášených k trvalému pobytu v květnu 1996? V celém městě bylo tehdy trvale hlášených 63 805 obyvatel, z toho bez městských částí 56 912, tj. 89,5 %. Z osmi městských částí vykazovaly největší počet obyvatel Malé Hoštice - 1 778, následoval Komárov s 1 373, Vávrovice s 1 276, Suché Lazce s 960, Podvihov s 596, Vlaštovičky s 343, Zlatníky s 306 a Milostovice s 261 obyvatelem. Na těchto počtech je pozoruhodné, že na rozdíl od počtu Opavy bez městských částí tyto počty proti roku 1994 - s výjimkou Vlaštoviček - mírně stouply. I u Vlaštoviček jde ovšem jenom o úbytek 2 osob. Zdá se, že tento rozdílný trend

v městských částech Opavy byl podmíněn tím, že se odtud méně obyvatel vystěhovalo než z centra Opavy.

Vraťme se však ještě k přirozené výměně obyvatelstva města Opavy. Proti roku 1995 nejsou výsledky v roce 1996 v tomto ohledu jednoznačně příznivé. V roce 1996 zemřelo sice proti předchozímu roku o 136 občanů méně, avšak zároveň se narodilo o 97 obyvatel méně. Bilance zde byla tedy mírně pozitivní - ovšem za cenu „stárnutí“ obyvatelstva. Souviselo to s tím, že Opavané a Opavanky vstupovali méně do manželského stavu a že přibylo rozvodů. I když manželství bylo v roce 1996 uzavřeno „pouze“ o 19 méně a rozvodů přibylo „pouze“ o 39, byl to nicméně počet, který úbytek v počtu narozených vysvětluje. Vezměme ještě v úvahu, že se neženily pouze osoby mladé. Není také bez zajímavosti, že z celkového počtu 302 uzavřených manželství bylo 45 % církevních. 4,1 % manželství bylo uzavřeno s cizincem. Šlo o osoby německé, slovenské či polské státní příslušnosti.

*Národnostní struktura obyvatelstva se zjišťuje pouze při oficiálním sčítání lidu, tzn. každých 10 let. To je také důvod, proč není ani aktuální přehled o počtu **Romů** ve městě. Ovšem ani takovéto sčítání nebývá právě u Romů přesné. Ne všichni Romové udávají totiž romskou národnost a hlásí se k jiné národnosti, hlavně ke slovenské nebo české. Avšak ještě větší problém spočívá v tom, že zdaleka ne všichni Romové jsou přihlášení k trvalému pobytu a vlastní české státní občanství. Tento problém je ovšem policejně těžko zvládnutelný, neboť návštěvy, byť dlouhodobé, nejsou přece trestné. Také*

národnost je u nás věcí svobodné volby a nikoliv rasových či jiných „objektivních“ znaků. Celkový počet Romů ve městě se odhaduje na 6 000 až 8 000, z nichž asi jen polovina je přihlášena. Romové bydlí povětšinou na Rybářské, Sadové, Hradecké, Vodní a Veleslavínově ulici. O nějakém česko-romském antagonismu nelze v Opavě sice hovořit, avšak i zde vadí mnohým Opavanům, že část romské populace nikde nepracuje a žije pouze ze sociálních dávek či podpor, či přídavků na děti. Přitom je veřejným tajemstvím, že nemalá část takto získaných peněz mizí často v hracích automatech. Hovoří se také o tom, že valnou část krádeží má na svědomí právě ta část Romů, která nikde nepracuje. Ale je také známo, že trestnou činnost v Opavě mají také na svědomí Romové z Ostravy či jiných obcí.

*Jinak stojí v Opavě otázka **Vietnamců**. Ve městě je jich přihlášeno 15. Převážně jde o osoby, které se uplatňují jako stánkoví prodejci v městské tržnici. Není známo, že by zde anebo na jiných místech města docházelo k nějakým nežádoucím střetům Vietnamců s městským obyvatelstvem či mezi Vietnamci navzájem, jak k tomu občas dochází dle sdělovacích prostředků v jiných městech.*

*Dále se zmíníme o slavnostních událostech, spojených se vstupem novorozeňat do nového roku a s významnými životními jubilei občanů města. **První, kdo spatřil světlo světa v roce 1996 v Opavě, byl malý Filípek Bárta. Stalo se tak v opavské Slezské nemocnici 1. ledna 1996, 35 minut***

po poledni. Nově narozený 52 cm dlouhý a 3,90 kg těžký klučina se měl ihned čile k světu.

Radost je ovšem nutno vyjádřit i nad tím, že se v roce 1996 konalo v Opavě 5 zlatých svateb a že 114 obyvatel oslavilo nejméně devadesátiny, z toho 45 občanů rovné devadesátiny, 19 občanů 91 rok, rovněž 19 občanů 92 roky, 14 občanů 93 roky, 8 občanů 94 roky, 3 občané 95 letí, 1 občan 96 roků, 2 občané 97 let, 2 občané 98 let a jeden dokonce 102 roky. Mezi těmito šťastlivci byl 31 muž, tj. 27,2 %.

Devadesátiny stihlo sice ještě oslavit 14 mužů, to je 31 % z celkového počtu těchto jubilantů. V dalších výročích byl ovšem již podíl mužů značně nižší. **Nejstarší občankou města byla se 102 lety paní Klára Luxová, která však 22. září 1996 zemřela. Narodila se 12. srpna 1894 v jihočeské vesničce Krtov. Jako osmadvacetiletá se provdala a žila v Liptovském Mikuláši na Slovensku. Odtud se v roce 1958 přistěhovala do Opavy. Po smrti Kláry Luxové je nejstarší občankou města Opavy paní Helena Widhalmová, která se narodila 20. července 1898. Našemu městu slouží ke cti, že jenom o 41 den za touto jubilantkou je další jubilant pan Jan Nezmar. U mužů je ostatně tak vysoký věk obzvlášť vzácný. Těmto a dalším jubilantům od sedmdesáti let po pěti letech a od 90 let každoročně blahopřeje Magistrát města. Mezi jubilanty je letos i někdejší dramaturg Slezského divadla Miloš Zbavitel, historik a archivář PhDr. Adolf Turek a vlastivědný pracovník Josef Rožnovský. První oslavoval 75. a další dva 85. narozeniny. Těmto zasloužilým Opavanům**

*blahopřáli k jejich jubileu primátor města Doc. RNDr. Ing.
Jan Mrázek a jeho náměstkyně Mgr. Jiřina Bouchalová
osobně.*

2. ZAMĚSTNANOST

ení jistě žádnou novinkou, že se zaměstnanost ve městě Opavě v posledních letech značně změnila. Průmyslové podniky ve snaze zefektivnit činnost snižovaly počty svých zaměstnanců a stejně tak došlo ke snížení zaměstnanosti v zemědělských podnicích.

Zaměstnanost ve městě ovlivnila ovšem i situace v podnicích ostravské průmyslové aglomerace, kam vyjíždí denně za zaměstnáním značná část ekonomicky aktivního obyvatelstva města. Uvolnění pracovníci našli nejsnadnější uplatnění v rozvíjejících se odvětvích obchodů a služeb, a to zejména díky rychlému procesu privatizace.

V Opavě bylo koncem roku 1996 celkem 32 567 ekonomicky aktivních osob, z toho 1 441 (tj. 3,78 %) se o zaměstnání ucházelo. Hospodářskou tvářnost města představovaly zejména ve farmacii a chemii firmy Galena a Balakom, v papírenském provozu firma Model Obaly, ve strojírenství firmy Ostroj, Opavské armaturky Merkanta a Arakon, v potravinářství Čokoládovny, závod Opavia, výroba masa Bivoj, pivovar Zlatovar, Slezské mrazírny Oceán, Opavský cukrovar, v elektrotechnice ICEC-ELPO. Opava je i sídlem jednoho z největších českých spotřebních družstev, Jednoty.

Pokud jde o počty zaměstnanců u rozhodujících zaměstnavatelů v průmyslu a stavebnictví byl stav koncem roku 1996 takový: Ostroj a. s. Opava vykazoval 1908 zaměstnanců, Galena a. s. Opava Komárov 952, Čokoládovny a. s., odštěpný závod Opavia Opava 775, Ingstav a. s. Opava 640, Model Obaly a. s. Opava 567. Příznačné je, že ve všech těchto podnicích došlo v roce 1996 ke snížení stavu zaměstnanců, až na Opavii, kde se počet zaměstnanců proti předchozímu roku o 102 zaměstnance, tj. o 13,2 %, zvýšil. (Ovšem už v roce 1993 došlo v tomto závodě ke značnému snížení zaměstnanců - o 27,7 %.) K největšímu snížení zaměstnanců došlo v roce 1996 proti předchozímu roku v Galeně - o 19,9 %, v Ingstavu o 11,1 %, v Model Obalech 7,2 % a v Ostroji o 6,5 %. Mějme ovšem na paměti, že ke značným úbytkům zaměstnanců docházelo v opavských podnicích i v předchozích letech. Stav zaměstnanců se zde snižovaly podle dlouhodobých plánů, takže lze téměř s jistotou říci, že toto snižování bude pokračovat i v dalších letech. Platí to zejména o firmě Model Obaly, kde probíhala zásadní reorganizace za účelem zlepšení efektivity hospodaření. V Opavii nepřistoupili před koncem roku 1996 k uvolňování pracovníků, protože byla právě plněna velká zakázka. Nedomníváme se však, že by bylo účelné rozmazávat všechny úbytky, k nimž docházelo v jednotlivých závodech. Tyto úbytky a trendy se netýkaly jenom obyvatelstva města Opavy. Průmyslový a stavební potenciál města neslouží totiž jen jeho vlastnímu ekonomicky aktivnímu obyvatelstvu, nýbrž i lidem

z okolních obcí. A naopak, jak už bylo naznačeno, nemalá část Opavanů vyjíždí zase do Ostravy, a to zejména do železáren a uhelných dolů.

Je potěšitelné, že se **38. mezinárodního strojírenského veletrhu v Brně, konaného v září 1996,** zúčastnily i firmy z města Opavy. V expozici **a. s. Ostroj Opava** nebylo možno přehlédnout 32 tunovou sekci unikátní mechanizované důlní výztuže **MEOS**, jejíž druhové provedení umožňovalo zajištění stropu až do výše 6 metrů. Poprvé byl také vystaven nakládací jeřáb **NJ 130 PT** a dvě pracovní plošiny řady **PP 12**. Ale byly tu i další novinky, svědčící o tom, že to v Ostroji mysleli vážně se špičkovou technikou a s racionalizací výroby. Majoritní vlastník Ostroje - skupina kolem **Komerční banky**, striktně prosazovala tuto orientaci s cílem dosáhnout růstu tržeb i zisku.

Na tomto mezinárodním strojírenském veletrhu se poprvé představila i opavská akciová společnost **Opavské armaturky**, zajišťující obchodní činnosti pro opavské společnosti **Merkanta** (343 zaměstnanci) a **Arako** (87 zaměstnanců), vyrábějící průmyslové armatury. Vlnovce a kompenzátory, potrubí z nerez oceli pro různá použití nabízela společnost **Witzenmann Opava**. Různá provedení elektrických rozvaděčů tu tvořila nabídka opavské společnosti **ICEC ELPO**, která vznikla v roce 1993 a která vyrábí silnoproudé zařízení a provádí elektromontážní práce s vlastní projekcí. Vystavovala i společnost **ATREI-IZOTHERM**, specializovaná na výrobu nadstaveb pro užitková vozidla

a zvedací plošiny pro malé náklady s nosností do 300 kg. Na brněnském výstavišti se uplatnily i menší opavské firmy, jako Ulmer - spojovací součástky či AVHB s hydraulickými prvky.

Akciová společnost Galena, známá tím, že se zde vyrábějí léčivé látky a přípravky, ale i kosmetické přípravky a různé nápoje a nápojové přísady, upoutala v roce 1996 pozornost Opavanů zvláště tím, že se její vedení od 1. září 1996 zcela vyměnilo. Novým předsedou představenstva byl zvolen Stephan Lukas a výkonným ředitelem Ron Lasner. Vedení Galeny je tak bez Čechů, na což nejsme dosud zvyklí. K 19. červnu 1996 byl většinovým vlastníkem (73,47% podíl na základním jmění) IVAX, International Corp., USA. Výší tržeb z výrobků a služeb, dosahující za rok 1995 celkem 1 743 mil. Kč., zařadila se Galena na první místo ve městě a v okrese Opava vůbec.

Akciová společnost Model Obaly vznikla v roce 1992, kdy se opavský závod stal součástí Divize vlnité lepenky a papíru švýcarské skupina Model - Holding a. g. se sídlem ve Weinfeldenu. V opavském závodě se vyrábí vlnitá lepenka, kartonové obaly, skládačky i krabice včetně potisků, dále konstrukce obalů a tvarových výseků z kartonů, jakož i fotopolimerové štočky. Model je největším výrobcem obalů z vlnité lepenky a hladkých a kaširovaných skládaček v České republice. Tržby za prodej těchto výrobků dosáhly v roce 1995 1 449 mil. Kč, což firmu zařadilo v městě i v okrese Opava na druhé místo - hned za Galenu. Proti předchozímu

roku se tržby zvýšily téměř o 48 % a hospodářský výsledek vzrostl po zdanění o 27 %. Těchto až neuvěřitelných výsledků bylo zde dosaženo jednak využitím výsledků švýcarské společnosti Model, jednak organizačními změnami a racionalizací. A. s. Model Obaly uvedla v poslední době na trh mnoho zajímavých výrobků. I v Opavě se můžeme setkat s displeji např. pro kávu Tchibo.

Z textilního průmyslu, který patřil spolu s průmyslem potravinářským dříve k největším v Opavě, je zde ještě **Opavlen**, dříve **Moravolen**, pokračující v tradici jutařské firmy **Hatschků** a závod **Karnola**, navazující rovněž na textilní firmu, existující zde rovněž i dříve. Závod **Karnola**, potýkající se již delší dobu s odbytovými potížemi, zanikl v dubnu 1996. Zbytek - 70 zaměstnanců přišel o práci počátkem prosince. **Opavlen Opava a. s.**, opavská přádelna koudelových přízí, byla do 1. září 1995 v pronájmu společnosti s. r. o. **Kalus**. Privatizační proces nebyl u tohoto závodu dosud uzavřen. Rok 1996 byl pro něj kritickým rokem. Produkce oproti roku 1995 klesla téměř na polovinu a chod závodu i zaměstnanost (okolo 200 pracovníků) se podařilo udržet jen díky orientaci na export a brigádnické práce v opavských závodech. Vykazovaná ztráta za tento rok zde dosahovala 4, 5 mil Kč. Přesto se zde prováděla náročná, ale zcela nezbytná investiční výstavba. Byly pořízeny nové moderní česací stroje, automatický soukací stroj a postavena nová plynová kotelna. Modernizace provozů **Opavlenu** a určité oživení lnářského trhu zvyšují šance firmy na přežití.

Z potravinářského průmyslu zasluhuje zmínku Pivovar Zlatovar, který patří k nejstarším opavským podnikům. Byl vybudován v roce 1825. Roční produkce piva stoupla ze 6 200 hl v roce 1825 na 140 tis. hl. v roce 1939. V lednu 1996 skončil Pivovar Zlatovar s používáním hliníkových transportních sudů a přeorientoval se na nerezové sudy KAEG o obsahu 30 a 50 l. Tím se chuť opavského piva značně zlepšila. Opavský ležák Zlatovar je jako pivo plzeňského typu jemně hořké a se silným řízem. Má také dobrou pěnu ve sklenici. Vaří se jako Zlatovar 10 % světle výčepní a Zlatovar 12 % jako světlý ležák. V posledních letech čelí se značným vypětím sil konkurenci a nedaří se mu zatím získat svou ztracenou pozici, a to ani v samotné Opavě. Lze si jen přát, aby se opavskému pivovaru podařilo zařadit mezi prosperující opavské průmyslové podniky.

Dalším opavským závodem s dlouholetou tradicí jsou Čokoládovny a. s., odštěpný závod Opavia. Navazuje na tradici firmy Oplatky a cukrářské výrobky Fidor, založené v roce 1830. Na rozdíl od opavského Pivovaru zařadila se Opavia, která je jedním z 12 odštěpných závodů společnosti Čokoládovny, mezi úspěšné. Jejím rozhodujícím vlastníkem se 79,99 % akcií je firma Čokoládovny Partners B. V. Amsterdam, podnikající společně s francouzskou Group Danone a fy Nestlé. Opavia vyrábí sušenky, oplatky nemáčené i máčené v čokoládě. Z opavských výrobků měly největší odbyt sušenky Disko a nová řada Fidorka. Opavia vyrábí též sušenky Prince pod mezinárodní značkou L. N. Dlouholetá

tradice a vynikající výsledky Opavie ovlivnily zajisté rozhodnutí představenstva a. s. Čokoládovny o výstavbě nového závodu na výrobu trvanlivého pečiva v Opavě - Vávrovicích. Výstavba areálu nového závodu byla zahájena 3. června 1996 a má být ukončena v roce 1997. Výstavbou závodu se má dále zvýšit výrobní potenciál a produktivita práce. Nová Opavia má vykročit na cestu k dosažení špičkové úrovně ve výrobě trvanlivého pečiva, a to nejenom v České republice.

*Zmínku zasluhuje **společnost s. r. o. OPTYS** s výrobou hospodářských tiskopisů a tiskopisů pro výpočetní techniku. V roce 1996 rozšířila obchodní síť vlastních prodejen, expedičních skladů a prodejních míst po celé České republice. Díky nákupu moderního tiskařského stroje a moderní techniky byla rozšířena i výroba, takže lze teď vyrábět tiskopisy uspokojující i náročné požadavky zákazníků jak v designu, tak v praktickém provedení.*

*Málo povzbudivý je stav opavského zpracovatelského průmyslu. **Opavská mlékárna**, založená v roce 1910, přešla po čtyřech letech „transformační anabáze“ do společnosti, kterou vlastnilo 19 subjektů, vesměs zemědělských družstev a soukromých rolníků, a to v srpnu 1995 po privatizaci opavského závodu Jesenických mlékáren. Nicméně přes slibné vyhlídky se nakonec nepodařilo krachu opavské mlékárny zabránit. Zemědělci koupili mlékárnu od Fondu národního majetku značně zadluženou a třebaže mlékárna vykazovala do května 1996 zisk zhruba 1 100 000 Kč, nebyl to zisk takový,*

aby jí zaručoval prosperitu. A tak vstoupila v říjnu 1996 do likvidace. Mléko a mléčné výrobky dodávají nyní Opavě mlékárny Frýdek-Místek, Kunín, Jesenické mlékárny a Olma Olomouc. S nostalgií vzpomínáme na její vynikající jogurty ve skle, eidamský sýr aj. dobré levné výrobky.

A jaký byl stav v jiných zpracovatelských podnicích?

Činnost ukončily Škrobárny podniku **Opamyl, s. r. o.**,

a to pro naprostou nekonkurenceschopnost. V závodě, s jehož

likvidací se započalo od dubna 1996, přišlo o práci na

150 osob. S vážnými problémy v hospodaření se potýkají i

Slezské mrazírny Oceán a.s. Jejich výroba se již další

dobu pohybuje na hraně rentability. Snadný život nemá ani

Cukrovar Opava. Zdá se však, že tento podnik je na tvrdý

konkurenční boj lépe připraven. Cukrovar má 140 stálých

pracovníků, kteří připravují provoz na vrcholnou kampaň,

starají se o expedici cukru a zacvičují v kampani na

200 brigádníků. Mezi nimi převažují důchodci. Ve čtyřech

směnách se cukrovka zpracovává zejména z okresů Opava,

Bruntál a Nový Jičín.

O své místo „pod sluncem“ aktivně usiloval i další

opavský zpracovatelský závod **Seliko**, jehož předchůdcem

byla firma E. Lichtwitz a synové s výrobou konzumních

lihovin a destilátů, šťáv a octa, založená v roce 1861. Závod

Seliko navazoval od roku 1993 kontakt s firmou Schmidt

v Sársku (SRN), od níž převzal technologii výroby paštik. Díky

tomu stoupla poptávka po paštikách nejen na českém trhu,

nýbrž i v zahraničí. Stoupl i zájem o akcie tohoto závodu.

Největší stavební firmou v městě je **Ingstav**, známý tím, že realizoval v minulosti vodní díla Kružberk a Morávka, četné úpravní vody, vodovody, vodojemy, čistírny a kanalizace, nemluvě o sanaci průmyslových či historicky cenných staveb ve Slezsku a na Moravě. V poslední době budoval dvě hydrotechnická díla, a to přečerpávací vodní elektrárnu Dlouhé stráně na řece Divoká Desná v Jeseníkách a vodní dílo Slezská Harta na Moravici, které po dokončení v roce 1998 přinese i nové rekreační příležitosti. Ingstav Opava, a. s., vznikl v roce 1992 privatizací Ingstavu Opava, státního podniku. Jeho obrat dosáhl v roce 1996 celkem 1 539 mil. Kč a zisk 0,962 mil Kč. Současná strategie tohoto podniku se posunuje od velkých vodohospodářských děl k širšímu segmentu zakázek - v oblasti ekologie, vodohospodářství, energetiky, restrukturalizace a urbanizace území. Ve městě Opavě prováděl Ingstav v roce 1996 rekonstrukci čistírny odpadních vod a rekonstrukci městského koupaliště, tedy stavební akce menšího zaměření. Tradičně nezastupitelný podíl na stavební obnově města měl i **Stavební podnik Opava a. s.**, se 350 zaměstnanci, jakož i Slezské stavby a. s. Provádějí komplexní dodávky občanských a průmyslových staveb včetně rekonstrukcí objektů, zateplování budov a výstavbu bytových objektů. Kromě těchto stavebních společností vyvíjí v Opavě činnost řada dalších **stavebních firem** jako: Stawex, Agrostav, Erko, Pozemní stavby, Slezské pozemní stavby, Zekos, Hatrick, Raval, Ambient, PS, MSK, Unikont Opava aj.

V zemědělství došlo rovněž v posledních letech k převratným změnám, doprovázeným pronikavým úbytkem činných osob. Příznačné je, že si zemědělci stěžují na nedostatky v legislativě. Chybí jim zákony, které by vytvářely pro zemědělské podnikání příhodné podmínky. A tak se i v Opavě a okolí, přestože je zde půda vysoké bonity, zemědělství vnímá jako odvětví neperspektivní. Nerentabilní se jeví zejména živočišná výroba. Díky tomu bylo již stádo krav sníženo o 2/3. Těžko říci, proč se zemědělství stalo Popelkou v našem národním hospodářství, a to tím spíše, že v zemích EU tomu tak není. Zemědělství bylo v našem městě navíc postiženo v květnu velkými dešti a následnými záplavami. V Opavě-Kateřinkách a v Opavě-Kylešovicích bylo zaplaveno na 2 000 ha zemědělské půdy. Nepřízeň počasí v roce 1996 se však podepsala i pod kvalitou nezatopených porostů.

*Na území města Opavy hospodařilo kromě 32 soukromých zemědělců 8 zemědělských subjektů. **Zemědělské družstvo Opava - Kylešovice** provozovalo na výměře 2 935 ha zemědělské půdy. Z této výměry bylo podloženo nájemními smlouvami na 10 let 2 013 ha, smlouvami na pět let 399 ha, smlouvami na jeden rok 230 ha: zbytek, tj. 293, byl podložen smlouvami na dobu neurčitou anebo byl beze smluv. Počátkem roku 1996 vykazovalo družstvo 849 členů. Ve stejnou dobu dosahovala průměrná hodinová mzda 45,74 Kč. V čele ZD stál Ing. Dušan Schreier. Přes problémy, se kterými ZD Opava - Kylešovice zápasilo, je možno konstatovat, že se*

tomuto družstvu podařilo v průběhu transformace překonat snahy o rozbití zevnitř a vyjít z tohoto nelehkého období jako poměrně silný a stabilní zemědělský podnik.

Totéž nelze tvrdit o **ZD Opava - Kateřinky**. Toto družstvo hospodařilo do roku 1991 jako jeden celek. Od tohoto roku se dostalo do víru četných organizačních přeměn. Hned v roce 1991 vznikly na jeho základě další dva zemědělské subjekty. Zemědělské družstvo Velké Hoštice a Obchodní družstvo Opava - Kateřinky. Zbytek se sice nazýval nadále Zemědělské družstvo Opava-Kateřinky, avšak nehospodařil na půdě a soustřeďoval se na rozdělování restituované půdy. V roce 1993 se od Obchodního družstva oddělila část a vzniklo Zemědělské družstvo Hněvošice a akciová společnost Ochrana rostlin Arnošov. Konečně v roce 1995 se oddělila od Obchodního družstva další část a vznikla Zelenina Malé Hoštice. Obchodní družstvo Opava - Kateřinky hospodařilo na výměře 1476 ha zemědělské půdy a vykazovalo 380 členů. Předsedou byl Ing. Hanzel. Družstvu se nedařilo dobře a potýkalo se kromě jiného i s dluhy. Takový byl tedy stav v zemědělství v Opavě – Kateřinkách i v roce 1996. Zbývá ještě dodat, že družstevníci z Opavy – Jaktáře přešli i se svou půdou do ZD Loděnice.

Státní zemědělský sektor je v Opavě zastoupen **Školním statkem**, hospodařícím na výměře 800 ha zemědělské půdy. V roce 1995 byl pověřen vypracováním transformačního projektu. Předložený návrh byl založen na myšlence obhájit existenci Školního statku, ale současně i výuky zemědělského

školství v Opavě. Tento projekt byl dne 20. srpna 1996 Ministerstvem školství schválen. Školní statek Opavy byl ponechán v dosavadní organizační struktuře, tzn. jeho samostatný právní subjekt v čele s ředitelem podniku. Dosáhlo se toho, jistě díky tomu, že tento statek vykazoval v minulých letech dobré hospodářské výsledky. I v roce 1996, který rozhodně nepatřil k povětrnostně příznivým rokům, vykázal zisk ve výši 290 000 Kč.

Mluvíme-li o zemědělství, nelze pominout ani **Okresní agrární komoru**, která byla v Opavě zřízena v roce 1993. Předsedou OAK je Ing. Milan Vítek. Její působnost přesahuje ovšem území našeho města. Toto zemědělské sdružení koordinuje vztahy mezi svými členy a zastupuje své členy navenek, a to zejména vůči Ministerstvu zemědělství. V roce 1996 se například podařilo Agrární komoře dosáhnout osvobození speciálních cisternových zemědělských vozidel od silniční daně. Opavská Agrární komora se skládá ze 112 členů, a to právnických i fyzických osob. Jde o zemědělské prvovýrobce i zpracovatelské služby, například o jatky, o mechanizační služby a také o výrobu zemědělských strojů. Z města Opavy jsou členy Agrární komory tyto subjekty: Opavský cukrovar, který patří mezi desítku nejlepších cukrovarů v České republice, dále Agroprogres, poskytující zemědělcům různé služby, ale členy jsou i vlastníci půdy podél česko-polské státní hranice, dále Bivoj (jatky), Best (výroba kuřat), Zempro (výroba vajec), Oseva (zemědělský výzkumný ústav olejnin), všechna zemědělská družstva

a zemědělské školy včetně učňovských. Členy Agrární komory jsou dále opavští soukromí zemědělci, vlastníci větší výměry zemědělské půdy: z Opavy - Kylešovic p. Palyza se 130 ha a p. Král s 21 ha, z Opavy - Kateřinek p. Prokeš s 21 ha a z Opavy - Jaktaře p. Strohalmová se 17 ha a p. Uvíra s 46 ha. Členy jsou rovněž zemědělci z Vlastoviček, vlastníci zemědělské půdy o výměře až 40 ha. Dle slov Ing. Vítka na Opavsku je půda unikající kvality - v ceně 7 Kč/m² - a lze na ni dostat velmi výhodné úvěry.

Pokud mluvíme o zaměstnanosti opavského obyvatelstva, musíme ještě připomenout **Spotřební družstvo Jednota**, které má v Opavě své sídlo a se stavem 1 128 zaměstnanců v roce 1996 patřilo k největším v republice. V roce 1995 se Jednotě Opava podařilo získat pronájem 500 m² plochy v přízemí Obchodního domu Breda a zřídit zde úspěšnou prodejnu potravin. I toto družstvo, jehož působnost se ovšem vztahuje na celý opavský okres, snižovalo v posledních letech stavy svých zaměstnanců - letos oproti roku 1995 o 37 osob.

Z hlediska **zaměstnanosti obyvatelstva** má pro Opavu nemalý význam i zdravotnictví, reprezentované zde především dvěma léčebnými ústavami: Slezskou nemocnicí s 1 258 a Psychiatrickou léčebnou se 702 zaměstnanci. Jestliže v Psychiatrické léčebně došlo proti roku 1995 k mírnému úbytku zaměstnanců (o 291), ve Slezské nemocnici naproti tomu zaměstnanců o 23 osoby přibylo. Opava je dále sídlem Školského úřadu, který zaměstnával v roce 1996 největší počet

zaměstnanců jak v městě, tak i okrese Opava - 2 674 osoby. Proti roku 1995 to však bylo méně o 280, tj. o 9,5 %, avšak proti roku 1992 o 1 254, tj. o 31,9 %. Souviselo to s úbytkem žáků, ale i s určitou racionalizací. Okresní ústav sociálních služeb v Opavě vykazoval v roce 1996 celkem 544 zaměstnance, tj. o 8,4 % více než v roce 1995, avšak proti roku 1992 činilo toto zvýšení 22,2%. Zvýšení stavu zaměstnanců bylo zde způsobeno organizačními změnami ve sféře sociálních služeb, o čemž se ještě zmíníme na jiném místě. Opomenout nelze ovšem ani ČSAD, a. s. Opava, v níž bylo v roce 1996 zaměstnáno 559 zaměstnanců. V tomto závodě docházelo rovněž v tomto i v minulých letech k pozvolnému poklesu stavu zaměstnanců. Přes 100 zaměstnanců mělo dále Slezské zemské muzeum, nejstarší a jedno z největších muzeí v České republice, s výzkumnou, sbírkovou a hlavně prezentační činností. Jeho součástí je Slezský ústav, dříve ústav České akademie věd, jakož i Památník Petra Bezruče a Arboretum Nový Dvůr. Z kulturních institucí nad 100 zaměstnanců je nutno připomenout dále Slezské divadlo. O všech těchto ústavech a institucích se zmíníme podrobněji na jiném místě této kroniky.

Pro zaměstnanost obyvatel města Opavy mělo v roce 1996 značný význam i tzv. **drobné podnikání**. Už proto, že se tento sektor na rozdíl od těch největších firem rok od roku zvětšoval a že vlastně do značné míry přijímal ty pracovní síly, které byly z těch velkých zaměstnaneckých subjektů

propuštěny. O tomto sektoru není však na úrovni města žádoucího přehledu. Dá se předpokládat, že zde byl největší počet firem (asi kolem tisíce) v kategorii 1 až 5 zaměstnanců, asi kolem 500 firem v kategorii 6 až 10 zaměstnanců, o něco více firem v kategorii 11 až 24 zaměstnanců. Firem v kategorii od 25 do 50 zaměstnanců bylo zde asi kolem 30 a v kategorii nad 50 zaměstnanců snad ještě méně. Velikostní struktura firem byla ovšem v neustálém pohybu. Dřívější počty osob takto výdělečně činných nejsou však s rokem 1996, kdy se za osoby samostatně výdělečně činné považovaly i osoby spolupracující, srovnatelné. Spíše se zdá, že nárůst počtu malých firem i zaměstnanosti v nich se v roce 1996 proti předchozím rokům poněkud zpomalil.

členo Nejvíce povolených živností podnikalo v roce 1996 v těchto oblastech: koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej, zprostředkovaný obchod a služby, poradenské služby, výkopové a zemní práce, vedení účetnictví, výuka cizích jazyků. Z vlastních řemesel šlo pak o krejčovství, čalounictví, malířství a natěračství. U živnostníků šlo ponejvíce o osoby české národnosti a si jen o 80 cizinců. Na 300 Romů provádělo vesměs příležitostně a nepravidelně výkopové, zemní či demoliční práce.

regist Pro podnikatelskou sféru v Opavě měla i v roce 1996 značný význam opavská **Hospodářská komora**. Má sídlo v Domě kultury na Nádražním okruhu. Ředitelem je ing. Jiří Germanič. Komora je s působností pro Opavsko, Bruntálsko a Jesenicko. Sdružuje hospodářské subjekty dle zákona č. 145/1995 Sb.

301/1992 Sb. Původně to byla Československá obchodní a průmyslová komora, která byla v Opavě založena v roce 1991. Jde o instituci, která má v Opavě dlouholetou tradici. Vždyť Slezská obchodní a živnostenská komora byla v Opavě zřízena již v roce 1850. A je také známo, že v roce 1932 bylo v Opavě půl druhého tisíce řemeslníků a živnostníků včetně průmyslníků. V nově zřízené obchodní a průmyslové komoře bylo členství podmíněno vlastnictvím živnostenského listu a placením členských příspěvků. V roce 1996 měla Hospodářská komora v Opavě 140 členů, z toho 46 % z řad fyzických osob - živnostníků, 37 % z řad firem do 200 zaměstnanců, 13 % z řad firem nad 200 zaměstnanců a 4 % z řad ostatních. Komora hájila oprávněné zájmy svých členů, spolupracovala s orgány opavské státní správy i samosprávy. Zprostředkovávala zejména kontakty mezi českými a zahraničními firmami při vyhledávání vhodných podnikatelských partnerů, organizovala odborné semináře, školení a výstavy, poskytovala různé odborné informace a poradenství. Rozvíjela příhraniční spolupráci s polskými hospodářskými subjekty, a to i z titulu jejího členství v Česko-polské hospodářské komisi.

Členství v Hospodářské komoře je dobrovolné, pouze registrace podnikatelských subjektů je povinná. A tak členy této komory nejsou ani zdaleka všichni podnikatelé.

V obchodním rejstříku celého opavského okresu jsou zapsány 10 802 osoby.

A jak se vyvíjela **nezaměstnanost** ekonomicky aktivního obyvatelstva v Opavě? Z celkového počtu 32 567 ekonomicky aktivních občanů se k 31. prosinci 1996 ucházelo o práci 1 141, tzn. že míra nezaměstnanosti dosahovala ke stejnému dni 3,5 %. Tím se Opava přibližovala k celookresnímu průměru nezaměstnanosti, který činil 3,6 %. Proti předchozímu roku, kdy zde míra nezaměstnanosti dosahovala ke stejnému dni 3,15 %, došlo tedy k jejímu určitému zvýšení. Přesto byla ovšem v Opavě i v roce 1996 největší poptávka po pracovní síle v okrese. Z věkové struktury nezaměstnaných vyplývá, že převažovali mladí lidé. Do 29 let jich bylo 457, tj. 40 %. Z absolventů škol převažovali absolventi středních odborných škol a ze středních škol absolventi gymnázií. Podle vzdělanostní struktury převažovali vyučenci (406) a zájemci o zaměstnání se základním vzděláním (419). Mezi zájemci o práci se objevily také již 44 osoby s vysokoškolským vzděláním a bylo mezi nimi také 159 Romů. Výše měsíčních dávek v nezaměstnanosti se pohybovala od 800 do 3 500 Kč a více.

Volných míst bylo v roce 1996 ve městě Opavě 347, z toho 294 pro dělníky a 267 pro vyučené. Pro uchazeče bez vzdělání nebylo k dispozici ani jedno jediné místo. Vezmeme-li v úvahu, že uchazečů o zaměstnání bylo tehdy 3 348, znamenalo to, že na jedno volné místo připadali více než 4 uchazeči. Také v roce 1996 pracoval u Úřadu práce v Opavě „Klub práce“, navštěvovaný dobrovolně těmi, kteří měli zájem pracovat a

byli šest měsíců v evidenci jako nezaměstnaní. Mnozí našli právě díky tomuto klubu zaměstnání. Značný byl i zájem o rekvalifikaci. Byli to například horníci, kteří dříve pracovali v ostravských uhelných dolech, nebo také chemici, které propustila z práce komárovská Galena. Uplatnil se rovněž tzv. *Projekt na podporu romské zaměstnanosti*. Hlavním smyslem tohoto projektu bylo pomoci sehnat Romům bez zvláštní kvalifikace zdaněnou práci a současně zajistit, aby za ni byli řádně zaplacení. Zjistilo se totiž, že „šikovnější“ Romové zneužívali postavení Romů, a to zejména těch, kteří byli bez státního občanství nebo bez pracovního povolení. Za svou práci dostávali od těchto „šikovných“ romských podnikatelů jen část své mzdy. Postupovalo se tak, že se pomocí opavského magistrátu zjišťovaly např. výkopové, úklidové či jiné na kvalifikaci méně náročné práce a zadávaly se prostřednictvím osvědčené firmy romského podnikatele romským spoluobčanům.

Mluvíme-li o zaměstnanosti opavského obyvatelstva, je nutno se ještě zmínit o tzv. **brigádnické práci**. Většinou měli o takovou práci zájem studenti středních a vysokých škol. Největší zájem o brigádníky měly opavské stavební firmy, a to na výkopové práce. Ženy pracovaly brigádnicky v zemědělství, při mytí oken, mandlování, šití obuvi apod. Malý zájem ze strany podnikatelů byl o práce administrativní. Ze zpracovatelských závodů mělo o brigádníky zájem Seliko, které zaměstnávalo v červenci 70 a v srpnu 35 studentů

a studentek. Během letních prázdnin zde pracovalo rovněž mnoho studentů ze Slovenska. Tradičním zaměstnavatelem brigádníků byly i Slezské mrazírny Oceán. V roce 1996 se zde vystřídali během letních prázdnin 63 brigádníci. Ale brigádníky zaměstnávala v květnu a červnu i Galena a po celý rok Opavské pekárny.

Určité zvláštní místo na opavském pracovním trhu měli i v roce 1996 cizinci - Poláci, Ukrajinci, Bulhaři aj. Z hlediska města není však o nich přesná evidence. Dá se ovšem přepokládat, že ani v Opavě nechybí tzv. mrtvé duše, tj. cizinci zaměstnaní bez povolení.

3. POLITICKÝ A VEŘEJNÝ

ŽIVOT

ok 1996 patřil nepochybně k mimořádně rušným. Bylo to dáno zejména tím, že se tohoto roku konaly volby jak do poslanecké sněmovny, tak i do senátu České republiky. Volbám byla v podstatě podřízena činnost stran a volební ráz měl pochopitelně i veškerý politický a veřejný život ve městě i oficiální návštěvy města. V této kapitole si povšimneme ještě zahraničních aktivit města i oslav celostátního významu.

Z politických stran pojednám nejprve o **Občanské demokratické straně (ODS)**, v jejíchž stanovách se dočítáme, že je „demokraticky utvářenou stranou s moderní evropskou strukturou, stranou schopných, podnikavých sebevědomých lidí, kteří dokáží převzít odpovědnost za sebe, svou rodinu, obec, stát“. Strana odmítá marxistickou a leninskou ideologii, stejně jakékoliv kolektivizující prvky v ekonomice i politice. Opavské místní sdružení, čítající počátkem roku 1996 105 členů, bylo tak největší v oblasti. Vzniklo v návaznosti na ustavení celorepublikové organizace v dubnu 1991. Předsedou místního sdružení byl Ing. Radan Grusman. Opava je i sídlem oblastního sdružení ODS, čítajícího k 20. lednu 1996 celkem 452 členy.

Dne 6. ledna 1996 nominovali na svém sněmu členové opavského sdružení ODS jako opavské kandidáty do poslanecké sněmovny parlamentu dosavadního poslance PhDr. Jaromíra Kaluse a dosavadního předsedu opavského sdružení ODS Ing. Radana Grusmana. Sněm dále navrhl jako kandidáta do senátu starostu Hlučína Jana Voráčka. V tuto dobu se měli také shodnout zástupci místního sdružení Opava a místního sdružení Mokré Lazce na vzniku tří opavských klubů ODS na územním principu. Tím se mělo napomoci k ukončení vleklých sporů uvnitř opavské ODS, které vedly k odchodu některých opavských členů do místního sdružení Mokré Lazce. Toto sdružení navrhlo jako kandidáty do poslanecké sněmovny Ing. Zbyňka Stanjuru a MUDr. Jana Rambouska. Mokrolazeckými kandidáty na senátory se stali MUDr. Václav Vlček a MUDr. Marián Staňo.

druh I když k integraci opavských a mokrolazeckých členů ODS mělo dojít podle přijatého plánu do 1. března 1996, nestalo se tak. Do 18. února 1996 zažádali o přestup z místního sdružení Mokré Lazce do místního sdružení Opava pouze dva opavští členové. Byl to Ing. Miroslav Krajíček, předseda oblastního sdružení ODS, a Ing. Zbyněk Stanjura. Ostatní opavští členové místního sdružení Mokré Lazce vyslovili na místním sněmu, konaném 16. února 1996, s integrací nesouhlas. Jako důvod uváděli „některé nedořešené technické záležitosti“. Z toho tedy vysvítá, že nedůvěra těchto asi 40 členů k opavskému místnímu sdružení dosud překonána nebyla.

Dr. K integraci opavských členů ODS, působících od listopadu 1993 ve dvou místních sdruženích, v opavském a mokrolazeckém, došlo až 2. května 1996. Obě skupiny našly po déletrvajících jednáních pro všechny přijatelné východisko. Ve společném prohlášení se mimo jiné pravilo: „Obě skupiny našly pro všechny přijatelné řešení a shodly se, že v nadcházejícím období je pro ODS životně důležité, aby všichni její členové vystupovali jednotně.“

na z Ale vraťme se k volebním přípravám uvnitř ODS. Na únorovém regionálním nominačním sněmu ODS v Olomouci došlo k překvapení. Dosavadní poslanec PhDr. Jaromír Kalus postoupil z třetího místa oblastní kandidátky na osmou pozici kandidátky regionální. Přeskočil tak Ing. Radana Grusmana a Ing. Alfréda Kunčíka, kteří byli oblastním sněmem ODS zařazení před něho. Umožnilo mu to, aby prošel nejprve do druhého a posléze prvního kola a aby se tak stal „horkým“ kandidátem na znovuzvolení za poslance v parlamentní sněmovně za opavskou oblastní ODS. Podle předsedy oblastní rady ODS Ing. Krajíčka rozhodlo zřejmě při tajném hlasování „vnímání odvedené práce poslance Kaluse“. Nicméně ani při tomto konstatování neskrýval překvapení, které v něm vyvolal výsledek regionálního sněmu ODS. Při tomto hlasování nerozhodovaly patrně jenom aktivity v místním, nýbrž i v celonárodním měřítku. Na váhu padala jistě i skutečnost, že poslanec Dr. Kalus byl 21. února 1996 zvolen sněmovnou parlamentu vedoucím české státní delegace v Parlamentním shromáždění Rady Evropy. Není bez zajímavosti, že se

Dr. Kalus v hlasování prosadil proti poslanci R. Špačkovi z ODA a M. Stiborové z Levého bloku. Ke svému zvolení obdržel Dr. Kalus různá blahopřání, mezi nimiž byla i gratulace velvyslance ČR ve Štrasburku Doc. J. Malenovského. Ten vyslovil radost z tohoto zvolení, a to i proto, „že předsedou budete Vy, který jste ve vypjatých okamžicích plenárních zasedání neváhal vyjádřit otevřeně svůj názor“. Český velvyslanec ve Štrasburku tu naráží patrně na skutečnost, že PhDr. J. Kalus patřil na lednovém zasedání Rady Evropy mezi 35 poslanců, kteří hlasovali proti vstupu Ruska do této organizace. Svým výrokem, že „Rusko není součástí Evropy“ se stal na Opavsku, ale zdaleka ne jenom zde velmi populární. Současně s touto proslulostí musel se ovšem PhDr. J. Kalus smířit i s tím, že se ocitl pod drobnohledem veřejnosti vůbec a svých politických rivalů zvláště. Ti poukazovali zejména na to, že současně s poslanceckým mandátem vykonává na plný úvazek také funkci ředitele Slezského zemského muzea a že tak pobírá dva platy.

*Dále si z politických stran poušimneme **Křesťanské a demokratické unie - Čsl. strany lidové (KDU-ČSL)**, která má v Opavě poměrně silné organizační pozice.*

Předsedou okresního výboru je Ing. Rudolf Chamráth.

Koncem roku 1996 vykazovala na 390 členů, z toho v Jaktarži a Kateřinkách 180, v Opavě - městě 100 a v Kylešovicích 50, v Milostovicích 15 a v Komárově 45. Není však důvodu ke spokojenosti - a to si ve vedení uvědomují - neboť členská základna se rok od roku, byť poznenáhlu, zmenšuje.

KDU-ČSL je nositelem křesťansko-demokratické politiky. Je to tedy konzervativní strana, prosazující a podporující svobodu individua a jeho odpovědnost, ochranu rodiny a obce, ale je také pro zřízení vyšších územně správních celků a pro tržní hospodářství s přívlastkem „sociální“. Má podporu zejména starší generace a také mladých lidí do 25 let. Jejím příslušníkem je dokonce přednosta Okresního úřadu v Opavě Mgr. Antonín Šrom. Okresní výbor KDU-ČSL v Opavě nominoval Ing. Vojtěcha Turka, člena opavského zastupitelstva, jako kandidáta do poslanecké sněmovny parlamentu. Začátkem února 1996 schválil celostátní výbor této strany regionální kandidátku, sestavenou v několika etapách. Na této kandidátce obsadil Ing. Turek teprve páté místo. Z dalších kandidátů navržených Opavou se umístil Ing. Rudolf Chamráth na 21. a Ing. Pavel Satke na 36. místě. Ovšem i páté místo Ing. Turka bylo podle předvolebních průzkumů na samé hranici volitelnosti. Proto se ho okresní výbor KDU-ČSL snažil prosadit na čtvrté místo. Ing. Rudolf Chamráth, předseda okresního výboru KDU ČSL v Opavě, komentoval tuto snahu slovy: „Jednoduše si myslíme, že si to Ing. Turek zaslouží za práci, kterou odvedl.“ Měl pravdu, neboť Ing. Turek si opravdu získal díky pracovitosti a obětavosti, s jakou vykonával funkci náměstka primátora, pověst vynikajícího veřejného činitele. Z hlediska krajského jevílo se patrně jako důležité „protlačit“ na čtvrté, s velkou pravděpodobností volitelné místo krajské kandidátky

JUDr. Jurkovou, tedy, jak to bylo v tisku komentováno - „ženský element“.

*Třetí politickou stranou, o které se chci zmínit, je **Občanská demokratická aliance (ODA)**, jejíž místní klub byl v Opavě zřízen v roce 1994. Jeho předsedou byl ing. Petr Vícha. K 1. únoru 1996 čítal na 30 členů. Ustavující konference ODA na severní Moravě a ve Slezsku se konala 6. září 1992, tzn. v Opavě zakotvila ODA až po dvou letech. Tato politická strana programově vyznává ekonomický neoliberalismus a politický neokonzervatismus západního typu. Chce podpořit rozvoj drobného a středního podnikání, je pro privatizaci bank a konkurenci v bankovním sektoru, chce zlevnit úvěry, zlepšit fungování klíčových institucí a je pro razantnější řešení nedobytných pohledávek. Dále prosazuje snížení daňového zatížení a je pro cílenou podporu sociálně slabých. Jde tedy o stranu konzervativních liberálů, která se v Opavě v uplynulých měsících po komunálních volbách uklínila mezi pravicové strany ODS a KDU-ČSL, které zde do té doby představovaly hlavní politické síly. V opavském okrese velmi razantně prosazovala odvolání přednosta Okresního úřadu Antonína Šroma. Od 17. února 1996 probíhaly v severomoravské oblasti ODA primární volby, které byly definitivně uzavřeny na oblastní konferenci, konané 9. března 1996. Opavský místní klub ODA neměl v těchto volbách žádné „horké“ želízko.*

*Dále pojednám o **České straně sociálně demokratické (ČSSD)**, jejíž organizace byla v Opavě zřízena*

hned v roce 1990 a která zaznamenala v roce 1996 vzrůst počtu svých členů i důvěry obyvatelstva. V čele městské organizace, čítající koncem tohoto roku 105 členů, stál Mgr. Jan Píšala, ředitel základní školy T.G. Masaryka v Opavě. Tato politická strana nabízela občanům cestu k moderní otevřené občanské společnosti s důrazem na vzdělání, spoluúčasť a solidaritu, a zasazovala se o sociálně tržní ekonomiku. Regionální nominační konference České strany sociálně demokratické, která proběhla 17. března v Olomouci, rozhodla o pořadí na kandidátce sociální demokracie v severomoravském volebním kraji. Na sedmém místě této kandidátky se umístil Ing. Antonín Macháček, který byl v roce 1994 zvolen za ČSSD do opavského zastupitelstva, kde patřil k aktivním členům. Jako kandidát do senátu byl schválen Ing. Václav Hrubec, člen okresního výkonného výboru ČSSD v Opavě.

O dalších politických stranách, působících na území města Opavy, se zmíním už jen stručně. **Komunistická strana Čech a Moravy** má v Opavě poměrně silné organizační pozice. Její členstvo, které přešlo do KSČM z řad dřívější KSČ, se rekrutuje převážně ze starších lidí, ti mladší z jejich řad po roce 1989 postupně vystupovali. V komunálních volbách v roce 1994 podařilo se této straně získat do opavského zastupitelstva sedm mandátů. Přesto však důvěra obyvatelstva v tuto stranu neodpovídá počtu členů její městské organizace. Nemalá část Opavanů se domnívá, že se této straně dosud nepodařilo vyrovnat se s minulostí,

tj. s pohledem na KSČ a na její úlohu před rokem 1989, stejně jako na období tzv. reálného socialismu vůbec. Proto je i její program - cesta k moderní socialistické společnosti - přijímána se značnou nedůvěrou. Nic na tom nemění, že se tu socialismus chápe jako systém, „v němž jsou nerozlučně spojeny svoboda, rovnost a solidarita, demokracie a lidská práva, sociální spravedlnost, uchování přírody i míru“.

Primární volby kandidátů za KSČM okresu Opava do sněmovny parlamentu proběhly zde již v říjnu 1995. Zvítězil RSDr. Dušan Jaroš, předseda Okresního výboru KSČM v Opavě. Avšak na kandidátce KSČM v severomoravském kraji obsadil až deváté místo. Pro volby do senátu byl později navržen jako kandidát rovněž Dr. Dušan Jaroš. V průběhu roku uspořádala KSČM pět mítinků za účasti komunistických poslanců. Ve městě proběhly rovněž pravidelné poslanecké dny s komunistickými členy městského zastupitelstva, jakož i akce na počest 1. máje a Mezinárodního dne dětí.

O republikánské straně (SPR-RSČ) se toho v Opavě mnoho neví. Po volbách v roce 1992 se údajně její opavská místní organizace rozpadla. O rok později byla její činnost znovu obnovena a do jejího čela byla postavena Milena Moravcová. Milena Moravcová byla také vybrána na kandidátku této strany pro volby do sněmovny. Měla kandidovat na sedmém místě v severomoravském volebním kraji. K jejímu velkému překvapení byla však 24 hodiny před volbami společně s některými dalšími kandidáty ze severomoravské kandidátky SPR-RSČ vyškrtuta. Stejný

osud stihl mimo jiné i Jiří Zygulu z Opavy. Jenže zatímco J. Zygula jednání předsedy SPR-RSČ PhDr. Sládka chápal, Milena Moravcová toto jednání ostře odsoudila a ze strany republikánů odešla. Spolu s ní opustila tyto řady i MUDr. Hana Dubská - ostatně obě členky opavského zastupitelstva. Tím přestal být tento „případ“ jenom záležitostí republikánů.

Snod Svobodní demokraté - Liberální strana národně sociální (SD-LSNS) má v Opavě svou integrovanou organizaci. Dne 9. ledna zde byla též ustavena okresní rada této sloučené strany a jejím předsedou se stal Ing. Pavel Grygar. Pro výhrady ke způsobu, jakým byl integrační proces uskutečněn, vystoupil z této strany dlouholetý předseda okresní organizace Ing. Ladislav Kupčík. Prvním místopředsedou se stal Doc. RNDr. Dalibor Fronček, CSC., PhDr., člen opavského zastupitelstva, který se také objevil na krajské kandidátce strany pro volby do sněmovny parlamentu s číslem dvě. Z opavských členů kandidovali dále RNDr. Věra Čulíková, Ing. Pavel Grygar a Mgr. Jaroslav Rotrekl. SD-LSNS ve volbách do sněmovny však nepřekročila hranici 5 % hlasů, nutnou pro vstup do parlamentu. V podzimních volbách do senátu nenominovala SD-LSNS vlastního stranického kandidáta, za stranu kandidoval nezávislý kandidát František Peringer, který získal téměř 5 % hlasů. Zdá se, že se tato strana - hlavně díky změnám v názvu i výběru svých spojenců - vytrácí bohužel i v našem městě z povědomí širší veřejnosti.

město. Strana zelených má ve městě asi 80 členů, tj. ekologických aktivistů, přičemž předseda okresní organizace této strany Petr Dybowicz je i členem opavského zastupitelstva. Právě díky jemu objevují se často na tomto fóru, ale i v tisku důrazné připomínky ke stavu a narušování životního prostředí ve městě. To by bylo jistě v pořádku. Jenže dotyčný představitel Strany zelených se touto stranou zaštiťuje snad ještě častěji i tehdy, když - jak sám říká - „hájí a tlumočí zájmy lidu“. O těchto jeho aktivitách, které lze těžko spojovat s posláním Strany zelených, zmíníme se podrobněji na jiném místě. Zde bychom chtěli ještě jenom dodat, že se v opavských politických kuloárech objevil názor, že Petr Dybowicz svým hlučným, až extrémním vystupováním upozorňuje širší veřejnost na sebe jako na vhodného budoucího kandidáta pro volby do sněmovny parlamentu. Skutečně se také s ním objevil v březnu v tisku rozhovor, který vnesl do této věci jasno: „Měl bych se objevit na šestém místě kandidátky. V případě, že by mě občané tohoto okresu preferovali, hájil bych jejich zájmy stejně razantně i v parlamentu.“

Strana Levý blok (LB) se ve městě „zviditelnila“ díky předvolební kampani, kterou zde zahájila v únoru 1996, a hlavně pak díky Ing. Václavu Klučkovi, poslanci za tuto stranu, který působil po jistou dobu i jako náměstek primátora. V předvolebním letáku se strana Levý blok hlásí programově k levici a snaží se dokázat, že „monopolizovat levici a omezit ji na dvě vzájemně soupeřící strany (ČSSD a KSČM) znamená oslabit ji“. Této straně se nepodařilo ani ve

městě vzbudit o svůj program zájem veřejnosti. Ing. Klučka se sice znovu objevil na kandidátce strany Levý blok v severomoravském volebním kraji - ovšem až na třetím místě.

Na politické scéně města našla své místo i **Demokratická unie (DEU)**, která se před volbami sama profitovala jako „jediná významná nekomunistická strana, jež má vůli zastavit nekomunistické směřování a programově je odmítá“. Její pravicový program, připomínající program SPR-RSČ, požaduje ve všech oblastech života potřebu okamžité očisty nejen od současných, nýbrž i bývalých komunistů. Na kandidátce DEU v severomoravském volebním kraji se objevil z opavského okresu na desátém místě Ing. Ivan Pešl. Do podzimních senátních voleb se dohodla opavská DEU s **Klubem angažovaných nestraníků** na společném kandidátovi, kterým byl Ing. Jiří Volný.

Kromě politických stran pomáhala vytvářet politický a veřejný život města i řada spolků, svazů či sdružení. O některých z nich se stručně zmíníme. **Český svaz bojovníků za svobodu** má ve městě pět základních organizací s asi 150 členy, jejichž věk se pohybuje okolo 76 let. Tento svaz sdružuje účastníky národního boje za svobodu, státní samostatnost a demokracii. Jeho členy jsou tedy legionáři a odbojáři první i druhé světové války z bojů na východě i západě, stejně jako političtí vězni z doby nacistické okupace, účastníci domácího odboje z tohoto období, účastníci Slovenského národního povstání a Pražského povstání, jakož i jejich pozůstalí a sympatizující. Se zástupci ČSBS jsme se

mohli setkat při různých slavnostních příležitostech jako např. při kladení kytic k bustě T. G. Masaryka, k Památníku padlých sovětských vojáků, k Památníku obětí totalitních režimů na náměstí Slezského odboje, stejně jako na různých sympoziích a setkáních. Představitelem svazu je Ing. František Podhrázký. Je třeba zaznamenat, že investorem a jediným majitelem Památníku obětí totalitních režimů, který se nachází na náměstí Slezského odboje v Opavě, je opavská **Konfederace politických vězňů**. Na výstavbu tohoto památníku přispěly některé orgány a organizace finanční dotací. Celkové finanční náklady činily 292 777 Kč, z toho 150 000 Kč bylo vynaloženo na vlastní umělecké dílo a 142 777 Kč na písmo a stavbu památníku.

K nejagilnějším sdružením patřil na území města **Klub Českého pohraničí**, jehož předsedou je František Studený, zvláště jeho historicko-právní sekce s mluvčím Romanem Plachým. Jde o sdružení, čítající v okrese a městě Opavě kolem 30 členů, které má programově blízko ke KSČM. Usiluje ve městě především o likvidaci či přeměnu Památníku obětí totalitních režimů a o „demystifikaci a deideologizaci dějin vzájemných česko-německých vztahů“.

Zmínku zasluhuje rovněž **Středisko česko-německého porozumění** v Opavě, zařízení Slezského německého svazu. Koncem ledna 1996 proběhlo zde další z řady diskusních odpolední, zaměřené tentokrát ke vztahu Čechů a Němců v poválečné historii. Po zhlédnutí videozáznamu českého televizního filmu o poválečných osudech Němců v ČR se

k danému tématu rozvinula bohatá diskuse. Hostem byl František Strohalm, představitel německé menšiny v Krnově. V září 1996 se konalo již II. setkání Opavanů německé národnosti. Součástí tohoto setkání byla výstava výtvarných prací Jeronýma Foltýna, výtvarníka žijícího v Hradci nad Moravicí. Setkání, kterého se zúčastnili i krajané ze zahraničí, mělo převážně vzpomínkový ráz.

Velmi záslužnou činnost vyvíjela **organizace zdravotně postižených** se sídlem v Opavě Kateřinkách. Se svými 350 členy je to nepochybně jedno z nejpočetnějších sdružení ve městě vůbec. Pořádala pro své členy společenský ples, rekondiční akce, soutěže v kuželkách, zájezdy do okolí apod. Vezmeme-li v úvahu, že se jedná o osoby různě tělesně postižené, zasluhují tyto aktivity ze strany veřejnosti pozornost a podporu.

Prospěšnou činnost vykonávají na území města rovněž **Čs. chovatelé drobného zvířectva**. Jen v základní organizaci I., která působí v samotném středu města, je sdruženo přes 60 chovatelů holubů, králíků a kožešinových zvířat. V městě je i řada chovatelů exotického ptactva, ale ti nejsou členy zmíněné organizace. V okrajových čtvrtích a v přidružených obcích města je ovšem chovatelů drobného zvířectva mnohem více, ale ti se řadí spíše do malozemědělského sektoru.

Nakonec se ještě zmíníme o právním středisku **Českomoravské komory odborových svazů** v Opavě, reprezentovaném JUDr. Zacharou. Nejde o spolek či sdružení,

nýbrž o právní službu odborově organizovaným občanům, kteří se dostali do pracovně právních, důchodových, sociálních či jiných sporů, a to i zastupováním u soudů. V roce 1996 řešilo toto středisko 150 takových případů - někdy s úspěchem, někdy bezúspěšně, jak už to bývá.

str. **A nyní k samotným volbám do poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, které se konaly ve dnech 31. května až 1. června 1996.** Předcházel jim nebývalý předvolební mítinkový maratón, jímž předvolební kampaň vrcholila. Dne 26. května navštívili Opavu poslanec Daniel Kroupa a ministr Vladimír Dlouhý. Téhož dne ji navštívil rovněž premiér Václav Klaus s chotí a o den později zavítal do Opavy Josef Lux. Již předtím zajeli do Opavy Miloš Zeman s chotí, Jiří Dienstbier, Jan Kalvoda, Miroslav Grebeníček a Alena Hromádková. Můžeme říci, že Opavu poctili svou návštěvou před volbami téměř všichni špičkoví politici a ucházeli se o přízeň jejího obyvatelstva. O významných návštěvách v našem městě se více zmíním dále.

str. Dne 10. května proběhl na opavském magistrátu slib členů všech 58 volebních komisí, které budou působit ve volbách na území města. Pro výlepy předvolebních plakátů byl umístěn na frekventovaných místech města 21 betonový prefabrikát. Současně bylo zakázáno vylepovat propagační materiál na městských objektech (divadlo, školy, úřady aj.). I při těchto volbách docházelo ovšem k přelepování plakátů, na což si stěžovaly především menší politické subjekty. Nelze

však říci, že by to občanům příliš vadilo. Vyplynulo to alespoň z provedené ankety.

Alan Na území města Opavy soupeřilo ve volbách do sněmovny o přízeň voličů 16 politických subjektů. Ve volbách byli nejúspěšnější kandidáti **Občanské demokratické strany**, kteří zde získali **31,34 %** platných hlasů. Největší úspěch zaznamenali ve volebním okrsku 11 (základní škola Boženy Němcové), kde získali 47,67 %, dále ve volebním okrsku 32 (školní družina Englišova 82) - 40,87 %, jakož i ve volebním okrsku 57 (Vlaštovičky, kulturní zařízení) - 37,80% platných hlasů. Po sečtení všech hlasů se staronovým poslancem sněmovny stal **PhDr. Jaromír Kalus**. Těsně za ODS se v městě Opavě umístila **Česká sociálně demokratická strana**, jejíž kandidáti zde získali 30,34 % platných hlasů. Tato strana dosáhla největšího úspěchu ve volebním okrsku 54 (Podvihov, úřad městské části) - 39,16 %, ve volebním okrsku 56 (Milostovice, kulturní dům) - 36,75 %, jakož i ve volebním okrsku 12 (základní škola Otická 18) - 34,28 % platných hlasů. Nejvíce bodovala tedy v městských částech. Díky těmto výsledkům byl zvolen do sněmovny **Ing. Antonín Macháček**. Volební výsledky sociálních demokratů ve městě Opavě jsou nepochybně překvapením. Vždyť znamenají proti předchozím volbám trojnásobný nárůst. Za sociálními demokraty - ovšem se značným odstupem - umístili se kandidáti **Komunistické strany Čech a Moravy** (8,41 %). Ti dosáhli největšího úspěchu ve volebním okrsku 53 (Suché Lazce, kulturní dům) - 16,28 %,

ve volebním okrsku 46 (Šrámkova 4) - 13,97 % a ve volebním okrsku 55 (Zlatníky, úřad městské části) - 13,53 % platných hlasů. V těsné blízkosti se umístili s 8,30 % kandidáti **Křesťansko demokratické unie–Československé strany lidové** a po nich kandidáti **Sdružení pro republiku–Republikánské strany Československa (6,44 %)** a kandidáti **Občanské demokratické aliance (6 %)**.

Volební výsledek do poslanecké sněmovny naznačuje, že se i v Opavě obyvatelstvo polarizuje a že značná jeho část touží po změně. Pro pravicové straně je mementem, aby ve svém jednání neztrácely ze zřetele sociální aspekty a aby skoncovaly s nekonstruktivními až jarmarečnými praktikami. Zamyšlení zasluhuje ovšem i podprůměrná účast voličů ve volbách (74,08 %) a v neposlední řadě skutečnost, že téměř 15 % voličů města sázelo ve volbách na tzv. extremistické strany (KSČM, SPR-RSČ).

Vedení ODS, jako by si to uvědomovalo, svolalo hned na 7. června setkání členů Regionálního sdružení do Olomouce, jehož se zúčastnily i špičky opavské organizace. Hovořilo se o proběhlých volbách a o dalších úkolech. V té souvislosti byl největší důraz položen na přípravu listopadových senátních voleb. Avšak sněm volitelů opavského Oblastního sdružení ODS, konaný 20. června, který volil svého kandidáta do senátních voleb, skončil roztržkou. Z hlasování mezi čtyřmi uchazeči o kandidaturu vyšel sice vítězně starosta Hlučína Jan Voráček, avšak až poté, když ze zasedání odešla téměř polovina delegátů v čele se členy ODS Kravaře a bývalým

poslancem parlamentu Mgr. Jaromírem Šimánkem. Kravařská ODS podala proti výsledku voleb odvolání a žádala jejich opakování. A tak se v opavské ODS - ovšem nikoliv „jenom“ kvůli této roztržce - rozhořela právě v tomto období nová fáze vnitrostranického boje, který navenek tuto politickou stranu nepochybně poškozoval. Začalo se prát „špinavé prádlo“, a to tak, aby opavská i širší veřejnost nepřišla o žádnou podrobnost tohoto boje. Šimánkovi bylo doporučeno, aby zvážil - vzhledem ke své potřebě být v zastupitelstvu města v opozici - své členství v ODS. O aktivitách Mgr. Šimánka v městském zastupitelstvu se zmíním na jiném místě. Mohlo ovšem jít pouze o doporučení, neboť o zrušení členství by mohl podle stanov rozhodnout až místní sněm. Na stránkách regionálního tisku došlo mezi Mgr. Šimánkem a jeho přívrženci na jedné straně a představiteli Místního sdružení ODS, zejména Ing. Grusmanem na straně druhé k potyčkám. Ke slovu se dostávaly i různé invektivy, exkurze do minulosti některých odpůrců, skryté vyhrůžky, vyzvedávání svých dřívějších zásluh apod. Situace byla tehdy o to tíživější, že se znovu na stránky tisku dostal i spor mokrolazeckých a opavských členů ODS jednak o vnitrostranické otázky (udělení licence druhému místnímu sdružení), jednak o konkrétní postup v radě a zastupitelstvu města. Tento spor se nakonec podařilo zvládnout a na místním sněmu, konaném 14. listopadu, byl do čela opavské ODS zvolen Ing. Zbyněk Stanjura, člen dřívější mokrolazecké skupiny, a to hned v prvním kole voleb z pěti

kandidátů. Na tomto sněmu bylo ukončeno členství Mgr. Jaromíru Šimánkovi a Rudolfu Mikolášovi, který se dokonce rozhodl kandidovat v senátních volbách za republikánskou stranu. Byla tím definitivně překonána vleklá krize opavské ODS? Zmíněného sněmu se ostatně zúčastnil již i exprimátor Ing. Jiří Staněk, který byl krátce předtím znovu přijat do ODS.

Po červnových volbách se zdálo, že se schyluje k „válečnému stavu“ i uvnitř koalice, totiž mezi lidovci a ODA. Spekulovalo se dokonce o vypovězení koaliční dohody. Ukázalo se však, že to byla jenom předzvěst další předvolební kampaně. Po této neškodné přestřelce uzavřela naopak ODA a KDU-ČSL dohodu o postupu při volbách do senátu. Jak byla tato dohoda plněna, uvidíme dále.

Obvodní volební komise pro volby do Senátu Parlamentu ČR, které se připravovaly na 15. a 16. listopadu, zahájila v Opavě svou činnost již v měsíci září. Jejím předsedou byl na tomto zasedání vylosován Josef Seichter (KSČM) a místopředsedkyní Jana Smělíková (ODS): oba funkci přijali. Obvodní volební komise přijala a doporučila k projednání všech devět podaných přihlášek na senátorské kandidáty. O post senátora usilovali: Ing. Václav Hrubec - ČSSD, Jan Voráček - ODS, Doc. RNDr. Ing. Jan Mrázek, CSc. - ODA, Ing. Jiří Volný - KAN, František Peringer - SD-LSNS, Mgr. Antoním Šrom - KDU-ČSL, Rudolf Mikoláš - SPR-RSČ, RSDr. Dušan Jaroš - KSČM a Ing. Václav Klučka - nezávislý kandidát.

Předvolební kampaň byla opět vedena s velkou vervou. Město zaplnily četné plakáty a billboardy, konaly se tiskovky, rozhovory v rozhlase, nechyběly „slovní souboje“, rozdávaly se tužky, psaly články do novin a ke slovu se i tentokrát dostávaly praktiky, o nichž je lépe pomlčet. Ne všichni kandidáti měli ovšem stejné finanční možnosti a stejnou politickou podporu. O výsledku senátních voleb se spekulovalo v regionálním tisku a snad nebudeme daleko od pravdy, když řekneme, že to bylo spekulování veskrze plané. Ve „finále“, tj. v druhém kole voleb, se neutkali kandidáti levice a pravice, jak se mělo všeobecně zato, ani nerozhodovala obětavost a erudice kandidátů či jejich osobní proslulost, nýbrž především stranické zájmy a stranický vliv. Z předpovědí se uskutečnila jenom prognóza, že rozhodnutí určitě nepadne už v prvním kole voleb. Ale to byla předpověď, která platila téměř pro všechny volební obvody republiky.

Občanská demokratická strana a její příznivci, nespokojení na Opavsku s výsledkem voleb do sněmovny, věnovali přípravám voleb do senátu zvýšenou pozornost. A tak se stalo, že Jan Voráček, starosta města Hlučína, ačkoliv byl v městě Opavě a na Opavsku méně znám než například primátor města Opavy Doc. Mrázek anebo Ing. Klučka, zabodoval způsobem, který byl pro mne velkým překvapením. Toto překvapení bylo o to větší, že byla věnována velká mediální pozornost „slovnímu duelu“ Mrázek kontra Šrom. Mnohým se zdálo, že se v tomto duelu rozhoduje o vítězi v celých senátních volbách. Osobní nasazení obou kandidátů

bylo úctyhodné a ve chvílích, kdy zasedli proti sobě u diskusního stolu 6. listopadu kině Mír, nepomýšlel snad ani jeden z nich na to, že oba hájí barvy koaliční strany a že obě strany uzavřely před volbami dohodu o vzájemné podpoře. Převládal názor, že tento duel vyhrál přednosta Šrom, který zapojil do organizace tohoto střetnutí i členy své rodiny. Ale málo nebylo ani těch, kterým se takovéto slovní potyčky vůbec nelíbily.

k zís Sociální demokraté po určitou dobu jméno svého kandidáta na post senátora tajili. Radili se totiž nejen ve vlastních řadách, ale i se svým ústředním výborem, koho navrhnout. Krátce před senátními volbami vystoupil totiž Ing. Václav Klučka ze strany Levý blok a podal přihlášku do jejich strany. Po určitém zaváhání rozhodli se kandidovat Ing. Václava Hrubce, osmašedesátiletého důchodce, který patřil sice k zakládajícím členům ČSSD v Háji ve Slezsku, avšak nedokázal v předvolební kampani oslovit širší opavskou veřejnost. Máme tu na zřeteli veřejnost nejen Opavy, nýbrž i celého Opavska. To však nebyl jediný důvod, proč neuspěl. Patrně přispěli k tomu i samotní členové a příznivci ČSSD, kteří podlehli více všeobecné psychóze nezájmu o senátní volby než členové a voliči ODS. Významně zabodovali na území města ještě tito kandidáti: Šrom (13,5 %), Jaroš (13 %), zmíněný Hrubec (13,1%) a samozřejmě Mrázek (19,7 %). **Vítěz voleb do senátu pro obvod 68 Jan Voráček (ODS) získal 25,61 % hlasů.**

Ve druhém kole voleb, které se uskutečnilo ve dnech 22. a 23. listopadu, utkal se tedy Jan Voráček (ODS) s Antonínem Šromem (KDU-ČSL). Na území města získal první kandidát 63,3 % a druhý 36,7 % platných hlasů. Druhé kolo probíhalo ovšem za ještě menšího zájmu veřejnosti než kolo první. Jestliže prvního kola se zúčastnilo 29,2 %, pak druhého kola pouze 19,7 % voličů. Můžeme si tedy snadno vypočítat, jaký podíl hlasů stačil vítězi Janu Voráčkovi k získání senátorského křesla. A tento výpočet není ani trochu povzbuzující.

Opava nežila ovšem v roce 1996 jenom volbami, i když právě tyto události poznamenaly nejvýrazněji její veřejný a politický život. Nejlépe se to ukáže, když budeme připomínat významné návštěvy, které tohoto roku přivítalo naše město. Obtíž je v tom, že o některých návštěvách tohoto druhu jsme se zmiňovali v souvislosti s volbami. Premiér Václav Klaus s chotí navštívili Opavu v roce 1996 dvakrát. Poprvé 20. dubna pozdravil občany na Horním náměstí v dopoledních hodinách a navštívil nový penzion pro důchodce v Kateřinkách, o kterém se vyjádřil jako o zbytečně luxusním pro poměrně malý počet lidí. Poobědval s opavskými podnikateli v restauraci Vesna a poté odcestoval do některých obcí okresu. Podruhé 24. května po poledni navštívil střední průmyslovou školu strojnickou v Opavě a v neděli 26. května se opět sešel s Opavany na Horním náměstí. Předseda poslanecké sněmovny Miloš Zeman s chotí se představili na Horním náměstí 17. května a 7. října promluvil Zeman

v opavském Minoritu. 26. května se mohli občané setkat u Ptačího vrchu s ministrem obrany RNDr. Vilémem Holáněm, který navštívil Opavu již 28. dubna a zúčastnil se nedělních bohoslužeb. 27. května se občané setkali na Horním náměstí vedle ministra Holáně i s ministrem zemědělství Ing. Josefem Luxem. Z ministrů navštívili Opavu v rámci předvolebních mítinků místopředseda vlády Jan Kalvoda (3. května), ministr Ing. Vladimír Dlouhý (19. května), ministr Pavel Bratinka (22. října), ministr Ing. Jiří Skalický (6. listopadu), ministr JUDr. Miloslav Výborný (17. listopadu). Z dalších návštěv jmenujme exministra Jiřího Dienstbiera (15. dubna a 11. září), poslance Jozefa Wagnera (26. března), poslance PhDr. Miroslava Sládka (2. dubna) a předsedkyni DEU Alenu Hromádkovou (16. května).

Je ovšem těžko říci, zda tyto návštěvy byly „jenom“ pracovní či také i předvolební. Každopádně přispěly k tomu, aby se o Opavě psalo a mluvilo v nadregionálních masmédiích. Opavu navštívily ovšem i významné zahraniční osobnosti. V únoru sem zavítal mimořádný a zplnomocněný velvyslanec Ukrajiny v ČSR Andrij Ozadovskyj. Spolu s tajemníkem velvyslanectví Jevhenem Perebyjnisem jednali po dva dny s představiteli města, okresu a okresní hospodářské komory a navštívili významné podniky jako Ostroj a Galenu. 24. dubna se uskutečnila návštěva českého generálního konzula v Katovicích Dr. Josefa Byrtuse. Během své návštěvy, která probíhala na pozvání ředitele opavské hospodářské komory Ing. Jiřího Germaniče jednal

s představiteli firmy Optys, akciové společnosti Model Obaly, Slezského ústavu a s rektorem Slezské univerzity. Na pořadu byly vesměs otázky prohloubení česko-polských vztahů v oblasti ekonomické, společenské a kulturní. Na pozvání primátora Doc. Mrázka navštívil Opavu 14. května rakouský velvyslanec JUDr. Peter Niesner s chotí, a to v doprovodu radů velvyslanectví pro obchod a kulturu. Smyslem jejich návštěvy bylo pokračovat v prohlubování již dříve navázaných styků s Opavou. Ke klíčovým bodům programu pobytu rakouské delegace patřila návštěva Slezské univerzity a její Rakouské knihovny, vybudované právě za podpory rakouského velvyslanectví. Uskutečnilo se též setkání s opavskými podnikateli, připravené opavskou hospodářskou komorou. 26. června přibyla na Hlásku delegace z Lotrinska, vedená J. C. Boulym, ředitelem agentury Arcole.

A jak vzpomnělo město státních svátků a významných výročí? Jako každoročně bylo vzpomenuo **146. výročí narození prvního československého prezidenta T. G. Masaryka.** U busty tohoto velikána našich novodobých dějin ve vestibulu Okresního úřadu v Opavě sešli se 7. března představitelé opavského magistrátu, bývalých politických vězňů, Českého svazu bojovníků za svobodu a Československé obce legionářské a položili tu kytice. Dne 8. května se uskutečnil pietní akt u Památníku totalitních režimů **k ukončení druhé světové války.** Pietního aktu se zúčastnili rovněž představitelé ČS BS, Konfederace politických vězňů a opavského magistrátu. Projevy přednesli

Ing. František Podhrázký za ČS BS a primátor Doc. Jan Mrázek. Bylo ovšem škoda, že se těchto pietních aktů zúčastňovali téměř výhradně jen zástupci úřadů a korporací. Samotní občané neměli zájem anebo se to nedověděli včas? A co mládež? Té jakoby se to netýkalo už vůbec.

aby j Prvomájové oslavy se i letos omezily na posezení v areálu Odborového klubu Ostroj Na Rybníčku při hudbě a kulturním programu. Postarala se o to už tradičně městská organizace KSČM. A připomenout je třeba i lidovou veselici, která se uskutečnila v sobotu a v neděli 4. a 5. května v Městských sadech. Veselice byla uspořádána soukromými firmami Obchodní dům Princ a Obolus ve spolupráci s rádiem Attack. Šlo o to uskutečnit prvomájové oslavy bez politické motivace - jen tak pro zábavu. Jinak se v tisku připomínal „radioaktivní“ 1. máj před deseti lety, a to v souvislosti se známou jadernou katastrofou v Černobylu dne 30. dubna 1986. Prvomájový průvod se tehdy i v Opavě uskutečnil, přestože impulzy radioaktivity byly proti normálu značně vyšší a hrozilo nebezpečí, že účastníci průvodu utrpí vážnou újmu na zdraví. Rozhodli o tom všemocní komunističtí vůdci v Opavě či Ostravě, kteří se snažili lživou propagandou radioaktivitu zcela popřít.

Dne 28. října, proběhl u Památníku obětí totalitních režimů na náměstí Slezského odboje slavnostní akt k uctění 78. výročí Dne vzniku samostatného československého státu. Přítomni byli opět zástupci Českého svazu bojovníků za svobodu, opavského magistrátu a dalších korporací. Mizivá

účast veřejnosti a chybějící zařízení pro reprodukci státní hymny - to byly faktory, které ani tentokrát nepřispívaly k důstojnému průběhu slavnostního aktu. A tak se znovu unucuje otázka: jsou tyto oslavy slavnostní příležitostí jen pro důchodce a představitele korporací? Není třeba zasadit se o to, aby jejich průběh měl co říci i širší veřejnosti a zejména pak mládeži?

Slez **Dne 12. listopadu** uskutečnila již zmíněná historicko-právní sekce Klubu českého pohraničí **besedu k česko-německé deklaraci**, a to v sále Středního odborného učiliště stavebního v Opavě. Beseda, která měla obsah deklarace zpochybnit, proběhla bez většího zájmu veřejnosti. Je ovšem škoda, že se tehdy již neujaly této deklarace jiné opavské subjekty a nepokusily se ji širší opavské veřejnosti blíže objasnit. Tím, že se zmíněné besedy neúčastnili pozvaní renomovaní historikové a politici, se městské osvětě neposloužilo.

Dále se zmíníme o velmi bohatých aktivitách města Opavy **navenek**, tj. jednak k obcím severní Moravy a Slezska, jednak k Ratiboři a dalším polským městům a jednak k městům v západní Evropě. Dne 15. února se konalo poprvé v Opavě zasedání rady **Sdružení pro obnovu a rozvoj severní Moravy a Slezska**, a to na pozvání akciové společnosti Ingstav Opava. Toto sdružení navazuje na činnost svého předchůdce - Severomoravskou hospodářskou unii a rozvíjí spolupráci tohoto regionu ve třech divizích - v divizi strategického rozvoje, v divizi regionální a v divizi

ekonomické. Pozvání na zasedání rady Sdružení využil také opavský primátor Doc. Mrázek a sondoval možnosti pro vstup opavského magistrátu do tohoto seskupení. Doposud měla Opava kontakt s tímto Sdružením jenom přes Sdružení obcí a měst Horního Slezska, které je členem uvedeného seskupení. Přibližně ve stejnou dobu byl primátor Doc. Mrázek i jedním z účastníků setkání **starostů měst a obcí západního Slezska**, které se uskutečnilo v prostorách bruntálského zámku. Starostové se shodli - vedle výměny zkušeností ze samosprávné činnosti - na společném postupu při otevírání hraničních přechodů do Polska - od Šilheřovic po Bílou Vodu, včetně vytyčování tras pro cykloturistiku.

Mimořádně čilá byla **spolupráce města Opavy s polským městem Ratiboř**. Hned 11. ledna navštívila polská delegace v čele s prezidentem Ratiboře Ing. Andrzejem Markowiakem Opavu a při jednání s primátorem Doc. Janem Mrázkem stály v popředí otázky odstraňování bariér vzájemné komunikace a spolupráce. Na prvním místě byly prodiskutovány otázky rozšíření dopravy pro obchodní a kulturní aktivity. V nákladní dopravě projevil obě strany zájem o realizaci společného projektu tzv. kombinované přepravy. Přeprava zboží by se měla na obou stranách hranice uskutečňovat pomocí kamionů po silnicích a přes hranici by měl náklad „překračovat“ na železniční spojnici Křenovice (Krzanowice), která byla před rokem 1945 hraniční stanicí na velmi živé železniční trati Opava-Ratiboř. Dále byla dohodnuta na první pololetí 1996 spolupráce Slezského

divadla a Kálikovy základní umělecké školy v Opavě s příslušnými partnery v Ratiboři.

V březnu navštívil primátor Doc. Mrázek se svou náměstkyní Mgr. Bouchalovou Ratiboř a připravovali společně se svými polskými partnery **Den Opavy v Ratiboři**, stanovený na 8. června. A jaký byl průběh Dne Opavy v Ratiboři? Slavnostní zahájení provedli v 10 hod. uvítacími projevy primátor Opavy Jan Mrázek a viceprezident Ratiboře Adam Dzyndra. Mezi přítomnými hosty byl také generální konzul ČR v Katovicích Josef Byrtus a představitelé příhraničních českých obcí Sudice, Bolatice a Hlučín. Společné zasedání zastupitelstev obou měst proběhlo na ratibořské radnici. Toto jednání vyvrcholilo předběžným přijetím společného projektu spolupráce obou měst, který se týkal zejména rozvoje železniční dopravy, zavedení tradice Dnů Ratiboře v Opavě a Dnů Opavy v Ratiboři a propojení turistických stezek po obou stranách státní hranice. Obě strany si ovšem byly vědomy toho, že hlavní důraz spolupráce musí spočívat ve sféře hospodářské. Pro ratibořskou veřejnost následovala hned po slavnostním zahájení přehlídka mažoretok a bohatý kulturní program. Vystoupil dětský pěvecký sbor Domino, smíšený pěvecký sbor Stěbořice a cimbálová muzika. Na závěr vystoupili ještě sólisté opavského divadla. Velký zájem byl rovněž o sportovní soutěže. Soutěžilo se v tenise, minigolfu, volejbale, střelbě, plavání a fotbale a v šachových utkáních.

obn Na oplátku se konal 28. září **Den Ratiboře v Opavě**.

Po oficiálním zahájení v 10 hod. vystoupil na Horním náměstí asi 100 člený smíšený sbor „Strzecha“ s bohatým výběrem písní a dechový orchestr ZEW. V odpoledním programu se zde představil mládežnický soubor novodobého tance „Efekt“, dětský soubor moderního tance „Szkrapy“, rocková skupina „Amsterodam“, rytmicko-baletní skupina a další soubory. Ve večerním programu měli Opavané možnost zhlédnout v sále minoritského kláštera Ratibořský komorní orchestr, který se představil ukázkami z díla J. S. Bacha, J. Strausse, W. Sommerfelda aj. umělců. Současně proběhly v rámci Dne Ratiboře v Opavě bohaté sportovní soutěže obou partnerských měst v tenise, fotbalu, v basketbalu, ve volejbalu. Polští atleti vystoupili rovněž v ukázkových sportech. Zájem byl i o sportovní utkání zastupitelů obou partnerských měst v tenise, stolním tenise a v kuželkách.

Zna Dny Ratiboře v Opavě a Dny Opavy v Ratiboři přispěly nepochybně k tomu, aby se partnerství obou měst stalo záležitostí vsutku veřejnou, k čemuž byl ostatně i projekt jejich spolupráce hlavně zaměřen.

ma Ale vraťme se k běžné spolupráci Opavy s Ratiboří. V dohodě, kterou uzavřel v červnu opavský magistrát s Ratiboří, se věnovala pozornost rovněž otázkám dopravy. Konkrétně se mluvilo o stavbě silnice Opava - Sudice - hraniční přechod Pietraszyn, jakož i o vytyčení cyklistických stezek, které by měly podél hlavní silnice spojit obě města. Bylo rovněž dohodnuto nepřekážet na regionální úrovni

obnovení vlakového spojení Opava - Chuchelná - Krzanowice - Racibórz. Tuto dohodu schválilo opavské zastupitelstvo dne 24. června.

*a An: Město Opava pěstovalo ovšem s Ratiboří i kontakty na „příhraniční“ úrovni. Svědčí o tom setkání primátora Jana Mrázka a starosty města Kravaře Miroslava Tošera se starosty polských příhraničních měst a obcí. Setkání byli přítomní též představitelé Bolatic, Sudic, Šilheřovic a dalších obcí, ležících v blízkosti polské státní hranice. Smyslem tohoto setkání bylo „doladit“ představy o vybudování a otevření již zmíněných cykloturistických stezek. Není snad třeba zdůrazňovat, že právě takovéto stezky mohou vydatně přispět ke skutečnému poznávání a sblížování obyvatel příhraničních obcí a měst na obou stranách státní hranice. Stejný cíl sledovala ostatně i uzavřená dohoda o malém pohraničním styku mezi Českou republikou a Polskem. Znamenalo to, že občané obou republik, bydlící v pásmech vzdálených 15 km do hloubky území, mohou na občanský průkaz do Polska a Česka. V našem regionu bylo pro tyto cesty k dispozici **12 přechodů**. V únoru si vyměnili ministři zahraničních věcí obou zemí tzv. ratifikační listiny a tím vstoupila tato dohoda v platnost. Ostatně český ministr Bratinka, který navštívil v říjnu Opavu, se během svého jednání s primátorem Mrázkem a městskými radními vyjádřil také k pohraniční spolupráci mezi Českou republikou a Polskem: „Polsko je pro nás velmi důležitá země a já i mí kolegové jsme zastánci rozvíjejících se česko-polských*

vztahů. "Dne 22. října se konalo společné zasedání radních Opavy a Ratiboře v Ratiboři. Toto jednání již předem připravili na schůzce představitelé obou měst, Jan Mrázek a Andrzej Markowiak, počátkem října.

Na tomto místě nebude na škodu se ještě zmínit o vědeckých a vlastivědných konferencích s česko-polskou tematikou. Ve dnech 12. a 14. dubna probíhalo tzv. **slezské sympozium**, a to první den v Opavě a druhý den v Ratiboři. Pořadatelé opavského sympozia byla Matice slezská v Opavě, Vlastivědná společnost při Slezském zemském muzeu v Opavě a Státní okresní archiv v Opavě. Bylo na něm předneseno sedm příspěvků. Mluvílo se o historických mapách bývalého opavského knížectví, o problematice Hlučínska po připojení k ČSR, o českém muzejnictví v Opavě za posledních 100 let apod. Na ratibořském sympoziu, konaném 14. dubna, bylo předneseno rovněž sedm příspěvků. Týkaly se lašského nářečí na území Polska, života a díla biskupa Josefa Martina Nathana a dějin katolické církve na území Ratibořska, archivních fondů v ratibořském archívu, vztahujících se k regionu opavsko-ratibořskému apod. Poláci nasadili na svou část symposia převážně vysoce erudované odborníky, kteří referovali o závažných otázkách, tou či onou měrou spjatých se sledovaným společným regionem, což není možno plně říci o referentech opavských.

Dne 12. září v Ratiboři a dne 13. září v Opavě se konala **mezinárodní česko-německo-polská konference: „Region Opava - Ratiboř - historie a perspektivy.“** Konferenci, nad

kteřou převzali záštitu opavský primátor Doc. Mrázek a prezident Ratiboře Ing. Markowiak, zúčastnily se osobnosti vědy a politiky pořádajících stran. Českou stranu zastupoval Ing. Opatřil z Ministerstva zahraničních věcí, opavský primátor Doc. Mrázek, rektor Slezské univerzity profesor Černožorský a předseda Matice slezské PhDr. Artur Sommer. Na konferenci, které byla vedena jako trilaterální, jednalo se o historických podmínkách i perspektivách rozvoje příhraničního regionu a o možnostech spolupráce. Polský profesor Heffner promluvil o nové funkci státní hranice, která dříve státy dělila a nyní je spojuje. Referent německé strany profesor Kiefer se přimlouval za to, aby se neopomenula německá menšina, žijící v inkriminované oblasti. Poněkud překvapila jeho představa - alespoň na české straně - o budoucí rovnocenné spolupráci ve slezském euroregionu a o jeho společné vládě. V tomto regionu, čítajícím asi 320 000 obyvatel, žije totiž na polské straně pouze asi 20 000 a na české straně dokonce jen 1 000 Němců. V tomto případě šlo o střetový moment, jehož „ostří“ plynulo z historických stereotypů, kterých není snadné se zbavit. Celkově převládaly ovšem v jednání konference téze a závěry shodné, odpovídající strategii a politice Evropské unie, do které chce jak Česká republika, tak i Polsko vstoupit.

Primátor Doc. Mrázek navštívil ostatně ve dnech 5. až 6. října s Mgr. Bouchalovou, která je jeho náměstkyní, město Zabrze. Bohaté, až překvapivě bohaté, byly i styky města Opavy s dalšími evropskými, ba i mimoevropskými

městy a zeměmi. Ve dnech 21. a 22. března zúčastnil se primátor Doc. Mrázek zasedání **Evropského kongresu pro místní a regionální samosprávu v Hanoveru**, na níž byl zvolen členem pracovní skupiny pro regionalizaci zemí střední a východní Evropy. Tímto zvolením se Opava na tomto fóru „zviditelnila“ a stoupla její prestiž. Ve dnech 21. až 24. května zúčastnil se primátor Doc. Mrázek **Evropského kongresu v Soluni**, následovaly cesty do Luxemburska a Holandska.

Ve dnech 25. – 30. června odcestoval primátor Doc. Mrázek s Ing. arch. Horákem na reciproční návštěvu do Dánska, týkající se projekcí a výstavby ekologických, dopravních aj. staveb.

Služební cestu do Hamburku absolvoval primátor s Mgr. Kozákem autobusem se starosty regionu, další cesty primátora vedly do Švýcarska 19. – 24. září a ve dnech 27. 8. – 3. 9., 12. – 18. 12. pak do Německa. Tajemník magistrátu města Mgr. Zdeněk Viktorin navštívil se zástupcem firmy Geometra Nikaraguu. Náměstek primátora Ing. Vágner navštívil ve dnech 15. až 20. září Dánsko a další náměstek Pavel Steyer dne 28. října Katovice. Zbývá ještě dodat, že 26. června přijal naopak primátor Doc. Mrázek delegaci regionu Lotrinsko.

4. SAMOSPRÁVA

ěsto Opava je podle § 3, zákona ČNR č. 367/1990 Sb. statutárním městem a jeho orgány jsou zastupitelstvo, rada a magistrát. Současné třicetidevítičlenné Zastupitelstvo města Opavy bylo zvoleno v listopadu 1994 na čtyřleté období. Výkonným orgánem města je jedenáctičlenná Rada města Opavy, složená z primátora, čtyř náměstků primátora a z dalších členů rady. Primátor a jeho náměstkové vykonávají tuto funkci jako své zaměstnání. **Doc. RNDr. Ing. Jan Mrázek, CSc. je primátorem** města od komunálních voleb v listopadu 1994. Narodil se 10. 9. 1941, vystudoval na Vysoké škole báňské v Ostravě a Univerzitě Palackého v Olomouci. Byl pedagogem zprvu na vysoké škole, po vyloučení z řad KSČ v roce 1970 odešel do výzkumu v hutnictví železa, kde vytvořil na 50 vynálezů. Postupně obhajoval vysokoškolské tituly. Od roku 1981 vyučoval na opavském gymnáziu, kde se stal po 10 letech ředitelem. Po získání nejvyššího počtu preferenčních hlasů byl ve volbách 1994 zvolen primátorem města Opavy a ve své funkci setrvává i v námi sledovaném roce.

Magistrát města Opavy plní úkoly, které mu uloží zastupitelstvo nebo rada. Dále vykonává státní správu v rozsahu stanoveném zvláštními zákony. Opava má 8 městských částí, které disponují působností odvozenou od působnosti města jako celku. Jsou to: Komárov, Malé Hoštice,

Milostovice, Podvihov, Suché Lazce, Vávrovice, Vlastovičky a Zlatníky.

Mot. K 1. lednu 1996 čítalo Zastupitelstvo města Opavy 39 poslanců, a to 10 za ODS: Mgr. Jiřina Bouchalová, Ing. Radan Grusman, Ing. Rudolf Hahn, MUDr. Hynek Hromada, PhDr. Jaromír Kalus, Josef Kyjovský, MUDr. Tomáš Rozsíval, MUDr. Jaromír Sosna, Pavel Steyer, Mgr. Jaromír Šimánek. 5 za ODA: MUDr. Věra Králová, MUDr. Milan Cvek, MUDr. Řehoř Motyčka, Doc. RNDr. Ing. Jan Mrázek, CSc., Petr Urbánek. 5 za KDU-ČSL: MUDr. Ivan Drábek, Ing. Rudolf Chamráth, MUDr. Marta Janštová, MUDr. Rudolf Thon, Ing. Vojtěch Turek. Za ČSSD 4: Mgr. Jaroslav Horák, Antonín Macháček, Mgr. Jan Pišala, Ing. Oldřich Vagner. Za KSČM 7: Ing. Jan Klement, Vladimír Lamich, Milan Moravčík, Mgr. Karel Musílek, Zdeněk Petřík, Ing. Libor Pečonka, Ing. Jindřich Valeček. Za SPR-RSČ 2: MUDr. Hana Dubská, Milena Mroucová. Za Stranu zelených 1: Petr Dybowicz. Za SD-LSNS 1: MUDr. Jindřich Sobotka. Za Opavskou prosperitu 2: MUDr. Zdeněk Nevlud, JUDr. Václav Stříbrný. Za Opavu 94 1: MUDr. Václav Vlček. Za Levý blok 1: Ing. Václav Klučka.

V průběhu roku 1996 došlo ve složení zastupitelstva k těmto změnám: zemřel Ing. Rudolf Blažek, nezávislý poslanec na kandidátce KSČ, a to 16. prosince 1995 ve věku 52 let. Na jeho místo postoupil z volební kandidátky KSČM ke

4. březnu Mgr. Karel Musílek. MUDr. Jindřich Sobotka (SD-LSNS), MUDr. Věra Králová (ODA) a MUDr. Řehoř Motyčka (ODA) pro pracovní zaneprázdnění odstoupili a místo nich byli prohlášeni za členy zastupitelstva ke 4. dubnu. Doc. RNDr. Dalibor Fronček, CSc., PhDr. (SD-LSNS), Karolína Bayerová – Hřivnáčová (ODA) a k 5. srpnu Kamil Kolek (ODA).

A k jakým změnám došlo ve složení **Rady města Opavy**? K 1. lednu 1996 čítala Rada 11 členů: Mgr. Jiřina Bouchalová (ODS), Ing. Radan Grusman (ODS), Ing. Rudolf Hahn (ODS), Ing. Rudolf Chamráth (KDU-ČSL), MUDr. Řehoř Motyčka, Doc. Jan Mrázek (ODA), Pavel Steyer (ODS), JUDr. Václav Stříbrný (Opavská prosperita), Ing. Vojtěch Turek (KDU-ČSL), Ing. Petr Urbánek (ODA) a Ing. Oldřich Vagner (ČSSD). Od 1. srpna 1996 rezignoval na svou funkci zstupitele a tedy i člena rady města MUDr. Motyčka a po celý zbytek roku 1996 nebyla za něj v radě náhrada.

Pohlédneme-li na složení Zastupitelstva města Opavy, vidíme, že se skládá z členů jedenácti politických subjektů a že je tedy jeho politické zabarvení pestré. Ještě více upoutává však pozornost jeho profesní struktura. Zasedá v něm 11. lékařů, tj. více než 28 %, což svědčí přinejmenším o tom, že lékařské povolání má dosud v Opavě společenskou prestiž. Zasedá zde ještě několik pedagogů nebo bývalých pedagogů. Málo je zde zastoupen ženský „živel“. Vzhledem ke struktuře obyvatelstva města Opavy není to rozhodně přednost. Ale nad

čím je třeba se zvlášt' pozastavit, je skutečnost, že do opavského zastupitelstva nenašli v přiměřeném měřítku cestu podnikatelé. Pro zastupitelský sbor je jejich přítomnost přínosná nejen tím, že vnímají zpravidla věcněji než intelektuálové stěžejní problémy, kterými město žije, ale i tím, že nemají nikdy času nazbyt a že tedy ani nemohou přes půlnoci vysedávat na schůzích, jak je to na zasedáních opavského zastupitelstva obvyklé.

Zastupitelstvo města Opavy se v roce 1996 sešlo celkem desetkrát, z toho třikrát mimořádně. To není - měřeno čistě podle počtu - nikterak málo. Také délka jednotlivých zasedání, měřená jak počty projednávaných bodů, tak i, jak už bylo naznačeno, počtem vynaložených hodin, nebyla malá. Většina zasedání se protahovala hluboko do noci, dokonce přes půlnoc. Většinou nekončila tato zasedání vyčerpáním schváleného programu, nýbrž vyčerpáním časových či jiných možností zastupitelů. A nebylo-li již zastupitelstvo v takovém počtu, aby bylo usnášeníschopné, končilo se. Přitom se nevyužívalo jednacího času s péčí řádného hospodáře. První hodiny jednání, kdy zastupitelé byli ještě v plné síle, se často využívalo k nekonečným diskusím o programu jednání, případně o dalších procedurálních otázkách. Avšak ani vlastní jednání zastupitelstva nebylo často plně produktivní, což se pochopitelně projevovalo i ve výsledcích. Časově náročnou rétorikou naplňovali jednání zejména poslanci Petřík, Šimánek, Dybowicz a další.

Na programu byly zpravidla zprávy o zásadních úkolech a o jejich plnění nebo o problémech města, které projednávala předem rada a které připravoval příslušný odbor magistrátu nebo i komise rady. Tak se například projednávaly a schvalovaly návrhy na vyhlášky a řády – letos to byla vyhláška o územním členění města a novela jednacího řádu zastupitelstva, personální změny – letos to byli čtyři noví zastupitelé, pravidelné hodnocení rady města, sledování rozpočtu města a změny ve vlastnictví některých podniků – letos to byly všechny bývalé městské podniky. Dále byly schvalovány zásady, prodeje domů v majetku města, v nichž byl prodán alespoň jeden byt, schvalovány návrhy na kupní smlouvy pozemků a nemovitostí a majetku města, investice na plynofikaci Vávrovic a Jaktaře. Ožehavé bylo jednání o hospodaření Slezské nemocnice, převedené na stát, posuzování důsledků krachu I. Slezské banky, kde mělo město své akcie, hospodaření Autoservisu Olomoucká, jež je i v majetku města, schvalování prodeje akcií Selika, privatizace Transfúzní stanice, zřízení samostatných příspěvkových organizací některých základních škol, převzetí okresní knihovny Petra Bezruče, zahájení výstavby 56 bytů na Krnovské ulici a dokončení rekonstrukce pavilonu Ptačího vrchu, schválení nové urbanistické studie Květinová – Šeříková ul., sledování hospodaření městských lesů, divadla, škol, předání Mariánského sloupu na Dolním náměstí církvi, totalitních soch zámku Hradci do depozitáře, schvalování tarifů městské dopravy, příspěvků na ekologické vytápění, příspěvků

kulturním a sociálním subjektům, spoluúčast při pořádání Bezručovy Opavy a Dnů Ratiboře, smlouvy s městem Ratiboří, schvalování zahraničních cest primátora a dalších činitelů. Sledování působnosti městské policie, ekologické aktivity, odškodňování povodňových katastrof, péče o čistotu města, o toulavé psy a kočky, hlodavce a holuby, protidrogová prevence.

Je třeba říci, že každý, kdo je obeznámen s tím, jak Zastupitelstvo města Opavy v roce 1996 zasedalo a jednalo, ví ovšem, že není snadné vměstnat tuto nesmírně rozmanitou a často složitou problematiku do několika málo desítek řádek. Platí to tím spíše o mně, kronikářce, která se zúčastňuje jednání zastupitelstva teprve od listopadu 1996, kdy jsem zahájila svou práci. Avšak i kdybych absolvovala všechna jednání zastupitelstva, těžko bych mohla proniknout do vnitřního mechanismu opavské samosprávy s jejími četnými orgány, organizacemi a institucemi. Proto nebude ani vhodné, abych se v rozporných situacích pouštěla do přílišných podrobností.

V období před rokem 1989 byl život na Hlásce v mnohém „jednodušší“. Přijímala se usnesení, která už byla předtím v orgánech všemocné KSČ projednána. Diskuse se tudíž točila hlavně kolem otázky, jak přijaté usnesení uvést v život. Kdo by v diskusi takovéto usnesení zpochybňoval, zpochybnil by tím i své členství v „zastupitelském“ sboru. Dnes je hlavním prostředkem komunikací mezi vedením Hlásky a radou na jedné straně a členy zastupitelstva s jeho kluby na straně druhé diskuse. T. G. Masaryk se dokonce domníval, že

mezi ní a demokracií je možno položit rovnítko. Rok 1996 v opavském zastupitelstvu potvrzuje, že se jedná o diskusi lidskou, což znamená, že se v ní projevují všechny lidské ctnosti a nectnosti. Tedy nejen moudrost a schopnost nadhledu, ale i netolerantnost, snaha o prosazování vlastní osoby a soukromých zájmů, malicherné předsudky a ovšem také zvyky či lépe řečeno zlozvyky minulé doby. Ale také zájmy jednotlivých politických stran, což mnohé problémy politizuje někdy na úkor věcnosti.

Krátce před koncem roku 1996 uveřejnil primátor Doc. Jan Mrázek svůj novoroční pozdrav, adresovaný opavskému obyvatelstvu. Připomínal zejména důstojný průběh voleb, povýšení farního kostela Nanebevzetí P. Marie na konkatedrálu nové Ostravsko-opavské diecéze, úspěšná působení Slezské univerzity a Slezského divadla, připomněl 39. ročník Bezručovy Opavy, úspěšně se rozvíjející spolupráci Opavy s polskou Ratiboří, vynikající výsledky opavských sportovců, úspěchy pozoruhodné účasti opavských průmyslových podniků na 38. Mezinárodním strojírenském veletrhu v Brně. Ve městě pak rekonstrukci Bílovecké ulice a opravy městských komunikací a chodníků, výstavbu obecních bytů na Krnovské ulici, řešení finančních problémů v souvislosti s krachem 1. Slezské banky aj. O těchto a dalších aktivitách města Opavy a jeho obyvatel se zmiňujeme podrobněji v dalších kapitolách kroniky. Avšak už teď můžeme konstatovat, že jde skutečně o výsledky, jichž bylo v roce 1996 v Opavě dosaženo.

Ale pozor! Asi šest týdnů před tímto novoročním pozdravem zaujal v Našem Opavsku Antonín Šrom, přednosta Okresního úřadu v Opavě, k práci města Opavy a jeho primátora stanovisko právě opačné. Prý jen spoustu věcí deklaroval a nasliboval, ale pro občany města neučinil nic! S ostrou kritikou práce primátora Doc. Mrázka vystoupil veřejně i MUDr. Jaromír Sosna. Neváhal dokonce prohlásit, že město Opava zakouší nejkrutější chvíle od roku 1989. Poukazoval na těžkosti a problémy města v ekologii, kultuře, tempu privatizace bytového fondu, v komunikacích a žádal primátora, aby zvážil další setrvání ve funkci. S permanentní řeckněme drsnou kritikou práce i osoby Doc. Jana Mrázka přicházel Pravicový ekologický klub – zastupitelé Šimánek, Dybowicz a také Mrovcová, založený 12. června 1996. Kritika se netýkala ovšem jen primátora Doc. Jana Mrázka, ale i městské rady a zejména pak náměstků primátora. Téměř na každém zasedání zastupitelstva přicházeli tito poslanci s návrhem na odvolání primátora a vůbec celé rady. Tomu sloužily i otevřené dopisy, veřejné výzvy, trestní oznámení a četné relace v hromadných sdělovacích prostředcích. Konkrétně se primátorovi, resp. vedení Hlásky nebo radě, vytýkala nekompetentnost, špatně připravené materiály, poskytování neoprávněných finančních příspěvků města, špatné řízení městské policie, nesprávný postup města vůči 1. Slezské bance, zanedbávání oprav chodníků, zneužívání služebního vozidla k soukromým účelům, nesprávně použité dotace v případě divadla atd. atd.

Se svou přišel i Doc. RNDr. Dalibor Fronček. Jeho kritika, pronášená jednak na zasedáních zastupitelstva, jednak publikována v regionálním tisku, týkala se zejména úrovně jednání zastupitelstva i rady, předkládaných materiálů a výběru projednávaných otázek. Vedle kritiky přicházel ovšem Doc. RNDr. Fronček i s pozitivními návrhy a doplňky a odlišoval se tak výrazně od kritiky, která přicházela od členů PEK. I jemu chyběla však větší zkušenost s činností v samosprávě. Vystupoval na jedné straně proti planému řečnění na zastupitelstvu, avšak na straně druhé navrhoval, aby se tento samosprávný sbor scházel kromě letních prázdnin každý měsíc. Znamenalo by to, že by se aktivita Hlásky i rady do značné míry vyčerpávala přípravou a prezentací materiálu pro zastupitelstvo, a to na úkor vlastní řídicí, organizační a kontrolní činnosti.

Povšimnutí zasluhují rovněž kritické připomínky a návrhy, se kterými přicházel Ing. Václav Klučka. Platí to zejména o jeho názorech na extrémní polarizaci.

Zastupitelstva mají nejen kritizovat, nýbrž i ukazovat jak dále. I on kritizoval však nekvalitní práci rady k vedení města a hluchotu ke všem nabídkám a návrhům na zlepšení. O této hluchotě se ostatně ještě pregnančněji zmiňoval Doc. Fronček. Oba měli na zřeteli mechanické odmítání předkládaných návrhů jenom proto, že přicházely z jiných než koaličních řad. A oba měli zajisté pravdu, když poukazovali na to, že na komunální úrovni jde o tzv. malou politiku, v níž musí dominovat důraz na zájmy města a jeho obyvatelstva.

Se zajímavými postřehy vstoupil veřejně předseda opavské ODS a člen rady města Ing. Radan Grusman. Vyjádřil se jak proti planým diskusím, tak i proti destrukci všeho, co je předloženo na pořad jednání zastupitelstva. Dožadoval se toho, aby tento orgán plnil ty úkoly, které má plnit buďto ze zákona anebo ze svého postavení v místní samosprávě. Proti planým diskusím se veřejně vyslovila i náměstkyně primátora Mgr. Jiřina Bouchalová, která se jeden čas ocitla v nevybíravé palbě členů PEK a která měla být také navržena k odvolání z funkce. Demonstrovala to tím, že schvalování programu jednání zastupitelstva trvá například často několik hodin a že toto mlácení prázdné slámy není zaviněno ani radou ani vedením Hlásky. Příčinu tohoto neblahého stavu spatřuje v tom, že někteří ambiciozní zastupitelé dávají přednost osobnímu prospěchu před prospěchem města a že se v zastupitelstvu „zrcadlilo příliš mnoho stínových primátorů, náměstků a radních, jimž se jejich stínová pozice nelíbí“.

Nechceme se podrobněji zmiňovat o nedůstojných šaškárnách členů PEK na zasedáních zastupitelstva s plyšovou opicí. O této opavské podívané se rozepisovaly s obzvláštní chutí a vytrvalostí noviny regionální i nadregionální a výsadní místo jí věnoval i rozhlas a senzací byla i pro televizi. Tato opozice měla signalizovat, že opavští zastupitelé nemají svou vůli a chovají se jako tyto němé tváře. Ve skutečnosti ovšem signalizovaly tyto opičárny, že někteří představitelé města Opavy nedokáží věcně spravovat své

veřejné záležitosti, resp. nedokáže si sjednat ani v tomto
vrcholném samosprávném orgánu pořádek. Že nejsou prostě
pro život v demokratické samosprávě zralí. Není snad třeba
dokazovat, že to vrhalo nepříznivé světlo na celé město.

Naše O atmosféře v opavském zastupitelstvu, která neměla
mezi jeho některými členy daleko k pocitům zoufalé
bezmocnosti, svědčil návrh na zrychlení průběhu jednání
Zastupitelstva města Opavy, který předložil koncem listopadu
člen rady Ing. Vojtěch Turek. Tento návrh měl výrazně
zefektivnit jednání zastupitelstva při sporech o změnách ve
funkcích a byl pozoruhodný zejména tím, že čerpal ze
zkušeností starořecké demokracie. Členové zastupitelstva měli
při prevenci vyjádřit svůj názor na členy rady tím, že škrtnou
na připraveném seznamu ty členy rady, jejichž odvolání
požadují a že napíší místo nich ty členy zastupitelstva, jejichž
zvolení doporučují. Při dvaceti škrtech a návrzích na nového
člena rady se mělo tedy teprve hlasovat o zařazení bodu
„Odvolání člena (členů) rady“ do programu standardním
způsobem. Ovšem i tento sympatický doplněk volebního řádu
by se mohl pozitivně projevit pouze v takovém zastupitelském
sboru, v kterém převládá vůle jednat konstruktivně. Záminku
k průtahům, hádkám a osočování je totiž možno si najít
uždycky. Ne nadarmo se říká, že ten kdo chce psa bít, si hůl
uždycky najde.

A jak se stavěly ke kritice primátora, jeho náměstků
i celé rady, resp. magistrátu hlavní politické strany? Jestliže
byli nejprve rozhodnutí odvolat primátora Doc. Jana Mrázka,

jeho náměstky a vůbec celou radu členové PEK, k nimž se při hlasování přidávali občas komunisté a někteří další jednotlivci, tak se v srpnu situace změnila a začalo se veřejně mluvit o tom, že koncem září bude odvolán primátor Opavy. Na veřejnost pronikla totiž zpráva, že se i opavská ODS vyslovila 27. srpna pro jeho odvolání. O této otázce jednala však i Oblastní rada ODS, a ta se ztotožnila s názorem přítomného J. Tošenovského, ostravského primátora a člena výkonné rady ODS, že by personální změny na Hlásce byly před listopadovými senátními volbami nešťastné. Sociální demokraté nebyli vůbec ochotni připustit, aby byl na zasedání zastupitelstva dne 23. září vůbec zařazen do programu bod o personálních změnách a prohlašovali, že jestliže se tak přesto stane, budou hlasovat pro setrvání Doc. Mrázka ve funkci. Tento postoj zastávali ne snad že by neměli Hlásce co vytknout, ale že by se za dosavadního složení zastupitelstva nenašla adekvátní náhrada. Vyslovovali se ovšem pro to, aby členové zastupitelstva zodpovědněji plnili své poslání a aby tak zastupitelstvo získalo opět na vážnosti „a nebylo díky pár nezodpovědným jedincům, kteří vystupují s opicemi a destruktivně, k posměchu“. ODA se po celou dobu vyjadřovala pro podporu Doc. Mrázka a proti těm, kteří připravovali jeho odvolání z funkce, tzn. především proti členům PEK. Tito členové nemohli počítat ani s podporou lidovců, třebaže i oni měli k vedení Hlásky určité výhrady. Totéž platilo i v kritických vystoupeních Doc. Dalibora Frončka a Ing. Václava Klučky na adresu Doc. Mrázka a rady

města Opavy. Výrazem neochoty jakkoli spolupracovat s členy PEK bylo konec konců i fiasko, které utrpěl Mgr. Jaromír Šimánek, předseda tohoto klubu, když svolal zástupce politických stran a hnutí na separátní schůzku, která se měla konat 15. srpna na Ptačím vrchu. Na tuto výzvu nereagoval totiž kromě samotných členů PEK nikdo z pozvaných. A tak se nepodařilo Mgr. Šimánkovi přes značnou vynalézavost ustavit v opavském zastupitelstvu Sdružení konstruktivní opozice, do něhož měli mít přístup i komunisté. Ti sice často hlasovali v zastupitelstvu společně s členy PEK, ale patrně měli k tomu jiné důvody než oni.

Mezitím začínala Mgr. Šimánkovi hořet půda pod nohama i v samotné ODS, jíž byl dosud členem. Rada ODS v Opavě se již 18. června, tedy bezprostředně po založení PEK, vyslovila proti vzniku tohoto klubu. „Pro jakékoliv aktivity poskytuje dost prostoru Pravicový konzervativní klub, utvořený ze zástupců ODS, KDU-ČSL a Opavské prosperity,“ pravilo se v přijatém stanovisku. Dne 14. listopadu projednával tuto záležitost opavský sněm ODS a vyloučil Mgr. Šimánka ze svých řad. Vytýkalo se mu, že samostatně kritizoval členy ODS, působící na Hlásce, a navrhoval jejich odvolání. To praktikovali skutečně členové PEK i před oficiálním založením svého klubu. A nemalou roli tu zajisté sehrála i šaškárna s plyšovou opicí na zasedání zastupitelstva.

Chyby, omyly a závažné prohřešky proti duchu demokracie nebyly ovšem žádnou opavskou specialitou.

Setkáváme se s nimi dnes a denně i jinde. Jde o proces chyb a omylů a jejich napravování, což asi neoddělitelně patří k demokracii. Podíváme-li se však na způsob uplatňování demokracie v opavské samosprávě v roce 1996, neubráníme se pocitu, že to zde v demokratickém mechanismu nepřipustně zaskřípalo. A ať chceme nebo nechceme, nezbovíme se dotěrných otázek, proč se zrovna Opava nedokázala přijatelně vyrovnat s nástrahami, které každá demokracie v sobě tají a proč docházelo právě zde k tak závažným výstřelkům? V každém lidském společenství – ať je to hospodářském, politickém nebo vědeckém – existuje konstantní procento lidí moudrých a nemoudrých, slušných a neslušných, idealistů a prospěchářů – a v normálních situacích jsou tyto protiklady více méně v rovnováze. Když se však tato rovnováha, byť jenom dočasně poruší, ať už z důvodu přílišné agresivity jedněch nebo přílišné pasivity druhých anebo z důvodu působení obou, projeví se to pak tak, že nezúčastnění pozorovatelé zírají. Možná, že nebude na škodu mít při hledání vysvětlení pro „opavské problémy růstu“ právě tuto teorii na zřeteli.

Nicméně určitou reálnou nadějí na zlepšení je nepochybně fakt, že se „koaliční vztahy v Opavě začínají normalizovat“ – jak zněl komentář Našeho Opavska z konce roku. Slůvko normalizovat bylo však dáno v tomto komentáři do uvozovek. Doufejme, že tyto uvozovky neznamenalý nevíru v děj, který tento termín vyjadřuje. Tomuto výkladu nasvědčuje ostatně obsah komentáře. „Koaliční spolupráce

začíná konečně nabývat charakteru stranickosti, stále méně budou znamenat lidé, kteří opavskou politiku ovlivňovali více než místní organizace politických stran...“ K tomu je nutno jenom dodat, že toto neblahé ovlivňování bylo nejenom ke škodě úrovně a účinnosti opavské samosprávy, ale i pověsti Opavy a Opavanů. K novému politickému kurzu se připojil i MUDr. Jaromír Sosna, někdejší tvrdý oponent stávajícího vedení Hlásky, a jak se zdálo, ani přetrvávající rozpor mezi přednostou okresního úřadu Mgr. Šromem a Doc. Mrázkem nezatěžoval teď již tak spolupráci opavské koalice jako dříve.

Rada města Opavy se v roce 1996 sešla celkem 23 krát, z toho 8 krát mimořádně. Znamenalo to, že zasedala průměrně téměř každý druhý týden a projednávala úkoly, které pro ni vplynuly z usnesení vlády nebo zastupitelstva města či z podnětů nebo kontroly jednotlivých odborů magistrátu, komisí, resp. primátora nebo jeho náměstků či členů samotné rady. Výběr projednávaných zpráv a návrhů i jejich věcná úroveň byly předmětem častých kritických připomínek. Někteří zastupitelé jako např. Doc. Fronček měli dokonce za to, že úroveň zastupitelstva je dána úrovní rady a ta zase úrovní magistrátu. Do určité míry to zajisté odpovídalo skutečnosti, neboť zastupitelství jednalo obvykle na základě materiálů, předkládaných radou a ta opět na základě materiálů, které zpracovali pracovníci magistrátu. Připomíná to ovšem způsob, jak se dříve vysvětlovala železniční neštěstí. Když vykolejil vlak, svedlo se to na výhybkáře. Nelze přece nevidět, že se členové rady vybírají z členů zastupitelstva,

jehož politická, odborná, ale i morální struktura je tak určující pro složení rady. Také styl práce zastupitelstva do značné míry ovlivňuje působení rady. V mnoha směrech to platí ovšem i opačně, jde totiž o vzájemný vztah. Zvláštní místo tu ovšem v obou orgánech připadá těm, kteří byli postaveni na vedoucí místa a kteří mají tak říkajíc v popisu své pracovní náplně sjednocovat a stmelovat dané struktury.

Jaké úkoly projednávala v roce 1996 Rada města Opavy? Kromě zpráv, projednávaných na zasedáních zastupitelstva města měla na programu stěžejní otázky, které vyplynuly jednak ze života organizací a institucí řízených městem, jednak z jednotlivých úseků činnosti samosprávy města, obhospodařovaných jednotlivými odbory či komisemi. Některé schůze rady měly na programu více než 20 bodů. Rada projednávala tedy ohromnou záplavu návrhů, vyhlášek, prodejů domů, privatizace aj. po organizační přípravu obou voleb a připravovala je pro jednání a konečně schválení v zastupitelstvu – jak již bylo dříve zmíněno. Radě byly v její práci nápomocny komise. Z jedenácti komisí rady byla v roce 1996 nejagilnější komise finanční a komise kontrolní, bytová a v říjnu ustavená sportovní – alespoň co do počtu porad. Ostatně o závislosti rady na zastupitelstvu města Opavy, ale i o vzájemném vztahu obou zastupitelských orgánů svědčí fakt, že se nepodařilo přes opakované pokusy doplnit opavskou radu o jedenáctého člena. Nicméně doufejme, že normalizace koaličních vztahů v Opavě zasáhne blahodárně i městskou radu a že zejména změna atmosféry na opavské politické scéně

zapůsobí blahodárně i na vnitřní mechanismus samosprávy včetně magistrátu.

Jestliže městská rada pracovala po celý hodnocený půlrok v neúplném počtu, pracovalo na **opavském magistrátě** více než dvakrát tolik pracovníků než před rokem 1989. Úměrně s tím se rozrůstala i kancelářská plocha úřadu. V pěti budovách městského centra bylo umístěno 188 zaměstnanců s průměrným platem 9 479 Kč, rozčleněných do 24 odborů a útvarů. V čele tohoto úřadu stál tajemník magistrátu Mgr. Zdeněk Viktorin. Nejpočetnějším odborem byl s 22 pracovníky odbor vnitřní správy a s 21 pracovníkem odbor sociálních věcí. Mluvíme-li o velikosti magistrátu, nelze ovšem mechanicky klást rovnítko mezi stav před a po roce 1989. Už proto ne, že dříve nebylo možno o vlastní demokratické samosprávě mluvit. Nicméně zmíněná normalizace poměrů v zastupitelských orgánech města může – bude-li dále pokračovat – příznivě ovlivnit i kvalitu práce magistrátu, jeho jednotlivých odborů a útvarů. Bylo by to zajisté v zájmu kvality celé městské samosprávy.

Z pochopitelných důvodů nebylo by dost vhodné zabývat se na tomto místě jednotlivými zprávami, projednávanými v zastupitelstvu nebo v radě. Znamenalo by to, že by se tato kapitola kroniky rozrostla do nepřehledné podoby. Ostatně o činnosti rady jsem se již zmiňovala. Přece jen je potřeba zmínit se ještě o některých přijatých usneseních, např. o usnesení, jímž byl zbaven čestného občanství města Opavy J. V. Stalin a Klement Gottwald. Jednalo se také o téže

záležitosti u Zdeňka Nejedlého, ale ke shodě v městské radě u něj nedošlo. Vezmeme-li v úvahu, že Opava je na čestná občanství poměrně „bohatá“ a že není ani žádoucího přehledu, svědčí toto usnesení spíše o atmosféře současné doby než o skutečné snaze vypořádat se zásadně s dědictvím minulosti na tomto poli. Je nutno se ještě zmínit o rozpočtovém hospodaření města Opavy za rok 1996. Před jeho schválením zastupitelstvem města obdrželi jeho návrh i starostové městských částí k prostudování a připomínkování. I to přispělo jistě k tomu, že jeho návrh byl na březnovém zasedání zastupitelstva bez větších problémů schválen. Rozpočtové hospodaření města skončilo, jak se dalo očekávat, s přebytkem 114 724 000 Kč. Navíc zaznamenalo město Opava ještě přebytek v tzv. fondu rezerv a rozvoje, a to ve výši 60 496 000 Kč. Není však důvodu k jáso tu. Jestliže byly splněny plánované příjmy na 110,6 %, byly plánované výdaje splněny pouze na 92 %. Došlo tedy k nedočerpání výdajů. Ale byly tu ještě i jiné faktory. Došlo k překročení celkového inkasa daní a k prodeji jednak akciového podílu města v akciové společnosti Seliko a k překročení příjmů z prodeje nemovitého majetku města. Připomínáme tyto položky hlavně proto, abychom upozornili, že vysoký rozpočtový přebytek města Opavy za rok 1996 byl vytvořen z velké části příjmy, které měly z hlediska rozpočtu více méně náhodný charakter. Nelze tudíž s nimi počítat v dalších letech. Platilo to zejména o prodeji akcií akciové společnosti Seliko, čímž město získalo 43 miliony Kč. Nicméně přesto je nutno konstatovat, že

rozpočtové hospodaření města Opavy za rok 1996 skončilo
velmi úspěšně.

vedoucí

hlavní

náměstí,

Hradec

ofizernou

dostavníky

podle jízdní

Vskutin

17. prosince

ze stah železn

čísle Ferdinanda

železnici (z Vídně

oběh státní v r.

podstatně zkrátí

Pierou, Hronice (d

výměna podnikatel

a popřem v Žimrově

I o současné dat

rozvojem dopravní

čímž je nejvíce vlaku

číslo 27 souprav

5. DOPRAVA

ěsto Opava se od počátku své historie připomíná jako středisko na křižovatce důležitých obchodních cest, zejména severojižní baltské cesty, vedoucí ze severu dále na jih a jihozápad. Městem vedla hlavní tepna z Polska přes vstupní Ratibořskou bránu, Dolní náměstí, nynější Masarykovu ulici a Hradeckou branou přes Hradec dále na Moravu. Od počátku 19. století byla Opava významnou stanicí na císařské silnici, na níž bylo dostavníkové spojení z Těšína do Olomouce, Brna, Vídně – podle jízdních řádů.

Vskutku historickým datem se pro Opavu stává 17. prosinec 1855, kdy byla doslova „spojena se světem“. Stalo se tak **železničním napojením** města na Severní dráhu císaře Ferdinanda ve Svinově, založenou r. 1835, nejstarší železnici (z Vídně do Bohumína) na území ČR. Nedokončena však zůstala v r. 1873 trasa Hradec – Fulnek, která by podstatně zkrátila cestu vlakem do Opavy, vedoucí přes Přerov, Hranice (do výstavby této trati byl ochoten investovat zejména podnikatel Weissshuhn, majitel železáren v Brance a papíren v Žimrovicích v rámci provozu svých podniků).

I v současné době znamená železnice pro Opavu významnou dopravní frekvenci. Ze železniční stanice Opava – východ je nejvíce vlaků vypravováno ve směru Opava – Svinov, a to 27 souprav tam a stejný počet zpět. Z tohoto počtu

jsou čtyři vlaky denně oboustranně spěšné z Jeseníků do Beskyd (Jeseník – Frýdek - Místek či Vsetín). Spoj na Vsetín je novinkou letošního roku. Spoj z Opavy do Ostravy – Svinova trvá v průměru 25 minut. Je využíván převážně občany vyjíždějícími do Ostravy za prací a studenty. Následuje 23 výjezdy do Krnova, z nichž 3 pokračují přímo do Jeseníků a do Brna. Zpět přijíždí 21 spoj, z toho 3 z Jeseníku (pokračují do Beskyd) a 4 z Olomouce. Do Hradce jezdí 14 vlaků a 13 zpět, do Svobodných Heřmanic 11 spojů tam a stejný počet zpět, do Hlučína 17 spojů, 18 zpět a na této trati z Kravař do Chuchelné 16 spojů tam a stejný počet zpět. Jen malý počet ze všech těchto spojů nejezdí ve dny pracovního klidu. Ne všechny vlakové spoje jsou plně rentabilní. Např. spoj na Svobodné Heřmanice je využíván nejméně a tudíž je redukován, zejména ve večerních časech. Této trati hrozí úplné zrušení v rámci celostátního trendu privatizace a redukce malých tratí.

Ještě stojí za zmínku, že roku 1995 se lze z Opavy ráno ve 3.20 hod. v Ostravě přímo napojit na rychloulak Perner (vedoucí z Bohumína do Prahy, který je v Praze v 8.45 hod). Tento komfortní spoj jede zpět v 17.22 a občan Opavy je „doma“ v 21.55 hod. Výborné je spojení i denně na Brno (za necelé 3,5 hod.), o víkendech na Luhačovice.

Cestování vlakem je nejlevnějším tranzitem pro osobní i nákladní přepravu, přestože oproti posledním 50 letům letos podražilo o 32,6 %. Také byla zrušena důsledná regulace žákovského jízdného. V průměru občan nyní zaplatí 2,5 Kč za

10 km ve II. třídě, v I. třídě o 50 % více. Za 700 km a více uhradí 270 Kč. Rychlíkový příplatek trvá na 16 Kč.

Rychlovlaky eurocity (typu Perner do Prahy) mají příplatek 36 Kč. Ještě snad dodám, že díky tomuto rychlovlaku lze vycestovat za nákupy, památkami či na návštěvu do Prahy levně na jeden den.

Nelze však zaznamenávat na adresu železnic jen chválu. Na nejfrekventovanější trase do Ostravy – Svinova byli cestující přepravováni ještě v zimě počátkem roku 1996 v zastaralých, nevytopených vlakových soupravách, které se „snad“ poněkud rozehrály až někde za polovinou trasy. Mnohé vagóny byly vyrobeny v 50. letech, kdy nahrazovaly „starobylé dřeváky“. Návrhy na vytápění vagónů z elektrické sítě se pro nedostatek financí neuskutečnily. Lépe na tom byli cestující na všech dalších směrech z Opavy, kam byly zařazovány novější vozy s naftovým teplovzdušným vytápěním.

Od 1. února 1996 byl v železniční stanici Opava–východ zaveden automatický rezervační systém ARES, umožňující zakoupit či rezervovat si jízdenky a místenky na vlaky v celé Evropě. Ovšem opavský ARES byl bez terminálu, takže místenky se prodávaly zprostředkovaně, což znamenalo, že cestující musel navštívit tuto nádražní službu dvakrát – teprve za 24 hodin se mohl dovědět, zda může s rezervací počítat.

Počátkem června se konalo na Hlásce z podnětu primátora Opavy setkání zainteresovaných starostů Kravař, Bolatic a Chuchelné, které projednávalo obnovení železniční trati Opava – Ratiboř (t. zn. prodloužení z příhraničí

Chuchelné do Křenovic a Ratiboře). Jde o trať, jak již bylo uvedeno, z roku 1895, která byla po roce 1945 zrušena. Na setkání starostů byl schválen text žádosti - centrálním úřadům - o obnovení této trati, což by nepochybně prospělo k prosperitě opavsko-ratibořského regionu. Životaschopnost tohoto záměru ukáže podrobnější technicko-ekonomická studie.

Finančně nákladnější byla **autobusová doprava**.

Pravidelnou autobusovou dopravu provozuje zejména Československá automobilová doprava (ČSAD), a. s..

Z opavského autobusového nádraží na Těšínské ulici vyjížděly denně 44 linky do obcí okresu i za jeho hranice. Dálkovými tranzity bylo možné cestovat do Prahy, Brna; mezinárodními linkami ČSAD Ostrava, a. s. na tratích Jeseník - Opava - Ostrava - Banská Bystrica - lázně Dudince; Ostrava - Opava - München - Stuttgart - Karlsruhe; Ostrava - Opava - Nürnberg - Bern - Düsseldorf. V provozu byla linka až do Londýna. Pravidelně byly pořádány ČSAD a poté i soukromníky nákupní autobusové zájezdy ve středu a v sobotu do polského Těšína a předvánoční zájezdy do bavorského Norimberku.

V příměstské autobusové dopravě provozoval linku Opava - Chlebičov soukromý dopravce pan Ciminga.

Výjimečnou linkou ČSAD Opava byla trasa Opava - Hrabyně - Ostrava se speciálně upravenými autobusy pro přepravu tělesně postižených občanů, odkázaných na invalidní vozíky.

Dopravní obsluha ČSAD do zaměstnání a škol v pracovní dny byla na dobré úrovni. Na zachování této dopravní obslužnosti poskytl Magistrát města Opavy na základě usnesení Rady města Opavy z 30. dubna 1996 300 000 Kč, což však nebyla ani polovina potřebné částky, kterou ČSAD požadovala. Tato společnost přepravila v roce 1996 celkem 5 895 000 osob, tj. o 2 080 000 nebo-li 35,3 % osob méně než v předchozím roce. Souviselo to s tím, že ubylo 66 spojů v pracovní dny a 28 o sobotách a nedělích a ovšem také s tím, že stoupla cena jízdného a že podražily i měsíční jízdenky pro cestující nad 15 let. Jestliže v roce 1995 dosahovalo průměrné jízdné 45,67 Kč za 1 km, zvýšilo se toto jízdné v roce 1996 na 79 Kč, tedy o 73 %. Současně stoupl podíl pravidelné individuální dopravy, tedy dopravy vlastním dopravním prostředkem, doprovázený omezováním využívání autobusové dopravy vůbec. Sociálně slabší občané prostě teď méně cestovali.

*Velkou tradici má v Opavě i **městská hromadná doprava**. První tramvaje začaly v Opavě jezdit 4. prosince 1905. Zpočátku jich bylo jenom 8 a jejich pořizovací náklady činily 438 000 korun. Délka tramvajové sítě dosahovala tehdy 4,8 km a rychlost tramvajů 12 km za hodinu. Na počátku 50. let bylo započato s omezováním tramvajové dopravy a přípravou na dopravu trolejbusovou. Dne 24. září 1952 byla v Opavě slavnostně zahájena trolejbusová doprava, a to na lince číslo 1. Poslední tramvaje projely městem 22. dubna 1956.*

A jak vypadala městská hromadná doprava v Opavě v roce 1996? Dopravní podnik města Opavy (DPMO) má dosud statut státního podniku, byla však vytvořena akciová společnost jako příprava pro odstátnění.. Byla to ovšem akciová společnost s jediným akcionářem – městem Opavou. V čele představenstva společnosti stál vedoucí odboru dopravy magistrátu Ing. Krampla. K 31. prosinci disponoval DPMO 31 trolejbusem, tzn. stejným počtem jako v roce předchozím. Během roku došlo však k obnově vozového parku, a to zakoupením 4 kusů nových trolejbusů TRM 14 a 2 kusů autobusů Karosa B 931. Srovnáme-li však rozsah dopravy v roce 1996 s rokem 1995, vidíme, že došlo v pravidelné dopravě k nárůstu o 26 000 ujetých km. Na území města byla rozšířena doprava u linkových vozů BUS, a to o dva spoje do Podvihova, jednoho spoje do Komárova – Přerovce. U linkových vozů trolejových došlo ke zvýšení změnami jízdních řádů a některé linky byly posíleny. Průměrný počet přepravených osob se v roce 1996 proti předchozímu roku zvýšil o 458 000, a to u trolejbusové dopravy. Naproti tomu u autobusové dopravy došlo ke snížení počtu přepravených osob o 177 000. Tržby z přepravy osob stouply proti předchozímu roku o 3 051 000 Kč. Na tomto zvýšení se ovšem podílela jak trolejbusová, tak i autobusová doprava. Bylo to podmíněno jednak zvýšením vozových kilometrů o 26 000, jednak – a to hlavně – zvýšením jízdného. Od 1. srpna 1995 došlo ke zvýšení tarifů měsíčníků obyčejných na 140 Kč a od 1. srpna 1996 měsíčníků zlevněných na 70 Kč.

O významu, jaký přikládala Rada města Opavy hromadné městské dopravě, svědčí mimo jiné skutečnost, kolikrát se touto problematikou zabývala. Tak na zasedání z 6. února vyslovila souhlas s tím, aby dárcům krve, držitelům Zlaté plakety profesora Jánského, byla na dobu jednoho roku poskytnuta bezplatná přeprava na všech linkách DPMO. V dubnu schválila financování nákupu již zmíněných čtyř kusů trolejbusů. V červnu 1996 se zabývala otázkou úpravy tarifu městské hromadné dopravy platných v Opavě. V říjnu se začala zabývat otázkou pásmového tarifního systému, k níž se znovu vrátila na svém zasedání dne 2. prosince 1996. Mimo jiné vyslovila souhlas s tím, aby byl tento pásmový tarifní systém v opavské hromadné dopravě zaveden. Byla tak akceptována zásada, aby ten kdo cestuje městskou hromadou dopravou na delší vzdálenost, zaplatil více než cestující, který ujede například jen dvě zastávky. Pro cestující se stane ovšem tento nový systém aktuální až v roce 1997.

Opavskému magistrátu se podařilo postarat se o vybudování dalších krytých zastávek v obou směrech hromadné přepravy na Horním náměstí, což kvitovali Opavané s uspokojením. Jinak měli Opavané 13. dubna poslední šanci svést se starým trolejbusem typu 9 TR, který byl z městského provozu vyřazen a nahrazen, jak už víme, zcela novými trolejbusy typu 14 TRM.

*A mluvíme-li o dopravních prostředcích používaných v městě Opavě, nelze opomenout ani **taxislužbu**. V roce 1996 byly zaevidovány 83 taxikářské koncese, z toho 80 fyzických a*

3 právnických osob. Hlavním jejím parkovištěm bylo Horní náměstí. Další parkoviště se nacházelo u nádraží Opava – východ.

A jaká byla v roce 1996 v Opavě **dopravní situace**? To je zde otázka nadmíru aktuální. Z celkového počtu motorových vozidel, „obšťastňujících“ Opavu, mělo podle provedeného šetření 78 % Opavu jako cíl a 22 % jako tranzit. Avšak po Olbrichově ulici **projíždělo denně tj. za 24 hodiny, na 19 000 vozidel**. Tím připomínala Opava provoz na dálnici. A přitom se silniční provoz v Opavě dále zhušťuje. Pro zásadní řešení dopravní situace v Opavě svědčil již i v minulosti velký a stále stoupající počet projíždějících motorových vozidel. Přesto se už vlastně od počátku 60. let odsouvalo toto řešení s odkazem na to, že Opava je hlavně cílovým a nikoliv tranzitním městem. Jenže normální život v tomto městě dokáže vážně narušit už 20 000 nebo 30 000 projíždějících motorových vozidel a co bude až jich projede 100 000? Nicméně návrhy na zásadní řešení dopravní situace v Opavě byly vypracovány již před delší dobou. Spočívají ve vybudování tří prvků: 1) Vnitřního městského dopravního okruhu, z něhož by byla vytěsněna těžká vozidla. 2) Středního dopravního okruhu, který bude sloužit k odlehčení vnitřního okruhu. 3) Vnějšího dopravního okruhu, který by mohl sloužit všem vozidlům. Realizace těchto návrhů měla přinejmenším dvě překážky. Město nemělo dosud schválený územní plán, ve kterém se bude s dopravní situací ve městě v návaznosti na finanční zdroje počítat. Proto také navštívil na pozvání

primátora Doc. Jana Mrázka dne 29. března Opavu náměstek ministra dopravy Ing. Foltýn, aby za přítomnosti přednosty Okresního úřadu Mgr. Antonína Šroma diskutoval s vedením magistrátu o dopravních záměrech a potřebách Opavy. Ministerstvu dopravy byly ovšem tyto záměry a potřeby známy. V tzv. bílé knize dopravních priorit, které má Ministerstvo dopravy k dispozici, bylo uvedeno sedm takových záměrů: mimoúrovňové křížení u Komárova, obchvat Opavy, křižovatka Palhanecká-Krnovská, rekonstrukce Bílovecké atd. Na dotaz, zda má Opava šanci na realizaci alespoň některého z nich, odpověděl náměstek Ing. Foltýn kladně. Poukázal na to, že se bude brát v úvahu hustota osídlení, které špatný stav vozovek obtěžuje a kvalita a historická cennost budov, jež trpí otřesy. Ing. Foltýn k tomu však dodal, že to nebude v roce 1996. Přednostně by se měla v Opavě provést rekonstrukce Bílovecké, na niž stát uvolní 13 milionů korun. Pokud jde o územní plán města Opavy podařilo se pracovníkům územního plánu opavského magistrátu ve spolupráci s opavskými i mimoopavskými odborníky na dopravu, ekologii a inženýrské sítě jeho návrh v létě dokončit. Páteří tohoto územního plánu je pochopitelně základní síť komunikací. Protože tento návrh bude ještě před jeho schválením zastupitelstvem města Opavy předložen opavským občanům k posouzení, bylo by předčasné se už teď o něm podrobněji zmiňovat. V tomto návrhu se ovšem počítá se severním obchvatem, který by měl odvést tranzitní dopravu. Přitom by

měl být tento obchvat napojen na proponovanou dálnici „Sever – Jih D 47“ u Ostravy.

Město Opava mělo ovšem vedle zmíněných dopravních priorit i řadu dalších dopravních problémů, které komplikovaly život jeho obyvatelům. A život nekomplikovaly ovšem nejenom jim. Patřily k nim už řadu let například **křižovatky**, které se stávaly postupně jakýmsi dopravními hrdly, která brzdí plynulý tok dopravního ruchu. Téměř všechny světelné křižovatky jsou už zastaralé a poruchové a proto je potřeba urychleně sjednávat nápravu. Dočkala se jí křižovatka Praskova – Nádražní okruh, která byla nejenom rozšířena, ale vybavena i novou světelnou signalizací, řízenou počítačem. Tento počítač vyhodnocuje díky impulsům z indukčních smyček přes snímače provoz a samostatně jej zde řídí bez pracného programu a lidského zásahu. Nová světelná signalizace znamená nepochybně zásadní změnu v řízení provozu na křižovatkách.

Dále bylo upravováno městské osvětlení a montovány nové semaforey. Aby se zlepšila orientace ve městě, přistoupil magistrát k zavedení tzv. **městského informačního a orientačního systému**. Šlo o barevné směřovky s nápisy, které by měly neznalému napovědět, jak se v Opavě dostat k tzv. místním cílům (např. k poliklinice, k nádraží, k muzeu apod.) První tabule, které označovaly v Opavě názvy ulic, byly ze železa a měly oválný tvar. Samotné nápisy byly bílé na černém pozadí. (A tyto tabule se začaly zavádět v roce 1854, tedy před 142 lety.) Součástí nového městského informačního

a orientačního systému je dálkové ovládání semaforů na základě informací o situaci na opavských trasách. Je škoda, že se nepřikročilo k výstavbě čtyřproudové silnice po Nákladní ulici. Nepodařilo se prosadit ani rozšíření Rybářské ulice, kde měla trasa pokračovat a pak vyústit na Krnovskou. Zde byly „zohledněny“ námitky „zelených“, kteří se postavili proti vykácení řady starých stromů a zahrabání náhonu.

Stojí zato připomenout, že četné obce v naší vlasti i v sousedním Německu mají ulice, pojmenované po našem městě Opavě. V Německu jsou to např. města Berlín, Mnichov, Augsburg, Goslar, Klagenfurt. V Bamberku mají dokonce Opavské náměstí.

A jaký byl **stav na opavských vozovkách?** Město Opava má 115,54 km komunikací, z toho 24,894 km státních. Na stav opavských vozovek měla velký vliv loňská zima. Už v noci na Nový rok byla Opava obdařena bohatou sněhovou nadílkou. Na silnicích se objevila poměrně hluboká vrstva neuježděného sněhu, pod níž se skrývaly nebezpečné ledové plochy. Přesto vstoupila Opava zdárně do nového pracovního roku 1996. Nemalé zásluhy na tom měly opavské Technické služby, které nasadily do boje se sněhem i ledem veškerou vlastní i zapůjčenou techniku. Vozovky byly udržovány pluhy a sypány solí a na železničních přejezdech škvárovou drtí. Sníh byl odhrnován i z chodníků a parků. Další sněhová kalamita nastala v Opavě v polovině února. Opět nasadily Technické služby do boje se sněhem veškerou dostupnou techniku. To se opakovalo znovu z 2. na 3. března a z 11. na

12. dubna. Dlouhotrvající zima s nebývalými přívaly sněhu a s náledím kladla pochopitelně mimořádně vysoké nároky na udržování vozovek v provozuschopném stavu, což si vyžádalo i mimořádně vysoké finanční náklady. Ty se čerpaly z peněz určených v rozpočtu města na údržbu vozovek. Ani závěr roku silničářům neulehčil. Na 2. Den vánoční o sv. Štěpánu 26. prosince začalo vydatně sněžit a sněhová pokrývka se udržela až do konce roku. Silnice musely být i o svátcích pochopitelně ošetřeny, aby i osobní vozidla mohla bez obtíží městem projíždět.

Po dlouhé zimě 1995/96 byl špatný až havarijní stav zejména na vozovkách v ulicích Hlavní, Janská, Bílovecká, Přemyslovců, Husova, Dostojevského, Rybářská a U náhonu. V nedobrému stavu byla i řada dalších silnic, a to i díky tomu, že v minulých letech nemělo město dost peněz na jejich preventivní údržbu. V průběhu roku byla rekonstruována komunikace U hliníku, Pekařská, U náhonu, Dostojevského a dokončena stavba komunikací a sadové úpravy na náměstí Sv. Hedviky a ulice Hany Kvapilové. Dále byla dokončena rekonstrukce ulice Mánesovy, a to včetně chodníků a veřejného osvětlení a chodníků na Tyršově, Zahradní, Mostní a Karlovecké. Podařilo se rovněž provést první etapu rekonstrukce ulice Bílovecké v úseku od železničního podjezdu po křižovatku ulic Gudrichovy, Bílovecké a Na pomezí. Na další silniční stavby a rekonstrukce chyběly finanční prostředky, a proto musely být přesunuty na další rok nebo

roky. Nezmiňujeme se ovšem o komunikacích, u nichž byly po zimě opraveny lokální nerovnosti.

práci lidí
Opera pro
1991 zde
Prakticky to
možno kupovat
specializovaně
lehčejšímu re
popředu vyser
a Opavě na úst
počet firem a tis
přičemž proto, že
jednotlivých obcí
docházelo stále ke
podnikatelský poh
propočtu bylo u Oper
služeb a služeb. Z
obchodní činnosti.
Zmíněný podnik
v roce 1996, k
jejich zivnosti. V
středně žilně zejména

6. OBCHOD A SLUŽBY

Obchod a služby patřily vždy k charakteristickým znakům města. To se plně vztahuje i na Opavu. Většina návštěvníků tohoto města přicházela sem právě kvůli obchodu a službám. Nicméně proti dřívějšku se Opava právě v tomto ohledu nejvíce změnila. Vždyť ještě v roce 1961 zde byly pouze 163 prodejny, z toho 91 potravinová. Prakticky to znamenalo, že kromě spotřebního zboží bylo možno kupovat ostatní zboží pouze v jednom, nanejvýš dvou specializovaných prodejnách. Odpovídalo to ostatně tehdejšímu celkovému trendu charakteristickému tím, že poptávka vysoce převyšovala nabídku. V roce 1996 byla situace v Opavě na úseku obchodu a služeb už zcela jiná. Přesný počet firem s tímto zaměřením nebylo však možné zjistit, a to jednak proto, že se nevedl živnostenský rejstřík podle jednotlivých obcí, jednak proto, že právě na tomto úseku docházelo stále ke změnám. Zdá se, že se dosud neustálil podnikatelský pohyb, který nastal po roce 1989. Podle našich propočtů bylo v Opavě na 1 100 subjektů s činností v oblasti obchodu a služeb. Z tohoto počtu připadalo asi 115 subjektů na obchodní činnost.

Zmíněný podnikatelský rozmach tedy pokračoval v Opavě i v roce 1996, kdy zde přibylo oproti roku 1995 na 200 nových živností. V této podnikatelské sféře hledali patrně své štěstí zejména ti, kteří přišli o zaměstnání ve

velkých podnicích. Uvedme několik příkladů. Nový obchod zřídila na podzim a. s. Model Obaly na Nádražním okruhu pod názvem **PACK-SHOP**. Prodejna se samoobsluhou nabízela pestrý výběr papírenského zboží od obalů na spisy až po variabilní nábytek z kartonu. Koncem listopadu byla v Opavě otevřena na Olomoucké ulici **prodejna nábytku firmy Koblitz a Della Valentina**. Hlavním sortimentem byl především kancelářský nábytek včetně židlí a také kuchyňský nábytek a sedací soupravy. U této firmy bylo možno také objednat kompletní vybavení kanceláře i s vymalováním a tapetováním. Vzhledem k tomu, že firma vyráběla nabízený sortiment sama, bylo možno také dostat atypické doplňky podle návrhu architekta. Počátkem nového školního roku, tedy v září 1996, byl v tzv. Schinzlově domě na náměstí Svobody otevřen **moderní krejčovský a kadeřnický salon**, zřízený po rekonstrukci budovy Odborným učilištěm pro obchod a služby nákladem 12,5 milionu korun. Na jedné straně to byla tedy nová služba veřejnosti, na straně druhé pracoviště pro odbornou přípravu budoucích krejčovských a kadeřnic. V lednu bylo v rekonstruované části Blücherova paláce na Masarykově třídě otevřeno **moderní Xerox – dokument – centrum**, třetí tohoto druhu v České republice. Toto středisko bylo vybaveno veškerou potřebnou technikou pro černobílé i plnobarevné kopírování, pro zhotovování kopií projektů a plánů, pro celkovou kompletaci, a to od nejmenších formátů po rozměrné billboardy. Tyto služby byly určeny jak pro velké zakázky a klienty z řad podnikatelů, tak pro maloobdobratele.

Službu poněkud zvláštního druhu nabízel tzv. **CB Club**, založený počátkem října 1996, a to na kontaktní adrese CB Club Opava P. O. Box 166. Občanskou amatérskou stanicí CB bylo možno využít pro rodinná spojení, ve sportu nebo v zaměstnání, ale i pro spojení invalidních občanů s okolním světem.

Největších změn zaznamenaly i v Opavě **služby spojené s automobilismem** – od nákupu nových automobilů nejrůznějších značek, a to za hotové peníze nebo na leasing. Ojetých vozidel a oprav aut všeho druhu – po služby s touto oblastí spojené včetně půjčoven aut a odtahové služby. Na automobilismu se v Opavě nejrůznějším způsobem podílelo na 80 firem. Dá se říci, že se z tohoto stal nejpočetněji zastoupený podnikatelský obor ve městě.

Teprve pak se umístily v Opavě – vzato čistě kvantitativně – **obchody s potravinami**. V roce 1996 jich zde vzniklo v poslední době několik velkoprodejen, těžko srovnatelných s běžnými obchody. Stačí připomenout Poubův supermarket v městské tržnici a velko prodejnu spotřebního družstva Jednota v Obchodním domě Breda. Tento obchodní úsek se značně změnil v nabídce, nikoliv však v počtu prodejen.

Další charakteristickou změnou proti dřívějšímu byly i v Opavě nepochybně firmy, zabývající se prodejem a opravami **elektroniky**, jakož i výrobou software pro výpočetní techniku. V roce 1996 jich bylo zde 23 včetně dvou výpočetních středisek. To už byla základna umožňující Opavě

držet krok s rozšiřováním této špičkové techniky do všech oblastí života.

Po vzoru vyspělých zemí i v naší republice a tedy i v Opavě byl zaveden v jarních měsících **výprodej** zimního ošacení a obuvi a od září počínaje výprodej letního. Slevy se pohybovaly nepravidelně u některých druhů zboží od 20 % do 50 % původní ceny. Na rozdíl např. od Německa, kde je pravidelný výprodej (t. zv. Sonderverkauf) v únoru a v srpnu u většiny zboží za výrazné, většinou 50% i větší slevy. Občané těchto slev ve výprodeji využívají – zejména u obuvi v prodejně firmy Bata a firmy Humanic. Zde je ovšem ještě vhodné dodat, že občané – zejména starší a pak matky pro děti – nakupují v seconhandech (nákup „z druhé ruky“, nebo-li dovoz obnošeného šatstva). I letos přibýlo těchto prodejen a lze říci, že jejich počet vzrostl na dvě desítky.

Za oblečením i spotřebním zbožím jezdí více než polovina rodin **do Polska**, a to vlakovými i přímými autobusovými spoji. Také přes nedaleký přechod v Sudicích jezdí Opavané nakupovat do polské Ratiboře. Zejména v období předvánočním jsou vysílány pravidelné autobusové spoje vždy ve středu a v sobotu do polského Těšína a jsou bohatě využívány. Občané si přivážejí za levnější peníz, než mohou zakoupit na našem trhu, ošacení a obutí, dětské kočárky a vybavy, drobné vybavení domácností, dárkové zboží, módní doplňky atp. Několik přímých autobusů bylo vypraveno i na nákupy do bavorského Norimberku – ty byly využity i ke

krátkým návštěvám známých a příbuzných. V Německu je sice atraktivní zboží, pro naše občany však přijde draho.

Vánoční nákupy byly i letos mimořádně rozsáhlé. Občané – zejména pobírající 13. a 14. plat – nakupovali veškerý sortiment. Zmíním se několika slovy o speciálním vánočním „zboží“, o vánočních stromcích a kaprech. Stromků bylo dost. Několik prodejců nabízelo čerstvé smrčky a ojediněle i jedličky a borovičky. Lidé však si také dováželi ukusné (levnější) umělé stromky z Polska. I kaprů byl dostatek. Ještě na Štědrý den prodávala rybárna Amur kapry amury (dlouhé ryby). Ještě k cenám: kapři se prodávali za 60 – 65 Kč za kilogram. Stromky podle výše a druhu za 60 – 300 Kč, umělé stromky na našem trhu 350 – 1 000 Kč, v Polsku o 1/3 levněji.

Za zmínku ještě stojí pravidelné služby našim občanům z firmy **Family frost**. Svým mikrobusem s mrazeným zbožím širokého sortimentu (nejrůznější druhy zmrzlin, krémů, moučníků, ryb, zeleniny i hotových jídel) objíždí a podle pravidelného harmonogramu zastavuje na různých místech města a znělkou se připomíná a vyzývá k nákupu. Tato služba je využívána průměrně.

K závažným změnám došlo v Opavě na úseku **restaurací a jídelen**, kaváren, vináren a pivnic. V roce 1996 jich zde bylo 48. Díky tomu nebylo již obtížné najít v kterékoliv městské restauraci či kavárně místo s relativně krátkou dobou obsluhy. Opavané přivítali řadu menších či přímo malých podniků. Avšak ať to zní až neuvěřitelně, proti roku 1939 je jich sotva polovina. Ostatně valná hromada Opahostu,

majitelů a provozovatelů hostinských živností na Opavsku, konaná v březnu 1996, rozhodla, že sídlem tohoto cechu bude pro příští rok restaurační zařízení, které si povede zvlášt příkladně. Toto privilegium získala opavská restaurace Vesmír.

Nicméně přes naznačený rozvoj živností obchodu a služeb v Opavě nelze tvrdit, že by Opavané měli již všechny potřebné služby v potřebném množství a kvalitě k dispozici. **Nedostačovaly služby jako obuvnictví, krejčovství, kožešnictví nebo i prádelny a čistírny.** Město mělo také jenom jeden městský záchodek, ačkoliv před druhou světovou válkou jich zde bylo šest. Důsledkem nedostatečného množství uvedených služeb byly relativně dlouhé lhůty na provedení služby a nedostatečně rozvinutá konkurence. A důsledkem nedostatečně rozvinuté konkurence byly opět poměrně vysoké ceny.

Opavským centrem obchodu a služeb bylo pochopitelně městské jádro kolem Horního náměstí. K tomuto centru se přimykaly ulice Olomoucká, Krnovská a samozřejmě Hrnčířská, Ostrožná a Pekařská, Mezi trhy s Dolním náměstím a náměstím Osvoboditelů. Je třeba si všimnout **Městské tržnice v Opavě**, která zaujímala v roce 1996 v městské síti obchodů a služeb zvláštní místo. Zaznamenat je nutno v první řadě fakt, že se zde podařilo dokončit hlavní investiční akce a uvést do provozu poslední řadu šesti prosklených butiků. Jejich počet stoupl tak na 24. Tím byly naplněny investiční záměry společnosti, s jejichž realizací bylo

započato v roce 1993. V areálu městské tržnice měli nyní návštěvníci k dispozici: 1) Supermarket Pouba s potravinářským zbožím a drogerií. 2) Firmu Amur, nabízející ryby, drůbež a výrobky z nich. 3) Firmu Bivoj s prodejem masa, masných výrobků a uzenin. 4) Velkoprodejnu s ovocem a zeleninou. 5) Prodejní halu s textilem, drogerií a elektronikou. 6) 24 prosklené butiky, nabízející textil, elektroniku, obuv, kožené a módní doplňky atd. 5) Ve venkovních stáncích se sezónně prodávaly zelenina a ovoce od malopěstitelů a mimo sezónně sortiment jako v buticích. 6) Prodejní halu 2, nabízející textil, obuv, army shop, elektroniku, sportovní a spotřební zboží. 7) Bytový textil se záclonami, závěsy, příkrývkami, bytovým textilem a koberci. 8) Autoelektro Lux s potřebami pro motoristy. 9) Firmu Kaspas s největším papírnickým v Opavě. 10) Firmu Sportif s elektrospotřebiči a elektronikou. 11) Firmu Mareth poskytující fotografické služby a prodej knih, ozdobných a dekoračních předmětů. 12) Bufet a občerstvení s prodejem jídel a nápojů. 13) Firmu Faktum s kancelářským nábytkem. Dále získaly v městské tržnici sídlo ještě Opavská investorská společnost, a. s., cestovní kancelář Askamnia a keramická dílna Ceramic – G. Provozovateli jednotlivých prodejen byly různé opavské firmy. Většinovým majitelem Městských tržnic a výstavnictví Opava, a. s. je firma Pouba s 64,32 % akcií a město Opava s 30 % akcií. Zbývá ještě zaznamenat, že opavská tržnice vybudovala a 15. listopadu 1996 otevřela Městskou tržnici v Krnově, a to na ploše 3 000 m².

Zvláštní místo v systému služeb zaujímaly v Opavě **Technické služby, s.r.o.**, provádějící všestranné služby na majetku města. O jejich hlavních službách jsme se již zmínili v kapitole o dopravě. Opavské Technické služby měly v roce 1996 celkem 260 zaměstnanců, mezi nimiž bylo na 30 Romů. Tohoto roku dosáhly obrátu ve výši 106 milionů Kč. Pro zajímavost: proti roku 1992 to byl nárůst o 350 %. Kromě péče o městské komunikace a chodníky upravovaly Technické služby města Opavy dále parky, a to hlavně v okruhu Ptačího vrchu, a zabezpečovaly v centru města odvoz odpadků. Byly nasazeny nové kontejnery na třídění odpadu (papír, sklo, plasty). Zatím bylo napojeno na toto třídění odpadu na 80 % obyvatel města. Na odvoz velkého domovního a také zahradního odpadu bylo postaveno 70 velkých kontejnerů, avšak ani tento počet nedostačoval. Jinak bylo v Opavě umístěno 800 domovních kontejnerů a popelnic. V areálu opavských Technických služeb na Těšínské ulici byla vybudována hala na úpravu separovaného odpadu (sklo, plasty) a jeho lisování a balení. V zájmu úplnosti je třeba ještě dodat, že se k 1. červnu 1996 příspěvková organizace Technické služby sloučila s Technickými službami s.r.o., jak se na tom usneslo Zastupitelstvo města Opavy 24. 6. 1996. Ředitelem sloučené organizace se stal Vilibald Stanjura. Ještě dodávám, že areál služeb je v takovém pořádku, jaký se běžně neuvidí.

Mluvíme-li o obchodu a službách obyvatelstvu, nelze pominout opavský **obchodní dům Breda**. Připomeňme si

uřak nejprve stručně historii obchodního domu, která se datuje od 1. 1. 1898, kdy byla založena Veřejná obchodní společnost Breda & Weinstein. Od počátku se stal obchodní dům nákupním centrem města. V roce 1928 byla otevřena nová šestipatrová budova domu, navržená známým architektem Leopoldem Bauerem. Od znárodnění po roce 1948 až po opětnou privatizaci prošel obchodní dům Průkopník a dále Prior mnoha změnami. Nyní je jeho majitelem Kamil Kolek a své aktivity zde v nájmu provozuje na 70 firem. V letošním roce vzruřila opavskou veřejnost „Causa Breda“. Podle zjiřtění nejvyšřího kontrolního úřadu měl stát při privatizaci Bredy přijít o 60 milionů korun. Pro občana řlo o nepřehlednou aféru, podbarvenou i politickými zájmy, což nevrhlo na Opavu zrovna příznivé světlo. Causu Breda zkoumá soud a do konce roku nebylo rozhodnuto, zda opavský či ostravský.

Obdobnou aféru bohuřel zaznamenáváme i při likvidaci bývalých monopolních opavských podniků služeb – Opavanu a Komunálních staveb Opava. I zde řlo o mnohamilionový majetek, se kterým se nakládalo přinejmenřím problematicky. Proto byl ustaven novým likvidátorem Ing. Kepák s tím, aby splnil povinnosti zanedbané předchozími likvidátory Ing. Pospíšilem a Jiřím Zuzaňákem. Rada města ustavila 15. ledna zvlářtní komisi, která měla průběh likvidace sledovat. Jiří Zuzaňák byl po trestním oznámení vzat do vazby.

Po revoluci 1989 začala v Opavě řada podnikatelů provozovat obchod a služby, ne všichni se stejným úspěchem. Někteří museli svoji dráhu v podnikání ukončit. Z úspěšných opavských podnikatelských kruhů jsem vybrala jednu z osobností, kterou jsem v jejím sídle navštívila a na stránky kroniky města o ní uvádím následující:

Bývalý ředitel Agrostavu Ing. Miroslav Pouba začal podnikatelsky uvažovat velmi záhy po revoluci. Už v první polovině 1990 zahájil ve svém rodinném domku na Šípkové 7 v Opavě práci (po pracovní době – dlouho do noci, o víkendech) na pletení ponožek. Této práci se musel se svou manželkou elementárně učit. Svůj první pletací stroj si objednal z Elitexu Třebíč, a v domě to jen hučelo. Ponožky se prodávaly zejména do nemocnic, a to záhy po celé republice. Materiál na úplety kupoval začínající podnikatel hlavně u výrobců ve Dvoře Králové a v Tanvaldě.

Záhy koupil druhý pletací stroj a najal svého prvního pracovníka. Se třetím strojem pak další. Také sám tvrdě pracoval, naučil se údržbě a opravám svých strojů a hlavně přemýšlel, co a jak inovovat. Tak např. opatřil hladké ponožky drobným medicínským symbolem hada – a ozdobené ponožky se ještě více zalíbily nejen v nemocnicích.

V roce 1991 koupil své nynější sídlo – neorenezanční dům Na rybníčku 56, který dal stavebně upravit. Přemístil sem i výrobu ponožek a rozšířil dílny o šití prádla a sportovního oblečení. V současnosti se zde šije zdravotnické oblečení pro nemocnice. Významným výrobním artiklem je

výroba sportovního oblečení pro Německo, které je zde pro svou kvalitu a cenovou hladinu velmi zajímavým zbožím. V současné době pracuje v domě Na rybníčku 80 zaměstnanců.

Ing. Pouba využil svých investičních možností a začal podnikat i ve světě obchodu. První obchod s potravinami otevřel v bývalém kulturním domě Ostroje na Těšínské ulici. Po otevření městské tržnice, ve které měl (a má) jako hlavní akcionář 65 % akcií (město 30 %) investoval do výstavby **supermarketu potravin**, který dnes patří k nejvyhledávanější prodejně na území Opavy. Přijíždějícím kupujícím již hlavně kolem víkendu nestačí parkoviště uprostřed tržnice. Celý komplex tržnice byl zásluhou Ing. Pouby zmodernizován a patří k životu obyvatel města již neodmyslitelně.

Dalším podnikatelským zájmem Ing. Pouby se stal **hotel Koruna**, největší a nejmodernější ubytovací zařízení ve městě i v regionu. Nebyl to příliš atraktivní záměr, neboť šlo o velmi drahé zařízení s malým finančním obrátem s návratností vbrzku nereálnou. Přesto se podnikatel k tomuto kroku rozhodl už kvůli městu a také s nadějí, že situaci zde lze postupně změnit. S využitím investičních zdrojů a půjček hotel zakoupil a s další půjčkou 12 mil. Kč zmodernizoval zejména sociální zařízení na evropskou úroveň. Podařilo se zaktivizovat návštěvnost a mnohonásobit podávání jídel. I zde přemýšlí podnikatel dále – plánuje na pozemku u hotelu (směrem k divadlu) výstavbu kongresového sálu pro 300 osob.

Na výpadovce za Kateřinkami směrem na Hlučín v areálu benzínové pumpy vybuduje firma Pouba **další supermarket s parkovišti**. K novým a velice záslužným záměrům firmy Pouba patří **výstavba činžovních obytných domů** v Opavě – Kateřinkách v prostoru za diskoklubem Alhambra. Zde se projevuje i baťovský vztah podnikatele nejen k trhu, ale i k potřebám obyvatel. Předpokládaná výstavba 150 – 200 bytů by měla výrazně přispět k řešení bytových problémů opavských občanů.

K občanským potřebám má Ing. Pouba, jak sám říká, velmi blízko. Jeho zaměstnanci mají možnost uzavřít přímo v podniku svá konta, zúročená 16 %. Podmínkou zaměstnavatele je však „utratit“ tyto úroky v prodejně podniku, což vzhledem k prioritnímu nákupu potravin zejména u žen není žádnou zátěží – naopak. Pěkné je i pracovní prostředí, zdarma káva aj. drobnější výhody. Samozřejmostí jsou slušné výdělků a 13. a 14. plat.

Sponzorskou činnost firma Pouba zaměřuje hlavně do fotbalového klubu TJ Kaučuk Opava, na oblast sociální, zdravotní a na školství, např. na Dětský ranč v Hlučíně, rehabilitační zařízení pro zdravotně postižené děti, na mateřské a základní školy, Obchodní akademii v Opavě a podobně.

Tolik k profilu opavského podnikatele Ing. Pouby a jeho působení ve službách občanům.

Zmínku zasluhuje regionální **agentura Ave** - Informační centrum Opavska, která se 14. února 1996

přestěhovala ze stísněných prostor v hotelu Koruna na Hlásku do prostoru vstupu do bývalé obřadní síně. Při této příležitosti se konalo slavnostní zahajovací odpoledne, kterého se zúčastnili představitelé města v čele s primátorem Doc. Janem Mrázkem, zástupci partnerských regionů Alsaska a Lotrinska z Francie, zástupci Agentury pro regionální rozvoj, a. s. Ostrava, a další hosté. Agenturu Ave založila paní Eva Peterková s úmyslem pomoci návštěvníkům města Opavy a okolí v orientaci. Po napojení na celostátní síť byly tyto informace pro Opavany rozšířeny o zajímavé akce a místa na území celé České republiky. Dále zajišťovala tato agentura pro zájemce ubytování, prodej jízdenek na autobusy a letenek na všech evropských trasách. Pořádala však také dvouhodinové procházky Opavou, a to vždy ve středu, pátek a v neděli. Působila zde i **Agentura pro rozvoj cestovního ruchu** se sídlem v Matičním domě. Zastupitelstvo města Opavy schválilo 21. října návrh na poskytnutí finančního příspěvku této agentuře ve výši 33 000 Kč s tím, že se o tuto částku zvýší majetkový podíl města Opavy v této společnosti.

Vedle agentury Ave, která měla zvlášť blízko k Opavě, působily zde ještě **cestovní kanceláře** a agentury jako Autoturist; C. K. Askamnia – Nikos Muratitis; C. K. Dery; C. K. Vidi; Museon; Jeseniatour; Petranka aj. a největší – Čedok Opava. Vezmeme-li v úvahu, že uvedené služby poskytovaly Opavanům i mimoopavské cestovní kanceláře a agentury, můžeme s klidným svědomím konstatovat, že po této stránce jsou potřeby a zájmy Opavanů plně zabezpečeny.

Ještě blíže o Čedoku: Čedok vznikl jako česká dopravní kancelář v roce 1920. Má tedy za sebou 77 let historie. Od roku vzniku se Čedok profiloval jako největší cestovní kancelář na trhu, která poskytovala komplexní služby cestovatelské veřejnosti a tento vztah přetrvává. Pokud hovoříme o největší cestovní kanceláři z hlediska komplexnosti služeb, tak toto platí i z hlediska tržeb, protože v roce 1996 dosáhly tržby Čedoku 2,1 miliardy korun a tento výsledek staví cestovní kancelář do role absolutně největší cestovní kanceláře v ČR. Od roku 1989 došlo k několika transformacím, kdy od roku 1995 se stal Čedok akciovou společností, kdy ze 70 % patří jedinému vlastníku. Dnes pracuje v ČR 90 poboček této společnosti a má osm zahraničních zastoupení v Evropě. Je to Vídeň, Curych, Amsterdam, Paříž, Londýn, Moskva, Frankfurt a Berlín. Během letošního roku bude otevřeno zastoupení v New Yorku. Čedok a. s. má následující hlavní úseky činností. Jde o organizovanou turistiku našich občanů, vyjíždějících do zahraničí, organizovanou turistiku cizinců, přijíždějících do naší republiky, domácí cestovní ruch, kongresovou turistiku. Vlastní svou autodopravu, prodává letenky, lodní lístky, železniční a autobusové lístky. Znamená to tedy, že klient si může objednat letenku, v návaznosti na ni ubytování a stravování, zapůjčení osobního vozu a další služby. Ještě blíže ke klientele cestovní kanceláře. Podle slov vedoucí Aleny Nitrové ji tvoří převážně střední skupina obyvatelstva, která letos vyjížděla zejména k moři do

Chorvatska, Španělska a na západní pobřeží Itálie. Náročnější zájezdy byly organizovány na řecké ostrovy, na Malorku a do Turecka. Několik movitějších rodin vyjelo do Thajska, USA, Maroka, Egypta a největší zájem byl u těchto občanů o Izrael.

*Služby speciálního charakteru poskytovaly Opavanům i v roce 1996 **banky a pojišťovny**. Protože jsou téměř všechny umístěny ve středu města, mohlo by se prostým Opavanům zdát, že jich zde bylo nadbytek. Ve srovnání s opavským bankovníctvím před rokem 1989 by to bylo pochopitelné, nikoliv však s jeho stavem před anebo i za druhé světové války. Vždyť v roce 1938 bylo v Opavě 20 a v letech 1939 až 1945 pořád ještě 16 bank. Navíc mělo bankovníctví v Opavě dlouholetou tradici. První banka – filiálka Rakouské národní banky – vznikla zde již v roce 1854 a Kreditní banka pro obchod a průmysl v roce 1868. V roce 1996 bylo v Opavě osm bank (Komerční banka, Investiční a poštovní banka, Československá obchodní banka, Agrobanka, Bankovní dům Skala, Banka Haná, Zemská banka, Česká spořitelna a I. Slezská banka). Během roku 1996 došlo v síti opavských bank k určitým změnám, jichž si blíže všimneme. Od 1. dubna přebrala Banka Haná celou pobočkovou síť Zemské banky, stejně jako část aktiv a pasiv vedených na těchto pobočkách. K této fúzi došlo i v Opavě a po 1. dubnu 1996 přestala tedy i zde Zemská banka existovat. Naproti tomu byla v březnu založena v Opavě pobočka Slezského spořitelního a úvěrního*

družstva, tzv. kampeličky. Toto družstvo přijímalo zejména vklady, poskytovalo úvěry, vedlo členům účty a provádělo platby, vydávalo kreditní karty, ručilo svému členstvu za úvěr poskytnutý jinde a provozovalo i další obchodní činnosti pro své členy. Ostatně první kampelička vznikla v Opavě již v roce 1894. Zmiňovat se o nově založené kampeličce v Opavě podrobněji bylo by zatím předčasné. Zmínku zasluhuje ještě působení opavské pobočky Kreditní banky a. s. v humanitární oblasti. Na příspěvcích pro léčebná zařízení v opavském okrese, zejména pro nákupy zdravotní techniky, uvolnila v roce 1996 celkem 374 tisíc Kč.

Daleko největší pozornost opavské veřejnosti upoutala ovšem v roce 1996 I. **Slezská banka**. „Šum“ na veřejnosti vznikl hned po její březnové valné hromadě, na níž rezignoval na svou funkci její generální ředitel Ing. Bojda. Jeho prozatímní zástupce se však ještě počátkem dubna snažil uklidnit veřejnost. Jenže již 10. května oznámila bankovní rada České národní banky, že s účinností od 13. května odebírá I. Slezské bance, a. s. se sídlem v Opavě licenci. Důvody spočívaly podle mluvčího České národní banky Martina Švehly v „nedostatecích v činnosti banky, které vedly ke zhoršení její finanční situace a k její platební neschopnosti“. Tato zpráva působila v Opavě o to dramatičtěji, že Hláska vlastnila 11 % akcií této banky v původní hodnotě zhruba 33 milionů korun a že měla v okamžiku odebrání licence u banky na svém běžném účtu 19,5 milionu Kč. Z této částky byly magistrátu proplaceny stejně jako dalším klientům

4 miliony korun a zbývající částka zůstala dále nedobytná. Ostatně již v dubnu 1996 dal magistrát bance příkaz k převodu částky z běžného účtu u I. Slezské banky na účet jiné banky. Jenže banka byla již tehdy platebně neschopna a příkaz nesplnila. Svou platební neschopnost však městu zatajila. Jako úder blesku z čistého nebe zapůsobila zpráva o odebrání licence I. Slezské bance také asi na 3 000 klientů, jejichž vklady dosahovaly téměř miliardy korun. I. Slezská banka byla dána do likvidace k 30. červnu 1996. Avšak již v květnu na ni podala Česká národní banka trestní oznámení. Poskytovala prý vlastním akcionářům úvěry, překračující 20 % základního kapitálu banky, což byl limit, stanovený pro tyto případy Českou národní bankou. O dalších „prohřešcích“ této banky není na veřejnosti věrohodných zpráv. Mezitím vystřídalý však tuto causu jiné mediálně ještě atraktivnější události, takže se přestalo o krachu I. Slezské banky v regionálním i nadregionálním tisku psát. Do konce roku 1996 nebylo ani zcela jasno, zda město Opava krachem této banky finančně utrpělo a jestliže ano, v jaké výši.

Zánikem I. Slezské banky se v Opavě bankovní život ani chvíli nezastavil. A tak nepřekvapilo, že se již 7. října sešlo několik desítek osob politického, kulturního a hospodářského života na Ostrožné ulici v Opavě, a to na místě bývalé zkrachovalé banky, aby byl slavnostně otevřen nový peněžní ústav, Universal Banka, a. s., Ústí nad Labem, která otevřela v Opavě svou již desátou pobočku. Na Moravě a ve Slezsku to byla po Ostravě, Brně a Zlíně její čtvrtá pobočka. Hlavními

akcionáři banky jsou průmysloví a finanční giganti jako Mostecká uhelná společnost, a. s., Chemopetrol Group, a. s., a Severočeské plynárenství, a. s. Právě tyto informace měly patrně v Opavě a jejím okolí budoucí klienty nové banky přesvědčit, že se u této banky nemůže opakovat, co se stalo s I. Slezskou bankou. Ostatně slavnostního otevření nové opavské banky se zúčastnila i Monika Žídková, Miss Evropy 1995, která společně s generálním ředitelem Universal Banky Ing. Zdeňkem Činčerou slavnostně přestříhla pásku. Tolik k této kapitole.

7. MAJETEK A VÝSTAVBA MĚSTA, BYDLENÍ

*ěsto Opava disponuje mnohamiliardovým majetkem. Chci se zaměřit především na nemovitosti, které měly pro občany, dá se říci, bezprostřední význam. Nejprve tedy k budovám, které byly v roce 1996 majetkem města. Jde o budovy obytné i nebytové. Obytných budov bylo 657 s 6 761 bytem. Do roku 1993 spravoval tyto byty monopolní **Bytový podnik**, od roku 1994 však už to byli tři správci: vedle **Bytového podniku** to byly realitní kanceláře **Remark a Kolfis**. Tento stav trval do 30. června 1996, kdy bytový fond, spravovaný **Bytovým podnikem**, převzala do správy společnost **Remark**. Od 1. července 1996 tak spravoval **Remark** 440 obytných budov s 4 649 byty a **Kolfis** 217 budov s 2 112 byty.*

V letech 1995 a 1996 prodalo město Opava celkem 900 činžovních domů. Šlo o budovy mimo centrum města a jeho obchodní síť. Přesto se na veřejnosti soudilo, že tempo privatizace komunálního bytového fondu nepostupovalo dost rychle. Ve srovnání s některými městy regionu, např. s Havířovem či Karvinou, to byla jistě pravda. Ovšem záleží

vždy na místních podmínkách i na lidech, kteří na tom „pracují“.

Město Opava vlastnilo vedle obytných budov i 29 domů nebytových. Jmenuji především budovy, ve kterých měl své sídlo Magistrát města Opavy. Jde o starobylou **Hlásku** na Horním náměstí 69, typickou dominantu města. Volně stojící atraktivní stavba bývala už od počátku 14. století nejstarším obchodním skladem a v 1. poschodí zasedala městská rada a soud. Nad ní se tyčila věž, z níž se hlásily důležité zprávy pro obyvatele. V 17. století byla po pádu dřevěné nahrazena zděnou. Do počátku 19. století zde bylo v 1. poschodí městské divadlo. Po poslední přestavbě v letech 1902 – 1903 podle projektu architekta Rudolfa Srntze sem bylo přemístěno městské muzeum a archiv. V přízemí vlevo byla až do roku 1945 reprezentativní kavárna Niedermeier. Hláška zůstala jako zázrakem spolu s katedrálou P. Marie válkou v podstatě nedotčena, a proto i staré nejuzácnější archívni fondy města zde uložené (listiny, staré rukopisy protokolů městské rady atp.) a muzejní sbírky zůstaly zachovány. Zatímco mladší dokumenty od poloviny 19. století shořely ve zničené radnici (na místě dnešní Slezanky). Po válce byla budova sídlem Pozemních staveb Opava a v polovině 60. let sem byl přemístěn z budovy na Bezručově náměstí 13 (nyní rektorát Slezské univerzity) Městský národní výbor Opava, který uvolnil tento objekt všemocnému Okresnímu výboru KSČ v Opavě.

Ing. Vraťme se však k současným úředním budovám magistrátu. Patří k nim dům za Hláskou, jeden z deseti domů v centru náležejících kdysi nejbohatším měšťanům. Jde o budovu na Horním náměstí č. 67. Další dva domy, patřící městu, jsou naproti Hlásky v číslech 47 a 49. Pátou úřední budovou a majetkem města je renovovaný měšťanský dům Mezi trhy 2. Kromě kanceláří jsou v posledních třech budovách i prostory pronajaté cizím organizacím.

K majetku města patří budovy Slezského divadla, Domu kultury P. Bezruče, Domu umění, bývalého kostela sv. Václava, kaple sv. Kříže (zvané Švédské), kina Mír a klubu Alhambra (bývalé kino v Kateřinkách). Městu patří budovy sedmi základních škol, deseti mateřských, dvou školních družin, dvou jídelen a tří jeslí. Nedořešen byl dosud majetek obhospodařovaný zvláštními a uměleckými školami.

Město vlastní i tzv. stavby, jako např. provozní haly, kotelny, garáže, inženýrské sítě, komunikace.

Obec se stala i zřizovatelem řady významných organizací, sídlících na území města. Jsou to: Slezské divadlo (zřizovatelská práva v roce 1994), jehož ředitelem byl jmenován Ing. Jaroslav Šomek. Městský dům kultury (od 1990), řízením byla pověřena Ruth Kudlíková. Jeho zařízením byl Dům umění a Loutkové divadlo. Slezská nemocnice (od 1991), ředitelem byl Ing. Jiří Havlíček. Transfúzní stanice (od 1992), vedoucí byla MUDr. Vladimíra Heinzová. Autoservis s. p. (od 1991), ředitelem byl Ing. Jan Kaňok. Dopravní podnik města Opavy (od 1989), ředitelem byl

Ing. Antonín Bouda. Od 1. čtvrtletí 1996 to byla formální akciová společnost Městský dopravní podnik Opava, jejímž vlastníkem bylo nadále město Opava. Slezská nemocnice byla k 1. listopadu 1996 zestátněna a autoservis na Olomoucké ulici byl koncem roku 1996 privatizován.

Město bylo i vlastníkem **pozemků a lesů**. O tomto městském majetku se zmíním blíže v kapitole o životním prostředí.

Nyní k **investiční výstavbě města**. Návrhy na tuto výstavbu byly upravovány vzhledem k finanční situaci města ještě na schůzi rady 15. ledna. V tomto roce byla dokončena plynofikace kotelny na Jaselské ulici a na Základní škole Boženy Němcové, sanace zdiva v západním průčelí bývalého dominikánského kostela sv. Václava, rekonstrukce hudebního pavilonu na Ptačím vrchu a přístavba tribuny „G“ na fotbalovém stadionu v Městských sadech. Kostel sv. Václava, vybudovaný knížetem Mikulášem II. a vysvěcený 1. listopadu 1336 patří k významným opavským církevním stavebním památkám. V letech 1723 až 1733 byl přebudován v barokním slohu. V roce 1783 byl kostel stejně jako i přilehlý dominikánský klášter zrušen. Historickou minulost má i Ptačí vrch, představující zbytky středověkého městského opevnění. Rekonstruovaný hudební pavilon na tomto Ptačím vrchu předala stavební firma Pernek opavskému magistrátu do užívání 14. června 1996. Výstavba sportovního areálu v Městských sadech, jehož součástí je i fotbalový stadion FC Kaučuk Opava, byla ukončena v roce 1974. Vysoká

návštěvnost v posledních letech si vynutila rozšířit kapacitu tribuny „G“ na 15 000 diváků.

O některých investičních akcích, financovaných i jinými subjekty, jsme se již zmiňovali. Byla to například rekonstrukce koupaliště v Městských sadech, kterou provedl pro opavské Technické služby Ingstav nebo dvě kryté čekárny místní hromadné dopravy na Horním náměstí u Slezského divadla. Ale byla to i výstavba závodu Čokoládovny na Palhanci a obytného bloku o 56 bytových jednotkách na Krnovské ulici. Nemalou péči věnovalo město i opravám kulturních památek – ovšem za vydatné finanční pomoci Ministerstva kultury. Opraven byl kostel sv. Vojtěcha a sv. Václava, Švédská kaple. Na opravy těchto kulturních památek bylo vynaloženo 6 milionů Kč., z toho město investovalo 1 538 000 Kč. Zmínku zasluhují i dva novotou zářící domy – první tzv. Schinzlův dům v sadech Svobody, sloužící Střednímu odbornému učilišti pro obchod a služby jako učňovské provozovny a druhý na křižovatce Ratibořské a Partyzánské ulice, sloužící Slezským stavbám a České spořitelně. Určitou ozdobou města se stala i budova bývalého hotelu Orient na Hrnčířské ulici, nyní pracoviště Komerční banky, pobočky Opava.

Dále se zmíníme o třech stavebních záměrech, které vzbudily na veřejnosti značný rozruch ještě dříve než bylo započato s jejich realizací. Předně to byl spor mezi Ing. Poubou a Kamilem Kolkem, dvěma předními opavskými podnikateli, o pozemek u hotelu Koruna - Poubu na Horním

náměstí. Jak došlo k tomuto sporu? Firma Pouba požádala město o odkoupení zbylého pozemku vedle hotelu na němž se měla podle původních představ stavět tzv. ubytovací zařízení, jehož součástí měl být i kongresový sál. Firma odůvodňovala svou žádost právě záměrem naplnit tyto představy. Město Opava nebylo proti tomu, muselo však podle zákona dát šanci i případným dalším zájemcům. Toho využil majitel obchodního domu Kamil Kolek a projevil rovněž zájem o odkoupení zmíněného pozemku. Podle jeho představ by zde mělo být vybudováno centrum kultury s multimediálním kinem apod. Záměry obou podnikatelů se zabývala rada města 2. prosince. Podle vyjádření primátora Doc. Jana Mrázka prospěla by městu dohoda a spolupráce obou podnikatelů. Konečné slovo v této cause mělo říci zastupitelstvo, a to na svém zasedání 16. prosince. Tento orgán rozhodl ve prospěch firmy Pouba, a to tak, že polovina zmíněného pozemku mu měla být odprodána a polovina pronajata. Opava měla zájem stát se kongresovým městem. Proto **potřebovala kongresový sál**, který jí Poubův podnikatelský záměr sliboval, jak jsem již ostatně uvedla blíže v pojednání o firmě Pouba.

Dalším stavebním záměrem bylo vybudovat na Otické ulici vedle rozestavěné smuteční síně **krematorium**, což vyvolávalo u občanů nejrůznější reakce. Oč vlastně šlo? V roce 1994 koupila rozestavěnou smuteční síň na opavském hřbitově firma Mathiola, s. r. o., a to za symbolickou cenu 105 000 Kč. V objektu se měla provozovat zahradnická výroba. Město bylo

tehdy s prodejem spokojeno, protože stavba od záhadné kolaudace v roce 1989 chátrala a sloužila asociálním živlům jako azyl. Zakladatel zmíněné společnosti J. Koschaný získal dokonce na projekt, pomocí něhož se měl deklarováný záměr realizovat, od banky úvěr ve výši 19 milionů Kč. Ten však nikdy firma Mathiola nespatriila. To bylo tzv. první dějství. Druhé dějství této causy začalo v prosinci 1995, když do s.r.o. Mathiola vstoupila J. Pustková se záměrem vybudovat na opavském hřbitově smuteční síň s krematoriem, odpovídajícím přísným ekologickým normám. Měla zde být instalována špičková francouzská technologie spalovacích pecí, z nichž by neunikal žádný kouř ani zápach, jen horký a pročištěný vzduch. Město mělo sice zájem, aby na městském hřbitově byla vybudována důstojná smuteční síň s ekologickým krematoriem, avšak před přijetím rozhodnutí rady o pronajmutí obecních pozemků, které byly ke stavbě krematoria nutné, chtěla také znát mínění opavské veřejnosti. Proto vyšla v květnovém čísle zpravodaje Hláska anketa, v níž byli občané dotázáni, zda si přejí mít na městském hřbitově smuteční síň včetně krematoria. Ve stanoveném termínu, tj. do 29. května, zareagovalo 590 občanů. Z tohoto počtu bylo 273 občané proti a 307 pro. Na deseti došlých anketních lístcích nebylo stanovisko vyznačeno. Rozdělíme-li však občany, kteří se zúčastnili ankety, podle vzdálenosti jejich bytů od zamýšlené stavby, vidíme, že z občanů, kteří bydleli v bezprostřední blízkosti, se vyslovilo 74 pro a 174 proti. Na Magistrát města Opavy byly rovněž doručeny podpisové archy

se stanovisky občanů. Na těchto peticích se 254 občanů vyslovalo pro a 238 proti stavbě. A tak v souladu s těmito výsledky schválila Rada města Opavy 11. listopadu firmě *Mathiola* padesátiletý pronájem dotyčného pozemku, na němž měla být vybudována smuteční síň s krematoriem a okrasným parkem. Avšak ani teď nebylo ještě všemu konec. Tentokrát byl ustaven petiční výbor v čele s poslancem Ing. Václavem Klučkou a byly sbírány podpisy pod petici s protestem proti stavbě krematoria na Otické ulici v Opavě. Petici podepsalo přes 1 300 občanů. Primátor Doc. Mrázek nebyl však ještě ani 9. prosince s textem petice obeznámen, takže ji ani nebylo možno do konce roku 1996 v radě projednat.

Poslední, třetí stavbou, která narazila na odpor občanů dříve než byla zahájena, bylo **restaurační zařízení v lokalitě křižovatky Hradecká – Rooseveltova**. O této sporné záležitosti se jednalo dokonce i na zasedání opavského zastupitelstva dne 6. března. Předtím o ní třikrát jednala Rada města Opavy. Spor s občany se vyhrotil natolik, že magistrát uznal za vhodné svolat po zasedání zastupitelstva tiskovou konferenci, na níž primátor zdůvodňoval negativní postoj městských orgánů k požadavku občanů, aby město od smlouvy s podnikateli Schneiderovými odstoupilo. Pro odstoupení od smlouvy nemělo však město právoplatný důvod a podle představitelů magistrátu nebylo by to ani v zájmu většiny městského obyvatelstva. Tolik o stavu těchto akcí do konce roku 1996.

1996 Mnohé problémy s výstavbou města Opavy byly nepochybně podmíněny tím, že se nemohla opřít o právoplatný **územní plán města**. Územní plán z let 1983 až 1988 byl pro město v nových podmínkách pro své nereálné zaměření – například v bytové výstavbě – nepoužitelný. Nový koncept byl dokončen na odboru hlavního architekta a územního plánování v lednu 1996. Dílo vzniklo v úzké spolupráci s odborníky na demografii, dopravu, životní prostředí a památkovou péči a bylo podrobeno četným odborným analýzám. Jeho smyslem byla ochrana civilizačních, urbanistických a ekologických hodnot našeho města. Vedle oblastí soustředěné výroby, občanské vybavenosti, ploch pro rekreaci hovořil zpracovaný koncept územního plánu o několika typech obytných zón. Městskou památkovou zónu doplňovala rozšířená městská památková zóna, představující území stávající zástavby z konce minulého a počátku našeho století. Koncept deklaroval zásadu bezbariérového přístupu ke všem objektům a hlavním pěším trasám, jakož i ozelenění vybraných ploch za veškerou novou zástavbou. Značnou pozornost věnoval koncept doplněnému komunikačnímu systému města, s jehož hlavními zásadami jsme se již seznámili na jiném místě kroniky. Koncept Územního plánu byl vyložen k nahlédnutí v období od 22. října do 21. listopadu 1996 v budově Magistrátu města Opavy. Stanoviska byla možno podávat do 6. prosince 1996. Navíc proběhlo ještě šest jednání s občany v různých částech města Opavy. Zastupitelstvo mělo tento koncept původně projednat v dubnu

1996, nestalo se tak, ba nestihlo se to ani do konce roku 1996. Vnucuje se otázka, proč se při zpracování Územního plánu města Opavy postupovalo tak pomalým tempem? A co se tím už všechno zmeškalo? Například při budování komunikačního systému!

*Povšimněme si otázky **bydlení!** Bytový fond města Opavy tvořilo v roce 1991 celkem **22 394 byty**. A protože město v následujících pěti letech nestavělo, lze se domnívat, že při každoročním úbytku bytů jednak přirozeným „dosloužením“, jednak jejich přeměnou na nebytové prostory nebo jejich likvidací ve veřejném zájmu byl tento bytový fond na počátku roku 1996 hodně menší než v roce 1991. Přesné údaje se dovíme až z příštího sčítání lidu. Co už ale dnes víme je fakt, že Magistrát města Opavy evidoval v roce 1996 průběžně asi 2 500 nevyřízených žádostí o přidělení bytu v majetku města. Příčinou tohoto krajně neutěšeného stavu byla v první řadě, jak už víme, stagnující bytová výstavba v městě. Podepsala se tu však i nechuť starších spoluobčanů přestěhovat se z většího do menšího bytu a neúměrně dlouhé čekání na soudní projednávání cauz s neplatiči nájemného. Ti by mohli být také v případě, že by s tím soud souhlasil, přemístováni do menších a méně kvalitních bytů. Vnucuje se tu ovšem otázka, zda město Opava mělo dostatek těch menších či méně kvalitních bytů, do nichž by se měli stěhovat starší občané nebo neplatiči nájemného. Nepřekážely tomuto stěhování do menších bytů poměrně vysoké peněžní dávky, které se i při přesunech musely odvádět?*

Jako první pozitivní krok k řešení bytové krize v Opavě lze nepochybně chápat výstavbu 56 malometrážních bytových jednotek na Krnovské ulici, která byla zahájena v listopadu 1996. Tím se začala vyplňovat i největší proluka, památka to na druhou světovou válku na této ulici. Investorem stavby bylo město Opava, zastoupené realitní kanceláří Remark. Souhrnné náklady stavby se odhadovaly na 60 milionů Kč. Město Opava obdrželo na tuto stavbu státní dotaci ve výši 18 milionů Kč, na zbytek si vzalo úvěr. Dne 19. prosince 1996 byl za přítomnosti představitelů města i okresu Opava slavnostně položen základní kámen zdiva. Ale to byly již zabetonovány základy stavby. Budiž ještě připomenuto, že to byl po sedmi letech první komunální obytný dům, jenž se začal nejen v Opavě, ale i v celém opavském okrese stavět. Ostatně původně se počítalo s tím, že výstavba 56 bytů se uskuteční na lokalitě v Kateřinkách. Nebylo to však možné, neboť se ukázalo, že na pozemcích, kde se mělo stavět, nebyla dořešena řada majetkoprávních problémů. Jejich dořešení by zahájení výstavby obytného domu přinejmenším oddálilo, což by mohlo ohrozit státní dotaci.

Kromě výstavby oněch 56 bytů, o nichž jsme se zmiňovali, byly v Opavě postaveny a rozestavěny ještě další bytové jednotky. Za tento rok bylo vydáno pro město Opavu celkem 1 056 stavebních povolení, z toho na stavby pro bydlení 586. Počítalo se s tím, že v této individuální výstavbě budou postaveny 682 bytů. Kolik bytových jednotek bylo takto

skutečně dokončeno či rozestavěno, nebylo možné ani na odboru výstavby magistrátu zjistit. Jisté je, že je postaveno a obydleno **16 nových moderních domů na Dánské ulici v Opavě – Kylešovicích, 6 dalších na různých místech ve městě.** Větší počet bytů – snad 150 – zůstalo v městě v rodinných domcích a snad stejný počet i v nástavbách a přístavbách rozestavěno. Je také obtížné tvrdit, že mezi novými stavebníky byly nebo nebyly osoby, které se ucházely u magistrátu o přidělení komunálního bytu. Naproti tomu není obtížné rozpoznat, že komunální obytný dům s jehož výstavbou bylo v roce 1996 započato, bytovou krizí v městě nevyřeší, neboť je to jen kapka ve vodě.

A jak postupoval **prodej obecních bytů a nebytového fondu** v roce 1996? Domy a byty se prodávaly v Opavě od roku 1991. Zatím bylo **odprodáno 358 domů, z toho 93 v roce 1996.** Tohoto roku byli prodejci obecních bytů realitní kanceláře Remark (33), Kolfis (24), Atrium (11), Realika (5), De Coster (4) a Městský podnik bytového hospodářství (16). K této činnosti byly zmíněné subjekty zmocněny Zastupitelstvem města Opavy. Také Zásady postupu při prodeji domu v majetku města Opavy byly schváleny tímto orgánem, a to 4. března 1996. Za bytový dům bez nebytových prostor se považoval dům, ve kterém se nacházel alespoň jeden obydlený byt. Za nebytový prostor se přitom nepovažovaly garáže ani nebytové prostory, vytvořené z bývalých sklepních bytů či jiných sklepních prostor. Dům byl přednostně nabídnut ke koupi stávajícím nájemníkům bytů do podílového

spoluuvlastnictví. Nájemníci měli možnost projevit v třicetidenní lhůtě zájem o koupi. Pokud tak neučinili (anebo osoba jim blízká), jejich nárok na přednostní prodej zanikl. Dům se pak nabízel zájemcům formou dražby. Přihlásil-li se pouze jediný zájemce, považovalo se to za přímý prodej. Vyvolávací cena byla odhadní cenou, stanovenou znalcem podle oceňovací vyhlášky platné ke dni dražby. Stanoven byl pochopitelně i způsob zaplacení kupní ceny o 20 %. Na nedoplatek kupní ceny se uzavírala mezi městem a nabyvatelem zástavní smlouva, v níž předmětem zástavy byl prodávaný dům nebo podíl. Dodatečně bylo možno snížit kupní cenu tehdy, pokud kupující provedl do čtyř let od data prodeje opravu (rekonstrukci) krovu, krytiny, venkovních komínů apod. V tomto případě byla kupujícímu kupní cena o tuto investici, maximálně však o 30 % snížena. To platilo rovněž tehdy, když kupující zřídil v domě alespoň jednu bytovou jednotku. Prodej pozemku přilehlého k prodávanému domu byl řešen samostatně. Podle přehledu k 16. prosinci 1996 bylo z celkového počtu 358 prodaných domů 110 domů zaplaceno okamžitě, z toho v roce 1995 pouze 3 a v roce 1996 pouze 5. Určitou roli tu nepochybně sehrála i ta skutečnost, že proti prvním rokům se prodávaly v Opavě obecní domy již za podstatně vyšší cenu. V letech 1989 až 1991 se prodávaly tyto byty v průměru za 50 000 Kč. Byt za tak nízkou cenu získalo tehdy 228 občanů. Nikdo dnes již neví, proč bylo tehdy prodáno právě tolik bytů, které se nacházely ve 163 domech, v nichž bylo dohromady asi tisíc bytů. Nové předpisy

o odprodeji komunálních bytů se objevily až v roce 1994.

Komu byly prodány?

Magistrát města Opavy se snažil v roce 1996 podpořit i obnovu a modernizaci ostatního městského bytového fondu. Kromě již zmíněných odpisů z kupní ceny obecních domů to byly půjčky k podpoře a modernizaci bytového fondu, a to ve smyslu vyhlášky, kterou schválilo Zastupitelstvo města Opavy 4. března 1996. Tato nová vyhláška umožňovala čerpat půjčku pouze na **stávající** obytné domy, nikoliv tedy i na nově vybudované. Na základě výběrového řízení bylo poskytnuto z „Fondu rozvoje bydlení města Opavy“ do kterého získala Opava v roce 1994 od státu bezúročnou půjčku ve výši 13 milionů Kč, 80 žadatelům 4 725 000 Kč, z toho 3 žadatelům 210 000 Kč dodatečně. O přidělení půjček bylo rozhodnuto na mimořádném zasedání Zastupitelstva města Opavy dne 9. dubna 1996. Žádostí o příspěvek přišlo ovšem na radnici mnohem více – 260. Aby bylo možno všechny žadatele uspokojit, muselo by město mít k dispozici 12 milionů Kč. Zmíněné návratné půjčky byly zúročeny 4 až 7 %. Město mělo za povinnost vrátit peníze, které získalo od státu, za 10 let. Vypůjčené peníze se používaly většinou na obnovu střechy, fasády, zateplení obvodového pláště, vybudování WC nebo koupelny, půdní nástavby, zřízení plynového topení apod.

Zastupitelstvo města Opavy schválilo dále 23. září 1996 návrh Zásad postupu při prodeji bytových a nebytových jednotek v domech, v nichž byl prodán jeden byt dle zákona č. 52/1966 Sb. Prodat se mělo v Opavě 163 ze 168 domů, na

kteře se tyto zásady vztahovaly. Jednalo se celkem o 228 bytů, rozptýlených v domech po celé Opavě. Současne se tyto zásady týkaly i prodeje ideálních podílů pozemků k domkům přilehlým, aby nabyté vlastnictví občanů bylo úplné. Bytové jednotky se měly v těchto domech nabídnout přednostně jejich nájemníkům, kteří měli možnost uplatnit svůj nárok do šesti měsíců. Jestliže nájemník bytové jednotky nabídku nepřijal, nabízely se bytové jednotky osobě jemu blízké. A když ani tu nebyl zájem, nabídla se bytová jednotka nájemníkovi nebo majiteli jiného bytu v témže domě. Teprve když nebylo možno ani teď nalézt zájemce o koupi, nabídla se bytová jednotka k odprodeji zájemcům mimo tento okruh. Při prodeji nebytových jednotek se nabízel objekt zájemcům formou dražeb, při nichž se musela dodržovat určitá pravidla. Vzhledem k tomu, že prodej zmíněných bytových i nebytových jednotek nebyl v Opavě v roce 1996 ještě realizován, nebude se o tom více rozepisovat.

Stejně jako v předchozích letech zvýšilo se od 1. července 1996 **nájemné** v obecních bytech v Opavě zhruba o 30 % stávajícího nájemného. V bytech první kategorie se například zvýšilo nájemné na m² z 7,59 na 9,90 Kč. Tím se Opava zařadila mezi první desítku měst v ČR, v nichž nájemné zaznamenalo poměrně vysoký nárůst. Sociální komise při Okresním výkonném výboru ČSSD v Opavě se pozastavila nad rozhodnutím rady města a označila toto zvýšení za asociální. Na určité vrstvy obyvatelstva jako například na důchodce a na mladé rodiny či matky s malými dětmi či

osamělé osoby dolehlo toto zvýšení nepochybně velmi tíživě. Ale je tu také otázka, zda toto zvýšení nepovede k rozšíření seznamu neplatičů nájemného. Neboť mezi těmi, kteří měli nedoplatky na nájemném a zálohách na služby byli určitě i takoví, kteří na tyto platby neměli. Tím nechci brát v ochranu neplatiče, rekrutující se z řad občanů asociálních a těch, kteří neplatili z principu. A právě neplatiči tohoto druhu vysoce převažovali. Proti nim zavedl opavský magistrát tvrdá opatření. Koncem března bylo 70 neplatičů s dluhem nad 10 000 Kč jmenovitě i adresně uvedeno v regionálním tisku. Dlužníci byli dále upozorněni, že jim hrozí soudní žaloba a následně i případné vystěhování do holobytů. Správcům opavského bytového fondu dlužili všichni neplatiči za poslední dva roky na 5 milionů korun. Ve větším rozsahu začalo město Opava podávat žaloby soudu na povolení k výpovědi z nájmu bytu už koncem roku 1995. Je však otázkou, kam by město neplatiče přestěhovalo, když holobytů v Opavě není? Ani tolik bytů IV. kategorie!

Ostatně obdobné problémy s neplatiči nájemného mělo i Bytové družstvo Rozvoj, které s nimi „válčí“ již od roku 1993. Kromě výstrah a vylučování z družstva i zveřejňování jmen neplatičů se 34 „případů“ projednávalo soudně a pouze v osmi případech se podařilo zadluženého nájemníka vyklidit. Pro případy vyklizení s bytovou náhradou mělo družstvo k dispozici v Opavě „dům neplatičů“ s 10 holobyty – t.j. pouze se studenou vodou, elektrickým spotřebičem, vlastním vytápěním a společným WC.

Abych však neuzavírala tuto kapitolu pesimisticky je třeba konstatovat, že většina obyvatel Opavy bydlí dobře a komfortně, nadstandardně, především v rodinných domech se zahradami. Ale i byty v činžovních domech a v panelácích na sídlištích, dnes většinou ozeleněných, jsou domovem obyvatel města Opavy a budou ještě dlouho.

8. ZDRAVOTNICTVÍ

dravotní stav obyvatelstva našeho města byl zhruba stejný jako v celostátním měřítku. Poněkud horší to bylo s kojeneckou a hlavně pak novorozeneckou úmrtností. Také příčiny úmrtnosti byly v souladu s dlouhodobými trendy: nemoci oběhové soustavy tvořily se zhoubným nádorovým onemocněním 4/5 příčin všech úmrtí. Na dalším místě to byly úrazy.

*O zdraví Opavanů pečovalo na 30 soukromých lékařů, převážně praktických a zubních a dále odborných. Léčebným ústavem byla nadále opavská **Státní slezská nemocnice**. Opava měla nemocnici už od roku 1807 v budově zrušeného františkánského kláštera na rohu dnešní Ostrožné a Beethovenovy ulice (dnes Slezské zemské museum). Roku 1843 přibyla nemocnice Řádu německých rytířů na Popské ulici, dnes součást Slezské nemocnice s oddělením urologickým, ortopedickým a dlouhodobě nemocných. Nynější opavská nemocnice má dlouhou tradici. Byla otevřena roku 1900 na areálu 72 600 m² na jihozápadním okraji města v blízkosti psychiatrické léčebny. Od roku 1930 to byla Slezská zemská nemocnice. V roce 1945 měla 679 lůžek. Zemská psychiatrická léčebna v Opavě byla zřízena již dříve, a to v roce 1889. V budově soukromého léčebného sanatoria, otevřeného v roce 1913, bylo po roce 1945 zřízeno*

gynekologické a porodnické oddělení, prostě opavská porodnice.

1996 K 1. listopadu 1996 došlo ke sloučení Slezské nemocnice, která byla v majetku města Opavy se Státní slezskou nemocnicí, jejímž zřizovatelem byl Okresní úřad v Opavě. Zastupitelstvo města schválilo **převod Slezské nemocnice na stát 11. prosince 1996.**

1995 Opavská nemocnice byla po celý rok 1996 v permanentní finanční krizi. Problém byl v tom, že vláda ČR sice rozhodla o státní finanční výpomoci lůžkovým zařízením již 16. srpna 1995, avšak tato přechodná výpomoc s návratností do 18 měsíců byla určena těm zdravotnickým zařízením, která hospodařila se státním majetkem a jejímiž zřizovateli byly okresní úřady. A tak došlo v opavské nemocnici ke kuriózní situaci: Okresní úřad v Opavě obdržel od vlády 11 339 000 Kč, avšak vzhledem k tomu, že Slezská nemocnice v Opavě nebyla státní, nebyla tato částka údajně doručitelná a uvízla na několik měsíců na účtu tohoto úřadu. Mezitím ztratila Slezská nemocnice dodavatele léků i zdravotnického materiálu a hrozilo jí nebezpečí, že zůstane bez léků. Rada města Opavy se touto causou zabývala několikrát a představitelé města jednali i s Ministerstvem zdravotnictví. Aby se našlo východisko musel dát potřebný pokyn sám ministr zdravotnictví. Rada města navrhla na svém jednání 29. března garanci za státní výpomoc nemocnici do doby vyrovnání pohledávek zdravotních pojišťoven. Návrh schválilo zastupitelstvo dne 9. dubna 1996. Tak se Slezská nemocnice

konečně státní finanční výpomoci dočkala. Tím ovšem byla zažehnána pouze část její finanční krize. Koncem roku 1996 dosahoval její dluh už 129 milionů Kč, z toho 60 milionů za léky. Největší finanční propad byl na I. chirurgii a na ženském a dětském oddělení. Proti předchozímu roku vzrostl tento dluh o 38 milionů Kč. Hlavní problém spočíval v tom, že příjmy nemocnice od pojišťoven za prodej zboží apod. činily v roce 1996 celkem 366 milionů, kdežto její výdaje jen na mzdy, léky a nezbytnou techniku 375 milionů Kč. Přitom měla nemocnice pochopitelně ještě další výdaje.

Diskuse o příčinách zadluženosti nemocnice, vedená v regionálním tisku, zapadala pochopitelně do „celonárodních“ diskusí o krizi českého zdravotnictví. Nešlo tedy o opavskou specialitu, i když je třeba říci, že opavská nemocnice patřila mezi ty, které na tom byly ekonomicky v ČR nejhůře. Lékaři se ozvali s prohlášením, že zadluženost byla způsobena poklesem příjmů od zdravotních pojišťoven, jejichž výši upravovala vyhláška č. 151/94 Sb. o změnách financování zdravotnických výkonů na základě bodového ohodnocení. Prodělečnost lůžkových oddělení se spatřovala v nízké úhradě nákladů spojených s pobytem pacienta v nemocnici (stravné, léky, chod lůžkového oddělení). Nemocnice disponovala letos 750 lůžky, jejichž kapacita byla využita na 75 %. Počet hospitalizovaných pacientů dosáhl letos počtu 23 tisíc.

Průměrná mzda ve Státní slezské nemocnici činila letos u lékařů 18 000 Kč, u středního zdravotnického personálu

8 000 Kč, a to včetně příplatků za práci mimo běžnou pracovní dobu. Nemocnice měla v roce 1996 celkem 1 225 zaměstnanců, z toho 133 lékařů, 11 farmaceutů, 600 pracovníků středně zdravotnického personálu. V roce 1996 byl uveden do provozu nový infekční pavilon s přístrojovým vybavením za 2,5 milionu Kč. Nešlo však jen o problémy tohoto druhu. Veřejnou záležitostí se stala i otázka ředitele nemocnice. Dosavadního ředitele Ing. Havlíčka odvolala rada města k 31. prosinci 1995. Nový ředitel však ještě nebyl vybrán, tak byl odvolaný ředitel požádán, aby stál v čele nemocnice dále. Kuloárně se jednalo o tom, aby funkcí nového šéfa nemocnice byl pověřen Ing. Václav Klučka, bývalý náměstek primátora. Ten však o tento post neprojevil zájem, poněvadž věděl, že přiznavatelská práva k nemocnici se kloní na stranu státu, tedy Okresního úřadu v Opavě. Nový ředitel by měl být podle něj jmenován přednostou Okresního úřadu v Opavě Mgr. Antonínem Šromem, a to pokud možno po příslušném výběrovém řízení.

Neutěšené poměry v nemocnici a v českém zdravotnictví vůbec zneklidňovaly opavské lékaře i střední zdravotnický personál. Není proto divu, že opavští zdravotníci podepisovali petici, přijatou 25. ledna na celostátním shromáždění zástupců organizací Odborového svazu zaměstnanců ve zdravotnictví, která mj. vyjádřila nespokojenost s nedoceněním práce zdravotníků. V březnu podepsalo na 800 zaměstnanců Slezské nemocnice petici „Akce Titanik“, zaslanou jejich odborovému svazu. Cílem této petiční

iniciativy byl protest proti současnému způsobu financování zdravotnictví, způsobujícímu řadu problémů. Zdravotníci požadovali výhledově 3,5 krát vyšší platy než je průměr v našem státě. Zdravotní sestry chtěly navíc za svou práci zhruba dva tisíce korun. Opavští zdravotníci se připojili ve dnech 25. a 26. března k celostátně vyhlášené stávce. Několik desítek se jich také zúčastnilo manifestace zdravotníků na Václavském náměstí v Praze.

Na přelomu roku 96/97 se ozývaly od zdravotníků projevy nesouhlasu se zavedením smluvních platů s odůvodněním, že vzhledem k nedostatku finančních prostředků by to nebyl dobrý krok. Nasazení tarifního systému předpokládalo lepší finanční ohodnocení nadprůměrných lékařů a sester za současného snížení platů těm méně kvalitním. Podle ekonoma nemocnice Ing. Palyzy takto ohodnotit jednotlivá oddělení je těžké a prakticky nemožné.

K 1. listopadu 1996 převzal Slezskou nemocnici v Opavě stát. Tato nemocnice byla sloučena se Státní slezskou nemocnicí v Opavě, zřízenou Okresním úřadem v Opavě. Tím zde byla ukončena nenormální situace, daná tím, že na teritoriu nemocnice působily dvě organizace – Státní slezská nemocnice zřízená Okresním úřadem v Opavě a příspěvková organizace Slezská nemocnice, zřízená Hláskou. Novým ředitelem Státní slezské nemocnice se stal Ing. Sobek. „Nová“ nemocnice teď převzala odpovědnost i za pacienty a zaměstnance s dluhem 70 milionů Kč.

Nemocnice zůstala ovšem i po 1. listopadu neuralgickým bodem opavské scény. Hned po vytvoření nové organizace byl vydán i nový organizační řád, který vylučoval souběh zaměstnání, t. j. zaměstnaneckého poměru ve Státní Slezské nemocnici a podnikání ve stejné oblasti, což se nepříjemně dotklo 17 lékařů. Znamenalo to pro ně buďto privátní praxi anebo pouze zaměstnání v nemocnici. Byla zrušena i nemocniční rada jako poradní orgán ředitele.

Tím se rozpor mezi novým vedením nemocnice a mnohými lékaři dále vyhrotil. Novému řediteli lékaři vytýkali, že sám vykonával v pracovní době činnost likvidátora podniku Silesia Opava, a že svým podřízeným zakazuje to, co sám provádí. Navíc mu měli za zlé, že pro nemocnici byly zakoupeny dva luxusní japonské automobily zn. Honda za téměř 2 miliony Kč, zatímco některá oddělení nemocnice jsou v havarijním stavu a chybí jim nezbytné přístroje, nemluvě o zadlužení nemocnice. Finanční starosti měli lékaři na každém oddělení. Opavská porodnice si nemohla dovolit zakoupit transkutánní bilirubinmetr, přestože šlo o přístroj, který by odstranil nitrožilní odběry u dětí s novorozeneckou žloutenkou a dal by se zakoupit za 200 000 Kč. Vedení porodnice se proto obracelo na sponzory s prosbou o příspěvky. Obdobně postupovalo i rehabilitační oddělení a mělo štěstí. Z daru opavské pobočky České pojišťovny si mohlo pořídit polohovací hydraulický stůl i fyzioterapeutický elektro-léčebný přístroj a tak zlepšit

podmínky pro poskytování léčebné rehabilitační péče pro pacienty.

Vedle nemocnice poskytovala zdravotní péči Opavanům i **Poliklinika s.r.o.**, která vznikla privatizací dřívější Polikliniky OÚNZ. Asi desetiprocentní podíl zde získala společnost Nový list, zbývající část pak 32 lékaři. Vedle Polikliniky měli občané Opavy k dispozici ještě další 34 soukromé praktické a zubní ordinace.

I když se opavská nemocnice potácela v ostrých sporech a ekonomické nestabilitě, své základní úkoly plnila na všech odděleních a ambulancích.

Hned počátkem roku získala opavská nemocnice publicitu v souvislosti s výskytem meningokoku, ze kterého se zde léčilo 15 lidí. Šlo o zákeřnou infekční chorobu a mezi lidem vypukla panika, provázená mimořádně vysokým zájmem o očkování proti této nákaze. Jen v prvních dvou měsících bylo naočkováno na 400 lidí. Epidemie nemoci však v širším měřítku nepropukla a žádný pacient v nemocnici jí nepodleh.

Těžká infekce, která se v letních měsících rozšířila a přivedla na infekční pavilon nemocnice i těžké případy, byla klíšťová encefalitida. Jen v srpnu leželo na oddělení s touto nemocí 11 pacientů, mezi nimi 2 děti a 4 mladiství. Lesy v okolí města jsou klíšťaty přímo posety, avšak klíšťe lze „chytit“ už i v parcích a na lukách, v trávě u řeky i na koupališti. Proto by bylo na místě zvýšit prevenci vůči těmto cizopasníkům. Klíšťaty trpí i zvěř, a to nejen lesní a polní, ale i domácí psi.

mělo Opavskou veřejnost znepokojily i zprávy o záhadné nemoci CFS, kterou trpělo letos na Opavsku na dvě desítky pacientů. Hlavním projevem této nemoci je dlouhodobá únava, která brání postiženým normálně žít. Úskalím této nemoci je skutečnost, že nebyl dosud zjištěn její původ. Pacientům se podávaly léky na podporu imunity, vitamíny a léky proti alergiím, infekcím a depresím. Uplatněna byla v léčbě i psychoterapie. Většina pacientů se po určité době zatím cítí lépe.

pro Na zdraví Opavanů měly ovšem rozhodující vliv méně záhadné nemoci. Jak již bylo uvedeno byly to na prvním místě nemoci oběhové soustavy. Proto byl také „Den zdraví“, pořádaný letos podruhé, zaměřen na pohyb pro zdraví. Konal se 7. listopadu v Odborovém klubu Ostroje Na rybníčku, a jeho pořadatelem byla Okresní hygienická služba se Státní slezskou nemocnicí, opavským magistrátem, Okresním úřadem v Opavě a dalšími. Cílem bylo vzbudit zájem lidí o své zdraví formou přednášek, besed, videoprogramů, osobních konzultací atp. Součástí akce bylo i bezplatné vyšetření cholesterolu a cukru v krvi, měření krevního tlaku, intimní poradenství o AIDS či drogové závislosti a výstavka výrobků racionální výživy spojená s prodejem. Na akci přišlo asi 500 osob všech věkových kategorií.

Zastavme se ještě u měření cholesterolu na „Dni zdraví“. Zvýšená hladina byla zjištěna u 45 osob z 63 vyšetřovaných, t.j. u 73 %, z toho u 24 osob výrazně. Přístroj Bodystat je ukazatelem optimální hmotnosti člověka. 85% „přeměřených“

mělo nadváhu. Výsledky signalizovaly, že životní styl mnohých našich občanů není právě optimální. Ostatně problémy Opavanů s cholesterolem v krvi už ukázaly výsledky, které v říjnu zjistila pojízdná laboratoř Florabus, která zaparkovala na Dolním náměstí a rázem se u ní zatočila fronta zájemců. Šlo rovněž o bezplatné měření cholesterolu a statistické zanesení Opavy na mapku republiky ve výskytu této choroby. Zatímco odborníci doporučují udržovat hladinu cholesterolu v krvi do 5,2 mm/l, byla v Opavě naměřena průměrná hodnota 5,98 mm/l.

Do státní sféry přešla i **Transfúzní stanice Opava**, zřízená od 1. ledna 1992 městem Opavou. Na základě usnesení zastupitelstva města Opavy z 16. prosince zanikla Transfúzní stanice sloučením se Slezskou transfúzní stanicí, která vznikla z iniciativy Okresního úřadu v Opavě k 1. prosinci 1996. Její dluhy dosahovaly výše 2 106 000 Kč, kdežto její pohledávky 4 530 000 Kč. Největším dlužníkem byla právě s částkou 1 781 000 Kč Státní slezská nemocnice v Opavě.

V roce 1996 bylo v Opavě šest **lékáren**, a to: U sv. Vojtěcha Mezi trhy, U Salvátora na nám. Republiky, Galena na Horním náměstí, U pošty na Masarykově ulici, Veronika na Gudrichově ulici a U Terezy na Partyzánské ulici. Do roku 1945 měla Opava sedm lékáren. První písemná zmínka o lékárně v Opavě pochází již z roku 1434! Zdá se, že dosavadní počet lékáren v Opavě plně uspokojuje potřeby města. K čím dále většímu počtu předepsaných léků si musejí

občané připlácet. Je kuriózní, že nejdříve přijde výživa pro miminka a mnohé, např. protirevmatické léky pro staré nemocné. Občané si však mohou ve všech lékárnách vybrat se stále pestřejšího sortimentu vitamínů, minerálů, homeopatik, uklidňujících léků atp., převážně z dovozu.

Léčebné a rehabilitační centrum na Englišové ulici, zřízené 1. února 1993 bylo prvním nestátním zdravotnickým zařízením v Opavě. Jednalo se o společnost složenou z pěti členů, z toho ze čtyř lékařů. Centrum mělo v roce 1996 35 zaměstnanců a poskytovalo vedle rehabilitačních služeb (vodoléčba, masáže...) i služby lékařské (kožní a pohlavní, ortopedické, neurologické). Nadále byl denně v provozu bazén s příjemně teplou vodou. Přes značný zájem veřejnosti o tyto služby dostávalo se Centrum obdobně jako jiná zdravotnická zařízení do finančních potíží, do druhotné platební neschopnosti. Hrozilo nebezpečí, že centrum bude muset omezit či úplně zastavit provoz energeticky nejnáročnějších provozů, především bazénu. Bazén byl využíván především k rehabilitaci pro občany s onemocněním pohybového aparátu, mentálně postižené aj. Učili se zde plavat kojenci a batolata s matkami, děti mateřských škol, rodiče s dětmi, plavaly zde školní děti, těhotné ženy i sportovci. K uzavření bazénu nakonec nedošlo díky majiteli objektu – Školnímu statku, jemuž Centrum dlužilo nájemné a také díky Magistrátu města Opavy, který poskytnul Centru rozhodnutím zastupitelstva překlenující úvěr, jehož vyrovnání bylo o rok, t. j. do 31. prosince 1997 prodlouženo.

V závěru svého pojednání o zdravotnictví nemohu pominout práci **Českého červeného kříže**. ČČK má v naší zemi už dlouhou tradici od doby, kdy vznikla Československá republika v roce 1918. V současnosti se profiluje jako důsledně nepolitický spolek, zabývající se sociální humanitární a zdravotní činností, vyplývající ze základních principů mezinárodního Červeného kříže a Červeného půlměsíce.

U oblastního spolku ČČK v Opavě bohužel nastal pokles členské základny, což je jedna překážka v práci, a dále pokles finančních prostředků a na druhé straně vzrostl nájem v úředních a schůzových místnostech. Přesto ČČK rozvíjel poměrně bohatou činnost. Největším úspěchem v roce 1996 bylo získání 5 000 odběrů krve pro dárcovství. Pro držitele zlaté plakety Dr. Jánského bylo zajištěno bezplatné cestování místní dopravou v Opavě. Důležité školení první pomoci zorganizoval ČČK u velkých opavských závodů, jako Galena, Ostroj, Strojní a traktorová stanice, Mrazírny. Jako první v ČR převzal Červený kříž výuku první pomoci ve všech autoškolách v Opavě i okrese a tím posílil své finance. V přednáškové činnosti ČČK byla aktuální témata o zdravém způsobu života, o AIDS, drogách – zejména na středních školách. Na Mendelově gymnáziu a Střední zdrav. škole v Opavě byly ustaveny skupiny ČČK.

I letos – jako každoročně – uspořádal spolek vánoční posezení s nadílkou a koledami pro osamělé osoby, domovy důchodců a ústav pro mentálně postižené děti.

Opava patří mezi ekologicky ohrožené města, proto Ministerstvo zdravotnictví i letos přispělo na prázdninový pobyt dětí, organizovaný Červeným křížem na chatě Brana v Jeseníkách – každé prázdniny se zde z Opavy vystřídá, a tak tomu bylo i letos, 450 školních dětí.

starým

jakož i

Organiz

črkevní,

v roce 199

Nejpr

ociální pé

občané de

na tou, kont

kontaktní m

K 30. ledna

města Opavy

musely být

na Janské ulici

anodělních. Dosta

podpory vynaložen

Dále se zmín

1996 ve městě Okre

v Opavě, Tyršova ul

Nový Okresním úřad

9. SOCIÁLNÍ PÉČE

ěsto Opava mělo v roce 1996 poměrně široce rozvinutou síť sociální pomoci – dětem a rodičům s dětmi, těžce zdravotně postiženým občanům, starým občanům; občanům kteří potřebují zvláštní pomoc, jakož i občanům společensky nepřizpůsobitelným.

Organizovaly a poskytovaly ji instituce státní, městské a církevní, resp. občanské nestátní. Síť sociální péče zasahovala v roce 1996 poměrně širokou škálu městského obyvatelstva.

*Nejprve k aktivitám, které spadaly do oblasti státní sociální péče. Počátkem roku 1996 podávali sociálně slabší občané devět různých druhů žádostí o sociální podporu, a to na tzv. **kontaktní místo**. V Opavě se nacházelo toto kontaktní místo Okresního úřadu na Janské ulici.*

K 30. lednu bylo podáno na 14 000 žádostí z řad obyvatel města Opavy o podporu. Vzhledem k tomu, že do 10. února musely být všechny žádosti podchyceny v počítači, vpomáhálo na Janské ulici devět stálých pracovníků i o sobotách a nedělích. Dosud není známo, kolik peněz bylo na zmíněné podpory vynaloženo.

*Dále se zmíníme o aktivitách, které organizoval v roce 1996 ve městě **Okresní ústav sociálních služeb** se sídlem v Opavě, Tyršova ulice, zřízený k 1. lednu 1975. Tento ústav, řízený Okresním úřadem v Opavě, spravoval státní sociální*

zařízení v městě i okrese Opava. Ústav sociální péče pro mentálně postiženou mládež a děti byl umístěn v **Marianu** na Rooseveltově ulici. Jestliže zřizovatelem tohoto ústavu byl Okresní úřad v Opavě, bylo Marianum majetkem kongregace Sester božské lásky. Jednalo se o klášterní budovou s kaplí, vybudovanou v letech 1907 a 1908. Původně bylo Marianum dětskou nemocnicí, nyní zde sídlil zmíněný ústav s 256 chovanci, o něž pečovalo 63 zdravotnických pracovníků, 13 vychovatelů a 8 řádových sester. V Marianu bylo ještě umístěno 20 přestárých řádových sester. O mentálně postiženou mládež a děti bylo v Marianu dobře postaráno. Děti byly vedeny k práci při úklidu, v zahradě, kuchyni, prádelně a byly pro ně pořádány různé zábavné, sportovní, rekreační a náboženské akce. Při těchto příležitostech navazovali chovanci žádoucí kontakty s jinými lidmi a obohacovali svůj život v ústavě o nové poznatky a zkušenosti. Ústav sociální péče na Rooseveltově ulici pečoval o 150 mentálně postižených mužů nad 18 let. Objekt, patřící církevnímu Řádu P. Marie Jeruzalémské, byl v havarijním stavu a chovanci žili ve zvlášť nedůstojných podmínkách. Na jednotlivých pokojích bylo ubytováno 8 – 24 osoby. Budova byla bez ústředního topení a vytopit velké a vlhké místnosti s vysokými stropy nebylo snadné.

O chovance zde pečovali civilní zaměstnanci. Ústav sociální péče na Mánesově ulici měl v péči 7 mentálně postižených mladistvých do 18 let, upoutaných na lůžko.

V Opavě byly dva **domovy důchodců** s kapacitou 50 osob. Domov důchodců na Rybářské ulici pečoval o 31 muže a domov důchodců na Rooseveltově ulici byl mezi důchodci velký zájem. Ovšem ještě větší zájem se projevoval o penzion pro důchodce v Kateřinkách na Rolnické ulici. V roce 1996 se ucházelo o umístění v tomto domově 400 důchodců, vybráni byli však pouze dva. Přijímali se pouze důchodci schopní chůze a byly jim přidělovány bytové jednotky 1 + 1. Jídelna byla pro všechny společná. Penzion měl kapacitu 46 osob, o které se staraly pečovatelky. Před volbami navštívil penzion premiér Václav Klaus. Objekt se mu líbil, zdálo se mu však, že jeho vybavenost byla příliš nákladná, což znemožňovalo umístit větší počet důchodců. Ostatně nedaleko od tohoto penzionu se staví další s kapacitou 50 osob.

Domov pro matku s dětmi na Rybářské ulici, řízený rovněž Okresním úřadem v Opavě, má kapacitu pouhých deset míst, přestože byl v roce 1994 nákladem několika milionů restaurován. Nalézaly zde útočiště matky s dětmi do tří let. Jednotlivé pokoje měly sociální zařízení i kuchyň společnou. I o tento domov byl na veřejnosti velký zájem a nebylo možno všechny žadatelky o pobyt uspokojit. Ve městě se dále nacházely tři **domy s pečovatelskou službou**, a to na Rolnické, Jateční a Hobzíkově ulici. V těchto domech s 93 byty bydleli méně pohybliví občané. Zájem o umístění v těchto domovech byl rovněž obrovský a několikanásobně převyšoval jejich kapacitu.

Dalším zařízením, spravovaným Okresním ústavem sociálních služeb v Opavě, byla **Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy**, která měla sídlo v budově ředitelství ústavu na Tyršově ulici. Zaměstnávala dva psychology, jimž byli nápomocni další čtyři externí psychologové. Navštěvovali ji každodenně rodiče, manželé, snoubenci, ale i školní mládež. Poradna organizovala rovněž jednou měsíčně tzv. protidrogové sezení, jichž se zúčastňovalo na 30 osob, rekrutujících se většinou z řad studující mládeže. Poradna poskytovala své odborné služby bezplatně.

A jaká byla sociální péče města Opavy o staré, těžce zdravotně postižené občany, jakož i o občany, kteří potřebovali zvláštní pomoc, resp. o osoby, které byly společensky nepřizpůsobitelné? Jestliže v sociálních zařízeních, spravovaných Okresním ústavem sociální péče, byli umístováni lidé nejen z Opavy, ale i z dalších obcí opavského okresu, dostávalo se sociální pomoci z Magistrátu města Opavy pouze Opavanům. Magistrát poskytl v roce 1996 sociální dávky potřebným ve výši 29 milionů Kč, a to 1983 dávek starým a zdravotně postiženým, 356 dávek rodinám s dětmi, 1545 společensky nepřizpůsobitelným a nezaměstnaným (z toho 20 % Romů), a konečně 151 dávku postiženým povodněmi. Ti obdrželi 253 000 Kč. Šlo tedy celkem o 4 035 dávek.

Odbor sociálních věcí vykonával dále funkci opatrovníka občanů zbavených způsobilosti k právním úkonům a zabezpečoval terénní práci, tj. šetření u občanů. Mezi

zdravotně postiženými byli i občané s dietním stravováním a příspěvky byly vydávány i na individuální dopravu a k péči o blízkou osobu. Dále poskytoval magistrát okamžitou pomoc v naléhavých případech dětem a prováděl šetření a sepisoval žádosti o příspěvek na výživu dětí, o nichž rozhodoval soud. Mezi občany, kteří potřebovali zvláštní pomoc, patřili například nezaměstnaní, občané, kteří se vrátili z výkonu trestu, z léčeben apod. Dr. Lubomír Bajcura, pracovník sekretariátu generálního ředitele vězeňské služby ČR, který přišel v srpnu do Opavy, aby si udělal představu o osudu propuštěného vězně bez bytu a rodiny, napsal v regionálním tisku: „Sociální síť v Opavě se od roku 1990 značně rozvinula a propuštěný vězeň tady nedopadne na tvrdou dlažbu tak, jak je tomu v Praze.“

Magistrát města Opavy se staral dále o provoz tří klubů důchodů, a to na Masarykově ulici 25, Kasárenské 2 a Na pastvisku 12, zajišťoval plavání důchodců v městském bazénu a napomáhal jim zapojit se do kulturního a společenského života města. V klubu důchodců Na pastvisku byli například zaregistrováni 82 členové, kteří společně oslavovali své narozeniny, navštěvovali divadlo, chodili na různé přednášky a čas od času i na nějaký výlet.

Problematikou bezbariérových bytů ve městě se zabývala Rada města Opavy 30. dubna. Situace v tomto směru zde nebyla utěšená. Město mělo pouze jeden takový byt, ale zájemců o takovéto byty bylo 20. Částečně by se měl tento problém v Opavě řešit výstavbou 56 obecních bytů na

Krnovské ulici, neboť několik z nich by mělo splňovat parametry bezbariérových bytů.

post *Určité rozhořčení mezi zdravotně postiženými občany vyvolalo opatření Ministerstva práce a sociálních věcí, podle kterého měli od října prokazovat nárok na jednu ze sociálních dávek předkládáním sturzenek a paragonů. Například zvýšené výdaje spojené s opotřebováním oděvu na invalidním vozíku nebo při používání berlí nebo i na spotřebu elektrické energie při používání koncentrátu kyslíku, nebo větší spotřebu mýdla a pracích prostředků u lidí, kteří neudrží stolicí a moč. Eva Haiserová, předsedkyně opavského **Sdružení pro životní prostředí zdravotně postižených**, označila toto opatření veřejně za nedůstojné.*

*A také něco o církevních, resp. občanských neziskových organizacích, které organizovaly a poskytovaly v Opavě potřebným občanům sociální pomoc. Patřila mezi ně **Oblastní Charita se sídlem v Opavě - Kateřinkách na Kostelní ulici**. Šlo o neziskové účelové zařízení katolické církve s dobrovolnými i zaměstnanými pracovníky. Opavská Charita vyvíjela rozsáhlou činnost ve prospěch nemocných, starých, opuštěných a postižených občanů. Její charitní ošetrovatelská a pečovatelská služba funguje v Opavě již od roku 1991 a v roce 1996 měla 22 ošetrovatelky, zdravotní sestry a pečovatelky, které se staraly měsíčně o 100 klientů. Poskytovaly jim ošetrovatelskou službu, kterou hradily zdravotní pojišťovny, ale také i pečovatelskou službu za malý poplatek, stanovený po dohodě s příslušnou rodinou.*

Největší akcí opavské Charity bylo v roce 1996 otevření **Domu sv. Cyrila a Metoděje pro nevidomé a zrakově postižené v Opavě – Vlaštovičkách**. Tento slavnostní akt se uskutečnil 29. září 1996 za přispění biskupa *Msgr* Františka Lobkowicze. Dům má kapacitu 22 míst, pokoje jsou jedno a dvoulůžkové s vlastním sociálním zařízením. V domě je k dispozici specializovaná učebna, kde se každý klient může naučit číst hmatové písmo, seznámit se s prací na osobním počítači s hlasovým výstupem pro nevidomé a používat mnohé další kompenzační pomůcky, určené ke zkvalitnění života zrakově postižených. Součástí domova je také víceúčelová kaple, kde se kromě pravidelných bohoslužeb konaly zanedlouho i různé kulturní akce, a to i pro občany vesnice.

Pro obyvatele Domu Cyrila a Metoděje, ale též pro lidi se sníženou pracovní schopností byly zřízeny tzv. chráněné dílny pro invalidy, a to přímo v Domě sv. Cyrila a Metoděje ve Vlaštovičkách. V rehabilitační dílně se měli připravovat klienti na „pracovní“ část svého pobytu v domě. Vyráběly se tu různé keramické ozdobné předměty. V dílně se už pracovalo za mzdu na plný úvazek. Dělal se malé, drobné práce, tzv. nárazovky. Do konce roku 1996 byla zde k dispozici čtyři pracovní místa. V dalších letech by se měl tento počet zvýšit na 20. Ve zmíněné rehabilitační dílně se využívaly zkušenosti, získané z rehabilitační dílny pro duševně nemocné v Opavě na Březinově ulici, která už byla v provozu od roku 1993.

Akcí opavské Charity bylo koledování pod vánočním stromem, které se uskutečnilo 14. prosince 1996 na Horním náměstí před Slezským divadlem přímo u vánočního stromu. Úvod patřil trumpetovému triu. Program pokračoval od malých zpěváčků přes osvědčené soubory až po závěrečnou cimbálovou muziku. Vystoupilo 15 souborů s 200 účinkujícími. Mezi pozvanými hosty byl i primátor města Doc. Jan Mrázek, pod jehož záštitou se celá akce konala. Výtěžek činil 7 000 Kč a byl určen Domu sv. Cyrila a Metoděje pro nevidomé ve Vlastovičkách. Výstavba tohoto domu si ovšem vyžádala podstatně větší obnos. Investiční výdaje dosahovaly k 15. září 1996 celkem 21 952 000 Kč. Největší část nákladů – 75,8 % - byla kryta dotacemi státní správy a samosprávy, dále dary zahraničních katolických organizací a jednotlivců, sponzorskými dary a příspěvky českých nadací.

K dalším aktivitám opavské Charity patřilo organizování ozdravných pobytů černobylských dětí. Od 7. září do 22. října se 12 děvčat a chlapců z ukrajinského Kijeva převážně z řad sirotek, polosrotek nebo z narušených rodin učilo, hrálo a hlavně čerpalo sílu v prostorách minoritského kláštera v Opavě. Každé odpoledne si pro ně přijížděli „náhradní rodiče“ z dvanácti opavských rodin, ale též z rodin v Hradci n. Moravicí, Kravařích, Kobeřicích, Strahovicích a Služovicích. Děti pobývaly kromě těchto hodných lidí bezplatně jeden týden na chatě opavského Ostroje v Karlově v Jeseníkách.

Kromě těchto pobytů organizovala opavská Charita v rámci akce „Charitní šatník a humanitární zásilky do zahraničí“ **sbírky šatstva pro Chorvatsko.**

Od 19. do 24. února nosili opavští občané na Pekařskou ulici č. 32 nejen šatstvo a boty, ale i vše potřebné pro ty, kteří se nastěhovali v Chorvatsku do vyrabovaných bytů a domů.

Vítáno bylo též dětské a kojenecké oblečení, prací prostředky, ale i nábytek a přikrývky. Tato sbírka zaplnila celý vagón.

Obdobné akce organizovala opavská Charita po celý rok.

Azylový domov Samaritán v Opavě, Nákladní 24, vznikl v roce 1993 jako zařízení Společenství křesťanské pomoci Samaritán díky pochopení Okresního úřadu v Opavě, Magistrátu města Opavy a dalších institucí. V roce 1996 zde působilo 11 zaměstnanců, z toho 6 pečovatelů. Tento azylový domov si nelze představit bez jeho ředitele Antonína Plachého, který mu věnuje všechny své síly a schopnosti. Tohoto roku zde byla noclehárna s 15 a ubytovna s 23 místy. V denním centru mohli zájemci posedět v příjemných prostorách jídelny.

K dispozici jim byla televize, knihy a časopisy. V roce 1996 bylo přijato 156 osob, mezi nimi krátkodobě i 8 žen a 5 dětí.

Celý rok byl Azylový domov plný až přeplněný, přesto se zaměstnancům dařilo pomoci alespoň částečně všem těm, kteří se na ně obrátili. Byla zde umístěna i Růžena Prokešová, která žila, než byla sem přijata, se svým druhem ve skleníku u městského hřbitova. Tím, že se lidem bez domova nabízela možnost přespání jak v ubytovně, tak v noclehárně, omezoval se značně počet těch, kteří přebývali dříve na nádražích nebo

přespávali pokoutně ve sklepích. Přestože Azylový domov Samaritán byl v roce 1996 dotován Ministerstvem práce a sociálních věcí, Okresním úřadem v Opavě, Magistrátem města Opavy a dalšími sponzory, mělo ředitelství tohoto domova co dělat, aby bylo dostatek prostředků na výplaty zaměstnancům a na provoz domu.

*Nárůst svých klientů zaznamenalo v roce 1996 i opavské **Centrum krizové pomoci** se sídlem v Opavě, Komárovská 9. Jde o nestátní organizaci, zřízenou v březnu 1994. Spravuje ji Výbor Sdružení Centra krizové pomoci, jehož předsedkyní byla v roce 1996 Ing. Jindřiška Těžká, vedoucí odboru sociálních věcí Magistrátu města Opavy. Psychologové a sociální pracovníci tohoto zařízení poskytovali lidem při jejich osobních návštěvách či na telefonní lince 21 84 87 anonymně pomoc při řešení jejich životních problémů.*

Povětšinou šlo o závislosti všech druhů – drogy, gamblerství, alkohol, ale i o problémy neurotické povahy (fobie, deprese, stres, problémy v partnerských vztazích) a o problémy sociálního charakteru. Za tři roky své existence využilo služeb opavského Centra krizové pomoci na 4 000 osob. Šlo většinou o klienty z města Opavy a okresu. Prováděla se rovněž primární protidrogová prevence, a to zejména na opavských středních školách. V rámci sekundární a terciální prevence věnovalo se opavské Centrum krizové pomoci klientům formou terapeutických sezení, relaxací, muzikoterapií aj. Scházeli se zde např. pravidelně lidé závislí na hracích automatech, kteří zde měli svou poradnu. Přípravovala se rovněž poradna

a klub pro lidi závislé na alkoholu. Vedoucí opavského centra krizové pomoci byla PhDr. Alena Nyklouá, zaměstnaná na toxikomanickém oddělení Psychiatrické léčebny v Opavě.

Zbývá ještě zaznamenat, že 16. listopadu 1996 vznikla v Opavě **Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých**, a to sloučením dosavadní organizace České unie nevidomých a slabozrakých a Společnosti nevidomých a slabozrakých, součásti Sdružení zdravotně postižených (bývalého Svazu invalidů). Sloučením se sledovala mimo jiné úspora peněz, neboť už nebude třeba dotovat dvě organizace se stejným zaměřením. Sídlo nové organizace bylo na Horním náměstí 47, kde dosud sídlila zmíněná Česká unie nevidomých a slabozrakých. **Sdružení zdravotně postižených v Opavě**, které zastřešovalo jednotlivé spolky podle zdravotních indikací, sídlilo na Dolním náměstí č. 14. Zde mělo sídlo rovněž Středisko pro poradenství a sociální rehabilitaci. Předpokládalo se, že v okrese Opava bylo v roce 1996 na 16 000 zdravotně postižených občanů. Ve městě Opavě by jich tedy mohlo být okolo 6 000.

10. ŠKOLSTVÍ

Opavské školství má velmi dlouhou tradici. Vždyť už v roce 1372 se v pramenech připomíná ve městě farní škola. Ovšem o povinné školní docházce mluvíme až v osvíceneckém 18. století – v Opavě byla zavedena v roce 1774. Šlo o školy německé a od konce 19. století ojediněle i české. V meziválečném období (přesný údaj z roku 1932) bylo v Opavě vedle 15 německých základních a středních škol už 11 českých. Po roce 1945 už máme v Opavě pouze české školy. Posuňme se však do námi sledovaného roku 1996, kdy byla v Opavě univerzita, dvě gymnázia, šest středních odborných škol, pět středních odborných učilišť, 23 základní školy, z toho pět speciálních, 32 mateřské školy, pět zájmových a tři účelová školská zařízení. Z tohoto přehledu je jasné, že Opava patřila k městům s velmi rozvětvenou školskou sítí. Majetek opavských škol spravuje Magistrát města Opavy prostřednictvím svého odboru školství, kultury a tělovýchovy, jehož vedoucí je Mgr. Miroslava Halámková. Školský úřad v Opavě, jehož ředitelkou je Mgr. Izabela Hobzová, zaměstnává pedagogy a správní zaměstnance škol. V roce 1991 vznikla samostatná Česká školní inspekce, sledující výchovně vzdělávací program na všech typech opavských škol.

Nejprve ke školám s naší nejmladší populací – k mateřským, zřizovaným městem Opavou. Na území Opavy

– bez příměstských částí – byly ve školním roce 1996/97 celkem 24 školky s kapacitou 2 000 dětí, a to na těchto ulicích: E. Beneše, Gudrichova, Havlíčkova, Heydukova, Hradecká, Jateční, Komenského, Krnovská, Liptovská, Mnišská (křesťanská), Mostní, Na pastvisku, Neumannova, Olomoucká, Otická, Pekařská, Riegrova, Sadová, Slavkovská, 17. listopadu, Šrámkova, Vaníčková, Vrchní, Zborovská. Navštěvovalo je na 1 800 dětí od 3 do 6 let. V „koncepti využití školských zařízení ve vlastnictví města Opavy“, kterou projednala 1. července Rada města Opavy, se počítalo s uzavřením mateřské školy Liptovská, Gudrichova a Slavkovská. Důvod byl prostý – úbytek dětí a tudíž nerentabilní provoz. U školky na Gudrichově ulici pak byla hlavním důvodem skutečnost, že její budova nebyla ve vlastnictví města a odkoupit ji by nebylo pro město ekonomicky přijatelné. Nebylo to však jednoduché. Návrh na zrušení školky na Liptovské k 1. září 1996 byl již v radě města schvalován dvakrát, naposledy 9. dubna. S tímto usnesením se však neztotožnilo 20. května zastupitelstvo. Na poslance zapůsobila i petice rodičů dětí, docházejících do této školky, s protestem proti jejímu uzavření a také mediální kampaň, nesená ve stejném duchu. Přítomnost některých rodičů na zasedání zastupitelstva však už chápalo vedení Hlásky jako nátlak. Zastupitelstvo nepřijalo v této cause žádné usnesení. Proto byl na schůzi rady 11. listopadu znovu přijat návrh na zrušení této mateřské školy, a to k 1. červenci 1997. Nebyl však schválen návrh na zrušení školky na Slavkovské ulici.

I zde hrál svou roli nepochybně odpor rodičů. O zrušení školky na Gudrichově ulic se na tomto zasedání rady nejednalo. Naopak 2. prosince přišla Mgr. Jiřina Bouchalová, náměstkyně primátora, do schůze rady s návrhem odkoupit budovu této mateřské školy a tak vyřešit její existenční problém, s čímž se členové rady ztotožnili a tento návrh schválili. Situace se však mezitím zkomplikovala tím, že akcie Stavebního podniku Opava, majitele objektu, zakoupil soukromník, který budovu mateřské školy nechce prodat. Mateřská škola na Gudrichově totiž má zvláštní poslání. Jde o zařízení pro alergické děti, jichž ve znečištěném ovzduší Opavy přibývá. Ozdravný program zde zahrnuje dechová cvičení, inhalace, saunu, jógu a školka je situována v relativně nejčistším prostředí centra města, proto by bylo její zrušení zvlášť bolestivé.

Speciální program ovšem měly i některé další mateřinky. Mateřská škola na ulici Elišky Krásnohorské se stala centrem pro tělesně postižené děti, speciální třídu s odbornou logopedickou péčí pro děti s vadami řeči otevřela školka na Neumannově ulici. Z dalších specializací uvádím rozšířené zaměření na výtvarnou výchovu v mateřských školách na Otické a zejména na Olomoucké ulici, ve které vedla ateliér výtvarné výchovy s výukou nadaných dětí akad. malířka PhDr. Irena Stanislavová. Speciální zaměření křesťanské mateřské školy na Mnišské ulici se propojovalo s uměleckou, ekologickou a dietetickou výchovou. Tato škola získala letos právní subjektivitu.

Město bylo i zřizovatelem zvláštních škol. V letošním roce to byla zvláštní škola na nám Slezského odboje, u níž byl zřízen přípravný předškolní stupeň pomocné školy.

Elokovaným pracovištěm byla třída ústavu sociální péče – Mariana. Dále to byla zvláštní škola v Opavě, Dvořákovy sady s přípravnou třídou pro romské děti. Jejím cílem bylo naučit děti komunikovat v českém jazyce, osvojit si základní pravidla sociálního chování, hygienické návyky a připravit tak romské děti pro vstup do školy.

Na území města byly čtvery jesle, a to na ulicích Čajkovského, Liptovské, Otické a Válečkově s celkovým počtem 142 umístěných dětí. Financování jeslí bylo plně hrazeno z rozpočtu města a všechny měly právní subjektivitu. Denní poplatek rodičů za péči o dítě činil 80 Kč. Nejmenší kapacitu - 20 dětí - měly jesle na Liptovské ulici v Kylešovicích, kde byly také nejvyšší roční náklady na jedno dítě - 54 500 Kč.

Vzhledem k neperspektivnímu výhledu těchto jeslí přijala rada města 9. dubna usnesení o jejich zrušení, a to k 1. září 1996. Toto usnesení zastupitelstvo 20. května potvrdilo a veřejné protesty se proti tomu neozvaly.

Základních škol s ročníky 1. – 9. bylo letos na území města Opavy bez připojených obcí 14 s 322 třídami a 7 570 žáky. Oproti roku 1995 to bylo o 10 tříd a 675 žáků více. Ovšem ne ve všech třídách. V prvních a osmých třídách žáků ubylo. Základní školy byly na těchto ulicích: E. Beneše, Englišova, Hlavní, Komenského, Krnovská, Mařádkova, Mírová, B. Nemcové, Ochranova, Otická, Praskova, Riegrova,

Šrámkova, Vrchní. Podle těchto ulic byly tyto školy také nezývány. Nejpočetnější byla škola na Šrámkově ulici v Kateřinkách – západ. Byly zde 32 třídy s 801 žákem. Nejmenší byla škola na Krnovské s 13 třídami a 289 žáky. Právní subjektivitu měly základní školy na Hlavní ul. v Kylešovicích, na Riegrově a Šrámkově ulici a nově ji získala základní škola na Riegrově ulici.

Problémy vyvstaly se zápisem dětí do základních škol v Kateřinkách, kde školy E. Beneše, Vrchní, Ochranova a Šrámkova nestačily pojmout všechny děti z „mladých“ sídlišť. „Nadbývalo“ kolem 100 dětí. Situaci by měla vyřešit urychlená přístavba školy na Ochranově ulici.

O majetek a provoz základních škol v Opavě pečoval magistrát města. Na jejich provoz byl vynaložen z městského rozpočtu téměř 21 milionu Kč. Probíhaly i stavební úpravy těchto škol. Letos byla dokončena modernizace Základní školy Mařádkova a pokračovala přístavba ke škole na Ochranově ulici.

Vzhledem k tomu, že od 1. září 1996 byla zavedena devítiletá školní docházka, změnilo se na základních školách rozdělení tříd nižšího stupně (1. – 5. třída) a vyššího stupně (6. – 9. třída). Ale znamenalo to také, že od školního roku 1995/96 už nevycházelo žactvo z osmých, ale pouze z devátých tříd. Ty prozatím navštěvovali především ti žáci, kteří se nedostali na žádnou střední školu či odborné učiliště. Těch bylo v celém okrese Opava pouze 149, z toho jen několik desítek z Opavy.

Přechod na povinnou devítiletou školní docházku ve školním roce 1996/97 vyvolal v Opavě problémy jak na základních, tak i na středních školách a učilištích. Jestliže se na základních školách museli vyrovnávat s přemírou žáků, bylo tomu na středních školách včetně učilišť právě naopak. Zpočátku vypadala situace v opavských základních školách krajně neutěšeně. Nakonec si školy vzájemně vypomohly a vážnější problémy s žáky se projevily pouze na základní škole na Ochranově ulici, kde nebyla včas provedena plánovaná přístavba, proto se přibližně 50 dětí třetí a čtvrté třídy učilo od počátku nového školního roku 1996/97 v prostorách školní družiny základní školy na Šrámkově ulici. Díky tomu nebylo nutno na základní škole na Ochranově zavádět směnné vyučování.

Větší problémy se zavedením devítileté školní docházky vznikly ve školním roce 1996/97 na opavských středních školách včetně učilišť. Nastal, obrazně řečeno, boj o studenty do prvních ročníků a ředitelé těchto středních škol a učilišť byli postaveni do nezáviděníhodné situace: museli zabezpečit žáky, kterých však nebylo. V počtu vycházejících dětí vzniklo pro ně hrozné vakuum; každý žák představoval určitou sumu peněz a tu ředitelé potřebovali. Mezi některými školami (např. stavebním učilištěm a příbuznou střední školou) byl podnícen konkurenční boj. První ročníky otevřely pouze Obchodní akademie, Gymnázium na Krnovské ulici, Střední hotelová škola, Střední zdravotnická škola, Střední zemědělská škola, Střední odborné učiliště obchodu a služeb,

Střední odborné učiliště poštovní a Střední odborné učiliště stavební. Rozhodl o tom počet přihlášek, které na jednotlivé školy a učiliště zaslali žáci, vycházející z devátých tříd. Kromě žáků 9. tříd odešli do méně náročných oborů žáci, kteří splnili povinnou školní docházku v nižším ročníku. První ročníky na středních školách mohly být otevřeny při přijetí 15 žáků.

*Dále si všimneme opavského **speciálního školství**.*

Byla to Speciální škola a Speciální školská zařízení pro tělesně postižené v Opavě, Dostojevského 12 a Základní škola pro zrakově postižené a žáky s vadami řeči v Opavě na Havlíčkově 1. První škola byla otevřena v září 1995, kdy byly zpřístupněny třídy pro výuku a práci školní družiny včetně pohybového sálu. Dne 30. srpna 1996 byla slavnostně otevřena druhá část školní budovy, navazující funkčně a bezbariérově na její první část. Škola získala nejen nové prostory a moderní vybavení pro výuku a stravování dětí, ale též rehabilitační oddělení včetně plně automatizovaného chůzového bazénu, masážního a vodoléčebného sálu a také dílny pro pracovní terapii s vypalovací keramickou pecí. V budově byl instalován výtah, s jehož pomocí se děti pohybující se na vozíčkách či pomocí berlí dostanou do všech prostor školy. Zmiňujeme se o této speciální škole poněkud podrobněji protože jde o objekt výjimečný. O jeho vznik se velkou měrou zasloužil Magistrát města Opavy. Dne 1. září 1996 nastoupilo do školy 38 žáků mladšího školního věku. Při výuce pracují děti pod vedením speciálních pedagogů – učitelů a vychovatelů. Zdravotní rehabilitaci jim poskytují rehabilitační sestry pod dohledem

odborného lékaře. Přínosné jsou i další aktivity, jako plavání, cvičení jógy aj. Školu řídí Mgr. Zdeněk Gajdušek.

Zřizovatelem Základní školy pro zrakově postižené a žáky s vadami řeči je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, které ji financuje prostřednictvím Školského úřadu v Opavě. Škola se věnuje dětem postiženým zrakovou vadou včetně dětí se zbytky zraku, nevidomým a dětem s vadou řeči. Nevidomé vyučuje škola od roku 1992.

Ve školním roce 1996/97 měla škola 90 žáků, z nichž byli 43 ubytováni v internátě. Škola měla 13 tříd, z toho 10 tříd žáků se zrakovým postižením a 3 třídy žáků s vadami řeči. Do družiny docházelo 39 žáků. O žáky pečovalo 16 učitelů a 12 vychovatelů v čele s ředitelkou školy Mgr. Karlou Solnickou. V roce 1995 byl na internátě založen pěvecký soubor *Kotata*, jenž se v květnu 1996 zúčastnil celostátní přehlídky zájmové a umělecké činnosti zdravotně postižených dětí s mezinárodní účastí ve Zlíně. Škola má i sportovně zdatné žáky. Ve dnech 16. až 20. června 1996 se konaly v Brandýse nad Labem hry zrakově postižené mládeže, na kterých žák 8. třídy Michal Tutr byl po velmi dobrém umístění vyhlášen nejúspěšnějším atletem a nejvšestrannějším sportovcem a převzal z rukou ministra práce a sociálních věcí Jindřicha Vodičky pohár.

Nyní k **základním uměleckým školám**. Základní umělecká škola V. Kálíka v Opavě s hudebními, tanečními a dramatickými obory ve školním roce 1996/97 měla 1 754 žáky, z toho 1278 na hudebním oboru. Jde tedy o školu

s daleko největším počtem žáků v městě Opavě. Působilo zde 46 učitelů a 12 externích pracovníků. Z hudebního oboru byl největší zájem o hudební specializaci, a to u 1 045 žáků, o tanec mělo zájem 125 žáků a o dramatické umění 108 žáků. O velmi dobré úrovni ZUŠ V. Kálíka v Opavě svědčí výsledky v republikových i mezinárodních soutěžích a přehlídkách. Pokud jde o hudební obor zúčastnilo se v soutěžích základních uměleckých škol ve školním roce 1995/96 v oborech klavír, smyčcové nástroje a akordeon celkem 146 žáků. Mezinárodní Kociánovy houslové soutěže v Ústí nad Orlicí, konané ve dnech 8. až 11. května 1996, se zúčastnili tři žáci. Soutěž Prague Junior Note se konala ve dnech 17. až 19. května 1996 za účasti tří žáků ve hře na housle a šesti žáků na klavír. Ti obsadili v příslušných kategoriích první a druhé místo. Žákyně Martina Špiláčková z dramatického oboru obsadila v celonárodní přehlídce v recitaci středních, pedagogických škol „Poema 96“ první místo a Kateřina Jaklová získala první místo v národní přehlídce v literární soutěži „Hledáme nové talenty“. Na škole působilo 14 souborů, které se rovněž zúčastňovaly jak soutěží a přehlídek, tak také samostatných koncertů. O úspěchy školy i o její stavební rekonstrukci se zasloužil její ředitel Vlastimil Šemora.

Pokud jde o výtvarnou uměleckou školu, zachovala si opavská škola standardní počet výtvarných soutěží, kde její žáci úspěšně reprezentovali školu, město i republiku.

Na Shankarás Competition v Indii získala Petra Olšouská

stříbrnou medaili a další čtyři žákyně byly oceněny. Žáci opavské ZUŠ se umístili rovněž na soutěžích 29. Alšova země, Lidice 96, jakož i v oblastním kole národní přehlídky v Olomouci. Na počátku školního roku 1995/96 převzala po panu Mgr. Miloši Kačírkově funkci ředitele školy Ivana Sýkorová. Pozoruhodná byla i v roce 1996 výstavní činnost opavské ZUŠ. Její učitelé a žáci se představovali veřejnosti například při realizaci reklamního poutače České spořitelny, vytvořili pěkné prostředí pro malé děti v jeslích na Válečkově ulici, když pomalovali výplně skleněných stěn nezbednými obrázky, pomáhali svými pracemi zlepšit prostředí lékařských zařízení i mateřských škol.

Závěrem kapitoly o základním školství pokládám za nutné připojit ještě několik vět o mimoškolním životě dětí a mládeže ve městě Opavě. Střediskem pro volný čas dětí a mládeže byl a je zde nepochybně **Dům dětí a mládeže** na Jaselské ulici, který vyvíjel i v roce 1996 velmi aktivní činnost. Víím, že čísla jsou schématická, ale vezmu si je na pomoc. Ve školním roce 1996/97 pracovalo v 106 kroužcích 1 680 dětí, o které pečovalo 9 pedagogických pracovníků. Těm navíc vypomáhali 63 externí pracovníci. Uskutečněno bylo 169 akcí, jimž bylo přítomno anebo se na nich podílelo 48 178 dětí. Pro 80 dětí byly organizovány 4 letní tábory. Všimněme si některých akcí. V únoru zahájil Dům dětí a mládeže v Opavě týdenní kurzy o využití počítačů v administrativě. Na pokračování zde probíhala zábavná odpoledne „Z pohádky do pohádky“. Např. 10. října bylo toto „odpoledne“ vyplněno

hrami a soutěžemi, které byly zasvěceny tajům magických triků a čarování. Dne 7. prosince se setkání soustředilo na „předvánoční čertování“. Konaly se i jiné akce např. 2. června to byla přehlídka hraček, kreseb na asfaltu, výjezd na horských kolech. V září 1996 zahájil při Domě dětí a mládeže v Opavě svou činnost Klub předškoláků, určený pro děti od 4 do 6 let, které nenavštěvovaly mateřské školy. Denně od 8 do 12 hodin se tu děti zabývaly činností výtvarnou, tělovýchovnou, dramatickou, pohybově-taneční a zvláštní pozornost se věnovala rozvoji všeobecných znalostí a dovedností dětí. O prázdninách připravil opavský Dům dětí a mládeže tři soustředění a tábory—ve stanové základně v Žimrovicích, ve Vítkově – Podhradí a v Budišově nad Budišovkou. zmínku zasluhuje rovněž festival národopisných souborů, který uspořádal 15. června Dům dětí a mládeže v Opavě. Představilo se zde deset souborů, mezi nimi i cimbálová muzika Základní umělecké školy V. Kálíka v Opavě.

K optimálnímu využití volného času školní mládeže už léta pozitivně přispívá **Stanice mladých turistů a přírodovědců**, kde si mladí upevňují svůj vztah k přírodě a její ochraně. Stanice pro letní prázdniny letošního roku připravila řadu táborů a zájezdů pro mládež i dospělé.

3. – 12. července to byl ozdravný tábor v Karlově v Jeseníkách,
13. – 28. července sportovní tábor v Žimrovicích pro děti. Čtyři lákavé turnusy byly připraveny pod zámek v Hradci nad Moravicí. Vodáci byli na Ohři a Berounce koncem července

a tábor pro mladé vodní turisty byl v Podhradí 7. – 11. srpna. Stanice uskutečnila i ozdravný tábor v Itálii v letovisku Rosolina Mare – 60 km od Benátek, a to 7. – 16. června. Cena se pohybovala kolem 3 500 Kč.

Rozmanitou mimoškolní činnost rozvíjely i školy. Tak např. Od února do března byla na Základní škole Šrámkova instalována výstava dětských výtvarných prací na téma „Náš domov“. Zájem o výtvarnou výchovu je na této škole již tradiční. Žáci uspěli na mezinárodní výtvarné soutěži dětí v Havířově, kde v silné konkurenci získala Nina Pavelková ve IV. kategorii první místo.

31. května v předvečer Dne dětí zazpívaly romské děti Zvláštní školy Dvořákovy sady žákům opavských zvláštních škol. Doprovázela je romská cimbálová kapela Giňovci.

Na území města Opavy bylo v roce 1996 celkem 13 středních škol, z toho 2 gymnázia, 6 středních odborných škol, 4 střední odborná učiliště a soukromá Střední podnikatelská škola. Součástí Střední průmyslové školy byla od 1. září 1996 Střední uměleckoprůmyslová škola. Bylo jen málo okresních měst, která se mohla pochlubit tak širokou škálou středních škol jako Opava. Nejprve k opavským gymnáziím. Tento typ střední školy má v Opavě dlouhou tradici. Jesuitské gymnázium bylo v Opavě zřízeno již 18. listopadu 1830. Gymnázium s českým vyučovacím jazykem zřídila Matice opavská v roce 1883. Současné Mendelovo gymnázium mělo v roce 1996 celkem 24 třídy se 767 žáky. Z toho 2 třídy sedmiletého cyklu se všeobecným

zaměřením a širokou nabídkou volitelných předmětů. Ředitelem gymnázia byl Mgr. Petr Pavlíček. V roce 1996 maturovalo 190 žáků, z toho 112 s vyznamenáním. Žáci se zúčastnili četných soutěží v českém jazyce, v konverzaci anglického, německého a francouzského jazyka, biologické, matematické, chemické, fyzikální olympiády, jakož i korespondenční ligy v psaní na stroji. Žákyně Veronika Hrušková postoupila v konverzační soutěži ve francouzském jazyce až do národního kola. Žáci gymnázia se zúčastnili rovněž sportovních soutěží v košíkové, v plavání, v soutěži o nejlepšího dorostence v silovém čtyřboji. Bohatá byla rovněž odborná a mimoškolní činnost. Úspěšně zde působí pěvecký soubor. Ve dnech 14. až 17. listopadu 1996 se konal na Mendelově gymnáziu v Opavě festival gymnazijních pěveckých sborů Opava – Cantat 1996, kterého se zúčastnilo 15 oborů z celé republiky s asi 600 účastníky. Dne 21. listopadu 1996 zvítězili žáci školy v televizní soutěži „Bludiště“. V polovině května uspořádali žáci Mendelova gymnázia spolu se Střední podnikatelskou školou v Opavě interní soutěž nazvanou Debatní liga na téma „Je televize pro náš život nezbytná“. Soutěžily tříčlenné týmy zmíněných škol. Na závěr ještě poznámku: dne 14. listopadu 1996 objevil se první telefonát, že je ve škole bomba. O tom však v kapitole o veřejném pořádku.

Gymnázium na Krnovské ulici, zřízené ke dni 1. srpna 1993, mělo v roce 1996 celkem 360 žáků. S vyznamenáním prospělo 79,7 % žáků a pouze čtyři t.j.

1,1 % neprospěli. U maturitních zkoušek prospělo s vyznamenáním 48 žáků, tj. 42 %. Škola měla i bohatou mimoškolní činnost. Již třetím rokem byla pořadatelem okresního kola olympiády středních škol z jazyka českého a její žáci se umístili na předních místech. Škola se prosadila i v regionálním kole Wolkerova Prostějova. Vydávaly se zde dva školní časopisy. Žáci získali v roce 1996 první místo v okresní soutěži v anglickém jazyce a připravovali se na mezinárodně uznávané zkoušky Pittma Examination. Zkoušky se zúčastnilo 68 žáků. Ve škole působil studentský amatérský divadelní kroužek, který účinkoval v opavském Divadelním klubu a postoupil do soutěže v Praze. Studenti dosahovali vynikajících výsledků i v soutěžích středoškolských her. V celostátním finále sportovních her ve sportovní gymnastice dívek v Děčíně se škola umístila na prvním místě. Řada studentů působila v reprezentačních celcích Moravy či České republiky. Například Tomáš Holas byl reprezentantem – juniorem ČR v orientačním běhu, Tomáš Turča reprezentantem ČR staršího dorostu v boxu, Jiří Turča mladšího dorostu. Někteří další studenti byli v soutěžích jednotlivců či družstev na celostátní úrovni. Ředitelem gymnázia byl RNDr. František Kuděla.

Obchodní akademie v Opavě byla pro zájemce nejvyhledávanější střední odbornou školou v městě. Má perfektní vybavení, zejména v počítačové síti. Spolupracovala se školami v Rakousku, Finsku, Dánsku a Francii a organizovala výměnné zájezdy studentů, a to zejména

v zájmu prohlubování jazykových znalostí. Ze stejných důvodů se zúčastňovali studenti školy i zpracování témat vypsanych v rámci mezinárodních projektů. Například projekt Leonardo zahrnoval témata – význam malých států v EU, obchodní vztahy mezi ČR, Rakouskem a Finskem a následky vstupu ČR do EU. Šlo o projekt v němčině, k jehož zpracování bylo vybráno 32 jazykově disponovaných studentů 3. a 4. ročníků. Žáci byli napojeni s partnerskými školami přes síť Internet a oslovovali podnikatele a instituce v zahraničí s žádostí o informace, které potřebovali při svých podnikatelských aktivitách. Od roku 1993 byly totiž ustaveny ve dvou třídách tzv. fiktivní firmy (výrobní, obchodní a dopravní), které si počínaly jako firmy skutečné. Obchodní akademie v Opavě měla v roce 1996 celkem 620 studentů, z toho 376 hochů. Působilo zde 59 pedagogů a 31 provozní zaměstnanec. Ředitel školy Ing. Karel Volf obdržel 28. března 1996 za svou práci od ministra školství Ing. Ivana Pilipa čestné uznání. Absolventi školy byli na Úřadě práce ze všech studentských kategorií nejžádanější. Škola vykazovala vynikající výsledky i ve sportovní činnosti, a to zejména ve fotbale a v basketbale. V lednu 1996 se například basketbalové družstvo zúčastnilo přeboru ČR.

Vyšší odborná škola a hotelová škola v Opavě, jejímž zřizovatelem je Ministerstvo školství a ředitelkou Ing. Zdeňka Müllerová, byla zařazena do Evropské asociace hotelových škol. Je to veliké ocenění její práce. Škola prováděla výchovně vzdělávací činnost v následujících

oborech: hotelnictví a turismus v čtyřletém studiu nebo pětiletém dálkovém s maturitní zkouškou, hotelová škola v tříletém studiu se závěrečnou zkouškou, nástavbový hotelový provoz ve dvouletém studiu s maturitní zkouškou a management cestovního ruchu ve dvouletém studiu s maturitní zkouškou. Ve školním roce 1995/96 schválilo Ministerstvo školství vyšší odborné studium ve dvouletém studiu zakončeném absolutoriem. Škola měla k 30. červnu 1996 celkem 479 žáků, přičemž průměrný počet žáků na třídu činil 28. U maturitní zkoušky prospělo s vyznamenáním 48 žáků. V rámci vedlejší hospodářské činnosti provozovala škola činnost hostinskou v provozovnách Vesna a Zelený jelen a ubytovací činnost po dobu hlavních prázdnin v prostorách Domova mládeže na Alšově ulici. Škola spolupracovala se zahraničními školami odborného zaměření v Německu, Francii, Holandsku, Dánsku a byla členem Asociace evropských hotelových škol. Byla zapojena do programu Leonardo da Vinci, Socrates prostřednictvím Hogenhotelschool v Maastrichu. Každoročně pořádá mezinárodní barmanskou soutěž Tricamo Cup – soutěž hotelových škola středních odborných učilišť. V letošním roce, kdy se konal již 6. ročník, obsadila studentka Irena Kušová první místo v soutěži jednotlivců; taktéž družstvo hotelové školy se umístilo na prvním místě. Zájmová činnost byla soustředěna do kroužků pečení cukroví, šití, na poslech vážné hudby a na sport.

Střední zdravotnická škola v Opavě měla v roce 1996 celkem 260 studentek, zařazených do 10 tříd. Byly připravovány v oboru všeobecná sestra jak ve studiu denním, tak i večerním. K získávání praktických dovedností využívala škola pracovišť Slezské nemocnice. Teoreticko-praktické předměty byly ve škole vyučovány v moderně vybavených učebnách. Jednalo se o učebny ošetřovatelství, psychologie, stomatologie a o jazykovou učebnu. Dále měla škola vedle tělocvičny i gymnastický sál a posilovnu. Na veřejnosti reprezentoval školu pěvecký obor, který vystupoval v období Vánoc v opavském Domě důchodců a v Domově pro zrakově postižené ve Vlastovičkách. Vyzvednutí zasluhuje dále fakt, že 16 žákyň darovalo dobrovolně krev, přičemž dvě žákyně byly ochotny darovat krev okamžitě, čímž pomohly zachránit ohrožený život. Od školního roku 1996/97 má škola novou ředitelku Mgr. Zdeňku Jelenovou.

Střední průmyslová škola stavební v Opavě, jejímž ředitelem byl Ing. Pravdomil Gebauer, měla ve školním roce 1995/96 ve 12 třídách 358 žáků s výukou v oborech pozemního stavitelství, podnikání ve stavebnictví, stavební obnovy a geodézie. V pomaturitním nástavbovém studiu probíhala výuka dálkovou formou v oboru geodézie ve dvou třídách (63 žáků). V řádném maturitním termínu absolvoval školu 51 žák oboru pozemního stavitelství a geodézie. Ze 41 žáků, kteří podali přihlášky na vysoké školy, bylo přijato 33. Škola zorganizovala školní kolo mladých matematiků pro 37 žáků a školní kolo olympiády v českém jazyce pro 20 žáků.

Nejlepší z nich postoupili do okresního kola a osm žáků se zúčastnilo národní soutěže žáků v matematice. Kromě krátkodobých odborných exkurzí byl pro 3. ročníky zorganizován týdenní turistický internátní kurz v Dlouhé Vsi u Hynčic. Hlavním programem kurzu byla cykloturistika, turistika, míčové hry a plavání. Škola zorganizovala řadu turnusů v odbíjené a kopané a zúčastnila se četných sportovních soutěží v okresním i regionálním měřítku. Pozoruhodná byla zejména reprezentace školy v odborných soutěžích. V konkurenci třiceti škol z celé republiky obsadilo družstvo školy ve složení Pavel Jaroš a Petr Vltavský ze studia pozemního stavitelství druhé místo v celostátní počítačové soutěži nazvané „Rozpočtování s Callidou“. V březnu 1996 odjela na týdenní studijní pobyt do německého Schwäbisch Hall skupina deseti žáků, kteří se učili němčině, na oplátku pobývalo patnáct německých studentů z obdobné odborné školy v Opavě.

Střední průmyslová škola strojnická v Opavě měla od 1. září 1996 dvě části: 1) Střední průmyslovou školu strojnickou s obory strojírenství, management strojírenství a strojírenská technická administrativa. 2) Střední umělecko-průmyslovou školu s obory tvarování průmyslových výrobků, umělecké zpracování kovů, tvorba hraček a uměleckých předmětů a propagační výtvarnictví. Od tohoto data měla škola nový název: Střední průmyslová škola strojnická a Střední umělecko-průmyslová škola Opava. Od 1. září 1996 byl pro část školy s uměleckými obory jmenován na základě

výběrového řízení zástupcem ředitele Ing. František Stanislav. V důsledku zavedení povinné devítileté školní docházky nebyly ve školním roce 1996/97 otevřeny první ročníky. Ve školním roce 1996/97 studovalo na škole 281 žáků, z toho umělecké obory 68 žáků. V březnu 1996 se konala výstava prací žáků a pedagogů výtvarných oborů v budově. Žáci měli každý týden pro zájmovou činnost přístup do učeben výpočetní techniky a mohli navštěvovat zájmové útvary figurálního kreslení, grafiky a modelování. 19. ledna 1996 se konalo na opavské Hlásce jednání o návrhu přípravného výboru pro odtržení umělecko-průmyslové školy od Střední průmyslové školy, a to za přítomnosti ředitelky odboru Ministerstva školství pro severní Moravu PhDr. Ribkové. Na tomto jednání bylo definitivně potvrzeno, že k vytvoření samostatné Střední umělecko-průmyslové školy v Opavě nedojde. Ředitelem spojené školy byl Mgr. Jiří Pazdera. Významnou událostí v dějinách školy byla návštěva premiéra Václava Klause, o níž se blíže zmiňuji již v kapitole o politickém životě v Opavě.

Masarykova střední zemědělská škola v Opavě měla ve školním roce 1996/97 celkem 240 žáků, z toho 154 dívky. Dne 1. srpna 1996 nastoupil do funkce ředitele školy Ing. František Beneš, dosavadní učitel ekonomických předmětů a nahradil tak Ing. Milana Bauera, odcházejícího do důchodu. Na škole se vyučovaly tyto studijní obory: 1) Agropodnikání, a to směr provoz a ekonomika podniku 2) Zemědělství, představující dvouletou nástavbu pro absolventy tříletých zemědělských učebních oborů. 3) Agropodnikání,

představující pětileté dálkové studium pro zájemce s ukončeným základním vzděláním. Praxe žáků probíhala na Školním statku. Dne 20. září 1996 změnila škola název na Masarykovu střední zemědělskou školu. Do povědomí opavské veřejnosti se letos škola zapsala opět již tradiční výstavou ovoce, zeleniny a květin s vkusnou keramikou a pomůckami pro zahrádkáře. Výstava se konala 10. a 11. října v prostorách školy.

*Na území města Opavy působilo v roce 1996 i pět středních odborných učilišť, a to Střední odborné učiliště služeb a obchodu, poštovní a stavební, zemědělská a integrovaná střední škola – COP. Všimněme si blíže alespoň dvou učilišť. **Střední odborné učiliště služeb a obchodu** v Opavě poskytovalo odborné vzdělání pro dělnické profese ve službových oborech. Studium bylo ukončeno závěrečnou zkouškou a absolventi obdrželi výuční list. Pro absolventy tříletých učebních oborů bylo zavedeno ve školním roce 1995/96 dvouleté nástavbové studium zakončené maturitou a zaměřené podnikatelským směrem. Kromě vzdělávacích aktivit poskytovalo učiliště komplexní služby veřejnosti, a to především v oblasti gastronomie, odívání, kadeřnictví a obchodu. Ve školním roce 1996/97 byly vyučovány tyto obory: provozní chemik, cukrovinkář, krejčí, kadeřník, prodavač smíšeného a potravinářského zboží, kuchař – číšník, provoz služeb a provoz služeb pro domácnost. Ze studijních oborů to byly: podnikání v oborech oděvnictví a v oborech obchodu a služeb. Učni se zúčastnili řady barmanských*

soutěží a dosáhli vynikajícího umístění. V roce 1996 bylo uvedeno v rámci tohoto učiliště do provozu středisko praktického vyučování pro obory kadeřník, krejčí – dámské oděvy a provoz služeb, a to v tzv. Schinzelově domě na náměstí Svobody, který byl k tomuto účelu nákladem 12 milionů Kč zrekonstruován. Ředitelem učiliště byl Mgr. Josef Vilímec.

Střední odborné učiliště poštovní v Opavě

navštěvovalo k 30. červnu 1996 celkem 227 žáků, z toho 199 žáků bylo v řádném denním studiu. Tito žáci byli buďto sponzorováni s.p. Česká pošta anebo byli státními žáky. Teoretické vyučování probíhalo v 11 učebnách, z nichž většina byla zařízena jako učebny odborné. Mezi nimi byly dvě učebny vybaveny pro výuku výpočetní techniky, učebna pro výuku techniky administrativy, učebna jazyková, zeměpisu a několik učeben pro výuku poštovní technologie. K mimoškolní činnosti byl využíván Domov mládeže, jehož součástí byla i školní jídelna. Zde se konaly besedy se zajímavými osobnostmi, případně poslechové hudební programy. Žáci poštovního učiliště se zúčastnili i každoroční soutěže v odborných dovednostech, která se konala letos v Kolíně. V kategorii čtyřletých oborů obsadili tři jeho žáci přední místa. Ředitelkou učiliště byla Ing. Jindra Germaničová.

Soukromé střední odborné učiliště podnikatelské v Opavě, Mánesova zabezpečovalo výuku žáků v dvouletém nástavbovém studiu, která navazovala na vyučení v oboru s možností vykonání maturitní zkoušky a získání úplného středního odborného vzdělání. Zaměřovalo se na podnikání

v oboru krejčí, krejčová pro dámské, pánské oděvy a na podnikání v oboru prodavač, kuchař – číšník, kadeřník, kadeřnice, provoz služeb pro domácnost. Škola měla kapacitu 56 žáků, jež vzdělávalo 17 pedagogů. II. ročník studia Podnikání v oboru vyučení pracoval v učebním předmětu „aplikovaná ekonomie“ na projektu Baťa Junior Achievement a studentská firma Hako, kterou žáci v rámci projektu založili, se zúčastnila celostátního kola soutěže studentských firem a obsadila třetí místo. Ředitelkou školy byla Mgr. Jaromíra Halšková.

Soukromá střední podnikatelská škola v Opavě měla k 1. září 1996 kapacitu 220 žáků. Město Opava jí pronajalo v únoru budovu na Zámeckém Okruhu č. 29, a to na dobu deseti let. Doposud tato škola využívala pohostinnosti Střední průmyslové školy strojnické, v jejíž budově na Prasově ulici měla několik tříd. Tato škola nejenže neměla svou vlastní budovu, ale vlastně ani svou firmu. Do 30. června 1996 byla detašovaným pracovištěm Střední podnikatelské školy ve Vsetíně. Jaké měla studijní zaměření? Šlo o 11 studijních oborů s dvouletou, tříletou a čtyřletou délkou studia pro podnikání v oborech elektrotechniky, strojírenství, technické chemie, textilu a oděvnictví, personálního řízení, podnikání v oborech obchodu a služeb. Některé z těchto studijních oborů bylo možno absolvovat studiem dálkovým. Od 1. srpna 1996 se stali novými zřizovateli této školy Ing. Josef Zemka a Mgr. Jarmila Prokešová, ředitelka této školy.

Na závěr o středních školách v Opavě několik slov o **majālesu**, konaném v pátek 17. května. Krátce po 14. hodině vpochoďovaly mažoretky ZUŠ V. Kálíka na Horní náměstí a za nimi krojovaní studenti. Gymnázium na Krnovské přišlo s delegací z vesmíru, ze Střední podnikatelské školy přišel král s královnou a družinou, z Mendelova gymnázia přibyl Tarzan atd. Králem majálesu se stal král z podnikatelské školy. V programu hrály cimbálová muzika ZUŠ a další. Od 17 hodin hrály opavské rockové kapely na zimním stadionu do pozdních nočních hodin.

A nyní ke **Slezské univerzitě** v Opavě, která si připomínala v roce 1996 své první „polokulaté“ výročí. Právě před pěti lety byla Opava zákonem České národní rady ze dne 9. 7. 1991, jenž nabyl účinnosti dne 28. 9. 1991 obohacena o Slezskou univerzitu, v jejímž čele stanul jako rektor Prof. RNDr. Martin Černoňorský, CSc. Nepochybně tím dále stoupla kulturní prestiž města. Při příležitosti svého pětiletí uspořádala Slezská univerzita slavnostní koncert akademických sborů v sále minoritského kláštera v Opavě. Oslavy vyvrcholily 8. července 1996 za přítomnosti několika stovek hostů, akademických funkcionářů a studentů. Mezi přítomnými hosty byl zástupce Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR Ing. Josef Beneš. Shromáždění pozdravila také děkanka Filozofické fakulty v Ostravě doc. Eva Mrháčová a náměstkyně primátora města Opavy Mgr. Jiřina Bouchalová.

Na Filozoficko-přírodovědecké fakultě v Opavě, jejímž děkanem byl Doc. PhDr. Jaroslav Bakala, CSc., byla v roce 1996 tato vědecko-pedagogická pracoviště: 1) Ústav bohemistiky a knihovnictví. 2) Ústav cizích jazyků. 3) Ústav historie a muzeologie. 4) Ústav matematiky. 5) Ústav fyziky. 6) Institut výtvarné geografie. 7) Kabinet společenských věd a tělesné výchovy. Bylo organizováno studium bakalářské, magisterské (odborné a učitelství pro střední školy) a studium doktorandské. K 31. říjnu 1996 byli na celé Slezské univerzitě, tedy včetně Obchodně podnikatelské fakulty v Karviné 2 692 studenti, z toho na fakultě filozoficko-přírodovědecké v Opavě 1 334. Podíváme-li se na místa odkud se rekrutovali studenti Filozoficko-přírodovědecké fakulty, vidíme, že tato fakulta plnila hlavní funkci, pro kterou byla založena, totiž posílit vzdělanost samotné Opavy, Slezska a severní Moravy. Vždyť 230 studentů t.j. 17,2 % pocházelo právě odtud. Růst vzdělanosti i prestiže univerzitního města Opavy postupoval pomalu, nicméně díky tomu, že šlo o růst systematický, nelze o jeho postupném efektu pochybovat. Ale určité výsledky se projeví už letos. Studenti zpracovávali ve svých diplomových pracích závažná témata z historie i nedávné současnosti města, stejně jako z regionální literatury a jiných vědních disciplín. O přínosu studentů filozoficko-přírodovědecké fakulty v kulturním životě města se zmíním v další kapitole.

Svou první Matiční středu 3. ledna věnovala **Matic** opavská problematice Slezské univerzity v Opavě a jejímu pětiletému působení. Diskutovat přišel sám pan rektor

Prof. RNDr. Martin Černožorský, CSc. Diskusní večer poskytl příležitost poznat blíže univerzitu i budoucím zájemcům o studium na této vysoké škole.

Je na místě závěrem dodat, že Slezská univerzita si nemohla stěžovat na nezáměr ze strany města. Díky jeho podpoře se mohlo přistoupit k rekonstrukci historicky významné budovy bývalé Slezské zemské vlády, kterou město univerzitě přidělilo. V lednu proběhla první část stavební obnovy objektu, který bude nepochybně po dokončení patřit k ozdobě historického centra města.

11. KULTURA

kulturní život v Opavě byl letos bohatý a pestrý. Sice ne vše co bylo na tomto poli k dispozici mělo špičkovou úroveň, nicméně každý, kdo měl o kulturní vyžití zájem, si mohl přijít na své. Město jako kulturní centrum sloužilo nejen vlastnímu obyvatelstvu.

*Navenek reprezentoval Opavu nejvýrazněji **festival Bezručova Opava**. Pořadatelem jeho 39. ročníku byl Magistrát města Opavy s dalšími institucemi. Probíhal ve dnech 15. – 23. října a byl i letos žánrově bohatý. V rámci festivalu se konala vědecká konference, byly otevřeny čtyři výstavy, uspořádáno šest samostatných koncertů, čtyři loutková představení, proběhly literární večery, přednášky a besedy s významnými osobnostmi. Festival zahájil koncert pěveckých sborů. Při této slavnostní příležitosti předal primátor města Doc. Jan Mrázek Cenu Petra Bezruče Pěveckému sdružení slezských učitelů. Hodnotná koncertní produkce virtuózky Japonky Shizuky Ishikavy pak festival uzavřela. Vystoupily i opavské soubory, a to Pěvecké sdružení slezských učitelek, Křížkovský, Červený květ a Pěvecký sbor Stěbořice. Soubory ve svém repertoáru často čerpaly z díla opavského skladatele Arnošta Rychlého, komponujícího převážně na bezručovské texty. V květnu by se dožil Rychlý*

95 let. Za svého působení v Opavě poznamenal celé generace studentů a napsal stovky skladeb.

Pro: Literárněvědná konference se letos zabývala současnou českou a slovenskou literaturou. Festival byl i příležitostí k oživení tvůrčího přínosu slezských literátů Ludmily Hořké a A. C. Nora, kteří, jak se ukázalo, stále mají co říci i dnešku.

14. d: Svou vynikající formu měli příležitost poukázat i žáci Základní umělecké školy V. Kálíka v Opavě ve svých koncertních vystoupeních z tvorby současných českých skladatelů.

15. p: Je třeba říci, že magistrát města byl nejen hlavním garantem letošní Bezručovy Opavy, ale i rozhodujícím donátorem. Částkou 250 000 Kč přispěl k tomu, aby festival probíhal v důstojném rámci, jak si město Opava i její významný rodák Petr Bezruč zaslouhují.

16. d: I další kulturní stánek, který pozvedával město Opavu na piedestal kulturního centra, byl těsně spjat s magistrátem města a napojen na jeho rozpočet, ze kterého byl dotován částkou 34 milionů Kč. Bylo to **Slezské divadlo**, které má jako málo divadel na Moravě a ve Slezsku činoherní i operní soubor a může se každoročně pochlubit řadou premiér. V letošním roce to byly tři operní premiéry, tři operetní, jedna baletní a osm činoherních. K tomu ještě dvě premiéry koncertních vystoupení. Slezské divadlo mělo letos na svém kontě 317 představení, z toho 238 v Opavě a 79 zájezdových.

Povšimneme si některých provedení blíže. Z činoherních premiér zasluhuje zvláštní pozornost Shakespearův „Král

Lear“, neboť Slezské divadlo uvedlo tuto hru 11. února jako vůbec první v novém překladu Aloise Bojblíka v úpravě Marie Procházkové. Úspěšná byla hra anglického dramatika A. Ayckbournna „Neviditelní přátelé“, která byla 31. března uvedena v české premiéře. Také premiéra amerických autorů Hedrina a Chayefského „Hodina mé smrti“ se konala 14. dubna v české premiéře. Největší divácký ohlas měla 6. října hra „S tvojí dcerou ne“ s 88 % návštěvností a 22. prosince „Princ Hajaja“. Celková návštěvnost činoherních představení na domácí scéně dosahovala v roce 1996 83 %.

Z operních premiér zasluhuje prvořadého ocenění Pucciniho „Bohéma“, jejíž uvedení se stalo kulturní událostí jara 1996. Také barokní opera G.F. Händela „Julius Caesar“ se stala výjimečnou na českém operním jevišti. S velkým ohlasem se setkala premiéra klasické operety E. Kalmána „Čardášová princezna“. V červnu bylo uspořádáno mimořádné představení Verdiho opery „Nabucco“ na nádvoří zámku v Hradci nad Moravicí. Početné publikum přijalo toto představení nadšeně. Největší ohlas však sklídila premiéra opery P. I. Čajkovského „Evžen Oněgin“. Návštěvnost oper na domácí scéně byla 77 %, tedy nižší než u činoher. Nejvyšší návštěvností - až 90 % - se mohly pochlubit operetní představení.

V koncertní tvorbě nastudoval orchestr divadla dvě abonentní vystoupení, a to v říjnu a v listopadu. Na prvním vystoupil jako sólista desetiletý Lukáš Vondráček. Na druhém

koncertu zaznělo Mozartovo „Requiem“. Tento koncert patřil letos k vrcholným akcím divadla s návštěvností 91 %!

Neušlo mé pozornosti, že počet předplatitelů byl o 139 menší než v roce 1995. Snad to souviselo i s tím, že se oproti minulému roku zvýšila průměrná cena vstupenky z 35,63 Kč na 42,23 Kč. Ale nebyl to jistě jediný důvod, neboť největší návštěvnosti se těšily koncerty, u nichž stoupla průměrná cena mnohem výrazněji, a to ze 40,35 Kč na 59,79 Kč.

Slezské divadlo zajišťovalo po celý rok i svoz návštěvníků na představení a zpět ze 42 obcí okresu Opava a zajižďelo se svými vystoupeními za diváky do 25 měst a obcí po celé republice. Mezi městy to byly i Praha, Brno, Zlín, Kroměříž, Prostějov a další. Hostovalo se i v polském Zabrze. V lednu 1996 zahajovalo opavské divadlo v pražském Divadle Komedie druhou část přehlídky mimopražských divadel „České divadlo 1995/96“ hrou maďarské autorky E. Patáki „Edith a Marlene“, na kterou se přišli podívat i významní hosté, jako ministr kultury ČR Pavel Tigrid s chotí, režisér a herec Jan Kačer a další. Opavské vystoupení sklidilo velké uznání.

O vztahu Opavanů ke svému divadlu vypovídal výsledek ankety, otištěné v říjnovém vydání Hlásky. Občanům Opavy v ní bylo položeno šest otázek, týkajících se existence stálé profesionální scény Slezského divadla. Anketa vyvolala mezi divadelníky nevoli a byla i příležitostí k různým politickým šarvátkám. Ovšem důležité bylo jak Opavané zareagovali. Celkem 89,85 % respondentů se vyslovilo pro zachování

profesionální scény divadla a většina, 87,58 % si přála zachování dvousouborového divadla, tedy opery a činohry. Nebýt ankety, ani by se to možná nevědělo. To s uspokojením konstatoval i znovu radou města ve své funkci potvrzený ředitel divadla Ing. Jaroslav Šomek. Jemu se podařilo ve spolupráci s jeho ekonomickým náměstkem Ing. Jaroslavem Zemanem doslova vyvést divadlo z krize. Vyšší byl letos přísun financí od města, od státu i z tržeb. Zvedla se zájezdová činnost, kooperace s jinými divadly (koupě scén) u nás i v cizině (Polsko, Finsko). Divadlo je však nadále „nejchudším“ divadlem v ČR a jeho handicapem je i častý odchod vynikajících sólistů.

Vítězný boj o přežití obou scén byl dokončen a přáním pana ředitele Ing. Šomka je vytvoření třetí scény – baletu.

Hudební život města Opavy má stejně jako opavské divadlo dlouhou tradici. To také vysvětluje, proč je v Opavě o dobrou hudbu takový zájem. Význačnou hudební událostí byla i letos **celostátní Soutěž mladých varhaníků**.

Probíhala ve dnech 21. – 29. listopadu v Městském domě kultury Petra Bezruče a to pod záštitou primátora Doc. Jana Mrázka. Jejimi vyhlášovatelí byly: Magistrát města Opavy, Městský dům kultury Petra Bezruče, Matice slezská, Lidová konzervatoř Ostrava a „Rieger-Kloss“ Varhany Krnov.

K zahájení soutěžního kola I. kategorie, určené žákům základních uměleckých škol a lidových konzervatoří, bylo přihlášeno 26 soutěžících, do II. kategorie, určené studujícím a absolventům středních, vyšších odborných a vysokých

uměleckých škol České a Slovenské republiky ve věku do 18 let bylo přihlášeno 11 soutěžících a do III. kategorie, určené studujícím uměleckých škol ve věku do 26 let bylo přihlášeno 22 soutěžících.

Poprvé v historii soutěže, která měla za sebou už devět ročníků, se do I. kategorie přihlásil žák opavské Základní umělecké školy Jakub Žídek, kterého pro soutěž připravil učitel Petr Škarohlíd. Druhý z mladých Opavanů – Petr Čech, žák ostravské konzervatoře, se stal vítězem II. kategorie a získal cenu Nadace CHF za nejlepší provedení skladby P. Ebena. Jeho učitelem byl ostatně známý opavský varhaník Tomáš Thon. Další úspěšný Opavan – Jakub Janšta, studující na brněnské konzervatoři, získal ceny ve dvou kategoriích v interpretaci a cenu za improvizaci v II. kategorii.

Díky Soutěži mladých varhaníků stává se Opava pro oblast varhanního umění v celostátním měřítku pojmem.

Městský dům kultury Petra Bezruče připravil v roce 1996 pro milovníky vážné hudby dva cykly dramaturgicky zajímavých komorních a varhanních koncertů. Z komorních koncertů v koncertní sezóně 1995/96 účinkovalo 27. března ve sněmovním sále minoritského kláštera Kubínovo kvarteto, jehož členové vyučují na Konzervatoři v Ostravě. Harfenistka Jana Boušková a violoncellista Jiří Hanousek předvedli ukázky z děl L. Duporta, J. S. Bacha, L. Boccheriniho a dalších umělců.

První koncert tzv. Bachovského cyklu se konal 16. ledna v chrámu Panny Marie. Vystoupili zde vynikající varhaník

Pavel Černý a hobojista Zbyněk Müller s hudbou J. S. Bacha, M Regra, J. Brahmsa a dalších. Druhý koncert tohoto druhu prezentoval pražský varhaník Jaroslav Tůma. Koncertu dominovaly známé Bachovy chorály vesměs s postní tematikou. Dne 23. dubna vystoupil v rámci varhanního cyklu v kapli sv. Kříže v Opavě známý opavský varhaník Tomáš Thon a jeho byl sbor Schola Gregoriana Pragensis. Program skýtal nevšední hudební zážitek. Dne 23. května se konal v chrámu Panny Marie koncert varhanního komponisty Petra Ebena v provedení vlastních varhanních improvizací na text Komenského „Labyrint světa ráj srdce“. Partnerem mu byl herec Radovan Lukavský.

Cyklus komorních koncertů v nové koncertní sezóně zahájil 5. listopadu ve sněmovním sále minoritského kláštera unikátní brněnský soubor bicích nástrojů *Dama dama*. Jde o soubor jediný tohoto druhu ve střední Evropě. Ve sněmovním sále kláštera zazněly vlastní skladby přítomných interpretů i špičkových skladatelů české vážné hudby, sdružených kolem brněnské Jamy. *Dama dama* patří sice mezi soubory tzv. vážné hudby, nicméně prestiž má především mezi mladým publikem. To se projevilo i u opavského publika, jehož část nevydržela a postupně se ze sněmovního sálu vytrácela. Dne 12. prosince se konal v tomto sále vánoční koncert *Moravských madrigolistů*. Zazněly skladby Orlanda Di Lassa, Lodovica Da Viadana, Antonína Tučapského a dalších.

Varhaní cyklus zahájil polský varhaník Roman Perucki, mezinárodně zkušený interpret, a to 4. října v chrámu Panny Marie. V programu zazněla hudební díla od 16. století přes baroko, romantismus až po současnou dobu. Svůj koncert ukončil R. Perucki ukázkou francouzské hudby 20. století. Dne 27. listopadu se konal v kapli sv. Kříže varhanní koncert anglického varhaníka Douglase Hollicka s autentickou interpretací staré anglické varhanní tvorby.

*Dále se zmíníme o dvou významných opavských pěveckých souborech, o Křížkovském a Pěveckém sdružení slezských učitelů. **Pěvecký sbor Křížkovský** patří mezi nejstarší pěvecká tělesa slezská a celé republiky. Byl založen v říjnu 1887. Posledních 15 let pracuje pod vedením Dr. Karla Holeše. V roce 1996 uskutečnil sbor 18 koncertů a 3 menší vystoupení, z toho 2 zahraniční. Vysoce bylo hodnoceno vystoupení sboru na Česko-americkém festivalu sborové hudby, který se konal 16. března v Praze. Dne 20. dubna účinkoval sbor na slavnostním koncertu, konaném u příležitosti návštěvy vídeňského pěveckého sboru „Wiener Sängerrunde“, se kterým udržuje opavský sbor od roku 1959 přátelské kontakty. Koncert se konal pod záštitou primátora města Opavy Doc. Jana Mrázka. Pěvecký sbor Křížkovský vystoupil rovněž 4. května v Chuchelné u příležitosti svěcení nového kostela, dne 2. června v Katovicích a po prázdninách účinkoval spolu s ostatními soubory na Bezručově Opavě. Koncem roku uskutečnil řadu adventních a vánočních koncertů v Opavě, Hradci nad Moravicí a dalších místech.*

K pěveckým sborům s dlouhou tradicí patří rovněž Pěvecké sdružení slezských učitelů. U příležitosti Bezručovy Opavy 1996 mu byla udělena Cena Petra Bezruče jako uznání za 40 let kulturní činnosti. Sbor zazpíval 10. září u příležitosti odhalení pamětní desky Josefu a Otakarovi Frommovým na jejich domě na Pekařské ulici a 22. září uspořádal slavnostní matiné u příležitosti svého výročí. Poslední vystoupení měl 12. prosince v Domově důchodců na Rybářské ulici v Opavě. Pěvecké sdružení slezských učitelů se ocitlo ve vážné krizi, jejímž výrazem je absolutní nedostatek mladých učitelů a naopak až neúnosný počet přestárklých učitelů – pěvců.

*Hudební nabídku různých žánrů doplňovala soukromá umělecká agentura **Kostera** a další agentury. Nabídka umělecké agentury De Coster tvořila v roce 1996 významnou součást hudební kultury v Opavě, množstvím uvedených hudebních akcí i pestrostí hudebních žánrů. Dne 12. ledna přišla spolu se Základní uměleckou školou V. Kálíka s netradičním koncertním programem nazvaným „Setkání dětských komorních osobností“. Dne 19. února to byl koncert s názvem „Slavné operní arie“. Jako hosté se zde představili sólisté opery Národního divadla v Brně. Příležitost byla dána dále třem mladým talentovaným hudebníkům z Opavska, sourozencům Aleně a Petrovi Čechovým a Lukáši Vondráčkovi, kteří vystoupili na koncertě 29. března. Dne 12. května pořádala agentura De Coster benefiční koncert v chrámu sv. Ducha na podporu rekonstrukce chrámových varhan. Vystoupil opavský varhaník Tomáš Thon a hobojista*

Janáčkovy filharmonie v Ostravě Dušan Foltýn.

Dne 21. května vystoupila v pořadu zmíněné agentury čtveřice různých pěvců Russe Antiqe, vedená Igorem Voronovem, která přednesla velmi působivě duchovní a světské skladby ruských mistrů. Se zájmem opavské veřejnosti se setkaly i další koncerty, které agentura De Coster v druhé polovině roku 1996 uspořádala. Připomenutí zasluhuje zejména koncert „Slavné operní árie a dueta“, který se konal 12. července v sále minoritského kláštera a na němž účinkovali účastníci Mezinárodního dirigentského kurzu ve Slezském divadle – Workshop 96 Opava a vánoční koncert v kině Mír 4. prosince. Agentura Dospivová zajistila 14. února v kině Mír vystoupení Divadla J. Grossmana a 11. března besedu s Jiřinou Bohdalovou.

Z dalších agentur, které pořádaly hudební koncerty, je nutno připomenout agenturu Mazel, orientující se na hudbu dechovou. K vystoupení v Opavě pozvala tato agentura na 24. února krojovanou dechovku „Bojané“, na 14. září do kina Mír Lidečanku a na 14. prosince na vánoční koncert Mistríňanku. Agentura Věžička zajistila na 26. dubna do sálu Army koncert bruntálské skupiny Naoko a Blues Band Luboše Andršta z Prahy. Agentura Renaty Horákové uspořádala 12. června jednu z nejvydařenějších opavských hudebních akcí – koncert Ivy Bittové s kytaristou Vladimírem Václavkem. Opava je ostatně místem jejího dřívějšího bydliště.

Červený květ, působí při Základní umělecké škole V. Kálíka v Opavě už od roku 1976. Sbor získal řadu úspěchů

v národním i mezinárodním měřítku. Spolupracoval s Janáčkovou filharmonií Ostrava při uvádění skladeb soudobých dirigentů. V roce 1991 zvítězil v mezinárodní soutěži *Juventus Mundi Cantat* v Olomouci 1995.

Své 20. výročí si Červený květ připomněl koncertem, který se uskutečnil 11. května 1996 v sále minoritského kláštera.

Své pevné místo si mezi dětskými soubory vydobyl i pěvecký sbor **Jeřabinka**, působící při Základní umělecké škole v Opavě, vítěz celostátního soutěžního kola v roce 1995.

Platí to rovněž o **dechovém orchestru téže školy**, který se může dokonce pochlubit tím, že koncertoval ve dnech

7. až 23. června 1996 na Islandu. Tato škola měla rovněž

Dětský komorní orchestr a cimbálovou muziku. Zmínit se je nutno rovněž o **gymnazijním pěveckém sboru**. Díky němu byl v Opavě pořádán ve dnech 14. a 17. listopadu první ročník festivalu pěveckých sborů gymnázií *Opava Cantat 96*; a to pod záštitou Mendelova gymnázia v Opavě. Vystoupilo 15 sborů a bylo potěšitelné, že mezi nejúspěšnějšími, kteří vystupovali na zámku v Hradci nad Moravicí, byl i opavský gymnazijní pěvecký sbor. Zaznamenat je nutno rovněž pěvecký sbor **Domino**, který byl činný při Základní škole Ochranova v Opavě. Zúčastnil se ve dnech 23. až 25. února celostátní soutěže soutěžní přehlídky výběrových dětských sborů, konané v Novém Jičíně, a umístil se v tzv. zlatém pásmu, získal Cenu města Nového Jičína a stal se absolutním vítězem soutěže.

Nyní pojednám o **Slezském zemském muzeu v Opavě**, nejstarším muzeu v ČR, které ač patří do ústřední muzejní

sítě, plní i funkci opavského městského muzea. Má přes dva miliony sbírkových předmětů, mezi nimi i četné sbírky, týkající se historie města Opavy. Počtem sbírek i pracovníků je po Národním muzeu v Praze a Zemském muzeu v Brně největším muzeem v ČR. Ve městě Opavě jsou jeho součástí: Památník Petra Bezruče a Slezský ústav. Ozdobou tohoto muzea je jeho výstavní budova, vybudovaná před 101 rokem, v roce 1895. V okrese Opava patří k muzeu Arboretum Nový Dvůr, Památník Hrabyně a Areál čs. opevnění v Hlučíně. Ředitelem tohoto významného kulturního, vědeckého a dokumentačního ústavu je od roku 1990 PhDr. Jaromír Kalus.

K hlavním činnostem SZMO patřila v roce 1996 činnost sbírkotvorná, vědeckovýzkumná a kulturně výchovná. Zatímco první dvě činnosti přesahovaly svým záběrem hranice města i okresu Opava, realizovala se třetí činnost převážně v městě Opavě, resp. v opavském okrese. Proto si povšimněme především této činnosti. SZMO uspořádalo v roce 1996 celkem 25 příležitostných výstav. Jmenujme – Lidové kroje Opavského a Těšínského Slezska, Borneo – perla tropické Asie, Stará řemesla, Břidlice v oblasti Slezska, Střelecké terče, Zbraně a poháry ze sbírek SZM, Loutkové divadlo v Opavě 1951 – 1996, Poutní místa ve Slezsku. Šlo o výstavy vlastní, vytvořené tedy z vlastních sbírkových fondů. Fotografické výstavy seznamovaly opavskou veřejnost se špičkovými fotografickými pracemi mladých i starších autorů, i zahraničních. Dále uspořádalo SZM řadu přednášek,

exkurzí, literárních večerů a uměleckých pořadů, nemluvě o soutěžích a různých besedách. Na akcích se podíleli pracovníci pobočky České botanické společnosti a Vlastivědné společnosti, působící u muzea.

Výstavy muzea se konaly v Opavě na několika místech: ve výstavní budově, v muzejních síních a v Památníku Petra Bezruče. Výstavní budova byla v roce 1996 částečně rekonstruována a dne 20. března byla slavnostně zpřístupněna podstatná část reinstalované expozice „Vývoj přírody ve Slezsku a na severní Moravě“. Muzeum realizovalo svou rozsáhlou výstavní činnost s minimálními finančními prostředky, získanými jednak od státu, jinak od sponzorů.

Slezské zemské muzeum v Opavě vydávalo v roce 1996 řadu časopisů – Časopis SZMO, Slezský sborník a Vlastivědné listy.

*Slezské zemské muzeum v Opavě nebylo v roce 1996 jedinou institucí, která pořádala pro veřejnost výstavy. Rozsáhlou výstavní činnost organizoval v roce 1996 **Dům umění v Opavě**. Šlo o 7 výstav výtvarného charakteru. Z tohoto počtu šlo 5 výstav autorských (Oldřich Smutný a Miloslav Moucha, Boris Jirků, František Černý, Pavel Hayek a Olbram Zoubek) a 2 výstavy několika autorů. Na výstavě „Opravdické obrazy“ vystavovalo 40 autorů a na výstavě „O paví pero“ 10 ilustrátorů a 10 spisovatelů, a to v rámci festivalu Bezrusčova Opava. Navíc vystavovala zde ještě opavská krajkářka Karla Klusoňová své nádherné krajky, které vytvořila v letech 1976 až 1996. Největší kulturní*

událostí byla nepochybně výstava Zoubkovy sochařské tvorby, a to u příležitosti umělce 70. životního jubilea. Už jenom vernisáže této výstavy, konané 26. ledna 1996, se zúčastnilo téměř 200 návštěvníků. Provozovatelkou opavského Domu umění je Karolina Hřivnáčová – Bayerová, která vyšla vítězně se svým projektem z výběrového řízení na pronájem a provozování tohoto domu. Rada města Opavy akceptovala rozhodnutí výběrové komise a poskytla také provozovatelce finanční příspěvek na provoz.

Místem četných výstav byla v roce 1996 školní galerie Základní umělecké školy v Opavě na Solné ulici. Vystavovali zde jednak žáci této školy, kteří si vydobyli vavříny v celostátních i mezinárodních soutěžích, jednak studenti a pedagogové výtvarných oborů Střední průmyslové školy v Opavě i jiné umělci. Do této poslední kategorie patřil akad. malíř Jindřich Otipka, který se nesmazatelně zapsal do dějin výtvarného umění Slezska. Výstava byla připravena u příležitosti jeho nedožitých 75. narozenin a měla příznačný název „Známý neznámý“. Dále to byl opavský akademický sochař Josef Klíma, který vystavoval svá díla na chodbách zmíněné základní umělecké školy. Umělec je znám jako tvůrce Památníku obětem totalitních režimů v Opavě. Ve školní galerii ZUŠ v Opavě na Solné ulici vystavovala i opavská výtvarná skupina X. Výstavou si připomněla již 30 let své existence.

Obrazy se v Opavě v roce 1996 vystavovaly i v zasedací síni Školského úřadu v Opavě na Březinově ulici. Předně to

byla výstava pod názvem „Výstava obrazů učitelů – výtvarníků opavského regionu“, sestávající ze 43 prací 15 autorů. Ale vystavovala zde již zmíněná výtvarná skupina X.

Výtvarná díla se v roce 1996 vystavovala i v opavském Univerzitním klubu Bludný Kámen. V září zde vystavovali opavský malíř a výtvarník Essler, a ostravský fotograf Jiří Šigut; v prosinci 1996 pak naivní malíř Josef Burda mladší. Ale výstavy se konaly i v předsálí minoritského kláštera, ve foyeru Slezského divadla v Opavě i ve Středisku česko-německého porozumění v Opavě.

Okresní knihovna Petra Bezruče v Opavě byla v roce 1996 příspěvkovou organizací a zřizovatelem byl opavský Okresní úřad. Tato knihovna spravovala všechny další veřejné knihovny v okrese Opava. Měla 25 profesionálních poboček, kde pracovali řádní zaměstnanci a zhruba 98 knihoven v obcích, kde knihy půjčovaly jednou týdně dobrovolníci. Vlastnila celkem na 580 000 knih, registrovala na 21 000 čtenářů a poskytovala ročně zhruba 855 000 výpůjček. Svou velikostí patřila asi na 20. místo v ČR a držela v celostátním měřítku několik prvenství. V roce 1995 se stala knihovnou roku a rychlost za kvalitní zpracování fondu do automatizovaného hlavního systému LANius. Na Moravě patřila ke knihovnám s největším počtem dětských čtenářů. Dvacet let organizovala v ČR ojedinělou anketu „O paví pero“. Vítězkou dvacátého a posledního ročníku ankety se stala spisovatelka, dramaturgyně a režisérka Marie Poledňáková a cena jí byla předána v rámci vernisáže výstavy deseti

držitelů této ceny 17. září v opavském Domě umění. Tato cena se udělovala tvůrcům dětských knih. Zastupitelstvo města Opavy rozhodlo 7. října převzít od státu zastoupeného Okresním úřadem Opava zřizovatelské pravomoci na Okresní knihovnu Petra Bezruče, ovšem s tím, že město Opava převezme od 1. ledna 1997 pouze její městskou část. Znamenalo to, že se zánikem Okresní knihovny Petra Bezruče zánikne i zmíněná anketa.

Všimněme si dále, jak vypadala v roce 1996 Okresní knihovna Petra Bezruče v Opavě v té části, která se vztahovala na město Opavu. Knižní fond čítal na 180 000 svazků a počet čtenářů dosahoval 9 749. Výpůjček bylo na 485 500. Knihovnu navštívilo na 97 900 čtenářů. Celkové náklady na provoz opavské části knihovny představovaly 5,86 milionu Kč, přičemž knihovna získala na výnosech své činnosti 467 000 Kč.

A jak to vypadalo v roce 1996 se čtenáři Okresní knihovny Petra Bezruče? Navštěvovalo ji daleko více žen než mužů, hodně se četly časopisy jako např. *Vlasta* nebo časopisy zabývající se bytovou architekturou, zahrádkářstvím, kosmetikou apod. Z knih měla největší úspěch oddechová četba, tedy zejména herecké memoáry a zamilované i eroticky laděné romány. V kurzu byly knihy typu Jackie Collinsové. Značný zájem byl však také o klasickou literaturu, a to zejména díky studentům Slezské univerzity v Opavě.

Dále se zmíníme o **Rakouské knihovně**, která byla 18. října 1993 zřízena jako samostatná knihovna při Slezské

univerzitě v Opavě. Organizačně byla přičleněna k Ústřední knihovně Slezské univerzity. Sloužila však nejen pedagogům a studentům univerzity, ale i zájemcům z řad veřejnosti.

Knihovna je dar Rakouska a knihy jsou zasílány do Opavy přes Rakouský kulturní institut v Praze podle výběru knihovnice Zlatuše Vlhové a PhDr. Marie Gawrecké CSc., která organizuje její kulturně vzdělávací činnost.

K 31. prosinci vykazovala knihovna 3 476 svazků a přírůstek za rok 1996 činil 157 svazků. Dále měla 25 titulů periodik. Registrovala 167 čtenářů, z toho 65 v roce 1996, kteří si vypůjčili tohoto roku celkem 820 svazků, z toho 477 náročné literatury. Knižní fond byl zpracován na počítači v programu Tinlib.

Město Opava se může pochlubit i tradicí **kin**. Vždyť první stálé kino vzniklo zde již v hotelu „U zlaté hrušky“ v roce 1910. Před rokem 1945 měla pět kin, po válce tři. V roce 1996 zde byla dvě kina – **Mír** a **Elektra**, přičemž **kino Mír** bylo kinem premiérovým a **kino Elektra** sloužilo navíc Filmovému klubu, kde se promítaly kvalitní filmy. Majitelem obou biografů byl pan Bruno Pahler. Od roku 1996 nastal v návštěvnosti opavských kin určitý obrat, a to díky filmům, které vzbudily zájem zejména u mladých lidí. Šlo zejména o americké akční filmy, ale také - to v menším měřítku - o úspěšné české premiéry. Za rok 1996 se zařadilo kino **Mír** v návštěvnosti na třetí místo na Moravě a desáté místo v ČR. Filmový klub měl tohoto roku na 1 000 členů. Návštěvnost na pondělních klubových filmech byla slušná.

Občas jsou zváni do Filmového klubu význační hosté – v roce 1996 to byli děkan FAMU Jan Bernard, režisérka Drahomíra Vihanová a režisér Petr Hvižd. S mimořádným zájmem se u publika v kině Mír setkal český film Zdeňka a Jana Svěrákových „Kolja“. Nelze ovšem nepoznamenat, že opavská kina nejsou v pořádku – mají roztrhané čalounění, slabé osvětlení a zastaralou promítací techniku. Přitom i tato kina tvoří opavskou kulturu. Podle pronajimatele kin bylo kino Mír a Elektra jedinými kiny v republice, která nebyla dotována.

Zmínit se o Univerzitním klubu Slezské univerzity v Opavě není ani trochu snadné. Jde totiž o aktivity, které se dají těžko „zařadit“ do některého z tradičních uměleckých žánrů. V lednu 1996 zahájil tento klub svou činnost výstavou „Pokračování“, která je přehlídkou výtvarníků, kteří v osmdesátých letech tvořili mimo rámec oficiální linie. Šlo o zahájení nové etapy činnosti klubu, vypracované dramaturgickou radou Univerzitního klubu. Jejími členy byli zástupci agentury Vězička, zástupci studentů a pedagogů Slezské univerzity, Okresní knihovny P. Bezruč v Opavě, referátu kultury Hlásky a vedoucí čajovny Bludný kámen Martin Klimeš. Od 1. května se Čajovna Bludný kámen přestěhovala z Pekařské ulice č. 97 do prostor Univerzitního klubu na Dolní náměstí v Opavě, tedy do tzv. Myší díry. V Čajovně, která byla přístupná všem zájemcům, probíhaly pravidelné společenské, kulturní a umělecké pořady. Svým způsobem šlo o prezentaci tzv. alternativní kultury, tj.

takových uměleckých druhů, žánrů a počinů, které by těžko hledaly místo v tradičních prostorách. Erazim Kohánek přednášel zde na téma „Člověk? Pán? Pastýř? Škodná?“, Libor Válek měl přednášku o buddhismu, prof. PhDr. Vladimír Podborský o náboženství v pravěku, Ing. Rudolf Rýpal o duchovním odkazu PhDr. Pavla Bruntona a 22. září se zde debatovalo o aktuálním stavu kulturního života v Opavě. O výstavní činnosti jsem se již částečně zmiňovala. Chci jenom dodat, že zde byla instalována i výstava dětí z Ústavu mentálně postižených dětí v Marianu „Jiný svět“. Součástí vernisáže byla i beseda s psychologem PhDr. P. Vavřínkem. Dramatické a recitační umění bylo zde zastoupeno hned několika večery. Tomáš Koliandr, který bydlel v Domově pro nevidomé ve Vlastovičkách, měl ve svém repertoáru vedle „Popelky nazaretské“ od Václava Renče zařazeno také dílo Jaroslava a Zuzany Novákových a dalších. Vystoupilo zde Dividlo z Ostravy s představením „Dobytku smíchu netřeba“, dále se zde uskutečnilo divadelní představení A. P. Čechova „Hořké humoresky“ v podání studentů JAMU. Dne 21. září zde četl ze své znovu vydané knihy Petr Chudožilov „Kapři v kvetoucích trnkách“. Velmi bohatě a rozmanitě byla zde zastoupena hudba, resp. hudba spojená s poezií. Koncertovaly zde skupiny Hazard, Calata, Relaxace. Vystoupil zde známý folkový hudebník Jarek Nohavica, který prožil pět let svého života v Opavě; dále zde zpíval Oldřich Janota, Václav Koubek, Jiří Mazánek, Jan Burian, světoběžnice českého původu Nada Shakti, žijící v poslední době na Havajských

ostrovech. V Univerzitním klubu vystoupila 15. března i opavská kapela Bužma Band ve zdařilém hudebně poetickém večeru. A není bez zajímavosti, že zde vystoupila v listopadu cimbálová muzika Giňovci.

Opava měla v roce 1996 dvě divadla. Jedno s profesionálními herci, zpěváky a orchestrem v nádherné budově, druhé **loutkové** – se skupinami amatérských nadšenců v budově bývalé modlitebny církve československé husitské na Husově ulici. Vzniklo 8. dubna 1951, tedy přesně před 45 lety. Jeho dějiny podala v kostce výstava „Loutkové divadlo v Opavě 1951- 1969“, kterou připravilo divadelní pracoviště Slezského zemského muzea ve spolupráci s opavským Loutkovým divadlem. V roce 1996 se zde hrálo každou neděli dvakrát – v 10 a 15 hodin. Návštěvnost byla velmi dobrá. Loutkové divadlo, jehož zřizovatelem byl Městský dům kultury Petra Bezruče v Opavě, mělo v roce 1996 tři soubory: Broučci, Skřítci a Opál. Spravovala jej režisérka Věra Jiříčková. Opava byla tak jedním z mála míst v ČSR, kde ještě fungovala stálá amatérská scéna. O prestiži opavského loutkového divadla svědčí například skutečnost, že se zde konal mezinárodní festival divadelních souborů pod názvem Slezské Cimbuří, pořádaný pod patronací Divadelní fakulty JAMU a Agenturou Věžička, a to ve dnech 8. až 18. září 1996. Během jedenácti večerů bylo zde možno zhlédnout 15 vystoupení nejrůznějších amatérských divadelních souborů. Součástí festivalu byla i již zmíněná výstava. V sezóně 1995/96 bylo v opavském Loutkovém

divadle sehráno 157 představení, v druhé části roku 1996 mohly děti zhlédnout premiéru hrané pohádky „Popelka“ a maňáskové představení pohádky „O pejskovi a kočičce“. Na scéně tohoto divadla se představilo i literárně dramatické oddělení Základní umělecké školy V. Kálíka s inscenací „Malý princ“ a „Děvčátko Momo...“

Ale Opava měla v roce 1996 ještě třetí divadlo – **Divadlo Harlekýn**. Je to divadlo jednoho herce – Petra Vaňka v Opavě – Kateřinkách na Vrchní ulici. Má charakter bar – divadla a setkává se na veřejnosti s nevšedním zájmem. V roce 1996 byly uvedeny hry *Osamělost fotbalového brankáře*, *Ohňový večer* a další.

Lidová zábava

Dále se zmíníme o tradičních i méně tradičních zvycích a formách lidové zábavy či způsobech vyplňování volného času. Nejhlubší kořeny ze všech možných tradic má v Opavě tradice **vánočních** stromků, koledování, ale i vánočních besídek a různých koncertů a výstav. Mikulášskou nadílku připravilo na 5. a 6. prosince Loutkové divadlo v Opavě a „Odpoledne plné čertů a kouzlení“ Dům dětí a mládeže v Opavě, v sále Ostroje Na rybníčku. Tisíce dětí převážně dětí z mateřských a základních škol například obdivovaly ve

dnech od 2. do 8. prosince tradiční – vánoční výstavku Křesťanské mateřské školy z Mnišské ulice. Koledování pod městským vánočním stromem, umístěným na Horním náměstí, zúčastnili se i představitelé okresu a města Opavy. Byl mezi nimi i primátor města Opavy Doc. Jan Mrázek, který si také – stejně jako přednosta Okresního úřadu v Opavě Mgr. Antonín Šrom, „zakoledoval“. S rokem 1996 se opavské školy loučily besídkami a kulturním programem. Tradiční jsou i zvyky a obyčeje, spjaté se svátky velikonočními. Kromě mrskání a „polévání“ děvčat byla to letos i prodejní výstava tradičních velikonočních ozdob, kterou zorganizoval Dům dětí a mládeže 30. března Na rybníčku. Při té příležitosti zde vystoupil i folklorní soubor „Úsměv“ a cimbálová muzika Základní umělecké školy V. Kálíka v Opavě.

Neodlučitelnou součástí zimní sezóny jsou **plesy** nebo **bály**, jak se jim dodnes říká. Tradičními pořadateli plesů s největší publicitou jsou lidovci a republikáni. Tak tomu bylo i v roce 1996. Dne 10. ledna 1996 se konal Na rybníčku již V. okresní lidovecký ples. Po 22. hodině přicestoval i ministr obrany ČR Vilém Holáň s manželkou a strávil ve společnosti „plesajících“ tři čtvrti hodiny. Dne 2. března se konal na stejném místě již 3. ples republikánů, který poctil svou návštěvou sám předseda této strany PhDr. Miroslav Sládek.

Opavská mládež se ovšem jako všude jinde v kraji bavila i v roce 1996 na **diskotékách**. Bylo jich zde – alespoň v měsíci dubnu – 12 (Alhambra, Amfora, Brooklyn, CS Dancing, Fontána, Café Gross, Koruna, Střelnice, Night

Club, „U Slaniny“, Vojenský klub, Split) a měly v regionálním tisku i svůj „Diskoservis“. K nejstabilnějším diskotékám, obšťastňujícím mládež již pátým rokem byla Alhambra. K těm nejnavštěvovanějším patřila zase diskotéka na Střelnici, přestože vznikla teprve v roce 1995. Hrál se zde třikrát v týdnu – každou středu, pátek a sobotu. V restauraci Split se konal 7. srpna velký diskomaraton. Vstupné na diskotéky se pohybovalo od Kč 15 do 35 Kč. Také ceny džusu (2dl) byly různé: v Rock Armě 9 Kč a téměř všude jinde 15 Kč. Pivo se prodávalo od Kč 9 do 30 Kč. V dubnu zahájil svou činnost u Slaninů nový hudební klub Špek.

Město Opava má své místo i v tanečních soutěžích.

Na prestižním Mistrovství ve dvanácti tancích v Plzni obsadil taneční pár Miroslav Hartmann – Andrea Dešková z Tanečního klubu Opava 1. místo v soutěži mamby a celkové páté místo v součtu všech latinsko-amerických tanců. V těchto tancích v Hradci Králové obsadil ve své kategorii druhé místo dětský pár Jan Vlč – Vendula Strnadlová z Taneční školy Tempo Opava a zajistil postup do kategorie dětí C, kde skončil na druhém místě.

Novou tradicí jsou v Opavě **módní přehlídky**. V roce 1996 se konaly v březnu a listopadu Na rybníčku, v říjnu ve vinárně hotelu Koruna a v prosinci v Národní kavárně. Týkaly se italského spodního prádla, dámské luxusní konfekce, a pláštů a různých oděvů.

Tradiční se postupně stávají v životě Opavy i **soutěže o Miss**. Nejvíce se v tomto žánru zábavy tužila agentura Kláry

Vilčové, která se podílela i na úspěchu Miss Europe Moniky Žídkové z Kravař. Dvě děvčata z této agentury postoupila do moravského finále soutěže krásy Miss 96 – Martina Chlumecká a Kateřina Hlaváčková. Dne 25. května se stala v Pražské Lucerně Petra Němcová vítězkou celostátního kola mezinárodní soutěže modelek Lock of Year (Tvář roku). I ona byla připravována opavskou agenturou Kláry Vilčové. Ostatně zmíněná agentura zorganizovala ve dnech 11. až 18. srpna kurz pro začínající modelky a dívky.

Opavané měli v roce 1996 i svou majálesovou kratochvíli, která byla obnovena v předchozím roce. Jenže opavský **majáles 1996** plánovaný na 10. května, se pro špatné počasí nevydařil. Nepodařilo se ani uskutečnit koncert opavských bigbeatových kapel v prostorách Army. Nicméně 17. května se majáles opakoval. Průvod vyrazil s hudbou dechového orchestru Základní umělecké školy V. Kálíka ze sadů Svobody po Ostrožné ulici na Horní náměstí. O post krále majálesu se přihlásili tři kandidáti. Zvítězil kandidát Střední podnikatelské školy David. Zábava pokračovala na zimním stadionu koncertem opavských kapel až do pozdních hodin večerních.

Dne 4. srpna se konal v Opavě třiatdvacátý **Týden divů**. Soutěžilo se v malém fotbale, malém fotbale dětí, mariáši, tenisu, hodu vejcem do dálky a přetahování lanem přes potok. Soutěžilo 6 týmů: Uganda, Gumma, Sclerotic, Pivoňka, Pimlico, Česnek. Hráčů bylo na 120 a desítky diváků. Místo konání: pivovar ve Stěbořicích, na škváře u opavského

koupaliště, na Horním náměstí „U koule“, na hřišti TJ Sokol v Kateřinkách a na některých dalších místech. Týden divů byl ukončen plesem Ugandy ze soboty na neděli 4. srpna v klubu Arma v Opavě. Toto polorecesní i polovážné už tradiční svérázné klání opavské mládeže a také už i střední generace je patrně jakousi opavskou specialitou.

Opava má ovšem také své „sprejeře“, kteří stačili i v roce 1996 s vytrvalostí jim vlastní pomalovat leckterou plochu. Odbor hlavního architekta města Opavy vyčlenil jim koncem února 1996 na jejich žádost plochy, na nichž mohli tvořit vše s výjimkou vulgarismů. I v městě Opavě byly na ně různé názory – od jejich zatracování až po uznání. Zdá se, že převažovaly názory negativní.

Koncem května přijel do Opavy **circus Humberto** a usídlil se v Městských sadech. Opavané měli možnost zhlédnout celkem čtyři představení.

Stavební památky

éto tématice bych chtěla předeslat krátký úvod ze svých osobních prožitků z doby, kdy jsem do Opavy poprvé zavítala. Psal se říjen 1957, kdy jsem jako brněnská studentka 5. ročníku filosofické fakulty přišla do

*Opavy pracovat ve zdejšímu archívu na Sněmovní ulici. Ze svých prvních dojmů si pamatuji město s málo zalidněným centrem s prolukami, na nichž vyrůstala tráva s plevelem – jak jsem se dozvěděla šlo o místa po odklizených troskách domů. Je paradoxní, že o to více zde volně dominovaly velebné stavební pamětihodnosti, vypovídající o dávné historii a kulturnosti živého města. V průběhu let socialistické urbanizace byly proluky zaceleny a historický střed města zacloněn architekturou dobového realizmu. Lidé sice měli záhy kde bydlet a prostě žít, což nebylo zanedbatelné, zato ale musely zaplatit staré městské rynky a ulice svou daň. O to více oceňuji porevoluční snahy vybudovat na půdorysu dávné Opavy městskou památkovou zónu. Jak ochrana opavských památek pokračuje, o tom jsem se zašla informovat na **Památkový ústav** v Opavě na Holasické ulici, řízený PhDr. Danou Kouřilovou.*

Nejprve stojí zato připomenout, že v Opavě městě máme 112 kulturních památek, z nichž převážná většina je právě v městské památkové zóně. Architektonickou perlou je gotický chrám Nanebevzetí P. Marie ze 14. století – dnes konkatedrála Ostravsko-opavské diecéze. Chrám je od roku 1994 spolu s kaplí sv. Kříže v Opavě-Kateřinkách národní kulturní památkou. Přibližně ze stejné doby je bývalý kostel sv. Václava v areálu bývalého dominikánského kláštera (nyní Domu umění), i další opavské chrámy v býv. klášterních komplexech, které byly na území Opavy v průběhu staletí vybudovány. Vedle sakrálních stavebních památek má Opava i řadu

památek světských. Je to sněmovna (nyní Zemský archiv), Hláska (nyní sídlo magistrátu), býv. zemská vláda (nyní univerzita), výstavní budova muzea včetně Müllerova domu – jediné dochované součásti zbořeného opavského zámku, divadlo a řada měšťanských domů na Dolním i Horním náměstí, z nichž k nejstarším patří gotické domy „Boží koutek“ a „Bílý koníček“. Na Dolním náměstí i skulptura mariánského sloupu, převedena letos usnesením rady města do majetku římskokatolické církve.

Od roku 1990 pečoval odborně a metodicky o údržbu a obnovu stavebních památek na území města i jeho částí zmíněný již Památkový ústav Ostrava, pracoviště Opava, provádějící i archeologické průzkumy. Byl zastoupen i v komisi pro regeneraci památek při odboru hlavního architekta magistrátu.

Magistrát města spolu s Okresním úřadem v Opavě stavební obnovu opavských památek financovali. Jednou z hlavních akcí po roce 1990 byla rekonstrukce Slezského divadla – zůstaňme však u roku letošního. Byla dokončena fasáda chrámu sv. Vojtěcha na Dolním náměstí a zároveň ve stejném stylu i fasáda přilehlého Zemského archivu a celý tento nádherný komplex se zaskvěl jako kulisa z pohádkového středověku. V září byla ukončena rekonstrukce divadla, perla na šňůře klenotů, jakou bezesporu městské centrum Opavy je. Nedaleko na Masarykově ulici byla zahájena rekonstrukce bývalé vládní budovy, předané do užívání Slezské univerzitě. Dokončena a za přítomnosti biskupa Msgre Františka

Lobkowicze byla otevřena obnovená kaple sv. Kříže – Švédská kaple v Kateřinkách. Postupně byla prováděna rekonstrukce měšťanských domů na Dolním náměstí. V dezolátním stavu ještě zůstávají dva z nich, z nichž jeden na severní frontě se upravuje, ale další, v jižní části, dům restituenta pana Nováčka i po vystěhování nájemníků dále chátrá a musel být městem alepsoň ohrazen, aby neohrožoval občany. Na stavební úpravy opavských památek bylo letos vynaloženo na 4 miliony Kč, což je zhruba třetina z částky vynaložené na tyto práce v loňském roce. Z toho je zřejmé, že peněz bylo letos uskutku málo, ba velmi málo vezmeme-li v úvahu, že z této částky byl financován i archeologický výzkum u rekonstruovaných staveb. A co ještě „památkářům“ vadí – a nejen jim – na jedné straně se historické Dolní náměstí rekonstruuje, na druhé straně bylo zahlceno automobily jako nejobyčejnější parkoviště – zatímco např. parkoviště u Jelena na náměstí Svobody často zelo prázdnotou. Toho si snad asi ještě ani městské kompetentní orgány nepovšimly.

Ještě k některým movitým pamětihodnostem, se kterými bylo letos manipulováno. Na pořadu jednání zastupitelstva se dostalo rozhodnutí, jak naložit s pískovcovými sochami, které stály před divadlem, symboly socialistického realizmu a s bronzovou sochou Klementa Gottwalda v nadpřirozené velikosti, umístěné do listopadu 1989 u nejfrekventovanější křižovatky města Hrnčířská – Nádražní okruh. Vzhledem k tomu, že autorem zmíněných soch byl významný regionální

umělec akad. sochař Vincenc Havel, byla tato díla zachována a převezena do depozitáře zámku v Hradci nad Moravicí, a to z rozhodnutí městských orgánů, jak již bylo uvedeno.

Nejen ve městě Opavě, ale i v jeho připojených částech jsou historické objekty, o kterých bylo rozhodnuto v radě města 30. dubna převést je ve spolupráci se starosty částí na město Opavu.

Přestavba městských památek byla doprovázena **archeologickým průzkumem**. Tak tomu bylo u měšťanských domů na Dolním náměstí nebo při výkopech a opravách inženýrských sítí. V letošním roce byly prozkoumány dvorní partie domu Banky Haná na Dolním náměstí, kde byla nalezena keramika z 13. – 15. století.

Ve výkopech dvoru domu na Dolním náměstí č. 18 byly objeveny středověké vydřevené sklípky a jímky, při rekonstrukci zdí pak keramika od 2. poloviny 13. století do 18. století, železné předměty jako nože, ostruhy aj., dřevěné lžíce, odřezky z kůží. A ze 16. století vzácný soubor renezančního užitkového skla. Samozřejmě vše ve střepech, které byly vyčištěny, uloženy a připraveny ke slepování na archeologickém pracovišti Památkového ústavu, kterým mě provázela jeho pracovnice PhDr. Teringerová. Informovala mě i o největším archeologickém nalezišti na území Opavy, a to na místě nového staveniště Čokoládoven u Vávrovic o rozloze 10 ha. Jde o velmi starou lokalitu nedaleko povodní řeky Opavy asi se 200 objekty. U 170 z nich byly vykopány základy – mělké prohlubně vymodelované ve spraši, barevně odlišné od

zeminy. Nalezeny byly kamenné industrie, jako pazourky, škrabadla a sekyrky, pravěká keramika ze 3. – 4. tisíciletí před naším letopočtem a skrčené kostry, pohřbívané přímo v objektech i s domácími zvířaty – vykopány byly kostry psů a krávy. Jde o předslovanské indoevropské osídlení z doby eneolitu, z doby kultury nálevových pohárů. Na výkopech se podílelo mnoho brigádníků i dobrovolníků.

Ale ještě se vraťme do centra Opavy, kde při odkopu vysoušeného zdiva kostela sv. Václava byly nalezeny 2 m silné základy kaple ze 16. století s kosterními pozůstatky. Nepochybně šlo o pohřebiště šlechticů a mnichů.

Věda a vlastivěda

ěsto Opava mělo v roce 1996 i poměrně širokou základnu vědecko-výzkumnou a dokumentační.

Sídlí zde **Zemský archiv** s působností na severní Moravě a ve Slezsku. V roce 1996 byla dokončena generální oprava fasády hlavní budovy archívu, bývalého zemského sněmu na Sněmovní ulici 1. Archiv poskytoval stovkám badatelů příznivé podmínky ke studiu cenných fondů a sbírek, jakož i pozůstalostí významných osobností. V květnu a červnu uspořádal první samostatnou výstavu v Německu – ve Würzburgu, a to ve spolupráci se Stiftung Kulturwerk Schlesien. Shlédlo ji na 15 000 návštěvníků. Archiv poskytl podklady pro natáčení televizního pořadu „Šumná Opava“. Z pozůstalosti P. Františka Šiguta, uložené v Zemském archívu, byl vydán 5. svazek „Opavského listináře“, obsahující edici privilegií pro opavské kostely z let 1466 – 1622. Ředitelem zemského archívu v Opavě je PhDr. Karel Müller.

Bezprostřední význam pro město Opavu má pochopitelně **Státní okresní archiv** v Opavě. Zde je uložen i Archiv města Opavy (1247 – 1945/47). Ten mj. obsahuje soubor listin, z nichž nejcennější jsou městská privilegia včetně nejstaršího v originále dochovaného z 3. května 1247. V roce 1996 navštívilo archiv 187 badatelů. Archiv spolupracoval se Slezským zemským muzeem v Opavě na přípravě dvou výstav

a organizoval pro studenty gymnázia v Opavě a Vítkově besedy. Spolupracoval rovněž s Českou televizí při natáčení filmového dokumentu „Hněvošické zvony odlétají“. Ředitelkou archívu je PhDr. Marta Medková.

Slezský ústav v Opavě je vědecké zařízení, organizačně napojené na Slezské zemské muzeum. V roce 1996 si ve svém výzkumu všímal česko-slovensko-polských vztahů v letech 1938 – 39, táborů nucených prací v ČSR v letech 1948 – 1954 a perzekuce tzv. státně nespolehlivého obyvatelstva v roce 1945, úlohy sovětských poradců atd. Studie s touto tematikou byly publikovány, řada studií vyšla v zahraničí, zejména v Německu a v Polsku. Ústav se zúčastnil i společných projektů s univerzitami v Německu a USA, připravil konference a semináře s mezinárodní účastí. Ve dnech 22. – 23. října se konala konference „Etnika v pohybu“, připravená kolektivem pod vedením PhDr. Gabriely Sokolové, CSc. PhDr. Mečislav Borák, CSc. vystoupil na celostátní konferenci v Praze 15. května s příspěvkem o československém vojenském odboji 1939 – 40, PhDr. Lubomír Bajger se zúčastnil semináře zpracovatelů bibliografie dějin Slezska ve Wroclavi atp. V historické Komisi pro studenty v Německu působil PhDr. Tomáš Staněk, CSc. V ústavě byly zpracovány i dotované úkoly – granty: mechanismy mimosoudních perzekucí 1954, vztahy mezi etniky v národnostně smíšených oblastech ČR aj.

Někteří pracovníci ústavu vyučovali na vysokých školách, zasedali ve vědeckých grémiích, redakčních radách...

Součástí ústavu je vědecká knihovna, která měla v roce 1996 – 1 526 čtenářů – zejména z řad studentů Slezské univerzity. Knihovna se v tomto roce rozrostla o 1 193 knih.

Ředitelem Slezského ústavu Slezského zemského muzea v Opavě je PhDr. Rudolf Žáček, který je zároveň zástupcem ředitele Slezského zemského muzea v Opavě PhDr. Jaromíra Kaluse, který často jako poslanec Českého parlamentu pobývá v Praze.

Matice slezská, založená 12. ledna 1877 Vincencem Praskem, zaměřovala se v roce 1996 na kulturní a osvětovou činnost. První diskusní Maticní středa, který proběhla v lednu 1996, patřila Slezské univerzitě. Diskusi uvedl rektor této univerzity profesor M. Černohorský. Přitom byl i primátor města Opavy doc. Jan Mrázek. Další diskusní večery byly věnovány přínosu slezských kněží kultuře 17. a 18. století, československým opevněním 1935 – 38, životu a dílu hrabynského rodáka prof. Karla Engliše, Františku Lazeckému, slezskému rodáku a básníku duchovního rozměru, politickým vězňům a věznicím za totality, archeologickým výzkumům prováděným archeologickým pracovištěm Slezské univerzity v Opavě. Návštěvnost na těchto Maticních středách kolísala v závislosti na tematickém zaměření, žádná však nebyla bez návštěvnosti. Významný byl i podíl Matice slezské na 89. ročníku kulturního festivalu Bezručova Opava. Byla odhalena pamětní deska významným osobnostem českého kulturního života v Opavě na přelomu 19. a 20. století – Josefu a Ottovi Frommových. Dále to byl

pořad věnovaný Ludmile Hořké s ukázkami jejích lidových písní v podání souboru Bejatka ze Štítiny. Dne 14. června 1996 se konalo v opavském Maticním domě Shromáždění zástupců oblastí, které je nejvyšším orgánem Matice slezské. V čele ústředního výboru zůstal PhDr. Artur Sommer, člen odboru v Opavě a v čele Matice opavské Ing. Vlastimil Kočvara.

před Vzpomínáme-li významných osobností města Opavy z dob minulých, neměli bychom zapomínat ani na naše významné **jubilující současníky**. Patří mezi ně PhDr. Adolf Turek, opavský archivář, známý historik a vlastivědný pracovník, který se dožil 20. února svých 85 let. Zmínku nepochybně zasluhuje i Josef Rožnovský, mimo jiné zakladatel a předseda Vlastivědné společnosti „Stopa“ v Opavě. Dožil se rovněž 85 let věku. Osmdesáté jubileum oslavil Bohumír Vojtovič, který působil mnoho let jako ředitel závodního klubu Ostroj v Opavě. Patřil k spoluzakladatelům opavské pobočky České numismatické společnosti, založené v roce 1948 a jméno si udělal jako sběratel – numismatik a filmový odborník. Zaznamenat je nutno rovněž jubilanta spisovatele Jaroslava Směju – Lončara, který se dožil 10. prosince 1996 osmdesátých šestých narozenin a těší se, díky joginskému režimu, dobrému zdraví.

O zakladateli Vlastivědné společnosti **Stará Opava – Stopa** Josefu Rožnovském jsme se již zmiňovali. Podrobnější zmínku zasluhuje však samotná vlastivědná společnost. Také v roce 1996 organizovala přednášky a besedy k tématům

opavské minulosti. V lednu to byla přednáška a beseda Ing. Vlastimila Kočvary o esperantistech v Opavě, v únoru beseda s Bělou Tesaříkovou o Petru Bezručovi a slezských buditelích, v březnu beseda s touže lektorkou o středověké Opavě. Dále to byly besedy o nacistické okupaci Opavy, o počátcích skautingu v Opavě, o událostech kolem mnichovské zrady, o centrálním opavském hřbitově aj. Vedle přednášek a besed to byly i vycházky a exkurze do okolí Opavy. V červnu 1996 ukončil Josef Rožnovský výkon své funkce a předsedou se stal Jiří Kremer, bývalý předseda Vlastivědné společnosti při Slezském zemském muzeu.

Dále bychom chtěli zaznamenat, že v roce 1996 byla Opava místem řady **vědeckých konferencí** a symposií. Matice slezská pořádala 13. a 14. dubna symposium „Osudy česko-polského pohraničí“. Zabývalo se Opavskem a Ratibořskem, přičemž 13. 4. byl na programu „Český den“ a 14. 4. „Polský den“. V květnu se konalo v Opavě symposium o Slezsku. Pořadatelem byla Slezská univerzita v Opavě a Nadace Konráda Adenaura a Nadace Bernarda Bolzana. O Slezsku se tu jednalo ve vztahu k evropskému regionu budoucnosti. O dalších konferencích jsem se zmiňovala na jiných místech.

Opavská média

ále se zmíním o opavských rozhlasových stanicích „Rádio Attack“ a „Rádio Hellax“, o některých časopisech, sbornících a zpravodajích, které vycházely v roce 1996 v Opavě. Opavské Rádio Attack vysílá do éteru od 1. června 1994. Jeho program je zaměřen na střední socioprofesní skupinu ve věku od 20 do 45 let. Svůj signál vysílá do velké části Moravy. V roce 1996 zahrnul do svého programu vedle regionálních zpráv a hudebních záběrů také dopravní servis pro řidiče. Ředitelem rádia byl Jiří Koschaný. Opavské Rádio Hellax zahájilo od 2. září vysílání nočního programu, které si mohou naladit posluchači celkem šesti rozhlasových stanic po celé Moravě. Rádio má špičkové technické vybavení a dobré personální zázemí, přináší nejaktuálnější regionální informace. Navíc vysílalo každé ráno v 6.30 a 7.30 hod zprávy BBC. Dále bychom chtěli připomenout, že od září 1994 vychází v Opavě péčí opavského nakladatelství Optys literární časopis Alternativa Nova. Tento měsíčník se však nezaměřuje pouze na literaturu, otevírá se i jinému dění uměleckému, kritice, historii apod. Zvláštní zmínku zasluhuje zpravodaj opavského magistrátu „Hláska“, o jehož vznik se zasloužila náměstkyně primátora města Mgr. Jiřina Bouchalová a jehož první číslo vyšlo v květnu 1996. Má podle slov primátora Doc. Jana Mrázka poskytovat občanům města Opavy informace, které je účelné z úředních

dokumentů citovat doslovně, „aby občané měli přesné údaje, které usnadní jednání na radnici“. O zpravodaj „Hláska“ byl zájem a zdá se, že úspěšně doplňuje komunikaci mezi magistrátem a obyvatelstvem města. Je dodáván do všech poštovních schránek ve městě zdarma.

Zbývá ještě zmínit se o dvou opavských týdenících, a to o Našem Opavsku a Regionu. První z nich vyšel z redakce předlistopadového Nového Opavska. Vydává jej s.r.o. Optys každý pátek. Region začal vycházet v roce 1991. V současné době má už sedm mutací, a to pro okresy Opava, Bruntál, Nový Jičín, Frýdek-Místek, Šumperk, pro Valašsko a pro Krnov. Vydává jej s.r.o. Region a vychází každé úterý nákladem 65 000 výtisků. O oba týdeníky je mezi občany velký zájem, i mně posloužily v mé kronikářské práci k mnoha informacím. Oba týdeníky zrcadlí a ovlivňují život nejen v našem městě, ale všude v oblastech, o kterých se zmiňují!

12. NÁBOŽENSKÝ ŽIVOT

Náboženský život Opavanů můžeme vzhledem ke značnému množství církví ve městě označit za pestrý. Vedle Církve římskokatolické, která má v Opavě nejvíce přívrženců, sídlí zde Českobratrská církev evangelická, Církev československá husitská, Církev bratrská, Křesťanský sbor, Církev adventistů sedmého dne a působí zde Náboženská společnost Svědci Jehovovi. Obrátila jsem se, vyjma poslední uvedené, na všechny církve a téměř všichni jejich představitelé mi rádi poskytli o působnosti svých církví informace pouze paní kazatelka Církve čsl. husitské mi při mé osobní návštěvě nechtěla nic sdělit – snad se to podaří v příštím roce.

Nejprve k římskokatolické církvi v Opavě. Jen si připomeňme, že její správu v Opavě a některých dalších obcích má opavské děkanství v čele s panem děkanem Msgre Josefem Veselým. Sídlo děkanství je na Almužnické ulici na faře kostela Nanebevzetí P. Marie. Tato farnost spravuje i další opavské kostely, a to sv. Vojtěcha, sv. Hedviky, Nejsvětější Trojice a sv. Petra a Pavla v Jaktaři. Minoritská fara spravuje kostely sv. Ducha, sv. Jana a sv. Jana Nepom. v Kylešovicích. O počtu Opavanů, hlásících se k této církvi, není aktuálního přehledu. Podle církevních výzkumů bylo 24. března v chrámu Nanebevzetí P. Marie, v kostele sv.

Vojtěcha a u sv. Ducha přítomno 2 690 osob a v kapli Nejsvětějšího Srdce v Marianu 1 197 osob, celkem bylo v tento den na římskokatolických pobožnostech v Opavě – městě přítomno 3 887 osob. Vezmeme-li v úvahu, že v Opavě – Komárově je samostatná farnost a kostel s pravidelnými vlastními bohoslužbami, navštěvovanými z dalších částí na východ od města a příležitostné bohoslužby se konaly i v dalších kostelech a kaplích na území Opavy, nebylo to oproti jiným místům a pochopitelně oproti jiným církvím málo. Šlo však o sčítání v neděli, ve sváteční den. Ve všední dny byly chrámy navštíveny minimálně. Z těchto počtů však nelze vyvozovat, že ve městě Opavě bylo v tomto roce pouze na čtyři tisíce věřících, hlásících se k římskokatolické církvi.

Pro tuto církev je letošní rok významným mezníkem: byla ustavena nová Ostravsko-opavská diecéze a její správu převzal v ostravské katedrále Božího Spasitele z rukou olomouckého arcibiskupa Msgre Jana Graubnera dne 2. září biskup Msgre František Lobkowicz. Svou první mši v Opavě sloužil nový biskup 8. září v chrámu Nanebevzetí P. Marie, který byl povýšen na konkatedrálu. Kromě oficiálních osobností města a okresu i církve a řádů přišlo na slavnostní mši stovky občanů. Ve svém obsáhlém článku v Našem Opavsku dne 16. září, str. 6, shrnul Doc. Jan Mrázek, primátor města Opavy, úsilí o zřízení Ostravsko-opavské diecéze, ve kterém sehrály důležitou roli i dopisy Svatému Otci do Říma a jednání u kardinála Vlka, primase českého,

v Praze. Opava se tak stala spolu s Ostravou diecézním městem.

Hlava římskokatolické církve v Opavě – pan děkan Msgr. Josef Veselý byl prvním z duchovních pastýřů, který mě osobně na Hlásce navštívil a se zájmem mi podal následující informace. Také mi přinesl i časopis *Cesta*, vydávaný jeho děkanstvím a který k zápisu přikládám.

Opavská římskokatolická fara připravila v roce 1996 pro své „ovečky“ bohatý program. V sále minoritského kláštera, chrámě sv. Vojtěcha a v kapli sv. Kříže (alias Švédské) se uskutečnilo celkem šest koncertů se zpěvy, majícími blízko k duchovním tradicím církve. Nechyběl Gregoriánský chorál, Mozartovo Requiem a Česká mše vánoční od Jana Jakuba Ryby. Předvedeny byly i čtyři večery poezie doplněné hudbou a zpěvem a mezi interprety se objevily i známé tváře našich předních umělců: Petr Eben, Jitka Molavcová, Alfred Strejček, Radovan Lukavský. Členové Křesťanského společenství mladých uvedli divadelní představení hry „Čtvrtý král“. Tolik k některým akcím. Byly zorganizovány společné návštěvy poutí autobusy na Velehrad a k Panně Marii Frýdecké. Už počtvrté se konala na velikonoční Velký pátek křížová cesta ulicemi Opavy. První zastavení bylo u Hlásky, druhé na Dolním náměstí a třetí v minoritské zahradě. Důležité místo zaujímaly příležitostné mše svaté. Tak např. 24. dubna byla v kostele sv. Vojtěcha skautská mše spojená s předáváním odznaků „Liliový kříž“. O měsíc později to byla v mariánském chrámu mše svatá celebrowaná arcibiskupem olomouckým

Msgre Janem Graubnerem. Dne 15. června uděloval arcibiskup Msgre Graubner v chrámu P. Marie svátost biřmování.

Dne 27. září se konala v kapli sv. Kříže mše mladých. V měsíci říjnu se rozezněly v kostele sv. Hedviky Růžencové pobožnosti. V závěru měsíce – 27. října se stala součástí zahajovacího procesu akademického roku na Slezské univerzitě v Opavě mše svatá v konkatedrále Nanebevzetí P. Marie.

V prosinci se konala v témže chrámě adventní setkání mládeže. Při této příležitosti se ještě zmíním o aktivním přístupu této církve k otázce sexuální výchovy mládeže; církev je přesvědčena, že „do světa sexu mají být dveře jen lehce pootevřeny“. Hovoří ve svých hodinách náboženství o jakémisi úpadku mravních hodnot a potřebě regulování sexuální výchovy dětí ve školách.

V našem městě ještě zaznamenávám působení několika církevních řádů. Z mužských jde o Řád minoritů v opavském stejnojmenném klášterním areálu – 4 bratři Ženské Kongregace Dcer Božské lásky v Marianu – 30 sester, Řád sester sv. Cyrila a Metoděje na Rooseveltově ulici – 5 sester, Řád sester P. Marie z Jeruzaléma na Beethovenově ulici – 8 sester a Školské sestry na Alšově ulici – 2 sestry. Všechny ženské řády působí aktivně v sociální a zdravotní péči o mentálně postižené děti a mladistvé a o staré občany.

Kazatelská stanice Českobratrské církve evangelické v Opavě byla založena v roce 1921. Bohoslužby probíhaly

pravidelně každou neděli. Od roku 1933 se scházela pravidelně i Nedělní škola. Byl založen stavební fond, který se zabýval plány na stavbu kostela a sborového domu. Konec této slibné činnosti učinil německý zábor Opavy 9. října 1938. Většina členů musela opustit město, zůstaly zde jen tři rodiny. Pravidelná shromáždění se nemohla konat, nepravidelná se konala jen občas v soukromí. Teprve konec války přinesl další rozvoj kazatelské stanice. Už 29. července 1945 se konaly první bohoslužby v kostele bývalé německé evangelické církve. Samostatný sbor byl v Opavě zřízen 1. února 1948. V září 1949 byly získány budovy č. 2 a 4 na Lidické ulici, později upravené na sborový dům s modlitebnou, presbyternou, bytem pro faráře a kostelníka. Konaly se bohoslužby a scházela se pravidelně i shromáždění Nedělní školy, mládeže, biblické hodiny, pěvecký kroužek.

Po listopadu 1989 se otevřelo mnoho možností pro práci mimo Sbor. Nebylo však dostatek spolupracovníků, kteří by pracovali ve věznicích, v psychiatrické léčebně, v nemocnici či na školách. Od počátku roku 1991 se podílela Českobratrská církev evangelická s dalšími třemi opavskými církvemi na provozu Azylového domova – Samaritán, jehož ředitelem se stal kurátor Sboru Antonín Plachý.

První týden v roce 1996 byl věnován již tradičně Ekumenickému modlitebnímu týdnu. V květnu byl zorganizován program pro staré a nemocné členy sboru, kteří se pro svůj zdravotní stav nemohou zúčastňovat sborového života. Dne 30. června se konaly odpolední hudební nešpory.

Začátek školního roku byl připomenut 1. září při nedělních bohoslužbách. Také předvánoční bohoslužby byly již tradičně vyhrazeny dětem. Občanský rok byl zakončen večerními službami 31. prosince.

Sbor připravoval každou neděli v 9 hodin ve sborovém domě bohoslužby. Sbor řídilo staršovstvo v čele s kurátorem Antonínem Plachým. Úřad faráře zastával Jan Lukáš. Shromáždění se zúčastňovalo 40 až 70 osob, přičemž Sbor čítal k 31. prosinci 1996 celkem 519 členů. Každou středu se konala výuka náboženství v 15 a 17 hodin. Byly to tzv. biblické hodiny. O nedělích se konaly Nedělní školy pro mládež, a to v rámci bohoslužby. Nezbytné finanční prostředky získával Sbor jednak sbírkami o bohoslužbách, jednak vybíráním církevního poplatku od členů.

Církev bratrská (dříve Jednota českobratrská), protestanská církev evangelického směru, začala působit v Opavě v roce 1927. Od roku 1928 se stalo opavské shromáždění stanicí sboru Jednoty českobratrské v Ostravě. Práce byla přerušena na počátku nacistické okupace. Od srpna 1946 konala se opět v rodině bratra Josefa Gebauera pravidelná shromáždění. První modlitebna byla v Opavě otevřena v listopadu 1952 v budově Na rybníčku č. 6. Roku 1956 přijala Jednota českobratrská po dohodě se slovenskými a polskými sbory nový název Církev bratrská.

Od roku 1991 se stala do té doby kazatelská stanice Opava samostatným sborem Církve bratrské. V roce 1996 měl Sbor v Opavě 65 plnoprávných členů, 11 čekatelů a 25 dětí.

Shromáždění se konala pravidelně každou neděli od 9 hod. a biblické hodiny byly každý čtvrtek od 18.30 hod. Svě pravidelné schůzky měly také dorost a mládež sboru. Veškerá tato činnost se konala ve sborovém domě na Hradecké ulici. Sbor Církve bratrské v Opavě měl i svou hudební skupinu Ichthys.

*dne Církvi českobratrské evangelické je ideově velmi blízký **Křesťanský sbor**, kterým se také říká Svobodní bratři. Jde o církev, která má čilé kontakty mezinárodní, a to hlavně s Němci a Poláky. Ve svém učení navazují Křesťanské sbory na učení Komenského. Ústředním mementem je víra v Krista – Spasitele.*

Dne Křesťanské sbory byly v ČSR založeny po roce 1918, v Opavě až v roce 1925. V meziválečném období byly společně pro Čechy i Němce. V době nacistické okupace byla jejich činnost přerušena a po roce 1945 byla obnovena, avšak podle církevního zákona vydaného po únorovém puči nezískaly statut církve. Nátlak na ně se stupňoval až byla v roce 1950 jejich činnost ukončena. V roce 1950 jim bylo povoleno scházet se – údajně díky věřícím horníkům, kteří byli apelovat v tomto směru na prezidenta Antonína Zápotockého. Každý sbor je samostatný a má jednoho zástupce pro jednání se státní správou. V Opavě byl od roku 1960 do roku 1996 kazatelem Zdeněk David, který dovršil tohoto roku 76 let. Svůj sborový dům zakoupil opavský Křesťanský sbor po druhé světové válce. Šlo o objekt po židovské církvi. Jako modlitebna jim slouží dosud. Shromáždění se konala v roce 1996 každou neděli v

10 hodin. Práci s mládeží vedl Ladislav Pípal. O prázdninách organizoval zájezdy a pobyty pro mladé na různých místech v ČR. V roce 1996 se konal táborový pobyt v nivě u Vsetína. V roce 1996 čítal opavský sbor 80 dospělých a 20 mladých. Jeho členové se zúčastnili i tohoto roku velikonoční konference v Ostravě-Porubě s mezinárodní účastí. Večer konferenčního dne konala se pak přehlídka pěveckých souborů sborů. Vystoupil i opavský pěvecký soubor, čítající 20 členů. Soubor vystupoval dvakrát v Minoritu a dvakrát zpíval dokonce v rozhlase. Ladislav Pípal pořádal na školách a v domech mládeže přednášky proti AIDS, jeho žena byla poradkyní pro mladé dívky. Intenzivní péče byla věnována chovancům Dětského domova v Opavě na Rybím trhu, kde každou neděli probíhala výuka bible. Právě pro tyto děti konal se o prázdninách již zmíněný tábor v Nivě. O vánocích se konala ve sborovém domě besídka. V tomto domě se ostatně scházela mládež i přes týden. S Českobratrskou evangelickou církví Gedeon spolupracoval sbor při rozdělování tiskovin z Nového zákona na školách, v nemocnicích a v kostelích.

Svou základnu měla v Opavě i **Církev adventistů sedmého dne**: jejím kazatelem byl v roce 1996 Vladimír Kaleta. Ústředí této církve je v USA, kde v roce 1863 vznikla. Ve Washingtonu se konají i generální konference. Česká větev má své sídlo v Praze. Již v roce 1904 zakotvila ve východních Čechách, pak v Praze a také v Těšíně. V Opavě vznikla v roce 1920. V letech 1954 až 1956 byla však její činnost přerušena. V roce 1996 měla v Opavě 60 věřících a zaznamenala tak proti

předchozím letům mírný nárůst. Modlitebnu má na Olomoucké ulici 51. Jde o dvě bytové jednotky a sál. Bohoslužby se konaly v modlitebně každou sobotu od 9 hodin, odpoledne probíhala shromáždění oddychu. Základním článkem víry této církve je idea o opětovném příchodu Krista. Věřící se křtí až v pozdějším věku – nad 15 či 18 let, aby se mohli pro tento významný akt sami svobodně rozhodnout. Církev klade důraz na životosprávu a zdravý styl života bez alkoholu, kouření a konzumace vepřového masa. Důraz se klade i na tělovýchovu. V tomto smyslu vede i svou osvětovou činnost. O prázdninách organizovala i tato církev tábory pro děti a pro dospělé pobyty v rekreačních chatách. Podporuje i skauting. Veškeré své aktivity financuje z vlastních zdrojů. To platí i o platu svého duchovního. Věřící odvádějí do církevní pokladničky tzv. desátek, tj. desátý díl svých čistých příjmů.

*Všem nekatolickým církvím jsou společné tyto zásady: bohoslužby bez okázalostí, společné modlitby a besedy bez oddělené kazatelny, jak je to zvykem v římskokatolickém kostele. V týdnu od 8. do 13. ledna se uskutečnil v Opavě v rámci ekumenické spolupráce **Týden společných modliteb** všech opavských církví. Opavští křesťané tak přistoupili ke světové výzvě Ekumenické rady církví, tlumočené Českou biskupskou konfederací.*

*A ještě na závěr ke **Svědům Jehovovým**. Církev sice byla státem v roce 1993 uznána, ovšem za podmíněk, že se vzdá požadavků svého amerického centra v Brooklynu na*

odmítání transfúze krve a vojenské povinnosti. Jak to církev v ČR dodržuje, nedá se zjistit. V Opavě ji známe z aktivního působení jejích stoupenců, kteří stojí na obou náměstích a vystavují své církevní publikace či chodí po domech a přesvědčují a nabízejí své brožury. Zdá se, že bez většího úspěchu, ale vytrvale.

*V Opavě ještě působila charismatická sekta **Cesarea**. Její stoupenci se scházeli Na rybníčku v sále Ostroje v neděli dopoledne. Sekta má svého pastora. Bližší informace zatím nemám. Ve dnech 2. – 8. července uskutečnilo toto společenství ve spojení s další sektou Nový život ve velkém modrobílém stanu, postaveném vedle Katky v Kateřinkách, sérii koncertů a kázání. První den po 18. hod. navštívilo akce na 150 lidí. Pak zájem upadl, ale agitace pro kolemjdoucí, hlavně děti, vytrvaly po celý týden.*

13. TĚLOVÝCHOVA A SPORT

pava s připojenými částmi měla v roce 1996 celkem 72 tělovýchovných jednot. Touto pestrou šíří, znamenitými výkony, ale i počty fanoušků patřila k městům se špičkovou úrovní. Přitom není bez zajímavosti, že v řadě sportovních odvětví došlo k rozmachu zejména po roce 1989.

*Nejprve k prestižnímu sportu. Spolu s hokejem patřil fotbal v roce 1996 k těm sportovním odvětvím, která poutala největší zájem veřejnosti, a to i mimo Opavu. Nešlo jen o tradici, kterou má kopaná v Opavě už od minulého století, ale hlavně o to, že v Opavě se konal vrcholný fotbal. Opavský **FC Kaučuk** se umístil v konečné tabulce jarní I. ligy 1995/96 na šestém místě. Před ním stanulo pět fotbalových celků, a to Slavia Praha, Olomouc, Jablonec, Sparta Praha a Drnovice a za Opavou pak deset dalších. I s průměrnou účastí 10 148 diváků na zápas se vyhoupla Opava na druhé místo hned za Brno, které mělo rekordní počet 12 256 diváků v průměru na zápas. Vezmeme-li v úvahu, že Opava je nejméně pětkrát menší než Brno, šlo v podstatě o opavský primát v návštěvnosti fotbalu. Také v soutěži slušné hry – fair play – se dostala v této sezóně Opava se svými 111 body hned za Spartu.*

K nejúspěšnějším zápasům patřilo vítězné utkání s Baníkem Ostrava. Také se Spartou, Slavií a Viktorií Žižkov,

i když tato utkání skončila nerozhodně. Nejúspěšnějším střelcem sezóny 1995/96 se stal s 25 body Jiří Bartl. další pak s 19,5 bodu Martin Rozhon a s 19 body Roman Janoušek. K upřesnění dodávám, že za vstřelenou branku se počítaly dva body a za přihrávku jeden a půl bodu.

Vilho Opavský profesionální FC Kaučuk, chloubu města, skončil v zimní sezóně 1996/97 v prvoligové tabulce na 7. místě. Fotbalisté Opavy sehráli i řadu mezinárodních zápasů, a to na Slovensku, v Bulharsku a v Polsku, kde zvítězili a na Ukrajině ve městě Krivoj Rog, kde remizovali. V zápasech proti ruskému celku Kamaz Naběrežnyj Čelnyj a proti mnichovskému týmu německé Bundesligy neuspěli. FC Kaučuk si dobře vedl i v poháru Českomoravské fotbalové soutěže.

Opavští fotbalisté se mohli pochlubit i zdatným starším dorostem, který si zajistil postup do celostátní fotbalové ligy a v červenci se stal vítězem turnaje dorostu, když ve finále hladce porazil Ružomberok 4 : 1.

na pr Město Opava postavilo na stadionu v Městských sadech, kde se odehrávaly zmíněné prvoligové zápasy, novou tribunu. Nyní pojme stadion 14 000 diváků. Ostatně největší návštěvnost zde byla zatím zaznamenána při utkání AC Sparta Praha, a to 12 500 diváků.

Dotr Ještě k rozhodujícím sponzorům tohoto týmu: byly jimi Kaučuk a. s. Kralupy a Daewoo Motor Praha. Ti se dokázali postarat o to, aby opavský fotbal odpovídal požadavkům moderního vrcholového sportu.

Lední hokej má v Opavě 88 letou tradici. Dramatický vzestup zaznamenal právě letos, ale bohužel nejenom vzestup. HC Slezan Opava vyhrál základní část I. hokejové ligy 1995-1996, a to s dvoubodovým náskokem. Nyní čekala Slezan utkání v play-off, která se hrála na dvě vítězná utkání. Vítězstvím nad Prostějovem a zejména nad Přerovem dne 25. března si vybojovali opavští hokejisté po 36 letech opět účast v naší nejvyšší hokejové soutěži – v extralize. Opava mohla dokonce již čtyři kola před koncem prolínací soutěže oslavovat, protože v předchozích osmi zápasech nebyla poražena. V rozhodujícím utkání s Přerovem nastoupil Slezan v této sestavě: Haas – Flašer, Měsíček, Hrubeš, Frýdl, Galvas, Tejkl – Žůrek, Fabián, Pavelek – Zadražil, Římský, Raděvič – Jurík, Filip – Horný. Hrál se před vyprodanou halou a mezi návštěvníky byl i primátor města Opavy Doc. Jan Mrázek. Základ k tomuto vítězství byl položen již před zahájením sezóny, kdy Magistrát města Opavy předal zimní stadion do správy hokejového klubu a navíc se uvolil platit část nákladů na provoz tohoto stadionu. Do opavského hokeje dále razantním způsobem zasáhl podnikatel Radim Masný, majitel společnosti HC Slezanu Bohemex Trade Opava s. r. o., která se stala 1. září 1995 vlastníkem I. mužstva a juniorů HC Slezanu Opava. Dále sponzoři Česká spořitelna, pivovar Ostravar, Pragosil a nejnověji i Nová huť Ostrava. Hráčům I. mužstva byly vytvořeny extraligové podmínky. Do extraligy přivedli HC Slezan trenéři Kamil Konečný a Karel Suchánek.

Extraligu zahájili opavští hokejisté na domácím ledě 17. září, a to utkáním s Plzní, které vyhráli 5 : 1. Domácí nastoupili k utkání kompletně včetně ruských posil – Tsygurova, Gorbačova a Bělova. Další utkání v rámci extraligy nebyla však již úspěšná a HC Slezan Opava se ocitl koncem roku 1996 na chvostu extraligy. To vedlo majitele klubu Radima Masného k tomu, že odvolal trenéry Konečného a Suchánka a pověřil touto funkcí Petra Pěluchu, který ještě před rokem hrál v prvoligové soutěži.

Hokejisté Slezanu sehráli i v roce 1996 několik mezinárodních zápasů, a to se slovenskými týmy – ŠC Iskra Banská Bystrica a Dukla Trenčín, jakož i s Výběrem kanadských univerzit. Ani v těchto zápasech nebyly výsledky nejlepší. Vítězství nad kanadskými studenty lze sotva považovat za velký úspěch.

Hokejoví dorostenci Slezanu Opava skončili v základní části extraligy ve skupině B na osmém místě a vybojovali si tak postup do play off. V dalších zápasech si vedli se střídavými úspěchy. Naproti tomu vynikajících výsledků dosáhly opavské hokejistky – HC Slezan Opex Opava. Vítězstvím nad HC Šternberk, HC Poruba a HC Kangaroos Karviná stanuly s 16 body v čele první ligy.

Chloubou opavského vrcholového sportu, byť relativně méně na veřejnosti známou, byli v roce 1996 basketbalisté. Přitom ještě v roce 1993 hrozilo opavskému basketbalu pro nedostatek finančních prostředků úplné zhroucení.

Funkcionáři klubu se obrátili v tuto těžkou dobu o pomoc na

bývalého opavského hráče prezidenta ICEC-HOLDING v Ostravě Ing. Jaroslava Dostála. Ten přislíbil sponzorskou pomoc a navrhl převod klubu pod ICEC-SPORT. Podmínkou ovšem bylo vybojovat postup do nejvyšší soutěže s tím, že od sezóny 1996-1997 by měla být tato nejvyšší soutěž v Opavě. A tato podmínka byla také splněna. Je až neuvěřitelné, co dokážou vložené finanční prostředky s nadšením funkcionářů a uměním hráčů.

7: Vítězství ve 25. kole II. ligy v Olomouci znamenalo, že opavští basketbalisté vybojovali nejvyšší soutěž – I. ligu, třebaže do konce soutěže jim zbývalo sehrát ještě sedm kol. Basketbalisté ICEC Opava nepoznali v 25 kolech porážku a prošli II. ligou zcela suverénně. Ještě v 30. kole stáli bez porážky s 60 body v čele tabulky II. basketbalové ligy.

Dne 14. září nastoupili opavští basketbalisté k úvodnímu utkání v rámci nejvyšší soutěže – I. ligy, a to s Novou hutí Ostrava. Opavané vyhráli o 10 bodů. Následovala řada dalších vítězných utkání. První porážku utrpěli v 10. kole s mužstvem pražských vysokoškoláků – USK Praha, a to o sedm bodů. Tím sestoupil ICEC Opava jen dočasně na druhou příčku tabulky I. basketbalové ligy mužů, neboť koncem roku 1996 držel opět s 25 body příčku první. Přípravu mužstva zabezpečoval bývalý reprezentant a zkušený trenér Jan Kozák a asistent Jiří Pršala, bývalý prvoligový hráč.

Basketbalisté ICEC Opava sehráli v roce 1996 část přípravných zápasů s předními celky Slovenska a ani jeden neprohráli. Porazili také 27. srpna mistra polské ligy Slask

Wroclav. Je potěšitelné, že v nominaci české reprezentace pro boje o postup na mistrovství Evropy 1997 se objevili také čtyři basketbalisté ICEC Opava. Byli to Czudek, Okáč, Trnka a Klapetek.

V Opavě je dosud málo známo, že její barvy velmi úspěšně hájili v roce 1996 v nejvyšší soutěži **judisté**. První turnaj extraligy judistů se uskutečnil v březnu v Hradci Králové. Družstvo Judo Klubu Opava postupně zdolalo Brno 7 : 0, Baník Ostrava 6 : 1 a Hradec Králové 5 : 2. Těmito výsledky se opavští judisté umístili v tabulce na druhém místě, hned za USK Praha. Druhý extraligový turnaj judistů proběhl v květnu v Jičíně. Ani tentokrát se opavským judistům nepodařilo zdolat hlavní překážku k mistrovskému titulu - podlehli mnohonásobnému úřadujícímu mistru USK Praha. Tohoto velkolepého cíle bylo dosaženo až v říjnu na finálním turnaji, který se uskutečnil systémem play – off. V posledním sedmém duelu nastoupil za Opavu Pepic, který v utkání s českým reprezentantem Kölblm z USK Praha rozhodl o mistrovském titulu pro Opavu. Tím dosáhli opavští největšího úspěchu ve dvačtyřicáté historii opavského juda. Na titulu se podíleli tito závodníci: Nováček, Březina, Červenka, Pšenička, Luks, Věncek, Born, Saksa, Merkevičius, Ambraška a Pepic. Nemalý díl úspěchu patřil trenérovi Josefu Březinovi.

Totéž co o judistech platilo v roce 1996 i o opavských sportovních **kulturistech**. I oni hájili tohoto roku skvěle barvy svého města, třebaže to širší veřejnost ani nevěděla.

Opavští kulturisté začali soutěžit v roce 1978 a v roce 1993 se zařadili do kalendáře kulturistických soutěží ve světě. Rok 1996 byl pro ně až neuvěřitelně úspěšným rokem. Po vítězství na mistrovství republiky dorostu a juniorů, které se konalo 13. dubna v Havířově, a na němž se stala Edita Ulrychová v kategorii do 65 kg mistryní ČR, zasáhli opavští kulturisté velmi úspěšně i do mistrovství ČR mužů, žen a párů ve sportovní gymnastice, které se konalo ve dnech 24. a 25. května v Praze. Zúčastnilo se ho 107 závodníků ze 65 klubů. Ze sportovního Centra klubu Pepa Opava startovalo 8 závodníků. Josef Dubrava obsadil v kategorii do 80 kg 1. místo, čímž se nominoval na mistrovství Evropy 1996. Radek Suchomel se umístil v kategorii do 70 kg na 5. místě. V soutěži párů obsadili Lazar a Glacnerová rovněž 5. místo. Protože se na předních místech umístili i další závodníci, byl opavský klub nejlepší ze všech klubů ČR. Na mistrovství Evropy mužů a žen ve sportovní kulturistice, konaném ve dnech 29. května až 2. června v Konstantě, zabojoval skvěle Ladislav Kurčík a stal se mistrem Evropy. Velkého úspěchu dosáhl na juniorském mistrovství světa v kulturistice v Katovicích Radek Suchomel, který vybojoval v kategorii do 70 kg bronzovou medaili. Obdivuhodného úspěchu dosáhla na Grand Prix Pepa Opava 1996 úřadující mistryně světa Zdena Turdá, která vyhrála tuto soutěž již potřetí. Na všech těchto úspěších měl nepochybně nemalý podíl šéftrenér Petr Čech.

Málo se také na veřejnosti vědělo – a regionální tisk nebyl na tom bez viny, že v roce 1996 bylo i šestičlenné družstvo **kuželkářů TJ Ostroj** účastníkem prvoligové soutěže. V sezóně 1995/96 dosáhlo v historii oddílu největšího úspěchu když obsadilo 2. místo. Kromě tohoto startovala další čtyři družstva v nižších soutěžích – v třetí lize, v oblastním přeboru, v okresním přeboru. Dorost hrál v 2. krajské lize dorostu, přičemž sourozenci Milan a Martin Váňovi byli zařazeni do širšího dorosteneckého reprezentačního kádru. Opavští kuželkáři se udrželi i v podzimní části sezóny 1996/97 na předních místech v tabulce.

Opavští **nohejbalisté** skončili v červnu základní část III. ligy mužů a ve 14 zápasech získali 20 bodů, čímž obsadili třetí příčku tabulky. Také dorostenci ukončili základní část Přeboru ČR v nohejbalu družstev a postoupili do finálové skupiny. V podzimní části soutěže bojovala první čtyři družstva I. ligy systémem play – off o postup do I. ligy.

Méně známou sportovní disciplínami jsou **triatlon** a **duatlon**, pěstovanými Triatlon klubem Opava. Rok 1996 patřil k nejúspěšnějším v jeho sedmileté historii. Renata Berková získala na mistrovství Evropy v triatlonu v maďarském Szombathely osmé místo vynikajícím časem 2:03:36 a v kategorii mladších juniorů Luboš Vícha – oba závodníci ze Sokola Opava – bronzovou medaili. V červnu proběhlo nedaleko Liberce akademické mistrovství světa v triatlonu, na němž obsadila Renata Berková čestné místo a spolu s Michaelou Novákovou z TT Centra Praha a Lucíí

Zelenkovou ze Sokolova se stala akademickou mistryní světa v družstvech. A konečně v červenci se konal v Karlových Varech triatlonový závod, ve kterém Renata Berková přesvědčivě zvítězila a tak se stala první dámou ČR v ženském triatlonu. Svou soupeřku Pražanku Novákovou předběhla o více než sedm minut. získala také 1. místo na mistrovství ČR v duatlonu a v Českém poháru triatlonu. Jejím trenérem byl Ing. Jiří Jelínek. Již zmíněný Luboš Vícha byl třetí na juniorských triatlonových soutěžích na mistrovství světa v americkém Clevelandu a první na mistrovství ČR juniorů.

Mezi sportovce, kteří v roce 1996 reprezentovali spolu se svým klubem i město Opavu, patřili i mladí opavští **kanoisté**. Zúčastnili se 5. a 6. závodu českého poháru a mistrovství ČR ve sjezdu na divokých vodách. Svými výkony dosáhli až na nejvyšší stupně. Dorosteneckým mistrem ČR v kategorii K1 se stal Tomáš Slovák, stejný titul získali v kategorii C2 Tomáš Hájka a Ondřej Šeda.

Stejně jako mladí opavští kanoisté dosáhli i mladí opavští **boxeři** Slezanu Opava na mistrovství ČR mladšího a staršího dorostu v České Lípě vynikajících úspěchů. Byli ze všech 38 zúčastněných oddílů nejúspěšnější. Mistry ČR se stali v kategorii mladšího dorostu Martin Moša (42 kg), Jaroslav Deszkas (51 kg), Radek Deszkas (57 kg). V kategorii staršího dorostu se pak stal mistrem ČR Zoltán Tokoli (57 kg).

Skvělé výsledky mladých opavských kanoistů a boxerů, dosažených na mistrovství ČR v roce 1996 naznačují, že sporty nezůstanou v Opavě popelkou.

Také atletika patří v Opavě ke tradiční sportovní disciplíně – letos měla hned dvě jubilea: 70. výročí svého založení a 50. výročí vzniku atletického oddílu TJ Sokol Opava. Ve městě máme dva atletické oddíly – kromě TJ Sokol Opava ještě TJ Slezan Opava. Stručně k některým vrcholným výsledkům: na mistrovství ČR juniorů v atletice v Ostravě v únoru t. r. získal zlato v závodě na 50 m sprinter Slezanu Jaroslav Levay a na mistrovství ČR dorostu v Jablonci vybojoval pro Sokol Opava rovněž zlato v běhu na 800 m Jiří Kožiol. Dne 19. června se uskutečnil I. ročník Memoriálu Kurta Drlíka v běhu na 100 m a zároveň se konal I. ročník běhu o nejrychlejšího Opavana. Ve skoku dalekém v memoriálu zvítězil v kategorii mužů Roman Hudeczek ze Sokola Opava. Tento přeborník reprezentoval ČR v trojskoku na Evropském poháru Bruna Zauliho v Lisabonu, kde obsadil 4. místo výkonem 15,52 m.

V červnu se konaly již třetí obnovené přebory České obce sokolské v Praze na Strahově. Ze Sokola Opava zde zvítězila v hodů koulí Denisa Sanyterová. Na mistrovství ČR žáků na tartanové dráze stadionu Slavie Praha v Edenu získal starší žák Petr Železnov z TJ Sokol Opava pět medailí! Vynikající výkon zaznamenal i na mistrovství ČR ve vícebojích 9. a 10. července v Praze na Strahově, kde byl nejlepší v desetiboji v kategorii starších žáků a za českým rekordem zůstal o pouhých 200 bodů. Do konce roku měl na svém kontě z mistrovství ČR již 9 medailí. Úspěšný byl Petr Železnov i na mezinárodním juniorském utkání do 17 let, konaném

v červenci ve Spartě, kde zvítězil v běhu na 800 m v čase 1 : 54,22. Běžel i ve štafetě, která skončila na druhém místě.

Ovšem v čele atletických tabulek se objevil jediný atlet z Opavy, a to trojskokan Roman Hudeczek, který skočil v tomto roce z českých atletů nejdále – 15,86 m.

Velkou zásluhu na úspěších atletického dorostu v Opavě měla **Základní škola Englišova**. Mladí atleti to zde dotáhli na běžkách až na mistrovství ČR základních škol a umístili se z 37 škol na 9. místě. Tato škola byla vyhlášena jako nejlepší atletická základní škola v ČR poté, když žáci získali zlatou medaili a žákyně stříbrnou v atletickém čtyřboji. Nejlepším závodníkem školy byl nám již známý Petr Železnou s 2 566 body. V konkurenci 28 družstev z ČR, Německa a Polska potvrdili žáci Základní školy Englišova ul. Opava v mezinárodním finále Českého rozhlasu základních škol v atletice svou pověst nejlepší sportovní školy v ČR.

A nyní ještě k cyklistice při TJ Ostroj, která měla letos své 45 jubileum. V Severomoravském cyklistickém poháru obsadili cyklisté Wheller Teamu TJ Ostroj Opava druhé místo s 1 378 body na mistrovství ČR však zůstali bez medailí.

Také jezdcům na koních Sokola Opava – Kateřinky se podařilo dosáhnout určitých úspěchů. Zorganizovali mistrovství ČR pod záštitou opavského primátora. Jediným účastníkem závodu byl Ing. Vítek ze Sokola Opava – Kateřinky, který se ocitl na pátém místě v zahajovacím skákání „S“. Ve Velké ceně Opavy ve skokových soutěžích

s mezinárodní účastí obsadil jezdec Humplík na koní Jodid první místo ve skoku „L“.

Sportovali a soutěžili i **tělesně postižení** z Opavy. Na mistrovství ČR v červnu kategorii lehce postižených se stal mistrem republiky v hodů oštěpem Teodor Vícha z TJ Meta Opava. Ke zlaté připojil ještě dvě stříbrné ve vrhu koulí a diskem. V kategorii těžce postižených získal Karel Hluchý stříbrnou ve vrhu koulí a dvě bronzové v hodů diskem a oštěpem.

O úrovni a oblibě jednotlivých sportovců v Opavě řekla své i anketa o **nejúspěšnějších sportovcích i sportovních kolektivech**. Ze sportovních kolektivů se umístil na prvním místě basketbalový klub ICEC Opava – muži s 306 body. FC Kaučuk Opava – muži obsadil s 221 body druhé místo. Následoval klub Judo – muži se 153 body. Z jednotlivců byla vyhlášena za nejlepší sportovkyni roku v našem městě Renata Berková z Triatlon klubu. Druhé místo patří Karlu Orlovi z FC Kaučuk a třetí Petru Czudkovi z basketbalového klubu ICEC Opava.

Rozvojem tělovýchovy a sportu ve městě se zabývala i rada města, která na svém zasedání 9. dubna ustavila komisi pro sport rady města, 7. října statut této komise a 2. prosince její koncepci rozvoje sportu i Opavě.

14. VEŘEJNÝ POŘÁDEK

ři průzkumu této problematiky vedly mé kroky nejprve na přestupkové oddělení Magistrátu města Opavy, kde jsem poznala kvalifikovanou razantní paní Lenku Kuřetovou, vnímavou k lidskému konání. Paní Kuřetová je snad k této práci předurčena a informace o drobnějších přestupcích ve městě mám od ní.

Do konce roku 1989 působila u Městského národního výboru v Opavě přestupková komise. Od počátku roku 1990 však došlo k ohromnému nárůstu přestupků, způsobeném i tím, že někteří lidé si vyložili cestu k demokracii „po svém“.

Ohlášené přestupky občanů byly řešeny referentským systémem. Přestupkové oddělení magistrátu spolupracovalo s okresním soudem, státním zastupitelstvím, s policií ČR i městskou. Pověst občana se už nezkoumala přes občanské výbory, ale přes přestupkovou evidenci a základní údaje, které někdy chyběly o provinilci se zjišťovaly přes centrální evidenci obyvatel v Praze i přes Ministerstvo vnitra.

Většina přestupků se týkala občanského soužití a ochrany majetku. 40 % pachatelů zde bylo z řad Romů. Dále narušování veřejného pořádku, kde figurovalo občanů – Romů na 50 %. Zde lze i pojmenovat jednu z „nejaktivnějších“ skupin Romů v této skupině: jde o rodiny s místem pobytu na Rybářské ulici č. 3.

Přestupky se týkaly i nactiutrhání, pomluv, incidentů v rodinách. z novějších přečinů to bylo šikanování nájemců některými majiteli domů (vypínání elektřiny, aj.).

V letošním roce bylo ohlášeno a dáno k rozhodnutí 965 přestupků, což byl nárůst o 208 oproti roku 1995. Vlastní rozhodování se pak týkalo 608 přestupků, což ovšem bylo o 14 méně než loni; důvodem bylo časově náročnější objasňování.

Ve 45 % případů bylo rozhodnuto o pokutě, v 8 % bylo uděleno napomenutí, v 15 % bylo řízení zastaveno. Pokuty byly letos uděleny v celkové výši 119 500 Kč, což je o 17 350 Kč více než loni. Nevymožena zůstala větší polovina, a to 62 250 Kč (o 15 200 Kč více než loni).

Vysoký počet provinilců byl bez pracovního poměru. Případné exekuce se ve spolupráci s okresním soudem stahovaly u nezaměstnaných z podpor, nikdy ne ze sociálních dávek.

Neradostným jevem se stal nárůst počtu nezletilých provinilců. Loni to bylo 20, letos již 49 mladistvých. Vesměš šlo o děti a mládež z neúplných či sociálně slabých rodin.

Přestupky a trestnými činy většího rozsahu se samozřejmě zabývala Policie ČR. Ta za rok 1996 shledala určitou stabilizaci počtu trestních činů v působnosti svého obvodního oddělení. Zaznamenala 154 trestné činy, z nichž k objasněnosti došlo u 52,7 %. Pro srovnání - v roce 1995 došlo k 2 200 trestným činům s 52,3% objasněností.

Zvýšila se ovšem násilná trestná činnost. Šlo o jednu vraždu, 101 úmyslné ublížení na zdraví, 14 znásilnění, 13 loupeží atd. Konkrétně nejvíce vzrostlo vloupání do domů a bytů a krádeže. Téměř na denním pořádku bylo odcizování peněženek, hlavně z dámských kabelek. O více než stovku vzrostl počet dopravních nehod – na 1 059 případů, a to o 132 více než loni. Nejvíce dopravních nehod bylo způsobeno v pátečním předvíkendovém provozu, a to na tahu od Komárova a Malých Hoštic, nejméně v neděli. Nejvíce nebezpečné úseky z hlediska dopravní nehodovosti v Opavě jsou na ulicích: Krnovské, Olomoucké, Olbrichově, Těšínské, Praskově, Ratibořské, Lidické.

Uveďme si alespoň několik konkrétních případů, oč vlastně na území našeho města šlo. 7. srpna byla nalezena u restaurace Split na Olomoucké ulici mrtvá dívka, zavražděná svým přítelem, který po spáchání této vraždy vyskočil z balkónu svého domu na Mařádkově ulici (9. patro) a zabil se. Případů sebevraždy bylo v Opavě více. Dva lidé si sáhli na život ze zdravotních důvodů (podřezání žil, oběšení), u dvou sebevrahů byly zjištěny manželské neshody.

K mafiánskému přepadu benzínové pumpy na Hradecké ulici došlo v noci 13. března. Čerpadlář byl nucen vydat dvěma nepolapeným maskovaným lupičům 40 tisíc Kč. 10. června zapálil šílený žhář benzínovou stanicí v Opavě – Kateřinkách. Díky pohotovému zásahu opavské agentury ODA – PIS nedošlo ke katastrofě. Pachatel byl zajištěn. Přibylo anonymů o bombách, zejména telefonátů do škol se sdělením,

že v budově školy je bomba. Každé takové „hlášení“ představovalo bleskový policejní zásah s maximálním nasazením lidí, techniky i psů, tedy finančně vyčísitelném na několik desítek tisíc korun. V letošním roce bylo takovýchto poplašných „hlášení“ 5, tedy o 3 méně než loni. Nejvíce vyburcovalo Mendelovo gymnázium 3. října a Základní školu na Otické 30. října.

Ještě ke dvěma případům znásilnění. 22. května odpoledne byl neznámým mužem znásilněn na sídlišti v Kateřinkách osmiletý chlapec. Musel být poté operován na dětské chirurgii. V noci z 25. na 26. října byla poblíž diskotéky Na střelnici násilně přepadena sedmnáctiletá dívka. Byla nalezena bez šatů ve stavu, vyžadujícím okamžitou lékařskou pomoc.

Nepříznivý stav prvoligového fotbalového utkání mezi FC Kaučuk Opava a Baníkem Ostrava 1. prosince způsobil, že zklamání a rozhořčení fandové Baníku na své cestě domů ze stadiónu na východní nádraží se snažili „proměnit opavské ulice na newyorský Bronx“, jak uvedl Region 3. prosince. 82 policistů a 80 mužů bezpečnostních agentur nemohlo zabránit tomu, aby „fanoušci“, rozehřátí emocemi a většinou i alkoholem, vandalsky ničili lahve i kameny skla v oknech, dveřích a výlohách, napadali policisty, poškozovali parkující automobily. Teprve po odjezdu vlaku na Ostravu – Svinov v 16.56 se rozhostil ve městě klid. Pojízdna sklenářská služba zasklívala rozbitá okna z rozhodnutí magistrátu od úterý 3. prosince nepřetržitě.

A nyní k dopravním nehodám. Jak již bylo uvedeno podle statistiky Dopravního inspektorátu v Opavě, Hradecká ulice – dopravní nehodovost opět v roce 1996 stoupla. Největší nehodovost v okrese představuje město Opava s 33 % všech nehod, a to nejvíce na tahu na Hlučín. Nejkritičtější byl počátek měsíce dubna se sněhovými přívaly a pak závěr listopadu. Nejčastější příčinou nehodovosti byla nepřiměřená jízda, většinou příliš rychlá a bezohledná, která zaujala zejména řidiče se zahraničními vozidly. Dále to bylo nedání přednosti v jízdě. Také špatný technický stav vozu – např. 7. prosince byla prasklá pneumatika příčinou převrácení přívěsu nákladního vozu, naloženého cukrovkou, na rozcestí Krnovská – Olomoucká ulice.

Problematickou se stává otázka chodců, hlavně dětí. Vždyť na Krnovské ulici skutečně nelze přes den klidně přejít vozovku! 29. srpna zde byl smrtelně sražen chodec. Rodiče dětí navštěvujících Základní školu v Jaktarži, sepsali už loni petici, v níž žádali snížení rychlosti na 40 km/hod. při vjezdu na Krnovskou ulici. V blízkosti školy byla sice umístěna dopravní značka „Pozor, děti!“, t.j. snížení rychlosti na 40 km/h, ale ta vůbec nebyla řidiči brána v úvahu, aniž to policie kontrolovala. Situace je zde skutečně kritická. Na co se čeká? Až se „něco“ stane?

Drogy. Jejich rozšiřování zejména mezi mladistvé je rok od roku děsivější. Drogy znamenají na druhé straně výnosný obchod. Mafiánští překupníci hledají své zákazníky už mezi malými dětmi, kterým nabízejí drogové žvýkačky. Způsobem

„fetování“ ani omamnými látkami, které opavští občané a zejména mladí berou, se nebudu zabývat. Policie během celého roku se snažila zjistit, odkud distribuce drog ve městě pochází. Dva policisté byli vyčleněni pro tuto práci. Tito spolupracovali zejména se středními školami v Opavě. 26. září byl zaznamenán největší „úspěch“ při dopadení nedovolené výroby omamných látek a jedů v Domově sester na Olomoucké ulici. Také byli zadrženi pěstitelé konopí na záhoně v jedné z opavských zahrádek.

Městské zastupitelstvo projednalo na svém zasedání 1. července zprávu protidrogové komise, kterou předložil její předseda Antonín Plachý. Zpráva shrnuje informace o situaci v Opavě a poukazuje na některé akce, při kterých se drogování provádělo. Především to byl červenový studentský majáles, kdy ve večerních hodinách probíhaly na zimním stadionu „Rockové orgie“ a přítomní studenti byli silně pod vlivem alkoholu a drog. Ovšem drogy se nabízely i na diskotékách. Komise navrhuje vést k zodpovědnosti pořadatele akcí a toto ve spolupráci s represivními orgány kontrolovat. Také zmapovat drogovou scénu v Opavě a pracovat na účinné prevenci.

A ještě o jedné závislosti se chci zmínit – je jí závislost na **hracích automatech**, způsobující životní katastrofy hráčům i jejich rodinám a letos dokonce jednu smrt. Hned v úvodu chci uvést, že i tímto problémem, iniciovaným poslancem Mgr. Jaromírem Šimánkem, se zastupitelstvo města zabývalo. Pro nedostatek legislativy se však od problému k řešení

nevykročilo. Na území Opavy je na 700 hracích automatů a město si z každého automatu účtuje roční daň 25 000 Kč, což není pro městskou pokladnu málo. Gamblerství však musí být učiněna přítrž. Jak?

Důležitou složkou ochraňující pořádek ve městě je nepochybně **městská policie**. Černí boys, procházející ve dvojicích městem, už patří neodmyslitelně k jeho životu. Činností městské policie se zabývala 9. dubna rada města a posléze zastupitelstvo 23. září. V čele policie stojí primátor města a ředitel městské policie Ing. Jiří Golka, který byl po široce vedených diskusích „kdo bude opavským šerifem?“ ve své funkci potvrzen. Služebna policie je na Horním náměstí. Policie spolupracovala s policií ČR a všem odbory magistrátu při zabezpečování městských záležitostí veřejného pořádku.

V Opavě jsme měli letos 30 městských policistů, kteří zakročili u 5 010 přestupků a vybrali na pokutách 715 tisíc korun. Proti loňskému roku je to více o 1 082 případů a také více o 226 tisíc korun na pokutách. Městská policie letos stála zhruba 8 milionů korun. Ani počet policistů, ani jejich technické vybavení není na dnešní město a praktiky pachatelů dostatečné.

Ve městě působily na mnoha místech různé **bezpečnostní agentury** a služby, a to buď jako firmy, nebo přímo např. v peněžních ústavech, úřadech, podnicích... Jedna z firem je např. bezpečnostní služba BOIS, který si otevřela 5. prosince na Husově ulici č. 20 první krytou střelnici. Na Olomoucké č. 29 byl zahájen prodej zbraní včetně zábavné pyrotechniky. Tu

využívají občané zejména o Vánocích a na Silvestra. Kolik z nich však končí v nemocnici – i bez prstů na rukou!

Ještě stručně ke **stížnostem občanů**, kterými se zabývalo oddělení kontroly kanceláře primátora. Bylo zde zaevidováno 84 stížností většinou na narušování životního prostředí a majetku.

Nelze při sledování uvedené problematiky pominout **opavské vězeňství**, které má dávné tradice: osvícenství 18. století vneslo pokrok a humanismus i do soudnictví a výkonů trestů, které byly zcela v rukou měst a vrchností. Dosavadní systém ukládání trestů smrti a krutých tělesných trestů se pozvolna měnil ve prospěch žalářování. Tak byla i v Opavě vybudována roku 1739 věznice pro 90 osob a to v prostoru dnešní Masařské ulice v centru města. Věznice měla dokonce pro své odsouzence přadlácké dílny na Horním náměstí. Po rozšíření v roce 1826 měla 30 cel. Po vybudování justičního paláce na Olomoucké ulici byla vystavěna v jeho areálu roku 1888 nová zemská věznice a stará byla zbořena.

Po roce 1945 byli na nádvoří věznice popraveni 24 váleční zločinci. V letech 1948 – 1950 zde stoupl, jako ve všech věznicích ČSR, výrazně počet politických vězňů. V té době již byla v provozu opavská věznice v areálu kasáren na Krnovské ulici, v níž byli vězněni i bývalí legionáři z 1. světové války a odbojáři ze západních i východních front 2. světové války.

Od roku 1963 byly do věznice na Olomoucké ulici umístovány odsouzené ženy s nejvyššími tresty.

V roce 1986 byla dokončena přestavba věznice na Krnovské ulici. Při amnestii v listopadu 1989 byla odtud propuštěna většina vězňů, z toho 60 politických. Ze 300 žen na Olomoucké zůstalo ve výkonu trestu pouze 70 odsouzených vražedkyň.

V letošním roce vykonávali v opavské věznici svůj trest většinou mladiství, ale i dospělí muži. Byli zde i muži ve vazbě. Ženy vykonávaly v Opavě rovněž trest i vazbu. 25 % uvězněných bylo romského původu. Kapacita věznice je 114 míst pro mladistvé muže, 76 míst pro dospělé a 50 míst pro ženy. Vazby mají kapacitu 148 osob a 79 osob pro vazby s mírnějším režimem.

U ředitele věznice Mgr. Petra Praska a jeho zástupce PaedDr. Bohuslava Burkiewicze jsem se mnoho dověděla o současném stavu ve věznici, kde panuje klid a pořádek. Letos zde bylo ve výkonu 539 vězňů, z toho 333 žen na Olomoucké, další na Krnovské. Cely jsou dobře vybavené, mladiství mají ubytování „jako ve skromnějším hotelu“. S vězni nebyly během roku potíže. V sezóně zemědělských prací byli 100 % zaměstnaní, mimo sezónu pracovali na 70 %. Byl to primát mezi všemi věznicemi v České republice. Věznice měla i své učňovské středisko, ve kterém se mnozí mladiství mohli vyučit elektrotechniky. Vězni se i kulturně vyžívali – nejen sledováním televize, ale měli i svou kapelu a vydávali si vězeňský časopis.

Opavská věznice má zrekonstruované budovy a dále se jí dařilo zrealizovat řadu investičních akcí. Letos to bylo

*dokončení protihlukové bariéry na Krnovské ulici v částce
10 milionů korun.*

*Nadstandardní stav opavské věznice, na kterém má
nepochybně zásluhu její dobré řízení, konstatoval při své
návštěvě věznice 22. dubna i ministr spravedlnosti
ČR JUDr. Jiří Novák.*

15. POŽÁRNÍ OCHRANA, CIVILNÍ OBRANA, POVODNĚ

ožáry byly odedávna metlou lidstva i přírody, stejně jako velká voda, nebo války. Tyto pohromy poznamenaly celou naši planetu.

Starověká i středověká města se jen těžce bránila požárům. Sama Opava vyhořela ve své historii mnohokrát až do základů a máme pro to historické doklady. Jedním z nejvýmluvnějších a zároveň i nejatraktivnějších je t. zv. Požární obraz Opavy z roku 1689 od neznámého malíře, uložený ve sbírkách Slezského zemského muzea v Opavě a současně vystavený v hale výstavní budovy tohoto muzea v sadech U muzea. Na obraze je znázorněno středověké město v plamenech. Za ničivými požáry Opavy nemusíme sahat ani do středověké minulosti, vždyť žijí občané, kteří pamatují hořící Opavu z konce dubna 1945, kdy centrum města z 90 % podlehl válečné vřavě.

*Ochrana města proti požárům a staré požární řády, dochované v archivním fondu města dokládají, že městské orgány byly na požáry i jiné katastrofy v rámci svých možností připraveny. Tato tradice přetrvala dodnes. Právě letos schválila rada města dne 2. prosince a následně dne 16. prosince městské zastupitelstvo **nový požární řád města***

Opavy, předem projednaný s Hasičským záchranným sborem Opava. Jde o vyhlášku, upravující organizaci požární ochrany na území města Opavy a v jeho městských částech.

Podle nového požárního řádu byli ustanoveni preventisté požární ochrany ve městě i jeho částech a zřízeny jednotky sboru dobrovolných hasičů, a to v Opavě – městě, v Kateřinkách, Kylešovicích, Komárově, Komárovských Chaloupkách, Malých Hošticích, Milostovicích, Palhanci, Podvihově, Suchých Lazcích, Vávrovících, Vlastovičkách a dále Expres Contact. Tyto jednotky s 696 členy měly a nadále mají za povinnost provádět požární zásahy, záchranné práce při živelních pohromách a spolupracovat s Hasičským záchranným sborem Opava. V řádu byly uvedeny i zdroje přírodní vody, kterými jsou: hydrantová síť, řeky Opava případně Moravice, ve městě i Stříbrné jezero, u připojených obcí vedle hydrantů studny a rybníky, v Suchých Lazcích i nádrž Sedlinka.

Požární ochrana města je především v rukou profesionálního hasičského sboru, ale může být i věcí akceschopnosti jednotek sboru dobrovolných hasičů a samozřejmě dobrého stavu požární vody.

Dále byly v řádu uvedeny ohlašovny požárů a způsob vyhlašování ve městě i jeho částech. Požáry se vyhlašují přerušovaným tónem sirény.

Hasičský záchranný sbor Opava se sídlem na Těšínské ulici byl zřízen Okresním úřadem v Opavě a jeho činnost se zaměřuje na území celého okresu Opava. Přesto je

v našem městě hlavním garantem požární ochrany na svém telefonním čísle 150. Z jeho zprávy jsem se dověděla, že letos vyjížděli k požárům častěji než loni. Ve městě Opavě zasahoval sbor u 58 požárů. Největší požár vypukl 19. září v poledne ve Stavebním podniku a. s. na Bílovecké ulici. Hořely kotelna a sušárna dřeva. Ze šetření vyplynulo, že při přikládání do kotle ulétla jiskra do zásobníku pilin. Vedle HZS Opava zasahovaly dobrovolné sbory z Kravař a Hrabyně. Nasazeno bylo 7 cisternových vozů. S velkým úsilím byl požár zdolán po půlnoci, tedy za 12 hodin. Škoda byla vyčíslena na 11 milionů korun. Ostatní požáry byly menšího rozsahu se škodou do 200 tisíc korun.

Vlivem silných dešťů došlo v noci ze 13. na 14. května k povodni a blíže o ní se ještě zmiňuji v kapitole o počasí. Zde se chci více zaměřit na záchranné práce. 14. května ve 12.30 hod. byla vyhlášena magistrátem, potažmo jeho povodňovou komisí pohotovost pro jednotku svazu požární ochrany v Kylešovicích. Do půl hodiny byl zabezpečen průjezd vozidel a průchod obyvatel na ohrožených ulicích v Kylešovicích, a to Na pomezí, u Bílovecké, Ruské, České. Současně byla zachráněna ze zaplaveného objektu Na pomezí paní Paverová. Situace se vlivem deště stále zhoršovala. Voda zaplavila i komunikaci z Kylešovic do Komárova. V 18 hodin přijela jednotka z Podvihova a zabezpečovala ulice Ruskou a Českou. Permanentně byla odčerpávána voda ze zaplavených sklepů – i v noci. Přibyla jednotka z Kateřinek a Hasičský záchranný sbor Opava s výkonnými čerpadly.

*Práce pokračovaly celý den 15. a až do večerních hodin
16. května.*

*Ovšem mezi nejpostiženější obce vůbec patřily
v bruntálském okrese Lichnov a Zátor, kde voda rozbořila celé
domy. Z opavského okresu pak Skrochovice, Držkovice,
Vávrovice, Palhanec a Karlovec, za Opavou Malé a Velké
Hoštice a Kravaře-Dvořisko. Ve velmi nebezpečné situaci se
ocitli čtyři zahrádkáři, kteří přespali ve svých zahradních
koliniích za městskými sady. Zahrádky byly zaplaveny vodou
do výše 2 m. Policie a vojsko je zachránili. Vrtulník musel
zachránit i posádku vodou smeteného kukavozu (sběrný vůz
na odpadky) u Držkovic. Řidič zaplaveného linkového vozu
v Držkovicích doplaval na břeh. K povodňové situaci došlo
i v Oticích. Mezi Skrochovicemi a Krnovem podemlela voda
železniční mosty a poškozena byla i trať do Svobodných
Heřmanic. Velké nebezpečí hrozilo obyvatelům Skrochovic
a Pustého mlýna z přelité přehradní nádrže v Pochni, která
hrozila protržením. Občané byli evakuováni do sousedních vsí.
Celý tok řeky Opavy od jesenického podhůří po Děhylov se
proměnil v jezero, které vše kolem zaplavilo. Výjimkou bylo jen
město Opava, kde se zaplnilo pouze regulované koryto. Jak
moudří byli naši předkové, když řeku ve městě takto
usměrnili! Bez regulovaného koryta by byly celé Kateřinky –
jak tomu bylo v minulosti velmi často – rovněž pod vodou.
Takto byly vodou až do výše 0,5 m zaplněny sklepy na
Holasické a Fügnerově, a to i v panelových domech. Ovšem
nejen řeka Opava byla rozvodněná. Intenzivní liják rozběsnil*

i Moravici a Hvozdnici, které měly na svědomí Kylešovice a potok Čižinu, který zaplavil Skrochovicko. Také jiné potoky se rozvodnily, a to Plšský potok, Kateřinský a Jaktarka.

Tato povodeň způsobila mnoho zlého. Podle prvních odhadů šlo o miliardovou škodu v okresech Bruntál a Opava. Už v prvních nárazech strhla ve svém divém proudu řeka od Lichnova po Skrochovice všechny mosty. Silnice v jejím dosahu se zde drobily jako z perníku. Voda dokázala utrhnout v Lichnově i kusy domů a odnést a slisovat o strom automobily. Odnášela zařízení domů, dobytek. Smetla úrodu z polí, kam dosáhla. Zaplavila stovky domů, polí a luk. Po jejím poklesu zůstala žalostná podívaná, lemovaná všudypřítomným bahnem. Vlakové spojení Opava – Krnov bylo na 17 dnů zastaveno. 15. května dorazil do Lichnova ministr životního prostředí František Benda a přislíbil postiženým finanční podporu vlády, o níž hovořil i premiér Klaus. Prostředky budou vyplaceny na základní škody a zvláště postižení občané by měli dostat podporu až 30 tisíc korun. Bylo však neodkladně okamžité pomoci a ta byla poskytnuta lidmi z okolí a hasiči.

S velkým úsilím dopraváků se podařilo udržet v provozu místní hromadnou dopravu v Opavě, i když místy na jiných trasách. Vyloučena musela být doprava do Držkovic, které byly zaplaveny ze všech stran a tvořily ostrov. Dále do Slavkova se jezdilo po Otické, poněvadž Otice byly zaplaveny. Ohrožena byla doprava do Kylešovic, poněvadž od Gudrichovy po Hlavní ulici byly cesty zatopeny. Jezdilo se jen na točnu

Bílovecká u Stavebního podniku. Byla to však situace dočasná. Delší dobu byl neprůjezdný úsek silnice Kylešovice – Komárov a dalších 15 úseků v okrese. Do konce května byla zprovozněna i trať do Krnova - úpravy komunikací si vyžádaly 19 milionů korun.

Povodeň způsobila milionové škody i v zemědělství. V okrese bylo zaplaveno na 3 tisíce ha půdy, a to hlavně obilnin, cukrovky, kukuřice, řepky atd. – hlavně v blízkosti řeky Opavy a jejích přítoků. K nejpostiženějším patřila pole na Palhanci s obilovinami a cukrovkou. Tytéž plodiny s řepkou a mákem vzaly za své v Kylešovicích, cukrovka a kukuřice v Malých a Velkých Hošticích.

Je pravda, že na území našeho města občané nebyli v situaci, kdy jim voda vzala téměř střechu nad hlavou, jak tomu bylo v Lichnově či Skrochovicích. Přesto i zde velká vody vykonala zhoubné dílo. Povodně byly totiž mimořádně rozsáhlé a na velkém území. Úhrn srážek, který povodně způsobil, byl v průměru 100 mm a vsakovací schopnost půdy byla po zimním zvlhnutí minimální. Už v poledne 14. května vyhlásil přednosta Okresního úřadu v Opavě stav ohrožení na celém území okresu Opava. Vzniklý povodňový stav ovládl místní samosprávy za přispění občanů, hasičů, policie a místy i armády. Vypomáhaly i dva vojenské vrtulníky (z Přerova a z Ostravy).

18. Otázka povodní byla aktuálním bodem na jednání opavského zastupitelstva. Primátor Doc. Mrázek ocenil nezištné úsilí lidí pomáhajících při povodni. Vedle hasičů

a městských strážníků jmenovitě ocenil mimořádnou angažovanost Ing. Václava Klučky, a to slovem i finanční odměnou, kterou jmenovaný obratem věnoval na konto nejvíce postižených na Bruntálsku. Konstatoval, že přes hrůzy povodně je třeba zdůraznit, že se přehnala bez ztrát na lidských životech. Dále navrhl znovu projednat povodňové plány města a organizační opatření pro zlepšení protipovodňové prevence. Opoziční poslanci Petr Dybowicz a Mgr. Jaromír Šimánek vznesli na adresu orgánu města kritiku. Město nebylo na povodeň podle nich řádně připraveno, nebyla pohotově spuštěna stavidla protipovodňové hráze a nebyla uzavřena její záklopka, kterou se voda valila a způsobila zaplavení Palhance a Karlovce. Podle Šimánka vedení města zanedbalo své povinnosti a tím obecně ohrozilo občany povodní.

Nové povodňové plány města Opavy byly na jednání zastupitelstva 3. června schváleny a současně bylo uloženo radě města vypracovat nápravná opatření, eliminující vliv povodní v Opavě. Zároveň probíhala anabáze příčin a důsledků povodní. Výsledkem byla okamžitá opatření k zajištění průtočnosti vodních toků.

První odhady škod z povodní byly v okrese Opava zaslány Ministerstvu životního prostředí 20. května a vyčísleny částkou 213 milionů Kč: v obcích bylo škod za 13 milionů Kč, na silnicích přes 19 milionů, na tocích řek, spravovaných Povodím Odry 43 mil., zemědělci utrpěli škodu 45 mil. a na soukromém majetku vznikla škoda 10 mil. Kč.

V prvních dnech po povodni poskytla výpomoc 1 mil. Kč pro oba postižené okresy Komerční banka. I Česká pojišťovna vyplatila více než 46 mil. Kč. V okrese Opava nahlásilo pojišťovně škody 1 095 subjektů, nejvíce v Kateřinkách – 265. V průměru bylo vyplaceno 12 575 Kč na postiženého občana.

Nespokojenost nastala po vyplácení rozdílných odškodění státem. Rozdělování podle odhadu škod na území Opavy byla pověřena Magistrátem města Opavy zvláštní komise a nebylo jednoduché zaujmout stanovisko. Škody byly vypláceny od 2 do 30 tisíc, ale poškozeným lidem to k úhradě škod nestačilo. Spokojeni nebyli ani lidé ve vesnicích, kam přišly státní podpory z Okresního úřadu Opava po dlouhé době a velmi nízké – podle vyjádření lidí nepokryly ani šestinu škod.

Třeba uvést, že Rada města Opavy převedla ze svých prostředků 180 tisíc Kč na vyčištění postižených ulic města. Byly to ulice: Na potůčku, Holasická, Fugnerova, Kolofíkovo nábřeží, Válečkova, Polanova, Těšínská, Na pomezí a v částech Vávrovce, Držkovice, Palhanec a v postižených zahrádkářských osadách za městskými sady a u Ostroje.

Likvidace následků povodní trvala celé měsíce.

Ještě na jednání Zastupitelstva města Opavy 16. prosince vystoupil Petr Dybowicz s výtkou, že město neudělalo prakticky nic pro povodní postižené občany na Palhanci za povodňovou zdí a ve Zlatníkách. Obyvatelé Zlatník údajně ani nebyli informováni o možnosti podat

žádost na odškodnění po květnové povodni. Povodňová situace skončila. Poučili jsme se z ní?

Ještě jedna živelní pohroma zasáhla Opavsko. Byla to větrná smršť 7. a 8. září, která vyvracela celé stromy a zablokovala silnice shozenými větvemi. K ublížení na zdraví a životě lidí však nedošlo.

Civilní ochrana obyvatelstva byla v minulosti velmi aktuální vzhledem k vojenskému napětí mezi Západem a Východem. Jak je tomu dnes, kdy pádem Železné opony (a Berlínské zdi) padlo i nebezpečí střetu mezi dvěma bloky?

Pro vysvětlení jsem si zašla na magistrátě za ing. Pavlou Kapusňákovou a na okresní úřad za vedoucím referátu obrany panem Tošenovským a dozvěděla jsem se následující: pro ochranu obyvatel ještě není nová legislativa. Dříve se počítalo s civilní obranou jen při branné pohotovosti ve válečném stavu. Dnes jde o ochranu obyvatel v běžné, mírové době v případě, že dojde ke krizové situaci, např. při různých katastrofách, havarijních v provozech, při živelních pohromách. Byl vypracován integrovaný záchranný systém ochrany obyvatelstva, v němž neformálně spolupracují profesionální složky, t. j. hasiči, zdravotníci, policie a armáda. Tuto spolupráci koordinují okresní a městské havarijní komise. Stav ohrožení v Opavě i okrese vyhláší přednosta okresního úřadu – tak se stalo i 14. května v případě povodní.

☉ V Opavě jsou centrální sklady civilní ochrany na Bílovecké ulici, v nemocnici a v suterénu okresního úřadu. Prostředků k civilní ochraně je na skladě, dle slov pana

Tošenovského, jen pro 45 % populace (dříve se to přehánělo ze zásobami pro 110 % lidí!). Zastaralé pomůcky byly vyřazeny a nyní se skladují hlavně ochranné prostředky proti chloru a čpavku.

Je to adresný přístup, poněvadž na území města jsou velké podniky, které tyto látky používají a které by v případě katastrofy nebezpečně mohly zamořit město. Jsou to Bivoj – jatky, Opavia – Čokoládovny, Pivovar Zlatovar, které pracují se čpavkem a Vodovody a kanalizace s chlorem. Značné množství nebezpečných látek má Galena, která je v tomto směru pro město největším nebezpečím. A také Východní nádraží, kam se ve vagónech nebezpečné látky přivážejí.

Jak už bylo uvedeno na novou legislativu v okruhu ochrany obyvatelstva se teprve čeká, parlament prozatím prioritně řeší jiné ekonomické záležitosti. Ovšem řádná legislativa v oblasti CO bude jednou z podmínek vstupu ČR do NATO, takže na tento problém bude muset v parlamentu brzy také dojít.

Jak se občané dovědí o ohrožení? Už bylo uvedeno, že přerušovaným tónem sirény. V Opavě s připojenými částmi je 20 sirén, z toho 16 na centrální ovládání, které je na okresním úřadě. Dne 16. října ve 12 hodin byla provedena zkouška k ověření provozuschopnosti varovacího systému ochrany obyvatelstva. Městem zazněl dvouminutový trvalý tón sirén. Občané však byli na tuto zkoušku v tisku upozorněni, takže k panice nedošlo. V příštím roce se už plánuje zavedení

počítačového ovládání – i pro hasiče (profesionální i dobrovolné) s displeji.

Opava a celý okres byly dosud řazeny do kategorie III., t. j. mezi oblasti méně ohrožené. Nyní už jsou si v obraně obyvatel všechny okresy a města ČR rovny.

Školení CO bývalo dříve masově prováděno všude na pracovištích, ve školách, pro obyvatelstvo ve veřejných sálech. Nyní tomu už tak není. Obyvatelstvo se informuje ve sdělovacích prostředcích. V Opavě jsou dvě místní rozhlasové stanice, ty by byly pro informaci o stavu ohrožení využity. Stalo se tak již při květnových povodních a při nouzovém zásobování vodou v říjnu, kdy protlakem pod vozovkou na Krnovské ulici bylo narušeno potrubí a 1/3 Opavy byla bez vody.

Ukrytí obyvatelstva sice bylo zabezpečeno pro všechny, ale v různé kvalitě. Některé úkryty byly velice zastaralé – z 50. let. I s těmi se ještě počítá. V Opavě je celkem 14 krytů, ale nikoliv dostatečně vyhovujících. V Ostravě a jiných městech jsou kryty modernější. Některé kryty (asi pro 3 % obyvatel) jsou v rekonstrukci, zavádí se moderní vzduchotechnika.

Lze shrnout, že v současném stavu civilní ochrany šlo o zachování stávající funkčnosti CO na území města Opavy, a to do doby přijetí právní úpravy CO v ČR.

16. ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

aké bylo životní prostředí, které obklopovalo město Opavu? Hodně se o tom napsalo v regionálním tisku, psaly se zprávy, byla usnesení orgánů města. Občané však se sami pohybovali po městě, dýchali jeho vzduch, viděli, co se děje kolem nich a sami si i přiložili svá polínka, aniž často tušili, jak nebezpečná...

Pro oficiální informace jsem si zašla za vedoucí odboru životního prostředí magistrátu města Ing. Dagmar Kůrečkovou. Tato šarmantní dáma mě záhy přesvědčila o tom, že „své“ problematice dobře rozumí, ale že s realizací jejích kvalifikovaných ozdravných programů je to už horší. Jednoduše – nejsou peníze a často ani dost dobré vůle u organizací i občanů. Paní Ing. Kůrečková podávala své zprávy a návrhy koncepcí letos do rady města třikrát. Rozpočet však byl pro tento rok na uskutečnění těchto ekologických programů dost skoupý. Přesto však nelze magistrát města ani jeho zmíněný odbor odsuzovat, jak to bezvýhradně činil městský zastupitel a předseda Strany zelených pan Petr Dybowicz. Na druhé straně však měl ve své kritice životního prostředí v Opavě většinou pravdu a před tím zavírali představitelé města i mnozí zastupitelé oči. Pan Dybowicz byl totiž nevybíravým kritikem, aniž dokázal přesvědčit a zaktivizovat pro pozitivní aktivity v péči o životní prostředí akceschopné týmy. Navíc své vlastní, často přínosné

náměty, proklamované na jednání Zastupitelstva města Opavy, kam si s sebou přinášel opici v nadživotní velikosti, sám znevažoval svým vystupováním. A to bylo mnohdy škoda.

Přistupme tedy k životnímu prostředí ve městě Opavě v roce 1996.

Česká republika patřila mezi země s největším znečištěním ovzduší na světě. V průmyslových oblastech a hustě osídlených aglomeracích byla kvalita ovzduší natolik zhoršená, že docházelo k tzv. smogovým situacím – překračování hygienických limitů. Tak tomu bylo i v našem městě. Opava patřila mezi 24 našich měst se zhoršenou kvalitou ovzduší.

V zimě bylo znečištění ovzduší způsobeno exhaláty z lokálních topenišť, z velkých zdrojů znečištění, jakými byly továrny a velké kotelny a z dopravy. V létě docházelo ke vzniku tzv. fotochemického smogu.

Kvalita ovzduší v Opavě byla monitorována již 15 let měřicími stanicemi okresní hygienické služby, které byly instalovány na Nákladní ulici u křižovatky s Ratibořskou, na Olomoucké v areálu Okresní hygienické stnice a na Bílovecké, u areálu Stavebního podniku. Ta však byla loni zrušena. Další stanice je u Výzkumného ústavu olejnin – Purkyňova ul. Byly to manuální měřicí stanice, které poskytovaly výsledky po zpracování v laboratoři s jedno a až dvoudenním zpožděním. Automatizovaný imisní monitoring (AIM) byl postupně zaváděn v ČR od roku 1991. Od počátku roku 1994 je v provozu moderní monitorovací stanice v Kateřinkách –

západ. Okamžitě umožnila vyhodnotit stav ovzduší a reagovat na něj. Měřící místo bylo vybráno jako reprezentativní a na základě meteorologických rozptylových podmínek, skutečných hodnot stavu ovzduší a jeho předpokládaného průběhu pak mohlo dojít k vyhlášení jednotlivých stupňů smogového varovného a regulačního systému.

Odbor životního prostředí magistrátu byl počítačově i programově pro přenos dat z této stanice vybaven. Sledovaly se hlavní typy škodlivin: SO₂, NO_x, polétavý prach a CO.

Koncentrace škodlivin činila v průměru v letních měsících 20 – 30 mg/m³ a v zimních měsících 100 – 150 mg/m³. Maxima byla velká 200 – 300 mg/m³.

Nejhorší ovzduší jsme v Opavě zaznamenali v letošním roce v měsících lednu, listopadu a prosinci, konkrétně pak 28. listopadu a 31. prosince.

Odbor životního prostředí magistrátu zajišťoval informovanost obyvatelstva. Jaký je současný stav ovzduší bylo možné ujistit telefonicky ze záznamníku. V lékárně Galeny na Horním náměstí v Opavě bylo v provozu informační zařízení – tzv. světlené noviny, kde kromě aktuálního stavu ovzduší bylo možné získat i další informace o životním prostředí. Další informace bylo možno získat na TV-Nova v 19.20 a v opavském rádiu ATACK při vyhlášení smogové situace od 9.30 do 10.30 hod.

Podstatnou část znečištění ovzduší v Opavě tvořilo spalování fosilních paliv v domácnostech, rodinných domcích,

popř. blokových kotelnách. Až 70 % tuhých paliv v domácnostech tvořily černouhelné kaly, jejichž spalování však bylo městskou vyhláškou z 1. října 1994 zakázáno. Ouzduší ve městě se však začalo postupně zlepšovat až s **plynofikací vytápění**. Už loni vyzval magistrát města zájemce o plynofikaci malých kotelen, aby podali přihlášky na státní příspěvek pro úpravu a tím ekologizaci těchto zdrojů znečišťujících ovzduší Opavy. Ukázalo se, že tato výzva, zveřejněná na základě Programu ozdravení ovzduší Ministerstva životního prostředí ČR (vycházející z částky 6,1 miliard Kč pro celou ČR) musí být omezena. Žádosti o příspěvky totiž mnohonásobně v ČR převyšovaly možnosti finančně je pokrýt. Rada města na své schůzi 11. listopadu 1996 a následně zastupitelstvo 16. prosince schválila vyplacení příspěvku na ekologizaci topení ve výši 4 000 Kč na jeden zdroj znečištění pouze důchodcům, přihlášeným na základě loňské výzvy magistrátu k Programu ozdravení ovzduší.

Kromě toho přislíbil městu účelovou dotaci na plynofikaci městských kotelen Okresní úřad v Opavě, ovšem s podmínkou, že stejnou finanční výší, jak bude činit dotace, přispěje i magistrát ze svého rozpočtu na rok 1997. Pro plynofikaci byly vybrány kotelny Na rybníčku a na ulici Hany Kvapilové.

Velkou měrou přispěly ke znečišťování opavského ovzduší jak již bylo uvedeno **exhalace opavských podniků**. I zde se snažil magistrát po dohodě s těmito podniky

o nápravná opatření. Tak například 26. ledna svolal náměstek primátora Ing. Oldřich Vagner poradu k aktuálnímu řešení stavu ovzduší v Opavě – Komárově, znečišťovaného zdejší Galenou a Balakomem (bývalé Barvy – laky). Galena přislíbila ještě letos zahájit výstavbu moderní spalovny ve svém areálu.

Ohromným znečišťovatelem ovzduší v Opavě byl **automobilismus**. V průměru 19 tisíc vozidel denně projelo městem, což byl stav srovnatelný s dálničním provozem. Jak se však měli proti tomu bránit lidé, když jejich zastupitelé a představitelé města tento problém jako kulminační a akutní neviděli? Zaujala mě slova šéfredaktora Regionu Ivo Mludka v tomto týdeníku z 12. listopadu na str. 3: „... prý nelze uzavřít město stále se zvyšujícímu přívalu aut, jimž je naopak třeba postavit cesty a parkoviště. Platí vždy takováto úměra: čím více aut, tím více prostoru pro ně... Za pár let má být na území Opavy až dvojnásobek automobilů dnešního počtu. Nádražní okruh by měl už nyní otevřít debatu na téma – kam až jsme schopni ustoupit...“ A na to se ptám i já, kronikářka tohoto města.

Ve vyspělých zemích je již dlouho znám termín recyklace odpadů, tj. opětovné využití odpadů ve formě druhotných surovin. Aby se mohl odpad recyklovat, musí být vhodně tříděn, a proto i město Opava prostřednictvím Technických služeb Opava zavedlo na svém území **separovaný sběr odpadů**, které byly ukládány do barevně odlišených kontejnerů. Žluté kontejnery sloužily pro sběr plastů, zelené

pro sběr bílého i barevného skla (nepatří zde např. porcelán, zrcadla) a modré kontejnery pro sběr papíru. Na území města Opavy bylo rozmístěno pro každý druh separovaného odpadu 150 kontejnerů. Takto vyseparovaný odpad byl svážen Technickými službami Opava na nově otevřenou speciální třídící linku, kde se odstranily nežádoucí příměsi. Zpracovaný odpad byl nabídnut odběratelům, kteří např. z odpadů plastů vyráběli parkové lavičky, či chrániče inženýrských sítí; sklo bylo odebíráno sběrnými surovinami k dalšímu zpracování a veškerý vyseparovaný papír žimrovickými papírnami (fy Karton Morava).

Umožnit občanům legálně se zbavit různých druhů odpadů bylo jednou z cest jak předejít černým skládkám nebo tomu, aby se problémový odpad nedostal na městskou skládku. Proto byla na území města Opavy uváděna do provozu tzv. **sběrná místa**, kde bylo možné uložit zdarma odpad větších rozměrů (ledničky, nábytek, stavební odpad atd.) papír, sklo, kovy, plasty, pneumatiky, odpad ze zeleně a za poplatek 50 Kč televizory. Sběrná místa byla ve starých kotelnách na ulicích Bílovecké a Hálkově.

Cestou k omezení vzniku černých skládek byla i kontrola nakládání se stavebním odpadem, který tvořil většinu odpadu na těchto skládkách.

Zahradní odpad se odvážel dvakrát ročně velkými kontejnery, které byly přistavovány na různých místech města podle předem publikovaného harmonogramu.

Odpadem, který bylo třeba separovat byly monočlánky, které bylo možné uložit do speciálních červených kontejnerů TS Opava umístěných v prodejnách elektro v centru města. Stejně bylo umožněno odložit nepoužitelné léky a jejich obaly v lékárnách na území města Opavy. Tyto odpady byly ukládány na skládku nebezpečných odpadů Eko Chlebičov.

I vypálené zářivky a výbojky odebírala řada firem zabývajících se zároveň prodejem nových.

Velmi nebezpečným odpadem byly autobaterie, které odebíraly firmy Autoelektrolux, Paldox a Technické služby Opava.

Ostatní odpad, který občané ukládali do šedých popelnic a kontejnerů, bohužel končil na skládkách. Technické služby Opavy odvážely nevytříděný zbytkový odpad na skládku do Holasovic. Skládka je ve vlastnictví a. s. Elio Slezsko, jejímž akcionářem je i město Opava.

Zvláštním jevem, rozšiřujícím se v našem městě zejména v posledních letech, je vybírání kontejnerů starými – ale už i mladšími – občany. Je to jev takřka tragický, když takovýto „sběrač“ vrší na svůj vozík obsah kontejneru. Podle náměstka primátora Ing. Oldřicha Vagnera je to vlastně krádež, poněvadž odpad je už majetkem města. Ale sběračů, bohužel, přibývá...

***Pitná voda** proudila i nadále do města z Kružberské úpravny vody a výjimečně i z velkohoštické. S její kvalitou nebyly problémy – alespoň podle oficiálních rozborů byla nezávadná. Skutečnost je ovšem taková, že dost občanů města*

ji už nepije, pouze ji používá v domácnostech. Jednak není chutná, jednak důvěra v její nezávadnost není stoprocentní. Vím ze zkušenosti že někdy mi natekla do sklenice voda silně zakalená. Ale dozvěděla jsem se od vodohospodářů, že to není na závadu. „Rezavá voda je nepříjemná, ale neumírá se na ni“, sděloval titulek článku v Našem Opavsku 26. dubna, informujícího o postojích Severomoravských vodovodů a kanalizací v Opavě ke stavu pitné vody ve městě. Vody byla údajně v některých zdrojích znečištěna po květnových povodních a občané byli Okresní hygienickou stanicí upozorněni, aby tekoucí vodu převařovali.

Ale už 18. června byla uveřejněna v Regionu zpráva, že voda je opět v pořádku. Pochybuji ovšem, že to přesvědčilo občany, aby ušetřili na čím dál dražších minerálkách a napili se vody z vodovodu.

Ovšem větším problémem je v Opavě čištění **odpadních vod**. Vzpomínám si, že už na sklonku 80. let, tedy ještě v době vlády jedné neomylné strany, už byl vyhlášen po dokončení bloků na Rolnické ulici stop další panelové výstavbě do doby, než bude postavena pro město nová čistírna odpadních vod, poněvadž dosavadní již zvýšené kapacity odpadních vod nestačí. Chci být ve svých zápisech seriózní, ale zde si nemohu odpustit trochu sarkasmu nebo černého humoru: ještě štěstí, že se výstavba bytů utlumila na minimum, nebo-li že se zastavila proudová výstavba panelových „králikáren“! Tak může ještě čistička sloužit dále – snad upravená pro zvýšenou kapacitu. Ale něco k tomu mohu dodat ze své zaručené zkušenosti:

bydlím blízko u Kolofíkova nábřeží v paneláku v 9. Patře a velmi často, hlavně před deštěm nebo když je zataženo musím odcházet z balkónu a zavírat okna pro velký zápach. Stejně i ostatní obyvatelé našeho domu, kteří se před zjištěním, že jde o pach z nedaleké čističky odpadních vod, obviňovali, kdo vylévá z balkónu smrduté tekutiny. Takže problém čistírny odpadních vod je zde, i když se už paneláky nestaví, otravujícím problémem. Dozvěděla jsem se však, že se počítá s etapovitým čištěním užití vody a s dalším zvyšováním kapacity čističky. Doufejme, že v dohlednu a že na to budou peníze.

Nelze však opomenout, že 24. června projednávalo zastupitelstvo města řešení dočištění odpadních vod v Opavě – Vávrovicích, a to příspěvkem na instalace domovních čistíren do výše 50 % - 60 % nákladů, maximálně však do výše 30 000 Kč. Na každého vlastníka nemovitosti by měla být vybudována kontrolní šachtice vypouštěných vod do místní kanalizace.

Našemu městu se nevyhnuly ani **ekologické havárie**, i když nenabýly takového rozsahu, aby mohlo dojít k evakuaci obyvatel města – blíže k tomu se zmiňuji v kapitole o civilní ochraně obyvatelstva. **Vlastně opravdovou havárií lze nazvat únik blíže neurčené ropné látky do řeky Opavy, která byla zjištěna v neděli 8. prosince.** Urychleným vybudováním norných stěn zabraňovali opavští a hlučínští hasiči šíření olejových skvrn na řece, které se do ní musely dostat městským náhonem, vlévajícím se do řeky na

Heritesově ulici. Hasiči vyjeli k úniku olejové látky celkem třikrát. Norné stěny byly postaveny hlučínskými hasiči i u Jilešovic. Týž den převzala po dohodě s Povodím Odry ochranné práce ostravská firma Ekoacqua. Viník znečištění nebyl zjištěn.

Ještě k drobnějším haváriím. Ve vestibulu komárovského nádraží byla zjištěna 1. listopadu jedovatá a zdraví tolik nebezpečná rtuť. K její likvidaci byli povoláni hasiči Českých drah z Ostravy. Kdo vysypal rtuť, kterou objevila ve formě kuliček na zemi ve vestibulu dozorcí výhybek, nebylo zjištěno.

K letošnímu 30. dubnu se vázalo tragické pětileté výročí tragédie Černobylské elektrárny, jejíž radioaktivní exhalace po výbuchu jednoho z reaktorů zamořily celou Evropu. Je zajímavé alespoň stručně připomenout, jak se tato katastrofa odrazila v prostřední našeho města. Pravděpodobně první, kdo zachytil zvýšený výskyt radioaktivity, byl primář nukleární medicíny v opavské nemocnici MUDr. Ota Staněk. První hodiny po měření vyvolaly zděšení a lékaři doporučovali chránit malé děti, těhotné ženy a informovat obyvatelstvo, které pochopitelně o ničem nevědělo. Politické a státní orgány byly informovány, ale nereagovaly pozitivně ve prospěch ochrany obyvatel, které nechaly pochodovat zamořeným městem následující den v prvomájovém průvodu. Sama si vzpomínám na proklamace tehdejšího předsedy Okresního národního výboru v Opavě Stanislava Kaňáka o potrestání paniku šířících doktorů v nemocnici,

podávajících jódové preparáty. Teprve po několika dnech byly dány nenápadně pokyny na pokropení města jodoformovou vodou a na výměnu písku na pískovištích mateřských škol. Inu – daň prosovětské oficiální politice bez ohledu na člověka. Ještě i letos se objevily obavy, inspirované rakouskými hygieniky, z konzumace hub, údajně ještě radioaktivních. Ředitel Okresní hygienické stanice v Opavě MUDr. Zdeněk Učen však na stránkách Regionu 20. srpna ubezpečil občany, že na houby mohou chodit bez obav. (Jedinou obavu lze mít z infikovaných klíšťat!)

A ještě k haváriím jiného charakteru. Do hloubky čtyř metrů se jako po zemětřesení propadl kus chodníku na Vančurově ulici 20. dubna. Před očima Vladimíra Nováka, který vyjel autem z garáže u svého domku se chodník po kterém přešel, začal třást a posléze se propadl včetně asi 6 m³ zeminy do hlubin. Pravděpodobně šlo o podzemletý chodník, a to vodou z prasklého potrubí. A to nebyl jediný propad. Další následoval 20. prosince na Hradecké ulici. Zde se propadala 80letá kanalizace, podmílaná splašky z děravých skruží, které musely být lepící směsí zaceleny.

K ekologickým prostorům města patří zeleň, tedy městské parky, sídlištní zeleň, záhony, mobilní ozelenění. Magistrát přispívá Technickým službám na její úpravu. Je třeba ocenit, že i letos se Technické služby o zeleň dobře staraly. Denně kropily květiny v mobilní zeleni, několikrát ročně byla kosena tráva v parcích a také byla dle potřeby kosena, i když méně často, na sídlišťích.

V parku mezi Ptačím vrchem a křižovatkou u Domu kultury byla položena nová ražená dlažba – podle městského architekta a mnoha odborníků však nevhodná. Mohu říci, že ani mně se nelíbí. Jak bylo možné bez kontroly takové zásahy do úpravy města připustit? Údajně Technické služby byly kontrolovány jen přes faktury. Pak to takto dopadlo.

Podle Petra Dybowicze se provádělo kosení trávy málo pečlivě, na okrajích zůstávala křídlatka, nebezpečný plevel, těžce likvidovatelný. A svahy Stříbrného jezera byly naposledy koseny před dvěma lety. Nyní jde z větší části o restituované pozemky, zatím vesměs neudržované. A tak se zóna kolem jezera postupně změnila na zaplevelený a špinavý kus země.

*Naproti tomu však je nutné připomenout, že byl opraven **gloriet na Ptačím vrchu** v sadech Svobody. Šlo o úplnou rekonstrukci zdevastovaného objektu. Od 7. července do 1. září zde byly pravidelné nedělní dopolední dechové koncerty pod patronací Hlásky a Domu dětí a mládeže, a to za hojné účasti občanů. Stará, přerušovaná tradice se obnovila.*

*Do ekosystému města zapadají i **zahrádky**, které si občané osazují ovocnými stromy, zeleninou, květinami nebo si části zahrad zatravňují pro příjemné posezení. Jde o zahrádky u domků i v zahrádkářských koloniích. Tyto zahrádky byly z rozhodnutí rady města 15. ledna pro řádný přehled zaevidovány. Jejich počet a případné další podrobnosti uvedu v některém z příštích zápisů, stejně jako informaci o chovu zvířat včetně ryb a včelstev.*

K této kapitole patří i mé řádky o psech, holubech a kanárech, patřících k životu našeho města.

V letošním roce přistoupil magistrát k rozsáhlé akci – dům od domu bylo zjišťováno, kolik psů se chová v domácnostech. Podařilo se zjistit, že na území města Opavy – bez připojených částí – je asi 13 500 psů. To je ovšem počet nepravdivý – ve skutečnosti je asi dvojnásobný. V centru města činil roční poplatek za psy 800 Kč, pro důchodce 200 Kč, v okrajových částech 300 Kč, pro důchodce 100 Kč. Problémy byly s psími exkrementy. Od roku 1994 platí vyhláška o jejich povinném odklízování majitelem (či voditelem) psa. I u přihlášených psů mělo město problémy s vymáháním poplatků. Za 54 000 Kč byly zakoupeny sáčky na sběr psích exkrementů, které se dávají zdarma občanům po předložení dokladu o zaplacení daně ze psa.

Zvláštní problémy byly s toulavými psy a kočkami. Jediný útulek pro zatoulané zvířata provozoval prozatím MUDr. Lepka U cukrovaru, letos však provoz zrušil. Vybudováním útulku pro psy se zabývaly městské orgány několikrát a bylo rozhodnuto o jeho výstavbě v Městských sadech nákladem jednoho milionu Kč. Náklady se ovšem během výstavby více než zdvojnásobily. Kapacita útulku bude 30 – 50 psů, což postačí potřebám města.

Každoročně – i letos – se vraceli do svých hnízd v městských parcích havrani, způsobující nepořádek s možností nákazy a škody na stromech. Dosavadní způsob shazování hnízd byl málo účinný a také vůči mláďatům

neetický. Bylo přijato usnesení městských orgánů o jejich vyplašení a vyhánění z města do volné přírody, kam patří. Sokolníkům p. Janečkovi a p. Vrbickému byl schválen příplatek na zakoupení telemetrické soupravy s čidlem, umožňující sledovat dravce (v jejich případě sokoly a rarohy) při plašení havranů, které skutečně vyháněli. Útočící dravci naháněli strach i holubům a hrdličkám a jejich počet ve městě výrazně klesl.

A ještě k šokujícím poznatkům o výskytu **hlodavců** ve městě. V opavských kanálech bylo zjištěno na čtvrt milionu potkanů, v noci se rozlézajících po městě za potravou. Proto byla na podzim plánována rozsáhlá deratizace, ale nebyla realizována.

O labutích a čápech, naopak vítaných hostech v našem městě, píše v kapitole o počasí.

I v letošním roce hospodařila příspěvková organizace **Městské lesy Opava**, zřízená městem k 1. lednu 1992, na rozloze 2 205,69 ha lesa. Jejím ředitelem byl Ing. Otto Žallmann, odborný lesní hospodář.

Celkem bylo zalesněno 171, 41 ha lesní plochy. Šlo o holé plochy po kůrovcové a větrné kalamitě z podzimu 1995 a z jara 1996. Bylo zde vysázeno 1 140 700 kusů sazenic, z toho nejvíce smrkových – 457 500 kusů, bukových – 364 800 kusů, jedlových 161 100 kusů, modřínových – 83 400 kusů, dubových – 36 800 kusů. Vysázeny byly i borovice, douglasky, javory, jasaný a olše.

Na 164 ha lesa byl odstraněn klest a lesy tak byly vyčištěny. Na stejně velké ploše lesů byly ošetřovány stromy, nátěry či oplocením proti okusu zvěří.

Vlhký a poměrně chladný rok omezil vývoj kůrovců. Tak mohly být napadené stromy průběžně zpracovány. Kůrovcová kalamita byla téměř zdolána, zato ve dnech 7. – 8. září bylo vyvráceno množství stromů vichřicí. Podobně i v říjnu. Polomy byly pokud možno průběžně zpracovány.

Celkem bylo vytěženo 45 492 m³ dřeva. 1 m³ dřeva byl prodáván za 1 198 Kč. Mezi odběrateli bylo v roce 1996 – 19 dlužníků s celkovou částkou 5 880 441 Kč soudně vymáhaných pohledávek.

Na katastru lesa v Hrabství byla budována pila, jejíž výstavba byla schválena radou města 13. 3. 1995.

Městské lesy mají i svou rozsáhlou, lesní školku, jejíž výpěstky využívají k výsadbám lesa.

V lesích se prováděl i odlov zvěře. Omezený odlov srnčí zvěře v minulých letech zvýšil počet kusů na 134. Nepříznivý stav byl u daňčí, černé a vysoké zvěře, kde vlivem přehnaných lovů v okolních honitbách za účelem maximálních zisků se stavy snížily – zejména u daňků.

Celkem bylo odloveno 36 kusů zvěře, z toho 17 srnčí, 14 černé, 2 vysoké a 3 lišky. Vlivem dlouhotrvající zimy došlo k úhynu 55 kusů zvěře, a to 32 srnčí, 16 černé, 2 vysoké a 5 zajíců.

Ve velmi dobrém stavu byla krmítka pro zvěř.

Díky ochotě ředitele Ing. Žallmanna jsem se mohla o městském lesním bohatství přesvědčit osobně na okružní cestě zimním zasněženým lesem – od Lesních Albrechtic po Skřipov a Hrabství. Rozsáhlé čisté lesy byly jako kulisy pohádek. V části Hrabství se i v mrazu intenzívně těžily a nakládaly nádherné kmeny stromů. Pan ředitel je právem na stav svých lesů hrdý, jak mi o tom ve svém sídle na ředitelství Městských lesů ve Skřípově vyprávěl. Jeho situace totiž nebyla letos záviděníhodná. Byl obviňován ze špatné péče o les, která zavinila kůrovcovou kalamitu, ze špatného ekonomického řízení aj. To vše se projednávalo v radě města 7. října. Jednání, které bralo v potaz i písemná vyjádření odborných pracovišť neuznalo nakonec osobu schopného ředitele vinnou v takovém rozsahu, aby to podmínilo jeho odvolání. Bylo mu však uloženo zvýšit kvalitu ekonomického řízení městských lesů.

17. POČASÍ

prognóz ve světě i u nás jsme se dovídali, že se blíží v rámci ubývání ozónu permanentní oteplování naší planety a s mýcením deštných pralesů ubývání srážek. Letošní rok jakoby se k těmto předpovědím postavil zády a prosadil pravý opak. Navzdory skutečnému úbytku ozónu (mnohdy až o 25 %) a mýcení v průměru 2 milionů ha pralesů za měsíc byl rok 1996 u nás – v našich slezských klimatických podmínkách – rokem v podstatě chladným a velice vlhkým. Vyjděme z konkrétních podmínek v jednotlivých měsících.

***Leden:** po klasické zimní silvestrovské noci jsme vstoupili do Nového roku s pravou zimní náladou, umocněnou romantickou sněhovou nadílkou. 1. ledna totiž intenzívně sněžilo – nejvíce ze všech dalších lednových dnů. Chladné, bílé dny s noční teplotou kolem $-13\text{ }^{\circ}\text{C}$ a ve dne kolem $-8\text{ }^{\circ}\text{C}$ přetrvaly celý první týden roku 1996. 7. ledna začalo vlivem mírného oteplení tát a do 13. ledna už nebylo v centru našeho města po sněhu ani památky. 13. leden byl mimořádně slunný s odpolední teplotou nad bodem mrazu. Ovšem už následující den příroda připomněla, že na královském stolci sedí nejchladnější měsíc roku. Přes noc uhodily opět mrazy – $13\text{ }^{\circ}\text{C}$, přetrvávající do 19. ledna v podstatě i přes den. 18. ledna opět nasněžilo a do konce měsíce přibyla 10 cm vrstva bílé nadílky. Na vozovky vyjely odhrnovače, kdo*

nemusel, nevyjížděl. Ovšem pro děti i milovníky zimních sportů začal pravý ráj. Kdejaký svah ve městě se stal sjezdovkou, ledová pokrývka na řece přilákala bruslaře. Labutím, sídlícím na řece u mostu do Kateřinek zbyly jen několikametrové ovály nezamrzlé řeky, ovšem díky občanům a hlavně dětem, které je přicházely krmit, všechny labutě úspěšně mrazivé dny přečkaly. Jejich počet odhaduji na 40.

Nejchladnějším dnem v měsíci byl 25. leden s minimální teplotou $-15\text{ }^{\circ}\text{C}$. Celý měsíc byl se svou průměrnou teplotou $-4,5\text{ }^{\circ}\text{C}$ v pořadí třetím nejchladnějším měsícem roku po prosinci ($-5,4\text{ }^{\circ}\text{C}$) a únoru ($-4,9\text{ }^{\circ}\text{C}$).

Únor: počátkem února teploty stále klesaly. V první dekádě se snížily ve dne na $-10\text{ }^{\circ}\text{C}$, doprovázené sněžením. Nejchladnějším dnem v měsíci byl 8. únor s minimální noční teplotou $-21\text{ }^{\circ}\text{C}$. Po 10. únoru se začalo mírně oteplovat. V neděli 18. února opět vydatně nasněžilo – do 15 cm. Byla to pohroma pro silniční dopravu. Silničáři pracovali na odklízování v plné pohotovosti. Těžká, velká sněhová pokrývka polámala mnoho větví stromů. A následující den v pondělí 19. února začalo odpoledne opět hustě sněžit a do ranních hodin připadlo 25 cm sněhu. Mnohé autobusy vůbec nedojely a zůstaly někde na trati, u Hradce n. Moravicí – Kajlovice uvízlo 15 nákladních aut a kamiónů. Vozovky po protažení pluhy opět „zapadaly“ a pracovníci Technických služeb Opava i Státní údržby silnic tak nestačili všechny silnice odklidit. Tento den byly zaznamenány nejvydatnější sněhové srážky z celého zimního období. Až do konce února bylo chladno, ještě

24. bylo přes den $-11\text{ }^{\circ}\text{C}$. Podle meteorologů byl letošní únor se svým teplotním průměrem $-4,9\text{ }^{\circ}\text{C}$ o $8\text{ }^{\circ}\text{C}$ chladnější, než loňský. Byl to měsíc „bílý“ s množstvím slunečního svitu, i když chladného. V celkové bilanci 15 dnů v únoru sněžilo a průměrně 3 hodiny denně svítilo sluníčko.

Březen: 1. března se dalo opět do sněžení a napadlo 10 cm sněhu. Ve vyšších polohách městských částí (v Podvihově, Suchých Lazcích) ležela půlmetrová pokrývka – v nejvyšších polohách Jeseníků pak dvoumetrová. Pro lyžaře to byla radostná doba! I na hradecké sjezdovce na Kalvárii stály dlouhé fronty na lyžařský vlek, a lyžovalo se tu i do noci při umělém osvětlení. 5. březen se s nočním mrazem $-16\text{ }^{\circ}\text{C}$ stal nejchladnějším dnem měsíce. Ovšem rychle se oteplovalo a během týdne se o více než $10\text{ }^{\circ}\text{C}$ oteplilo. Stále ovšem sněžilo – hojně opět 13. března. Sníh se však při vyšších teplotách už dlouho neudržel. První jarní den 21. března však byl opět chladným – ráno bylo $-7\text{ }^{\circ}\text{C}$. Bylo to však přechodné (jako naschvál!) ochlazení, poněvadž již 23. března vystoupily denní teploty na $10\text{ }^{\circ}\text{C}$, i když v noci se ještě vracely k bodu mrazu. Vyšší teploty způsobily rychlé tání sněhu. Voda z polí a luk rozvodnila vody toky a kanály a zatopila mnoho sklepů, dvorů, zahrad. Nejkritičtější situace nastala 22. – 24. března. K některým případům zatopených domů byli povoláni hasiči. V Opavě bylo nejvíce vody ve sklepech domů na Šípkové ulici. Březen byl tedy poněkud chladnějším předjařím. S průměrnou teplotou $-1,5\text{ }^{\circ}\text{C}$ byl o $5\text{ }^{\circ}\text{C}$ chladnější, než loňský.

Duben: v závěru března všechn sních roztál a tak se zdálo, že jaro je přece jen už zde. 2. dubna však přišla opět nečekaná nadílka mokrého, těžkého sněhu. Sněžilo celý den a ráno bylo město zavaleno 25 cm vysokým sněhovým přívalem. 3. dubna nestačili silničáři protáhnout a zprovoznit ani všechny hlavní silnice, takže autobusy ráno nejezdily. Uprostřed města Technické služby vozovky odhrnuly k chodníkům a občané si tak museli prošlapávat přechody přes sněhové barikády. Tak to bylo tedy to dlouho očekávané jaro! Zaskočena byla celá příroda – snad nejvíce drobná zvěř a ptáčci, kteří se již zahnízdili k vyvedení mláďat. A neradostný pohled byl i na zasněžené květy stromů. Chladné byly i Velikonoce. Na Velký pátek 5. dubna byla celý den mlha. V sobotu se vyjasnilo a velikonoční neděle už byla slunná se zbytky tajícího sněhu. Byly tedy Velikonoce bílé? Snad částečně. Všeobecně se soudilo, že jaro už je konečně zde. Ovšem už další pátek 12. dubna znovu napadlo 13 cm sněhu, v noci bylo -2 °C. Teprve od poloviny měsíce nastal obrat. 16. dubna za jasného počasí překročily odpolední teploty 20 °C. 23. duben byl nejteplejším dnem měsíce s maximální teplotou 25 °C. Teplo přetrvalo až do konce měsíce. Sluneční svit však přerušoval déšť i bouřky, příroda doháněla, co zameškala. Průměrná teplota se v dubnu vyšplhala na 7,7 °C. 12 dnů už mělo v tomto měsíci přes den teplotu nad 10 °C. Jaro se konečně dostavilo.

Důsledky dlouhé zimy

Dlouhotrvající bílou zimu máme za sebou a letos rozhodně si dříve narození občané nemohli naříkat slovy písňě...“takový sníh už nepadá, co padával nám za mlada...” Byla to dlouhá zima, ale teplotní minima nepřesáhla na rozdíl od některých minulých let -21 °C. Charakteristické byly pro tuto zimu, jak již bylo uvedeno, nebývalé přívaly sněhu. S největší nadílkou přišel 19. únor, kdy silně sněžilo ve dne i v noci, a na mnoha místech i v našem městě došlo k havarijním situacím. Tak např. obyvatelé na ulicích Rybářské, Sadové a na náměstí Sv. Trojice se ocitli ten den bez elektrického proudu. Pod tíhou sněhu spadlo na Rybářské ulici sedm stromů a na Rooseveltově a Hradecké ulici napadaly na vozovku velké zlomené větve stromů. Technické služby nestačily odklidit sníh z vedlejších ulic, i když při úklidu pomáhali i vojáci základní služby. Nasazeno bylo 20 strojů Zemědělského družstva Opava – Kateřinky a nakladače. Uklízeny byly především hlavní silnice a ulice, jimiž projíždí místní doprava. Situaci zkomplikovala i skutečnost, že během prací došla posypová sůl, které se spotřebovalo za zimu 400 tun, což bylo čtyřikrát více než loni.

Dlouhá zima zasáhla i většinu domácností do rozpočtů ve zvýšených poplatcích za vytápění domů a bytů. Podle sdělení ředitele Severomoravských plynáren, oblasti Opava, Josefa Soukupa zaplatili občané za spotřebu plynu po letošní zimě o 7 % více. Zima přinesla tedy plynárnám větší zisky.

Docházelo i k promrzání vodovodů. Ředitelka ze Severomoravských vodovodů a kanalizací, závodu Opava, Ing. Šimková hovořila o nárůstu poruch, souvisejících s promrzáním půdy. Občané však pocítili tyto havárie jen krátkodobě, poněvadž úsilím výše zmíněného podniku byly poruchy většinou během jednoho dne opraveny včetně terénních úprav.

Neobvykle houževnatá zima způsobila mnoha lidem značné zdravotní obtíže. Na chirurgické ambulanci Slezské nemocnice bylo zaznamenáno několik případů promrznutí. Lidé, hlavně děti, trpěli onemocněním horních i dolních cest dýchacích, západem plic, vysokými teplotami. Rozšířila se chřipková epidemie, které zimou oslabené organizmy lidí snadno podléhaly. Epidemie způsobila nebývalou absenci žáků na všech typech škol v Opavě – od mateřských počínaje a také dospělých v zaměstnání. Dlužno však říci, že byla města a okresy kde byly např. absence ve školách až 50 % a mnohé školy tak byly dočasně uzavřeny. K tomu v Opavě nedošlo. Lidé vyjíždějící denně zejména na trati Opava – Ostrava – Svinov cestovali vesměs v nevytopených vlakových soupravách, což nepřidalo mnohým z nich na zdraví. Mrazivé večery byly nelítostné i k opilým jednotlivcům, kteří velmi často „putují“ nočními ulicemi města. V případech, kdy bezuládným opincům hrozila smrt prochlazením, zasahovala policie několikrát.

Nejen lidská populace našeho města, ale i zvířata a příroda vůbec si v letošní zimě mnoho vytrpěly.

V promrzlých stájích v městských částech krávy méně nadojily. Ing. Schreier, předseda Zemědělského družstva Opava – Kylešovice se vyjádřil ke škodám na polích a konstatoval, že díky sněhové pokrývce bylo sice zachráněno promrznutí osevů, ale zpoždění jara a dlouhotrvající pokrytí sněhem výnosy z polí snížily. Těživou byla zima pro živočichy ve volné přírodě. U hmyzu, ptactva a drobných savců, odkázaných zcela na přírodní prostředí, to lze jen odhadovat. Přesnější máme informace o zvěři, o níž částečně pečují lidé: jde o lounou zvěř, ryby a včely. U lesní a polní louné zvěře došlo podle Státní správy lesů a myslivosti Okresního úřadu v Opavě asi k 10 % úhynu srnčí a drobné zvěře, zejména zajíců. O ryby v řekách a vodních nádržích v Opavě Český rybářský svaz Opava dobře pečoval.

Výrazný úhyn ryb – na rozdíl např. od masových úhynů na Frýdecko-Místecku a Jistebnicku – v Opavě nebyl. Ryby tedy přezimovaly celkem dobře – ale hůře na tom byly včely. Český svaz včelařů v Opavě zaznamenal úhyn asi 1/3 včelstev.

Po dlouhé zimě tedy stanuli na prahu jara bledí a většinou unavení lidé, vyhladovělá zvěř, prochladlá pole, rozbité vozovky, vrstvy špíny na chodnících. O to úpěnlivěji bylo očekáváno jaro, které měsíc duben ve svém závěru k radosti všeho živého přinesl. A je tu květen, nejkrásnější měsíc v roce. Co nám přinesl?

Květen: *První máj, lásky čas, byl chladný, pod mrakem s dešťovými přeháňkami. A taková byla téměř celá první*

polovina měsíce. 4. května dokonce padaly kroupy.

9. a 10. května celý den pršelo a ochladilo se natolik, že bylo třeba přitápat. Navíc „tři zmrzlí muži“ 12. – 14. května přinesli další ochlazení a déšť, jak se sluší k jejich přízvisku. Zvláště prostřední z nich, pan Servác. Na 13. květen letošního roku se bude dlouho vzpomínat. V ten den se k večeru přihnala bouře, doprovázená nepřetržitým tříhodinovým lijákem nad územím zhruba mezi Opavou a Bruntálem. Po zimě zvlhlá půda už vody v plné míře nepřijímala a vodní toky pod přívaly vod stouply ve svých korytech. Nejvíce se rozvodnila řeka Opava, která vystoupila ze svých břehů a tím způsobila stoletou povodeň. Ráno 14. května jsem osobně spatřila pod okny místo obvyklé klidné řeky dvojnásobně široký světlehnědý úděsný proud, v jehož rychlém toku a velkých vlnách plavaly celé kmeny stromů a obrovské větve. Chvála našim předkům, kteří před 90 lety řeku v Opavě zregulovali! Tento tok, zaplňující celé regulované koryto i s břehy a dosahující téměř až k silnici na Kolofíkově nábřeží kousek pod most a k cestě na pravém břehu by jinak zcela jistě zaplavil celé Kateřinky, jak tomu bylo několikrát v minulosti před regulací řeky. Ve všech domech nejen na nábřeží, ale i dále v blocích přilehlých sídlišt (tedy i u nás v paneláku na Holasické č. 8 – 12) měly potopu ve sklepích až do výše 1 m. Řeka totiž do nich „vytlačila“ spodní vody. O povodni jsem se však už zmiňovala v předchozích kapitolách. Zde jen okrajově jako o anomálii počasí v tomto roce.

Po povodních se dočasně oteplilo, ale od 17. se opět počasí ochlazovalo a 27. – 30. května jsme ustávali do 5 °C.

Měsíc květen byl tedy se svou průměrnou teplotou 12,8 °C opět pod průměrem. Byl to měsíc s největšími dešťovými srážkami v roce -128,5 mm. 13. květen měl své prvenství – v ten den napršelo 52,5 mm! Přesto průměrná denní teplota měsíce se již vyhoupla na 13 °C a nebyly zaznamenány teploty pod bodem mrazu (nejnižší teplota byla 6. května, a to 3,5 °C). Ale slunečního svitu nebylo mnoho – v průměru o hodinu méně než v dubnu.

***Červen:** Červen zahájil jako opravdový letní měsíc. Inu všemocná příroda vynahrazovala, co v zimě natropila. Celá první dekáda byla nádherná s vysokými teplotami, které dosáhly maxima 9. června, a to 31,4 °C. Zemědělci mohli vyjet do polí, usušili první seno. 12. června se vedra zlomila – přišly tři bouřky za sebou a ochladilo se o více než 10 °C. Celou druhou dekádu v měsíci převládaly zamračené dny. V sobotu 22. lilo celý den a v neděli vystoupila denní teplota na 11 °C. Kdo mohl, tak si doma v tomto chladném víkendu přitopil. Pozdní zelenina nemohla stále vyrůst—zejména rajčata a okurky, které potřebují hodně sluníčka. Chladněji bylo až do konce měsíce.*

V červnu bylo celkem 14 srážkových dnů. Srážky však nedosáhly květnových hodnot, takže k povodním nedošlo. I když přišel červen s velkými letními teplotami, brzo je pozbyl a větší část měsíce byla chladnější. Průměrná denní teplota v měsíci byla necelých 17 °C. Ovšem 9. červen se svou

maximální teplotou 31,4 °C se stal nejteplejším dnem roku.

Červenec: Letní prázdninový měsíc, kdy se lidé konečně rozešli na dovolené, jednoduše zklamal. I když teplota o 2 – 3 °C stoupla, pochmurné a často zamračené počasí neskýtalo příjemný odpočinek. Pouze občané, kteří vyjeli do „jižních krajín“ k moři si prožili v tomto čase pěknou dovolenou. Na opalování bylo v Opavě i okolí málo sluníčka, na koupání byla studená voda. 8. července způsobil noční liják s bouří a kroupami škody na polích i v zahradách. Chladno bylo až do 13. července. Následující den dosáhla denní teplota červencového maxima, a to 28,6 °C. Pouze čtyři dny se však denní teploty držely kolem 25 °C a bylo vsutku příjemné letní počasí. Zbytek červencových dní byl opět střídavě oblačný a koupat se mohli jen otužilci. Srážek bylo méně než v předchozích měsících (50 mm), ale průměrná denní teplota byla o něco nižší než v červnu (16,7 °C).

Srpen: Hned 1. srpna byl nádherný letní den s odpolední teplotou 27 °C. I když 2 srpna bylo polojasno, dosáhla teplota měsíčního maxima 31 °C. Blížil se víkend a všeobecně se věřilo, že bude pravý letní. Ale v pátek večer se z vysokých teplot rozvinula bouřka a po ní se opět až o 5 °C ochladilo. 5. srpna pršelo celý den a následovaly chladnější dny s ranní teplotou pod 10 °C a odpolední do 20 °C. A to tedy letní čas opravdu nebyl. Namísto žní stálo (místy bylo i prolehlé) nedozrálé obilí. Na některých ovocných stromech,

na rajčatech i okurkách se objevila plíseň, která způsobila nižší úrodu těchto plodin.

Některé dny se vyjasnilo, např. 9. srpna, ale v neděli 11. už zase pršelo. Po uplakaném víkendu se opět částečně vyjasnilo s teplotou až 27 °C. 23. a 25. srpna se však opět přehnaly lijáky. Do konce měsíce bylo polojasno.

Měsíc srpen byl po květnu se svými 127 mm srážek dalším nejdeštivějším. Nejvíce pršelo 23. srpna. Přesto jej však jeho průměrná teplota 17 °C zařadila jako nejteplejší měsíc roku i když sluníčka bylo o něco méně než v červenci.

Září: ani v tomto měsíci se počasí příliš nezlepšilo. V sobotu 7. a v neděli 8. se zvedla silná vichřice s deštěm a vyvrátila desítky stromů na Opavsku i Hlučínsku. Na komunikace napadaly větve a někde i celé stromy, do odklízení se dal urychleně Hasičský záchranný sbor okresu Opava. Až do 23. září, kdy končí kalendářní léto, bylo více zamračeno než slunečno. Ranní teploty se nevyhouply nad 10 °C, denní nad 20 °C. Muselo se i přitápět. V září 20 dní pršelo, a to je nepříjemný rekord pro měsíc sklizně plodin z polí a zahrádek. Intenzita dešťů sice byla menší než v květnu a červenci, ale zato pršelo častěji. Září bylo tedy ve srážkách třetí. Nejvíce napršelo 7. září. S nepříliš vysokou maximální teplotou, necelých 21 °C přišel až závěr měsíce – 30. září. I na sluníčko byl tento měsíc skoupý – svítilo v průměru jen 2,5 hodiny denně! Průměrná denní teplota se pohybovala v září kolem 10 °C.

Říjen: v říjnu se obvykle počasí ustaluje a zvláště v naší oblasti většinou platí, že drsnější slezské podnebí poněkud vyrovnává slezský podzim. V říjnu byly menší srážky – nejvíce pršelo hned z počátku měsíce. 5. října napršelo 18 mm, celkem však za měsíc to bylo necelých 54 mm. Průměrná denní teplota sice klesla na 9,3 °C, ale šlo o necelý jeden stupeň oproti září. Nejtepleji bylo uprostřed měsíce. Vinou studených a deštivých dní prožívali těžké chvíle zemědělci, poněvadž nemohli sklídit úrodu z polí. Zatímco na Vítkovsku zbývalo ještě sklídit obiloviny, na Opavsku ještě nebyla sklizena sláma a brambory. „Žně v říjnu a brambory pod vodou pamětníci dosud nepamatují“ hlásal titulek v Regionu 8. října. Od poloviny října se však oteplilo. 16. říjen byl nejteplejším dnem října a odpolední teploty dosáhly něco přes 22 °C. V závěru měsíce se však už začalo výrazně ochlazovat a noční teploty po půl roce opět klesaly pod 0 °C. –1,6 °C bylo noční minimum měsíce, a to 26. října.

Říjen však byl v podstatě velmi příjemný měsíc. Sluníčko svítilo v průměru plně 3 hodiny denně, tedy více než v září. Zbytek pozdní úrody mohl být v klidu sklizen.

Listopad: počátek měsíce byl příjemný, slunce svítilo celé dny a zdálo se, že příroda chce na prahu zimy alespoň trochu vynahradit chladné dny října, září i problematického léta. Nejvíce prozářeným dnem byl 4. listopad s maximální denní teplotou 16,5 °C. V parcích ve městě i na našem sídlišti na Holasické posekali poslední trávu a zároveň „oholili“ od země do výše asi 25 cm všechny keře. Co to bylo za nápad?

Vždyť právě v hustých spodních větvích keřů, zakrývajících zem, přezimovávají ptáčci a kdo ví, jaké živočišstvo se zde chrání jako pod peřinou před mrazy, které nenadále přijdou?!

Od 4. listopadu se udržovalo příjemné podzimní slunné klima až do 13., i když teplota neznatelně klesala. Ještě 13. listopadu svítilo slunce na předvolební plakáty, a billboardy se slibujícími úsměvy kandidátů do našeho drahého senátu. 14. listopadu nastal zlom. Od rána pršelo a déšť se kolem 18. hodiny ve městě změnil ve sních. Na Podvihovsku ve vyšších polohách sněžilo odpoledne. 15. listopadu už bylo chladno, denní teplota nepřesáhla 12 °C. Pršelo a sních se rozplynul. Přes celý den se držel nad městem nepříjemný smog. Od 16. do 19. listopadu se opět o 2 – 3 °C oteplilo a prudký vítr 18. listopad rozehnal smogovou vrstvu. Na čas jsme opět dýchali i v Opavě čistší vzduch. 19. listopadu se přes den ochladilo. Listí už téměř opadalo. Všechny další listopadové dny už byly studené. 24. a 25. listopadu sněžilo, i když sních vždy přes den roztál. Ráno však se už teploty pohybovaly kolem –5 °C. 26. listopadu přiletěli do města první zimní havrani, kroužili ve velkých hejnech nad městem, ale nemohli zahnízt. Se sněhovou pokrývkou vyvolala mračna krákajících ptáků už zimní vizi. Sních už neroztával tak snadno, poněvadž přes den neklesla teplota pod 0 °C. 27. listopadu přiletěly na řeku labutě. Ten den jich zde bylo sedm. Nádherní ptáci se jak velké lekníny rozložili nedaleko svého obvyklého zimoviště – u mostu na Ratibořské ulici. Zima –

prozatím mírná – už listopad neopustila. Průměrná teplota se snížila na 5,65 °C.

***Prosinec:** Byl nejchladnějším měsícem z celého roku 1996. Svou průměrnou denní teplotou 5,4 °C předehnal i mrazivý leden a únor. Většinu měsíce bylo zataženo, slunce svítilo v průměru jen dvě hodiny denně. V prvním týdnu se ranní teploty pohybovaly ráno kolem –2 až –3 °C, přes den vystoupily kolem 10 °C. Nejteplejší den byl 5. prosinec, den sv. Mikuláše. Odpoledne se opíralo slunce do jižních oken až do 20 °C. Už v neděli 8. prosince se však ochladilo a objevuje se těžká smogová pokrývka nad městem. Od 15 hodin se stmívá. Na řece je 9 labutí. Celý týden do soboty 14. byl ve znamení smogové situace. Mírně se oteplilo a častější poprašky sněhu tají. V sobotu 18. prosince je na řece už na 30 labutí. Děti s rodiči je chodí krmit, labutě vycházejí mezi lidi na břeh. 20. prosince jsme ustali do bílé Opavy. Začínají dopravní nesnáze. Přituhlo a 22. prosince byla rtuť teploměru 20 °C pod nulou! 23. prosince bylo ráno – 21,5 °C. V ten den ve zprávách o počasí na televizní stanici Nova sdělili, že tam byla zaznamenána největší zima v Opavě. 24. prosince – na Štědrý den – ráno povolily mrazy, byl nádherný den s teplotou – 10 °C. Ale bez sněhu. Jaké překvapení, když kolem 17 hod., tedy když lidé usedali ke štědrovečernímu stolu, začalo sněžit jako v pohádce! Vánoční dárek pro všechny lidi bez rozdílu. Opava byla nádherná, opravdu bílá. Vánoční nálada lidí se umocnila. Nádherně bylo i oba vánoční svátky. Ráno kolem – 18 °C, přes den –8 °C. Velká radost z krásného počasí*

panovala mezi dospělými, ale hlavně mezi dětmi, které měly romantické vánoční prázdniny. Řeka se potáhla ledovou vrstvou a to byl signál pro malé bruslaře. Labutím zbyly jen nezamrzlé ovály řeky pod městem. 28. prosince uhodil velký mráz – ráno $-28\text{ }^{\circ}\text{C}$. Vozovky se leskly jak zrcadla, neudržované chodníky klouzaly, zejména starší lidé měli problémy pohybovat se po nich. **29. prosinec byl nejchladnějším dnem v naší vlasti od roku 1745 – tolik ze zprávy o počasí z pořadu TV Nova. Noční minimum bylo $-29\text{ }^{\circ}\text{C}$, nejnižší z celého roku. Labutím zamrzl další prostor na vodě, děti mohly bruslit po celé řece. 30. a 31. se však mrazy zmírnily.**

V takovémto počasí jsme se rozloučili s rokem 1996. Co nám přinese nový rok 1997 – v počasí a v životě našeho města, naší země a našeho světa? Snad mi osud dovolí napsat o tom v příštím zápisu.

ZÁVĚR

o říci závěrem? Život ve městě Opavě byl v roce 1996 bohatý na události. Zachytit tento mnohohrstevný život, byť v nejhrubších rysech, není v takovém městě jako je Opava snadné. Platilo to tím spíše o mně, kronikářce, která psala kroniku roku 1996 a nemohla navazovat na kroniky předchozích let. Ale byly tu i objektivní těžkosti se získáváním informací, a to zejména z průmyslových závodů. Největší problém spočíval ovšem v podchycení živností a řemesel, neboť taková statistika v měřítku města neexistuje. Přitom je to podnikatelská oblast, která zaznamenala největší rozmach a která je i nadále v dynamickém pohybu. Ráda konstatuji, že jsem se setkávala téměř na všech místech, na která jsem se obracela o informace, s porozuměním a ochotou. Pravda, ne všichni měli jasno, co by z jejich oblasti mohlo zajímat kronikáře. A mám-li být zcela upřímná, nevěděla jsem to vždycky ani já sama. Věřím, že se v příštích letech tato komunikace zkvalitní, což bude ku prospěchu jedněch i druhých. Magistrát města Opavy vytvořil pro práci kronikářky přijatelné podmínky a tak dokázal, že práci na kronice nepodceňuje. To je jeden z rozhodujících předpokladů, aby město Opava mělo kroniku, která bude pro příští generace spolehlivým pramenem poznání doby, kterou v současnosti v té či oné míře prožíváme.

Chci zde poděkovat historikovi PhDr. Vilému Plačkovi, CSc., mému manželovi, za pomoc při koncepci zápisu a Marcele Plačkové za pořizování čistopisu na počítači.

Děkuji také všem, kteří mi pomohli tento zápis svými konstruktivními připomínkami ke konceptu opravit či doplnit. Zejména pak náměstkyni primátora města Opavy paní Mgr. Jiřině Bouchalové, náměstkům primátora města Ing. Oldřichu Vagnerovi a Pavlu Steyerovi, tajemníkovi Magistrátu města Opavy Mgr. Zdeňku Viktorinovi a kolektivu odboru životního prostředí magistrátu.

Grafickou úpravu zápisu zajistil Mgr. Miloš Kačírek s odborem informatiky magistrátu, jmenovitě s pány RNDr. Ronaldem Raszkou, Tomášek Kolodějem, Pavel Zapletalem a paní Hanou Sivákovou.

Vazbu provedlo Knihařství Marie Stodůlkové v Opavě – Kateřinkách.

VYUŽITÉ PRAMENY

- *Materiály a usnesení ze zasedání 23. – 36. řádné Rady města Opavy a 7 mimořádných zasedání a 9. – 15. řádného Zastupitelstva města Opavy a 1 mimořádného – za rok 1996.*
- *Vyhlášky města Opavy, schvalované v roce 1996: o územním dělení Opavy a uspořádání vnitřních správních poměrů, o místních poplatcích, o čistotě města, zásady při prodeji domů v majetku města a při prodeji bytových a nebytových jednotek v domech, v nichž byl prodán byt, požární řád města.*
- *Rozpočet města na rok 1996 a rozbor hospodaření za rok 1996.*
- *Materiály z voleb do Poslanecké sněmovny a Senátu ČR v roce 1996.*
- *Zprávy městských výborů, odborů a sdružení o činnosti těchto politických stran: ODS, KDU-ČSL, ČSSD, SD-LSNS, KSČM.*
- *Výroční zprávy za rok 1996, případně i koncepce dalšího rozvoje organizací: Hospodářské komory Opava, Úřadu práce Opava, Zemědělského družstva Kateřinky, Okresního ústavu sociálních služeb Opava, Ústavu Marianum, Technických služeb Opava, Dopravního podniku města Opavy, Městských tržnic a výstavnictví Opava, Ostroje, Ingstavu, Galeny, Optysu, Čedoku, Městských lesů, Odboru*

- životního prostředí MMO, Policie ČR, Městské policie, Věznice, Hasičského záchranného sboru, Městského sdružení hasičů ČMS, Svazu bojovníků za svobodu, Svazu českého pohraničí, Okresního výboru ČSTV, TJ Ostroj, FC Kaučuk, všech středních škol v Opavě Středního odborného učiliště služeb a poštovního učiliště, Slezské univerzity, Zemského archívu, Státního okresního archívu, Slezského ústavu, Okresní knihovny P. Bezruče, Rakouské knihovny.*
- *Zprávy o působení církví: římskokatolické, čs. evangelické, českobratrské, bratrské, adventistů.*
 - *Hodnocení kulturního festivalu Bezručova Opava 1996 a 16. ročníku soutěže Mladých varhaníků Opava 1996 (z odboru školství a kultury MMO).*
 - *Kroniky obchodní akademie, Slezské nemocnice, Čs. církve evangelické.*
 - *Přehled meteorologických údajů Hydrometeorologického ústavu, pobočka Opava + vlastní denní záznamy o stavu počasí.*
 - *Osobní konstruktivní rozhovory: s vedoucími odborů a některými pracovníky odborů MMO a s řediteli: Českého úřadu statistického, Hospodářské komory, Agrární komory, Regionálního odboru ministerstva zemědělství, Pivovaru Zlatovar, Technických služeb, Věznice, Městské policie, Slezského divadla, Mariana, s děkanem filos.-přír. fakulty Slezské univerzity, s podnikatelem Ing. Poubou, s vedoucí Čedoku, s vedoucím referátu CO OÚ Opava, s ekonomy: Slezské nemocnice, DPMO, Ingstavu, s ved. redaktorem*

Regionu, zmocněnkyní pro romskou otázku OÚ Opava, s pověřenými pracovníky Škol. úřadu pro zákl. školy, Zem. družstva Kateřinky, České spořitelny, Okresního ústavu sociálních služeb a dalšími.

- *Tiskoviny: Naše Opavsko č. 1 – 52, 1996. Region č. 1 – 52, 1996. Hláska, květen – prosinec 1996. (MMO.) Statistický bulletin za rok 1996. Okres Opava. (Český úřad statistický Opava 1997.) Zpráva o situaci na trhu práce 1996. (Úřad práce Opava, únor 1997.) Školství v okrese Opava 1995/96, 1996/97. (Školský úřad Opava.) Zpravodaj Slezského divadla v Opavě, leden – prosinec 1996. Zpravodaj Matice slezské, odboru Opava 1996. Vězeňství 1996. Jízdní řád ČD 1995/96. Jízdní řád ČSAD Opava 1995/96. Cestovní kalendáře Čedoku 1996. Reklamní a příležitostné tiskoviny 1996. (Zikado, Tip, Echo, Reklamní noviny do každé rodiny, Breda aj.) Některé katalogy k výstavám, pozvánky, plakáty, letáky, volební propagační materiály a kandidátky, náboženské tisky atp.*

Vlastní pozorování a záznamy.

SCHVÁLENÍ
ZÁPISU DO KRONIKY MĚSTA
OPAVY
ZA ROK 1996

*Rada města Opavy na svém zasedání dne 20. října 1996
projednala a schválila tento zápis za rok 1996.*

V Opavě dne 1. prosince 1996.

PhDr. Magda Plačková
kronikářka města Opavy

Doc. RNDr. Ing. Jan Mrázek, CSc.
primátor města Opavy

Úvodem	2
<i>Z historie</i>	2
<i>Ke kronikářství</i>	4
<i>V ovzduší míru ve světě</i>	6
<i>K významným událostem v České republice</i>	7
1. <i>Obyvatelstvo</i>	9
2. <i>Zaměstnanost</i>	16
3. <i>Politický a veřejný život</i>	35
4. <i>Samospráva</i>	67
5. <i>Doprava</i>	86
6. <i>Obchod a služby</i>	99
7. <i>Majetek a výstavba města, bydlení</i>	117
8. <i>Zdravotnictví</i>	134
9. <i>Sociální péče</i>	146
10. <i>Školství</i>	157
11. <i>Kultura</i>	182
<i>Lidová zábava</i>	202
<i>Stavební památky</i>	206
<i>Věda a vlastivěda</i>	212
<i>Opavská média</i>	217

<i>12. Náboženský život.....</i>	<i>219</i>
<i>13. Tělovýchova a sport</i>	<i>229</i>
<i>14. Veřejný pořádek</i>	<i>241</i>
<i>15. Požární ochrana, civilní obrana, povodně.....</i>	<i>251</i>
<i>16. Životní prostředí</i>	<i>262</i>
<i>17. Počasí</i>	<i>278</i>
<i>Závěr.....</i>	<i>293</i>
<i>Využité prameny</i>	<i>295</i>